

לקראת שבת מלכתא



Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת מצורע

לקראת שוב מלכתא



dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 166

פנינים לפרשת מצורע

הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל שאל אותי: "אפשר לראות את נעליך?"
התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו
במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים
כולם ברורים, וכולם פותחים את פיהם...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על קמחא דפסחא וענייני הפסח



קמחא דפסחא

שנינו בשולחן ערוך, בפתיחת הלכות הפסח: "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום", והוסיף הרמ"א: ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח". ושאלו, שלכאורה אין קשר בין שני הדינים, ומדוע כתב הרמ"א דינו בוא"ו החיבור.

את התשובה הבנתי במעשה שהיה, ובי היה המעשה.

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתווך, והמוני בני הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנה. רציתי להיכנס אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל קבע לי תור למחרת היום באחת עשרה בבוקר. כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת יבמות שיהיו שגורים על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר לו מיד: "חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום", וכולי וכולי. הגעתי במועד, ומצאתי כשלושים איש ממתנינים לתורם, כל אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא לי להכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד. השאלה השניה: מה חידשת, והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת. במקום זה, שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים? עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר".

הם נשארו בצד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני. השאלה השניה: "האם יש לך שמיכה?". על מקום שינה לא שאל. לרבים לא היה. ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה, עלולים היו לקפוא למוות. עניתי שיש לי, ונחה דעתו. השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?" התביישתי, אבל לא היתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעלי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברורים, וכולם פותחים את פיהם... מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעליים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!" ואני, כששמעתי, במקום לשמוח, התחלתי לבכות. מהתרגשות. הרגשתי שלמישהו אכפת ממני -

הוא החליט לעשות מעשה טוב. הוא הכיר משפחה, אשה עם מספר ילדים, שלא היתה להם פרנסה. ואז לקח על עצמו עבודה שמונה שעות ביום, ובסוף החודש היה מעביר את המשכורת שקיבל בשלימותה, למשפחה הזאת! הסיפור הזה נמשך כבר שמונה שנים!

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על ההכנות לפסח וכוונות הלב



רואה את הנשים טורחות ויגעות בהכנות נמרצות לחג הפסח. הוא היה נושא עיניו למרום ואומר בנוסח של ה"יהי רצון" הנאמר בראש השנה בין התקיעות:
"יהי רצון מלפניך שאלו המלאכים היוצאים מן הקשר"ק - ראשי תבות קראצן, שאבן, רייבן, קאשרען [קרצון, שפשוף, גרוד והכשרה] - יעלו לרצון לפני כסא כבודך וימליצו טוב בעדנו".
אולם, חשוב שנזכור: כל זה מצוין אם עובדים לשם שמים, לקיים את רצון ה'. אז נבראים מלאכים קדושים מכל פעולה! כל קשר"ק הוא גן עדן. אבל אם בגלל הקשר"ק נכנסים למתח ולעצבים - נבראים חלילה, מלאכי חבלה.

הכוונה משנה את מהות המעשה

שמעתי בשם רבי אליהו דושניצר זצ"ל שסיפר, שהכיר יהודי שהיה רחמנא ליצלן מחלל שבת בפרהסיה והפך - בסופו של תהליך - לצדיק יסוד עולם, ומעשה שהיה כך היה:
אדם זה היה בעל בית מרקחת. פעם אחת נכנס אליו ה"חפץ חיים" זצ"ל ואמר לו: "אני מקנא בך!" וחזר שוב ואמר: "אני מקנא בך!".
הלה התפלא מאד, ואמר: "רבי! אתה טועה. אין לך מה לקנא בי. אני מחלל שבת, מופקע מתורה וממצוות".
אך ה"חפץ חיים" המשיך ואמר: "יש לי הרבה מאד מה לקנא בך! חכמינו ז"ל אמרו שכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, ואתה מבוקר ועד לילה מציל נפשות. אין לתאר כמה זכויות יש לך!".

רבותי!

ההרגל אוכל כל חלקה טובה!

געוואלד, הפכנו לרובוטים! מנקים חדר, ועוד חדר, כמו בשנה שעברה, כמו לפני שנתיים - שלוש כמו שאמא וסבתא שלנו ניקו. הכל כרגיל, הכל טבעי, מיד אחרי פורים מתחילים לעשות פסח. אבל העיקר חסר מן הספר...

היכן הלב? היכן הראש? היכן השמחה של מצוה? היכן החיות וההתעוררות הנדרשות מאיתנו בעת עשיית המצוה? הקב"ה רוצה מאיתנו את הלב! הוא לא רוצה ספונג'ה ובית מצוחצח, הוא רוצה שנתבונן במהותן של כל ההכנות הללו.

על בתו הצדקנית, אמר אחד מגדולי ישראל: היא לא עשתה אף פעם בחייה ספונג'ה ביום שישי! אולם מידי יום שישי היא ניקתה את הבית לקראת בואה של שבת המלכה! מוראדיג, כמה גן עדן מונח בזה! העובד מתוך התייחסות כזאת הוא עבד ה' אמיתי!

עם ישראל - עם קדוש הוא. מנקה, מבריק ומקצרף כל פינה, כדי לקיים את המצוה להכין בית נקי מחמץ לכבוד חג הפסח! המחשבה לא מתרכזת בצורך לתחזק את הבית, או בהנאה של מגורים בבית מצוחצח, אלא בצורך לבער כל פרור של חמץ מהבית ומהלב, לקראת חג הפסח ולכבודו.

מה נואלו כל אותם אלו, שיחד עם עבודות הנקיון מגיעים לידי כעס, מתרגזים ומתעצבנים על ימין ועל שמאל. האם הקב"ה רוצה שננקה את החמץ מתוך כעס? בודאי שלא! אם אנחנו מנקים את הבית כדי לקיים את רצון ה' - כל נקיון הוא גן עדן, נצח נצחים! למה לאבד את כל זה בעטים של כעסים ועצבים על תינוק מסכן שהכניס פרוסה לחדר הנקי?

האם ראינו מימינו אדם הנוטל לולב ואתרוג מתוך כעס? הרי כל אחד נוטל את ארבעת המינים בשמחה ובטוב לבב. הלא כן? אותו הדבר בדיוק בנוגע למצות ההכנה לפסח. צריך לקיים אותה בשמחה, ברוגע. להתרגז? להכנס למתח? מאן דכר שמיא! הקב"ה בודאי אינו חפץ בכך. מי שמגיע לכלל כעס - יצא שכרו בהפסדו.

כתוב בהלכה שאין לזלזל בנשים שטורחות ויגעות על נקיון הבית לחג הפסח. לעיתים נדמה לנו שהן יצאו מדעתן, אך אל לנו לזלזל בהן! זוהי עבודת קודש ממש!

חסידים ואנשי מעשה היו מזכירים ברטט ובחרדת קודש את מאמרו של סגורם של ישראל, רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, בעת שהיה

הסיפור השני מפליא לא פחות: הוא מכיר אישה פלונית, שמוזה כמה שנים מגיעה לבית עם ילדים ומכילה להם ארוחת צהרים, ולא זו בלבד אלא כשהילדים שבים הביתה מהלימודים, לאחר שסיימו לאכול את הארוחה שהכילה להם, היא יושבת איתם ומתעניינת במה שלמדו, איך עבר עליהם היום, ועוזרת להם להכין את שיעורי הבית. כך היא נוהגת מידי יום ביומו. היא לא פונה לדרכה ולעיסוקיה בטרם דאגה לארוחת הערב שלהם ולעלייתם על יצועם לשנת הלילה.

לפתע נעמד אחד השומעים ואמר בקול רם: "כבוד הרב! אני לא מאמין לשני הסיפורים האלו! אני לא מאמין שיש אדם שעובד חודש שלם, ומעביר את משכורתו לאיזושהי אישה וילדים! אני גם לא מאמין שיש אישה שמטפלת מידי יום במסירות כה גדולה בילדים".

ענה לו הרב בהאי לישנא: "אני יכול לומר לך את שמו של האיש, גם את שמה של האישה, ואת הכתובת בה הם גרים. האם תרצה לשמוע?".

"כן!", השיב הלה. "הייתי רוצה מאד להכיר אנשים כאלו!". "ובכן", אמר הרב, "האיש - הוא אתה בעצמך, והאישה - היא אשתך! האם אינך יוצא מידי יום ביומו לשמונה שעות עבודה ולעיתים אף ליותר? האם בסוף החודש אינך מעביר את משכורתך בשלמותה, לטובת אשתך וילדיך? אם במחשבתך אינך מרוכז רק בעצמך, אלא אתה עובד כדי לפרנס את הילדים של הקב"ה, לעשות איתם חסד אמתי - אין כל הבדל אם הילדים הם במקרה גם הילדים שלך, או שהם ילדים של מישהו אחר!"

"אשתך, שעמלה לבשל אוכל לילדים, לקבלם בחום ובאהבה עם שובם מלימודיהם, להתעניין בשלומם ולדאוג לכל מחסורם, ערב ובוקר וצהרים - מקיימת בזה מצות חסד, מבלי שיגרע כהוא זה משלמות המצוה מחמת שאלו הם ילדיה. היא קמה בלילה להאכיל את התינוק של הקב"ה - שבמקרה הוא גם תינוק שלה - ותקבל על כך שכר.

האמור מן הדברים, שגם פעולות שגרתיות, המבוצעות על ידי מידי יום ביומו - יכולות להיחשב למצוות עצומות ולזכות אותנו בנצח נצחים, אם אך נשכיל לעשות אותן שלא כמצוות אנשים מלומדה, אלא מתוך מחשבה שבמעשים אלו אנו מקיימים את רצון ה', וכוונתנו תהיה לשם שמים.

(מתוך הגדה של פסח יחי ראובן)

ומיד הוסיף ואמר: "רק בקשה אחת אבקש ממך: כשיהודי נכנס לבית המרקחת לקנות תרופה - תכוון לשם מצות הצלת נפש מירשאל. ואם אין ברפואה זו הצלת נפש - תכוון לשם מצות חסד. ואם תשאל: 'איזה חסד אני מקיים, והרי אני גובה כסף בעבור התרופה?' דע לך, גבית הכסף אינה סתירה לקיום המצוה. גם מי שמקיים חסד צריך כסף כדי לחיות וכדי לפרנס את משפחתו. ואם תכוון לשם מצוה לא יגרע ממנה מאומה בשל כך שאתה גובה כסף לפרנסתך. המצוה נשארת במלא עוזה ותפארתה".

אותו יהודי החל להתנהג כעצתו של ה"חפץ חיים". כל אימת שסיפק תרופה למישהו היה מהרהר בליבו: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו להציל נפשות ולגמול חסדים".

מה נאמר ומה נדבר, היהודי החל להרגיש מתיקות בכל פעולה שעשה בבית המרקחת.

יום אחד אמר לעצמו: "אולי כדאי לנסות להתפלל? אולי כדאי לנסות לקיים עוד איזושהי מצוה?... ואכן זכה והתקיים בו מקרא שכתוב (תהילים לד, ט): 'טעמו וראו כי טוב ה''', והוא חש במתיקות וערבות התורה והמצוות, והפך לבעל תשובה גמור, צדיק יסוד עולם.

כל פעולה שאדם עושה, גם אם היא שגרתית בעבורו, מעשים שבכל יום ויום אם מכוון בה לשם שמים, לקיום רצון ה' - היא הופכת להיות מצוה גמורה, והעושה אותה יזכה בגינה לנצח נצחים.

כל קראצן הוא מצוה אם אך נצרף אליו את כונת הלב הראויה: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו להכין את הבית לכבוד חג הפסח כשהוא נקי מכל רבב של חמץ".

לרומם את הפעולות השגרתיות

השתתפתי פעם בבר בי רב דחד יומא, והאזנתי לדבריו של הרב שמחה כהן שליט"א, שסיפר שני סיפורים שהוא מכיר את גיבוריהם באופן אישי:

הסיפור הראשון - פלוני החליט לעשות מעשה טוב. הוא הכיר משפחה, אישה עם מספר ילדים שלא היתה להם פרנסה. לא יאומן כי יסופר: הוא לקח על עצמו עבודה, פועל או פקיד, כל יום, שמונה שעות ביום, ובסוף החודש היה מעביר את המשכורת שקיבל, בשלמותה, למשפחה הזאת! הסיפור הזה נמשך כבר שמונה שנים! מידי חודש בחדשו, בתחילת כל חודש, הוא נותן את המשכורת שלו למשפחה הזאת!

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, וזארתים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

אנו רואים בזמננו אנשים שמחמת שינוי האקלים בחודש ניסן, עצביהם מתערערים, הם יוצאים משיווי משקלם, ומצוות חג הפסח נעשות אצלם מתוך דאגה ועצבות וכעס, ה' ישמרנו. לא טוב לאדם לנהוג כך, אלא ישב את הבורא בכל פעולה שעושה, ויאמר שעושה אותה לכבוד חג המצות הנפלא!

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על ההכנות לפסח וזכרונות מבית אביו



מניעת הכעס בזמן ניקיון הבית

מה העבודה הזאת לכם. עבודת ההכנה לחג הפסח, עבודה קדושה ויקרה היא עד מאוד, וכתב רבנו חיים פלאגי ע"ה [חיים לראש, דל"ז ע"ב], שכל אדם יזהר בנפשו שלא יכעס בימים שלפני חג הפסח כאשר בנות הבית ואשתו מנקות את הבית, ורהיטי הבית אינם במקומם, שמצב זה מביא לעיתים לחוסר נוחות ולכעסים ומריבות, ומכך יש להשמור מאוד מאוד. שהרי אם יצק האדם מתוך כעסו: "מדוע אתן עושות כך, ומי צריך את זה?" וכדומה - עלול הדבר להתפרש כשאלת הבן הרשע המואס בעבודת ה'. שהשואל שאלות מעין אלו בכעס, מראה על עצמו שמואס בעבודת חג הפסח וכבד עליו המשא ואינו מבין מדוע עלינו לקיים את מצוות ביעור החמץ שהיא מצוה קדושה.

וכבר כתב מרן בשולחן ערוך [או"ח תמב, ו], שהנשים המנקות את כל הבית גם במקומות שאין מכניסים שם חמץ בכל ימות השנה, יש להם על מה שיסמוכו. עד כאן דבריו.

ועצה טובה היא שלא ידחה האדם את נקיון הבית כולו לימים הספורים שקודם החג, אלא יתחילו לנקות בזמן מוקדם ושינקוהו שלב אחר שלב. כאשר גמרו לנקות חדר אחד - יעברו לנקות חדר נוסף וכן על זה הדרך. כך יהיה תמיד מקום בבית בו יהיה סדר ובו ישהו בני הבית בזמן הנקיון, ובכך ימנעו מכעס ומריבה.

וכעין זה כתב רבנו אליעזר פאפו ז"ל בספרו פלא יועץ [ערך גלות], על המנהג שכבר היה בזמנו לפני כשלוש מאות שנה, שהנשים היו מגרשות את בעליהן מהבית בימים שלפני חג הפסח כדי שיוכלו לנקות את הבית ולהכינו כראוי לחג הפסח, והגברים היו יושבים בימים אלו בין תנור לכיריים, ועצבים על גלותם מהמקום הראוי להם בתוככי הבית. וכתב על כך שאין לאדם להתעצב על כך, אלא אדרבה - לשמוח, שהגלות הזאת מכפרת עוונות, כמו שאמרו רבותינו [ברכות נו, א ועוד]: "גלות מכפרת עוון". ואנו למדים מדבריו, שכל ההכנות לחג הפסח מכפרות על העוונות שנעשו במשך ימות השנה.

ובאמת בעונותינו, אנו רואים בזמננו אנשים שמחמת שינוי האקלים בחודש ניסן עצביהם מתערערים והם יוצאים משיווי

משקלם, ומצוות חג הפסח נעשות אצלם מתוך דאגה ועצבות וכעס, ה' ישמרנו. לא טוב לאדם לנהוג כך, אלא ישב את הבורא בכל פעולה שעושה, ויאמר שעושה אותה לכבוד חג המצות הנפלא. וכמו כן בעת שקונה איזה דבר לכבוד החג, מלבושים, מאכלים ושאר צרכי החג - יאמר האדם בפה מלא: "הריני קונה דבר זה לכבוד חג המצות".

(מדרשות וספרי)

מצה שמורה

מור"ר אבי ע"ה היה נוהג לטפל בעצמו בכל ענייני המצה - מזריעת החיטים ועד האפייה והאכילה בליל הסדר. תחילה היה זורע את החיטים בחודש מרחשון, וזכורני מעשה, שכאשר הייתי בגיל ארבע לערך, היה נותן בידי כמה גרגרי חיטה והיה תחילה חורש את הקרקע בגינה שעל יד ביתו, ואז היה זורק יחד עמי את גרעיני החיטה אל האדמה, ואומר ברגש רב: "הריני זורע לשם מצת מצוה", ולאחר מכן היה נוטע מקלות ועליהם קליפות ביצים כדי להבריא את הציפורים לבל יתקרבו לחיטים השמורות למצוה.

והנה, בחודש סיון גדלו החיטים מאוד עד שהגיעו לקומת אדם, ואז מור אבי ז"ל היה קוצר את החיטים במו ידיו, ושומר היטב את

החייטים בתוך שק מיוחד ובמקום מיוחד לבל יפול עליהן טיפת מים.

למחרת יום פורים של שנה הבאה - כשלושים יום קודם חג הפסח, הוציא את שק החייטים, ברר את הגרגרים אחד לאחד, והיו לו ריחיים של אבן בזלת מונעים ידנית שניקה אותן היטב, הושיבן על גבי קרקע ופרש מתחתיהן כמה שמיכות וסדינים, והיינו טוחנים את החייטים כמה פעמים עד שנעשו קמח דק, ומנפים את הקמח שלוש פעמים.

בערב חג הפסח היה מוציא את הקמח ממחבואו, והולך לאפות בו את המצות בשמחה רבה ועצומה.

נמצא, שתהליך יצור הקמח למצת המצוה היה אורך כשנה וחצי, שהרי במרחשון זרע את החייטים, ובחודש סיון קצר אותן, ובחודש ניסן בשנה שאחריה טחן את החייטים ואפה מהן את המצות.

ואמר לי מו"ר אבי ז"ל, כי על ידי אכילת המצה השמורה זוכה האדם לנשמה טהורה וקיימת לכל השנה, וגם זוכה לרופאת הנפש והגוף, הינו שירפא את נפשו מתחלואיה - הן המידות הרעות והמגונות, וכן ירפא את גופו ממכאוביו.

כן היה מקפיד שכל פעולה שיעשה אי-מי מהעוסקים במלאכה, יאמר עליה כן בפרטות: "הריני נותן קמח לשם מצת מצוה", "הריני נותן מים, לש, עורך, מרדד, אופה - לשם מצת מצוה", והיה אומר שכל דיבור ודיבור פועל בשמים, ועל ידי כן תחול קדושת המצוה על הפעולה.

שאיבת מים שלנו

מנהגו של אבא ז"ל בסוף יום י"ג ניסן בשקיעה ממש, היה לשאוב מים מבור מי-הגשמים שבחצר בית הכנסת, ותחילה היה שוטף היטב את המשאבה והברז. וקודם השקיעה היה נוטל ידיו, ומכין כד של חרס נקי ומיוחד לפסח, ובזמן השקיעה היה אומר: "הריני שואב מים לשם מצת מצוה", ואומר בפיו אותיות א'-ב' וכן פרקי הלל בלא ברכה, ושואב המים וממלאם בכד חרס. אחר-כך מסננם בבד עבה, לוקח הכד ומניחו אצל החלון פתוח במקום שאין השמש זורחת בו ביום, ומכסה פי הכד בחתיכת בד. אחר עלות-השחר היה מסלק הכד משם ומצניעו במקום מוצל ונסתר עד עת אפית המצות.

אפית המצות אצל מור אבי ז"ל

זכור אזכור ותשוו עלי נפשי היאך היה מור אבי ז"ל מדקדק במצוות כחוט השערה, וכלים מיוחדים היו לו לצורך לישא, עריכה ואפיה, וכל ימות השנה היו מוצנעים במקום מיוחד, ויום לפני האפיה הסיק גיגית מים ענקית על ידי עצים, הוציא הכלים והגעילם אחד אחד, תוך כדי שהוא משנן לעוזריו ללא הרף את הלכות הגעלת כלים. ומידי שנה היה אופה בעצמו המצות אחר חצות היום אחר טבילת מאה חמישים ואחת טבילות במקוה.

בחצות היום בדיוק, הסיקו התנור בעצים במשך חצי שעה, והוא ז"ל בדק שהחצר כולה מוצלת. את הקמח שמר מכל משמר לבל

יראה פני השמש, וביום מעונן כיסהו בכמה כיסויים והניחו בארגז עם אויר מעל הקמח ומלמעלה כיסוי, וכן המים היו נסתרים מהשמש והעננים.

פעם אחת הודיענו מור אבי ז"ל מספר ימים קודם חג, כי השנה נאפה את המצות בשעה עשר בוקר, וכששאלתיו לפשר הדבר, שהרי הידור מצוה הוא לאפות בערב חג אחר חצות, ומדוע נשנה ממנהגנו - לא השיבני דבר, אלא נטל עמו הקמח והמים וכל הכלים אל מקום התנור, ולקראת הצהרים הסתיימה מלאכת האפיה. אך הפריש חלה מן המצות - נפתחו ארובות השמים ומטר עז ניתך ארצה משך רוב שעות אחר הצהרים, ויהי לפלא.

מור אבי זל"ה היה מפקח בעצמו על העובדים באפית מצות המצוה, שהכל יהא כדת וכהלכה במהלך נתינת הקמח ונתינת המים, נקיון הכלים מאבק קמח, וכן כלי הלישה והעריכה לבל ידבק בהם בצק, וכן באצבעות וצפורני העובדים. היה מכריז בקול: "כל פרורים שיפלו, הן בשעת לישא, הן בשעת העריכה, הן בשעת האפיה - יהיו בטלים ומופקרים כעפרא דארעא".

ובעת אפית המצות היה רב אבא ז"ל משמיע דברי תורה, והיו כל המשתתפים קוראים את ההלל תוך כדי עבודתם, כאשר מור אבי ז"ל קורא חצי פוסק - והקהל עונים אחריו חצי השני, וכן היה עושה בנעימה מראש ההלל, וכל העוסקים במלאכה והעוזרים משיבים אחריו, וכן על זה הדרך פסוק פסוק עד סיום ההלל.

מבעוד מועד הכין סל גדול עשוי מקלעי נצרים, עטוף בבד לבן, ובגמר האפיה, כשיצאו המצות מן התנור רכות ואפויות היטב מכל צדדיהן, והפריש מהן חלה, הניח בסל את המצות, והיה אומר: "אלו ערכן יותר מאלפי מרגליות", ונשא אותן בחיקו כמוצא שלל רב, ומצניען במקום מיוחד בתוך ביתו, ומשמרן כבבת עינו.

לאחר אפית המצות בערב הפסח, היה מור אבי ז"ל רץ כחץ מקשת להחליף בגדיו, ואחר כך הלך לו מיד לבית המדרש ועסק בתורת הנסתר בענייני החג, סודותיו וכוונותיו.

הכנת החרוסת אצל מור אבי ז"ל

להכנת החרוסת היה מור אבי ז"ל לוקח ענבים מיד לאחר חג הסוכות, בוחר את המצומקים שבהם, מייבשם בשמש, ומצניעם לחג הפסח לעשות מהם מיץ-צימוקים לארבע כוסות ליל הסדר, כי קשה היה עליו לשתות ארבע כוסות מיין ממש.

ואמי, עליה השלום, היתה לוקחת את הענבים הצהובים היותר טריים, מבשלת אותם בסיר של פסח באופן איטי כמה שעות ללא כל תוספת, עד שהיו נעשים בצבע נוטה לאדום, מסננת אותם בבד עבה, ושוב מבשלת אותם עד שהיו נעשים כצבע תמר, וסמיכים מאד, ומצניעה אותם לחג הפסח. בערב פסח היתה כותשת במדוכה מיוחדת לחג - אגוזים, שקדים ובונדוק, ואחר-כך היה מור אבי זל"ה מערבם ומכין את החרוסת. ולא היו נותנים דברים חמוצים בחרוסת, כי עיקר החרוסת היא שתהיה זכר לטיט, ומערבים בה אגוזים ושקדים שחוקים וכדומה.

(קטעים מלוקטים מתוך הגדה של פסח 'לספר בציון')

בו במקום החליט לעלות אל הבימה. הרב שראה את האיש מתקרב אל הבימה היה בטוח שהוא מתכוון שוב להכותו... קפץ מיד הרב והצהיר לפני כל קהל הנוכחים בבית הכנסת שהחשדות נגדו בדבר הגניבה אינן נכונות כלל וכלל, ולא הוא שגנב...

מפנינו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ענייני שבת הגדול



דרשת שבת הגדול

בהקדמה לספר 'ברכת אברהם' לגאון רבי אברהם אבלי זצ"ל, אב"ד פרנקפורט, מובא ספור מופלא, ממנו אפשר ללמוד כיצד התגבר הגאון הנ"ל על הניסיונות שעברו עליו.

המעשה התרחש ביום חמישי שלפני שבת הגדול, וגאב"ד פרנקפורט עדיין לא הספיק להכין את הדרשה אותה הוא אמור לשאת לפני הקהל, כנהוג בכל קהילות ישראל מקדמת דנא. טרדות העיר והשאלות המרובות שהגיעו אליו בימים הללו שלפני הפסח, מנעוהו מלהכין את הדרשה.

כיון שהגיע הזמן שבו היה מחויב כבר להכין את הדרשה, בקש להיכנס לחדרו, 'חדר הרב', ולהסתגר שם עם ספריו. ברם, בהיכנסו לחדר, הבחין שבדיוק באותה שעה עסקה אשתו הרבנית בניקוי החדר עמוס הספרים לפסח.

הבין הגאב"ד שניסיון הוא זה שנקרה לפניו, כדי לבדקו האם יתרגז או יקפיד על הרבנית, ויעיר לה מדוע התאחרה עד עתה בניקוי החדר, ולא עשתה זאת לפני כן.

לא אמר הגר"א אבלי מילה וחצי מילה, נגש לארון הספרים הוציא את הספרים הנחוצים לו להכנת הדרשה, ועזב את חדר, לא לפני שהודה לרבנית על המאמצים שהיא עושה להכנת הבית לפסח.

היות וחפש מקום שבו יוכל להסתגר עם עצמו, חשב הרב שהמקום המתאים לכך יהיה בבית השמש של בית הדין. הלך הרב לבית השמש, הקיש על הדלת פעם, פעמים ושלוש אבל אינו פותח. השמש הלך מן הסתם לקנות את צרכי החג, והרב עומד עם הספרים בידיו, ודרשתו עדיין אינה מוכנה...

מבית השמש צעד הרב אבלי לבית הכנסת האורחים של העיר. בשעות אלה, אמר לעצמו, יהיה המקום פנוי, ולכן אוכל להתרכז שם בהכנת הדרשה.

אולם גם כאן המתין לגאב"ד נסיון נוסף, בדמותם של קבוצת ארחי פרחי ששהו בבית הכנסת האורחים, ודמותו של הרב שנכנס למקום, 'לא מצא חן בעיניהם', והם החלו להציק לו...

והרב עדין עומד עם הספרים בידיו... בלית ברירה החליט הגר"א אבלי להמתין עד שחבורה זו תלך לישון ותירדם על הספסלים או אז, תהיה בידו אפשרות להכין את הדרשה

לשבת הגדול. המתין הגאב"ד בסבלנות רבה, עד שהארחי פרחי הלכו לישון, ואז הדליק את הנר והחל ללמוד.

אבל הספור עדין לא נגמר.

כעבור זמן לא רב התעורר אחד מבני החבורה ההיא, והבחין שמקלו ותרמילו אינם מצויים במקום שהניחם הוא החל לחפשם ולפתע ראה אדם יושב לאור נר, ואמר לעצמו שבודאי הוא הגנב, התנפל על הרב, והכהו, ואף השליכו החוצה...

הגר"א אבלי נמלט מהמקום כל עוד נפשו בו, והאיש רודף אחריו וצועק 'גנב גנב'...

בהקדמת ה'ברכת אברהם' לא מסופר היכן וכיצד הכין הגר"א אבלי את דרשתו, אבל הוא הכין אותה... כיצד אנחנו יודעים זאת? - כי המשכו של הספור שלפנינו התרחש בעת הדרשה...

קהל רב התקבץ בבית הכנסת בפרנקפורט כדי לשמע את דרשת שבת הגדול. בין האנשים שבאו, היו גם הארחי פרחי הללו. והנה, כאשר עלה המרא דאתרא לשאת את דבריו, הזדעזעו אנשים אלה לראות שהאדם שלעגו והציקו לו, בבית הכנסת האורחים. הוא לא אחר מאשר רבה של העיר.

מי שהזדעזע במיוחד היה האדם שהכה את הרב, בחשדו בו שהוא האיש שגנב את מקלו ותרמילו. הוא נבהל מאד לנפשו, והבין שעליו לפייס את הרב, וכמה שיותר מהר...

בו במקום החליט לעלות אל הבימה עליה ניצב הרב, ולבקש מחילה קבל עם;

הרב שראה את האיש מתקרב אל הבימה היה בטוח שהוא מתכוון שוב להכותו...

קפץ מיד והצהיר שהחשדות נגדו בדבר הגנבה אינן נכונות כלל וכלל, ולא הוא גנב את המקל והתרמיל... כך לפני כל קהל הנוכחים בבית הכנסת...

רק לחשוב כמה ניסיונות עברו על המרא דאתרא בפרק-זמן כל כך קצר!

והכל היה רק בגדר ניסיונות. וכיון שעמד בהם והצליח לשמור את עצמו לבל יתרגז, זה שמו לעולם וזה זכרו לדוד דור.

הביאו את כל המעשר (הפסטר שבת הגדול)

מצוה שהקב"ה לא יכול לעשותה...

הגר"י גלינסקי פגשני פעם בלכתי ברחוב, ושאלני חידה. חז"ל אומרים שאדם צריך לנהוג בדרך של 'מה הוא אף אתה'. איזה הוא הדבר, שאל הגר"י, שהקב"ה לא יכול לעשותו, והאדם כן? הייתי המום.

והגר"י השיב: חז"ל אומרים שתשע מעלות בצדקה, ואחת מהן היא לתת את הצדקה מבלי שהנותן ידע למי נתן. והנה, האדם יכול לקיים את הדבר, אבל הקב"ה תמיד יודע למי הוא נותן...

"סייע בעדי, כדי שאוכל לעזור לעניים..."

מסופר על בעל ה'שבט מוסר', שהיה אדם עשיר, עד שביום אחד עלו ביתו וחנותו באש, והוא הפך לעני גמור, ובביתו לא היה מה לאכול. כמובן שהגאון קבל את הגזרות שנחתו עליו באהבה גמורה, הצדיק עליו דין שמים, ואמר על הכל 'גם זו לטובה'.

בשבוע שלפני חג הפסח, פגש אותו עני ברחובה של עיר, החל למרר בבכי, אמר שאין לו מה לאכול, ושאל את ה'שבט מוסר' האם יוכל לעזור לו.

פשפש הגאון בכיסו, וראה שלבד מכמה פרוטות מעטות אין שם מאומה. הוא נזכר בתקופות שבהן היה באפשרותו לסייע לעניים, פרש ידיו לשמים, ואמר:

"ריבונו של עולם, הרי צוית בתורתך לעזור לעניי בית ישראל, ואני רוצה מאוד לעזור להם, כמו בתקופה שבה הייתי עשיר, אבל אין ביכולתי לעשות זאת. אנא סייע בעדי, כדי שאוכל לעזור לעניים" - לפתע קיבל העני פנים חדשות, ואמר ל'שבט מוסר': "אני אליהו הנביא, ונשלחתי מן השמים כדי לנסותך; דע לך שדבריך האחרונים עשו רושם גדול מאוד בשמים, והחליטו שכיון שעל איבוד נכסיך ועל שאר הגזרות שבאו עליך אמרת 'גם זו לטובה', וקבלת הכל באהבה ואלו כשהתבקשת לעזור לעני, עמדת והתפללת לפני ה' שיסייע בעדך הרי שמעכשיו ואילך תחזור להיות עשיר כבתחילה, ותוכל לעזור לעניים,

למדנו מכאן, שאם אדם עושה כל מה שביכולתו, ומתאמץ לעזור לעניים, מן השמים עוזרים לו שיוכל לעזור יותר ויותר.

סיפר לנו הרב **נטע שלמה זילבער**, ממונסי שבארצות הברית, סיפור מופלא בענין חיוב הפרשת מעשר כספים.

הרב זילבער מוסר שעורים לפני קבוצה של יהודים חרדים במונסי, ואחד מהם סיפר לו שנתקל לאחרונה בתופעות משונות שלא ארעו לו מעולם.

ראשית, סיפר היהודי, הממשלה עיכבה ללא כל סיבה כמה תשלומים שהיתה צריכה להעביר אלי. מדובר בתשלומים שאין כל עוררין על זכותי לקבלם, ומצד שני אין למשרדי הממשלה כל תביעה נגדי בענין כלשהו, כך שלא צריך להיות להם שום תרוץ מדוע הם אינם מעבירים את הכסף.

כל האנשים שספרתי להם על העיכוב המוזר, התפלאו אף הם ואמרו שאין הם מבינים מה קורה כאן.

כשניסיתי לערב בנושא את פקידי הממשל, בדקו הם את הענין במחשב, ואשרו שאכן הממשלה צריכה לשלם את הכסף, ואין הם מבינים את פשר העיכוב. אבל הכסף לא הגיע.

דבר מוזר נוסף קרה לי, שהגם שיש לי רכב חדש, ושום בעיה לא צריכה להתעורר בו, אני נתקל חדשים לבקרים בבעיות שונות ומשונות, וגם אנשי המוסך אומרים בצורה ברורה שאין להם הסבר לתקלות אלו, עד שאחד מהם אמר ש'מישהו הטיל עין הרע ברכב שלך'...

התופעות לא פסקו, והאיש סיפר לרב זילבער שיותר מההפסד הכספי המכאיב לו ופוגע בכיסו, הוא מרגיש שתובעים אותו מן שמיא בדבר מסוים, והיה רוצה לדעת על מה ולמה. הקלקולים ברכב, האיחורים בתשלומים הממשלתיים, וכל יתר התופעות, נחתו עליו כולם באותו זמן, ולכן ברור לו שיש כאן מסר מן השמים.

כשהרב זילבער שאל אותו מה בענין מעשר הכספים שלו, התברר שאכן לפני שנה בדיוק הפסיק להפריש מעשר, מאחר שהוא בעל חוב גדול, ועובד מאד קשה למחיתו, ועדיין אין לו דירה משלו, ויתרה מכך - בתקופה זו הוא צריך גם לשדך כמה מילדיו שהגיעו לפרק 'האיש מקדש'.

הוא חישב ומצא במדויק שכל הבעיות והקלקולים החלו לצוץ מיד לאחר שהפסיק להפריש את המעשר.

האיש מספר שישב עם עצמו ועשה חשבון בענין ההפסדים שהיו לו, והתברר שאלה הגיעו לסך של שבעת אלפים וחמש מאות דולרים. והנה, המשכורת שלו היא אלף וחמש מאות דולר בשבוע, 'ובחישוב פשוט שעשיתי, הוכחתי לדעת שלאחר שלא הפרשתי מעשר במשך כל השנה האחרונה, הרי שחובי למעשר מסתכם בדיוק בסכום זהה, דהינו שהמשכורת השנתית הגיעה לשבעים וחמישה אלף דולר (אלף חמש מאות כפול חמישים שבועות), ועשירית מזה היא - שבעת אלפים וחמש מאות דולר. זה היה החוב שלי למעשר, וזה בדיוק היה הסכום שהפסדתי מהנזקים שארעו לי.

מיד לאחר שנוכח לדעת בגילוי המדהים, הפריש למפרע את הסכום הנ"ל לצדקה, וקיבל על עצמו לחדש מכאן ולהבא את נתינת המעשר.

וראה זה פלא; מיד לאחר מכן, הכניסה הממשלה לחשבוננו את כל חובותיה, וגם הבעיות שהיו ברכב פסקו לחלוטין.

(מתוך הגדה של פסח - 'חשוקי חמד')

"ראינו אצל הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, את ה'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. ראינו לא פעם שבאו זוגות שלא נפקדו והיה מבטיח שיפקדו. לא מברך אלא מבטיח! בהזדמנות שאלתי אותו מהיכן יש לו את כח הברכה, ואמר לי ששמר על פיו מילדותו..."

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, על המגורים בשכונות עם ראש ישיבת 'תורה אור', הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל



"והובא אל הפה" (ויקרא י"ד, א')

הכתובת 'פנים מאירות 2' מוכרת עשרות שנים לתלמידי ישיבת 'תורה אור' לדורותיה, ככתובת של ראש הישיבה. לתושבי קרית מטרסדורף - ככתובתו של המרא דאתרא, ולכלל עולם התורה ככתובת של זקן ראשי הישיבות, גאון מופלא בתורה, יראה והוראה, הגאון הגדול רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל. שוחחנו עם השכן הוותיק, הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, שארבעים ושבע שנה גר בשכונות עם הגאון הגדול זצ"ל!

מה ראייתם כשכנים בבנין? שאלנו...

"ראש הישיבה זצ"ל והרבנית ע"ה היו כאב ואם לבנין. קשרי ידידות ואבהות. השתתפות בשמחות, התייעצות בכל דבר כמו טיפול רפואי וכדומה. תמיד התפלל וברך בחום. זאת במישור הכללי כשכן. במישור האישי היה נוסע מידי שנה ממחרת פורים עד אמצע אייר לחו"ל עבור הישיבה הקדושה, הוא הרגיש באחריות להשאיר את הקריה תקופה ארוכה שכזו ללא מורה הוראה, וביקש ממני (לפני למעלה משלושים וחמש שנה) שקצת אמלא את מקומו. זכיתי אבלחט"א להיות יד ימינו בכל מה שקשור לקרית מטרסדורף המעטירה. אנו כעת בבין הזמנים של ערב פסח, ובמשך השנים בימים אלו היו באים לא רק שאלות, אלא רבים שבאו לקבל הדרכה. הוא היה אב לתלמידיו".

אב לתלמידיו, מאי משמע?

"אני פוגש תלמידים שלו מלפני חמישים שנה, שעד היום הזה מרגישים תלמידים ודבוקים בו תמיד לאורך השנים. כשהוא בא להתגורר כאן הוא הגיע עם עשרות משפחות, והקריה קיבלה צביון אמריקאי בגלל משפחות אלו.

"היה לי אבלחט"א גם קשר רציף אתו בנוגע לדיני תורה, כשצרף אותי פעמים רבות לדיני תורה שהתקיימו במעונו. מדהים היה לראות את חכמתו ופקחותו העצומה בדיני תורה, כשהיו בעלי דינים קשים. זכורני פעם - לפני הבוררות ביקש קנין סודר ואמר לבעל דין: 'זה לא סתם קנין סודר, זה קנין סודר של מאה טליתות'... הוא הפחיד אותם לקבל את זה..."

"היתה לו מתיקות בדיני תורה, ותמיד רצה להגיע לפשרה. היה פעם

דיון בערב חג הסוכות, ובעל הדין רצה פסק ולא פשרה, אז הוא שאלו: 'קנית אתרוג כבר?' הלה השיב בחיוב. 'כמה שילמת עליו?' והלה נקט בסכום. 'אה, אתה מחבב מצוות, אביא לך עוד מצווה: מצווה לביצוע!' וכך דאג תמיד בחכמתו לעשות פשרה...

"זאת ועוד, ראינו אצלו רבות את ה'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. ראינו לא פעם שבאו זוגות שלא נפקדו והיה מבטיח שיפקדו. לא מברך אלא מבטיח! בהזדמנות שאלתי אותו מהיכן יש לו את כח הברכה, ואמר לי ששמר על פיו מילדותו. תמיד הוא ביקש במעמד הברכה שיינתן צדקה. פעם תמהתי בפניו: האם זו ברכה תמורת כסף? והוא הביא את דברי הגאון במשלי, שברגע שמקיימים מצוות צדקה יש כוח לברכה לחול, ואני הרי מבקש כסף עבור בני תורה עבור הישיבה! "הוא היה פעם אצל מרן הסטייפלר זצוק"ל, שנתן לו את ספרי ה'קהילות יעקב'. כששב לירושלים, שלח את ספריו ומרן הסטייפלר אמר לנכדו: 'דעו לכם שהוא צדיק הדור!'..."

אחרי עשרות שנות היכרות, מה אתם יכולים לציין מדמותו?

"הגמרא במגילה אומרת ששאלו במה הארכת ימים וענה: 'שלא הקפדתי בתוך ביתי ולא עמדתי על מידותי ולא הלכתי ד' אמות ללא תורה וללא תפילין'.

"מעולם לא הקפיד על הרבנית. תמיד כשבא הביתה האיר לה פנים, ופעם לפני כמה שנים כשחלתה נכנס ואמר לה 'שלום' ולא ענתה

אבי מורי ורבי, הגאון הצדיק בעל 'תפארת יחזקאל' זצ"ל, בתקופה שלפני פסח חוזר היה מהשיעור ובידיו חבילות כלים חדשים לחג. באיזו שמחה, באיזו התרגשות הביאם! פעם קנה בחנות הכלים ברחוב מלכי ישראל, ופעם בחנות שבמאה שערים כדי שלא לקפח אחת מהן, ששני המוכרים ירוויחו לפני פסח...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על ההכנות הנכונות לפסח



קמחא דפסחא

מזן ה'בית יוסף' זצ"ל פתח הלכות הפסח בהלכה: "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלוש ימים" (ארח חיים תכט, א), והוסיף הרמ"א זצ"ל: "ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח". ובספר 'מראה אש' (אות צד) מסופר, שהצדיק רבי מרדכי מנדבורנא זצ"ל התגורר בשעתו בקרעסטיר, ושמע שאדם עומד לנסוע אל הצדיק רבי צבי הירש מליסקא זצ"ל, בעל 'אך פרי תבואה'. שלח אחריו, ובא. אמר לו: "אתה עומד לנסוע אל הרבי מליסקא?" אישר האיש. אמר לו: "תאמר לרבי, שיש לי קושיא -

"המחבר כותב ששואלים בהלכות הפסח, וכותב הרמ"א: ומנהג לקנות חטים. ולכאורה אלו שני עניינים שונים, הדרשה, והעזרה לעניים. מה ראה הרמ"א להסמיכם בוא"ו החיבור ולצרפם יחדיו?" והוסיף: "כשיעניין בקושיא, תאמר לו גם התירוץ - "שאמר הרמ"א: מה לי ולדרשתו, ידרוש או לא, העיקר שיהיה לעניים מה לאכול!"...

הגיע היהודי לליסקא, ומסר דברי הרבי מנדבורנא. שתק הרבי מליסקא.

כשהלך הרבי מליסקא לשאוב 'מים שלנו' לאפיית מצות המצווה, ראה אשה ממררת בבכי. שלח שישאלו לסיבת בכיה. התייפחה שאין לה מצות לפסח -

כשאפו, לא היה לה קמח, עכשיו כשהשיגה קמח כבר לא אופים.

אמר: "לכך רמז לי רבי מרדכי'לה!"

שאב 'מים שלנו' ואמר: "איש לא יתפזר, אנו הולכים כעת לאפות עבורה מצות!"...

ועכשיו, לפני שאספר כמה מעשים, אספר סיפור כהקדמה נחוצה: רבן של ישראל, ה'חפץ חיים' זכר צדיק וקדוש לברכה, חבר ספרים רבים לזיכוי הרבים, ספרי הלכה ומוסר לרוב. בעצמו היה מסבב בקהילות ישראל ומציעם למכירה. בכל מקום בואו היה עולה לדרוש בפני עם ועדה בדברים היוצאים מן הלב. בעיקר דרש בשני נושאים: שמירת שבת קודש וידיעת הלכותיה, ומזכיר היה דברי ה'יערות דבש' (ח"ב דרוש ג, המובאים ב"משנה ברורה" בפתחת להלכות שבת) ש"מי שלא למד הלכות שבת על בורין פעמים

ושלוש, לא יוכל להימלט שלא יקרה לו חילול שבת, הן דאורייתא הן דרבנן", וחומרת חטאי הלשון. מורגלים היו בפיו דברי הגאון מוילנא זצ"ל בביאור דברי הגמרא (שבת קנה ע"ב) שאין 'עני' מן הכלב שמזונותיו מצומצמים, ואין 'עשיר' מחזיר, שמזונותיו מצויים לו בכל מקום, שאוכל כל תועבה, סחי ומאוס. והיינו, שיש מצוות 'עשירות' שכל ישראל נזהרים בהן, כמאכלות אסורות בכלל וחזיר בפרט, ויש מצוות שלא זכו, כחטאי הלשון שעליהם אמרו (פסחים ק"ח ע"א) שהמספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים, ואין נזהרים בזה -

אם טיפת חלב נופלת לתבשיל עוף, ספק אסור דרבנן, וכבר רצים לרב וזורקים לאשפה, ומכשירים כלים. ולשון הרע, שעלולים לעבור בכל דיבור תשעה עשר לאוין, ארבע עשרה מצוות עשה וארבעה ארורים רחמנא לצלן, נעשה כהיתר...

כשירד מן הבימה, שמע יהודי מפטיר לשכנו: "צודק הדרשן! לא צריך לעשות כזה ענין משאלת בשר עוף בחלב..."

"הוי!" זועק הנביא (ישעיה ה, כ), "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע, שמים חושך לאור ואור לחושך, שמים מר למתוק ומתוק למר!"

הזהירות במאכלות האסורים המטמטמים את הלב (יומא לט ע"א) נאה ויאה, לא להקל בה חלילה, אלא להצביע על חומרת חטאי הדיבור, שהנכשל בהם! "אומר הקדוש ברוך הוא לשר של גיהנום, אני עליו מלמעלה ואתה עליו מלמטה נדוננו" (ערכין טו ע"ב), רחמנא לצלן!

לפני כעשרים שנה עליתי בליל בדיקת חמץ לבית דודי, מרן הגאב"ד הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, סמוך לחצות לילה. דודתי הצדקנית הרבנית קרליץ ע"ה, אמרה לי בחיוך: "עדיין לא הספקנו לעשות בדיקת חמץ. נכון שההלכה מורה שמיד עם צאת הכוכבים יש לבדוק, אבל מה נעשה שמאז לא פסק כאן זרם השואלים..."

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א



זהירות מכעס וקטטה

הכלל החשוב והיסודי הנוגע לכלל השנה ובמיוחד בחודש ניסן, הוא ענין הסבלנות ואורך הרוח, שמוכרח האדם להצטייד בהם במידה גדושה.

מטבע הדברים, ערב פסח, על מכלול המטלות הדרושות להיעשות בו, לוקח מהאדם כוחות רבים. המעמסה הגדולה של נקינות הבית מכל פירור חמץ, מסע הקניות הקדחתני וההכנות הרבות הנלוות להם, דורשים יגיעה וטרחה מרובה, והאדם מוכרח להרגיל את עצמו לא להתרגז ולא לרטון, לשמור על רגיעה ואצילות בכל המצבים ובכל הזמנים, ולהנעים את שהותו בבית. אחרת כל ההכנות עלולות להתלוות בלחץ ועצבים, מתח וכעס מיותרים, ונמצא שכרו בהפסדו.

האתגרים הללו דורשים הכנה ראויה ורצינית מראש, והיא נעשית על ידי כך שיתבונן ביקרת הימים ובחשיבות המצוות שמקיים, כך הוא יקבל הסתכלות מחודשת עליהן, ואז, גם אם הן עולות לו בכוחות רבים בקושי ובמאמץ, יגבר בו הרצון הפנימי לקיימן מתוך שמחה, בידיעה כי דווקא הקושי הזה מרומם אותו. כך הוא מקיים רצון השם, וזוכה על ידי זה להידבק בשכינה!

לפני כעשרים שנה עליתי בליל בדיקת חמץ לבית דודי, מרן הגאב"ד הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א, סמוך לחצות לילה. דודתי הצדקנית הרבנית קרליץ ע"ה, קידמה את פני כדרכה בחום ובלבביות רבה, ואמרה לי בחיוך: "עדיין לא הספקנו לעשות בדיקת חמץ. נכון שההלכה מורה שמיד עם צאת הכוכבים יש לבדוק, אבל מה נעשה שמאז לא פסק כאן זרם השואלים; אלה שבדקו בדיקת חמץ בזמן - באו לשאול שאלות לאחר שבדקו, ואלו שבדקו מאוחר יותר באו לשאול מאוחר יותר... כך שלמעשה עד עתה עדיין לא הספקנו לבדוק בדיקת חמץ..."

אך מיד הוסיפה בחיוך משרה רוגע ונינוחות: "אל דאגה, אנו מנקים ומכינים את הכל, ומשתדלים להדביק את הקצב, בסוף נגיע גם לזה..."

אני משער כי רבים אחרים שהיו עומדים קודם בדיקה בשעה כזאת, לא היו נשארים כה נינוחים ושלווים, והיו נכנסים ללחץ ועצבנות. אך

אצל רבי ניסים, ולהבדיל בין חיים לחיים רעייתו הצדקנית, תכונות אלו היו זמורות זר בביתם, ואכן השתוממתי להיווכח כיצד השלווה והנעימות הכה מוכרת שלהם, נותרה בעינה.

אין זה אלא מפני שכל התנהלות חייהם נעה תמיד מתוך הכרה אחת ברורה, כי התפקיד היחידי שלהם כאן הוא עשיית רצון השם ותו לא, לשם כך הם נמצאים כאן בעולם הזה. עד עתה היה רצון השם שיתייחסו יפה לשואלים, וישיבו לשאלותיהם בסבלנות, וכעת רצון השם הוא שישלימו את העבודות בנחת ויעשו בדיקת חמץ בשעה מאוחרת. מה הטעם לכעס? מדוע לאבד את מידת הסבלנות?!

כך גם בליל הסדר עצמו, יש להיזהר בתכלית הזהירות לא להיכשל בכעס וברוגז. רבינו משה בן מכיר בעל 'סדר היום' כותב: "וראו לכל אדם לענג נפשו וגופו בלילה הזה ולהראות חירות בעצמו, וירחיק מעליו כל דאגה וצער שיש לו ממקום אחר, ואין צריך לומר שיעורר עתה מחדש שום קטטה ומריבה, אלא הכל יהיה שלום והנחה, ולא יתן פתחון פה לבעל דבר לחלוק".

דברים נוראים כותב החיד"א בספרו 'מורה באצבע' (אות רח), כי היות והלילה הזה מאיר כל כך, לכן השטן מבקש עילה להיכנס באחד מבני הבית, והחכם עיניו בראשו ינעל הדלת בפניו, וימנע בכל כוחו המריבה והקטטה שרוצה השטן להטיל בין בני הבית.

וכל זאת מלבד דברי הקדמונים, שכתבו דברים מבהילים על עצם החטא בליל הסדר; רבינו חיים ויטל כותב, כי מי שחוטא בלילה זה הרי הוא בסכנה גדולה. כך גם בעל ה'פלא יועץ' (פסח) כותב, שכשם שיש להזהר מאיסור חמץ כך יש להזהר מכל דבר פשע, משום שהרושם בפסח הוא גדול יותר מכל ימות השנה!

ואכן שמעתי מפי אחד הגדולים שעורר פעם אודות נקודה זו, ואמר: "אפילו אם ישפכו כל כוסות היין בשולחן הסדר. אפילו אם תסרח המפה ותתקלקל כל הסעודה כולה, אשתדל להישאר ניוון ושליו כמקודם... מראש לקחתי בחשבון שעלול להתרחש מצב כזה או אחר, והכנתי את עצמי נפשית לכך..."

כהכנה לימים אלו, יש להסב את תשומת הלב ולמקד את העבודה הרוחנית על נקודה זו, ובהמשך המאמר נבאר כיצד 'צליח האדם להתנזר מכישלון הכעס.

תגובתו של רבי משולם אגרא כשנלקחו מצותיו

הסבא הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', מיחידי הסגולה של גדולי וצדיקי ירושלים, היה רגיל לומר דבר נפלא:

בפרשת כי תשא אנו מוצאים שני פסוקים הסמוכים זה לזה, ועל פניהם לא נראה שישנו כל קשר ביניהם. נאמר: "אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ; אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתָךְ לַמּוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב פִּי בַחֲדָשׁ הָאָבִיב יֵצְאֶת מִמִּצְרָיִם" (שמות ל"ד, י"ז-י"ח).

לכאורה, מדוע סמכה התורה את הפסוק 'אלהי מסכה לא תעשה לך' לפסוק 'את חג המצות תשמור'? מה השייכות בין שני העניינים הללו?

מביא רבי שמואל אהרן את דברי בעל 'ראשית חכמה' (שער הענוה, פרק ב דף קסג) בשם הזוהר הקדוש שהמקרא של 'אלהי מסכה' בא להזהיר על מידת הכעס, כי מי שכועס ניתך ונעשה מסכה, רחמנא ליצלין.

אומר רבי שמואל אהרן, על פי זה תובן סמיכות הפסוקים זה לזה; כי הנה חג המצות הוא חג מלא במצוות וחומרות, חוקים והידורים, לכן באה התורה ומזהירה אותנו באזהרה יתירה על חומר הכעס בחג זה במיוחד, ללמדנו כי אפילו אם אדם חפץ להדר בתכלית ההידור במצוות ובאפיית מצות - אין שום הצדקה שיעשו מתוך כעס, לחץ או רוגז.

גם אם חברו לקח ממנו בניגוד לרצונו את המצות שנאפו בתנור ראשון, או שמא בגלל סיבות שונות לא השיג די מבוקשו באחת מן המצוות שחפץ לקיימן, אל ירע לבבו ויזהר עד מאוד לא לבוא לידי כעס. יבלום את עצמו ולא יתרגז או יתקוטט חלילה, כי אלף חומרות והידורים אינם שווים מאומה אם תגרם בעטיים התפרצות אחת של כעס, או ריב ומדון אף המזערי ביותר!

דוגמא נאה להמחיש הדברים, מביא רבי שמואל אהרן מעשה נפלא שסיפר מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, אותו שמע ממשמשו של גאון הגאונים, גדול המשיבים והמזורים בדורו, רבינו משולם אגרא זצ"ל,

רבה של פרשבורג.

ה'חתם סופר' רכש הערצה עמוקה והערכה מופלאה לרבי משולם אגרא, קודמו ברבנות פרשבורג, והיה מבקש כסדר ממשמשו הוותיק לספר לו מעט ממה שראו עיניו במחיצת רבו הקודם - רבי משולם. באחד הימים שמע ממנו את הסיפור הבא:

חומרותיו של רבי משולם אגרא בעניין המצות היו למופת, והעיסוק סביבן נמשך כמעט כל ימות השנה; הוא שם עיניו על החיטים מעת שצמחו בערוגה שאין בה כל חשש גזל או חמץ. עמד על גבן בשעת הקצירה והטחינה, ודאג שייעשו בתכלית ההידור והדקדוק. שמר עליהן שמירה מעולה חודשים ארוכים עד לעת אפייתן למצות, ומאז השגיח עליהן כעל בבת עינו עד שעלו על שולחנו - שולחן מלכים בליל הסדר.

במהלך החג, כמובן, לא אכל רבי משולם שום מצה, מלבד אותן מצות שנוצרו מראשיתן ועד אחריתן תחת עינו הפקוחה, ובני הבית ידעו כי ישנן מצות מסויימות שנועדו במיוחד עבורו, ואין לאכול מהן או להשתמש בהן.

שנה אחת בליל התקדש החג, לפתע שמו לב בני הבית כי המצות המהודרות שהניח רבי משולם על השולחן קודם לכתוב לבית הכנסת - נעלמו. רבי משולם היה נוהג ללכת לבית הכנסת בשעה מאוד מוקדמת, בעוד היום גדול. חקירה ודרישה העלו את פשר היעלמות; המשרתת סיפרה לפי תומה כי את המצות הללו היא כתשה הבוקר ובישלה מהן מאכל כלשהו. כמובן היא נהגה כך מחוסר ידיעה כי הן הן מצותיו המושקעות והיקרות שהרב עסק בהן במשך כל השנה.

בהלה גדולה אחזה בכולם, הרבנית התעלפה. המשרתת שראתה את הרופאים נכנסים הביתה נסה על נפשה בבהלה.

רבי משולם שב מבית הכנסת לאחר התפילה, וראה את ההתקלהות מחוץ לבית. הוא ניסה לברר מה זאת, אך האנשים חששו לספר לו כי המצות שהיו כה חשובות לו, עליהן השקיע את מיטב כוחותיו, נכתשו למרק. רק השיבו לו בהססנות כי הרבנית התעלפה, אך ברוך השם כבר שבה רוחה אליה וכעת עזבו הרופאים את חדרה.

רבי משולם נכנס הביתה והחל לחקור את סיבת הדבר, עד שהוכרחו לגלות לו מה אירע עם המצות, בדאגה מה תהא תגובתו. אך לתדהמת כולם מיד שאל: "היכן המשרתת?", ובני הבית השיבו כי מרוב בהלה ברחו מן הבית. ציווה רבי משולם לצאת ולאתרה בזריזות, ולהודיע לה כי אין לו שום דבר נגדה והוא ממתיין עבורה, ולא יסב לסעודה עד שתשוב. "וכי היא אמורה להצטער ולהבהל בגלל החומרות וההידורים שלי?" - שאל בפליאה את בני הבית...

אז פנה לרבנית ואמר בנינוחות ובשוויון נפש: "וכי רק הפרשבורגער רב אוכל מצות כשרות, וכל ישראל אינם אוכלים מצות כשרות? חלילה וחס מלחשוב כך! אמנם חייב אדם להדר כפי יכולתו וכוחותיו, אך אם רצון המקום שלא יעלה בידי השנה להדר כבכל שנה, אקיים את המצווה כהלכתה ואצא ידי חובת המצווה במצות של אחרים!..."

ה'חתם סופר' השתומם מהמעשה, ואמר כי סיפור זה מעיד למפרע, כי כל התעסקותו הרבה של רבי משולם אגרא סביב המצות היתה

לשם שמים בלבד, כי אין ספק שאילו היתה לו איזו שהיא פניה, היה כועס בעל כרחו.

רבי שמואל אהרן הוסיף על כך, כי יתכן שגם רבי משולם איגרא הבין את סמיכות פסוקי התורה כפי שהסברנו קודם: "אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ: אֶת חֵג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת". 'אלהי מסכה' היא אזהרה על ענין הכעס, והסמיכה לה התורה את ענין המצות, להזהיר במיוחד לא לכעוס על עניין המצות, ורבי משולם קיים זאת בפועל כאשר הגיע נסיון לידו!

נאמר כאן יסוד חשוב עד מאוד; 'אל תהי צדיק הרבה' על חשבון הזולת! החומרות וההידורים אינם חזות הכל! לא דבקים בהם בכל מחיר, גם כשהדבר מביא לכלל כעס, מתח, אי נוחות או הכבדה בבין אדם לחברו. אדרבה, כאן יש לאמץ את הבחינה של "כל ערום יעשה בדעת", לדעת ולהבחין היכן ראוי ורצוי להדר ולהחמיר, והיכן דווקא יש להרפות ולקיים את המצווה בלי הידורים וחומרות.



הרה"ג רבי יוסף זיבלד שליט"א, מחנך ותיק בתלמוד תורה 'תשב"ר' בבני-ברק, שיתף אותנו בסיפור נפלא על ענין זה, אותו שמע בצעירותו מפי מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל:

כאשר עלה לארץ הקודש, המקובל האלוף הגאון הקדוש רבי שלמה אלישיב זצ"ל בעל ה'לשם', הוא הגיע בגפו, ובני ביתו באו בעקבותיו מאוחר יותר. בשנה הראשונה עוד התגורר לבדו בדירה קטנה בירושלים, ומקורבו הגדול ואיש סודו, רבי אריה לוי, דאג לכל מחסורו, סעדו ותמכו, והיה בא ללמוד עימו סודות התורה בקביעות מידי לילה.

בהגיע חודש ניסן הזמינו רבי אריה להתארח על שולחנו ב'ליל הסדר'. באורח נדיר נענה ה'לשם' להזמנה בחיוב, ולאשרו ושמחתו הגדולה של רבי אריה לא היו גבולות. רישומי החג במחיצתו של ה'לשם' לא משו מזכרוננו כל השנים. רבי אריה היה אומר בהתרגשות, כי אינו יודע בשכר מה זיכה אותו הקדוש ברוך הוא לארח על שולחנו את הרב הדומה למלאך, המקובל האלוף הקדוש הזה...

רבי אריה ידע היטב, עד היכן מגיעה מידת הזהירות ודקדוק ההלכה של ה'לשם', ולכן נכנס אליו ימים אחדים קודם החג, וביקש לשמוע מפיו אלו הידורים וחומרות הוא נוהג להקפיד בפסח, כדי שיוכל להורות לבני ביתו לנהוג כן עבורו. אך ה'לשם' השיב בפשטות: "אין לי שום חומרות מיוחדות, סומך ובטוח אני על הכשרות בביתכם בעיניים עצומות, וכפי שתנהגו כך אנהג!".

לשנה הבאה, כאשר חזר ה'לשם' והיסיב עם אשתו הרבנית ל'ליל הסדר' בביתו הפרטי, סיפרה הרבנית לרבי אריה בימי החג כמשיחה לפי תומה: "בעלי מהדר הידורים כה רבים בפסח, דברים שלא שמעתי בשום מקום שמהדרים בהם".

שמע זאת רבי אריה והשתומם, ומיהר לשאול את ה'לשם' ביראת כבוד: "תורה היא וללמוד אני צריך! מדוע שנה שעברה כששאלתי את רבינו במה להדר, השבתם כי אינכם נוהגים הידורים וחומרות מיוחדים, ואילו השנה אני שומע מהרבנית אחרת?"

השיב ה'לשם': "שנה שעברה, כיון שהתארחתי בביתכם, ויתרתי על הנהגותיי כדי לא להכביד עליכם, ואף ערכתי 'התרת נדרים' במיוחד לשם כך. וכי מה אתם אשמים שקיבלתי על עצמי הנהגות שונות?! אולם השנה שזכיתי ברוך השם להסב במחיצת בני ביתי, שוב יכולתי להמשיך לאחוז באותן הנהגות שנהגתי כל השנים.

"אך כמובן", הוסיף ה'לשם', "הדבר מוסכם גם על אשתי הרבנית, כי ערכתי עימה הסכם מפורש קודם שנישאתי לה, להחמיר ולהקפיד בכמה חומרות והידורים שונים, לכן אני מרשה לעצמי לשוב ולהדר במה שהחמירתי והידרתי בעבר".

כללו של דבר, ההידורים והחומרות במצוות, כשלעצמם מבורכים וראויים לשבח, אולם רק כאשר הם נעשים בשיקול דעת נכון ובריא, ואינם באים על חשבון אשתו ובני ביתו. אך אם החומרות וההידורים גורמים להכבדה כל שהיא, מעכרים את מצב הרוח בבית, או מרבים כעס ומדון, הרי שהצליח השטן לטרון את הקלפים בערמה, ולהפסיד מהאדם את כל הישגיו הרוחניים.

"אמונה נשפכת מבתי ישראל"

הדרך להינצל ממידת הכעס בימים טרופים ועמוסים אלו, היא לראות את פני הדברים בצורה חיובית ובעיניים רוחניות. כשנחדיר להכרה שלנו כי כל המצוות שאנו עושים הן רצון אבינו שבשמים, ואנו זוכים לקדש ולכבד את השם מכוחנו והונו, יתמלא ליבנו עליזות ושמחה, וכל העבודה שלנו תקבל צורה אחרת ואופי שונה, וכך יוקל הקושי הפיזי בקיומן.

דודי הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל, רבה של שכונת רוממה, סיפר בחביבות עובדה ששמע על אחד מגדולי האדמו"רים, שבשנה אחת כאשר התכוון לתקיעת שופר בראש השנה, נדחק השופר בין שפתותיו ונתלשו לו כמה שערות משפמו. בתחילה נעצב האדמו"ר בליבו, על שהתחלל היום הקדוש בשוגג על ידו. אולם מיד התנער מעצבותו, והרהר: "הרי כעת אני עומד להמליך את מלכו של עולם, כיצד אתעצב בליבי?!", השליך מעליו באחת את יצר העצבות וניגש לקיים את המצווה בשמחה וטוב לבב.

אמר רבי משה: בבתים שלנו בערב פסח קורים לפעמים דברים דומים. מתאמצים ויגעים, עובדים וטורחים לנקות את הבית מכל רבב. פתאום, 'ומי' לפני החג מגיח הילד מהמטבח עם פרוסת לחם בידו, ומפורר ממנה בכל החדרים, או מלכלך בידיו משטח שעמלנו כה רבות לנקותו...

נכון, הדבר מקפץ ומכעיס. אך אם יבלום האדם את עצמו לרגע ויתבונן - הרי אני צריך להמשיך את עבודות ההכנה לחג הפסח מתוך שמחה, כי זהו הציווי האלוף - תגובתו תהיה שונה, מתונה ונינוחה יותר. המחשבה הזאת מסוגלת להעביר את רוח הכעס ממנו, ויוכל להמשיך לעבוד מתוך שמחה ולנצח את המערכה!

אחד מגדולי ירושלים הצנועים, הגאון הצדיק רבי חיים אהרן טורצ'ין זצ"ל, ראש ישיבת 'מצויינים', עבר פעם לפני חג הפסח מלווה באחד מידידיו סמוך לחצר גדולה בירושלים. החצר היתה רטובה מכמות גדולה של מים שזרמו מצינורות ניקוז הבתים היישר אל שטח

יהודי אחד ראה אותו פעם, בשעת קיום מצווה מתוך חרדה ויראה גדולה, ושאלו: "האם לכך התכוונה התורה? שנקיים מצווה מתוך 'עצבים'?!". השיבו הרב מבריסק: "אמור נא לי: אם הנך יוצא לרחוב ובכיסך יהיה מיליון דולר, האם תלך כרגיל, או שמדי פעם תמשמש בכיסך ותבדוק שהכסף ברשותך?". כמובן שהאיש השיב לשאלה בחיוב...

הרה"ג ר' יחיאל מאיר צוקר שליט"א, על ההכנות לפסח



"וְקִרְבְּתִי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִיטִי עַד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים... וּבְנִשְׁבָּעִים לְשֹׁקֵר וּבְעֵשְׂקֵי שָׂכָר שְׂכִיר אֱלֻמָּנָה וְיִתּוֹם וּמִטִּי גֵר וְלֹא יִרְאוּנִי אָמֹר ה' צְבָא-וַת" (הפסרת שבת הגדול)

המשגיח רבי שלמה וולבה זצ"ל, היה מעורר על דבר פלא: אם נתבונן בתוכן ההפסרה בשבת שלפני פסח, נמצא דבר תמוה: לכאורה, היו צריכים לתקן בערב פסח, שהוא זמן הגאולה והאמונה, הפסרה מענין הגאולה והניסים והנפלאות, והנה במציאות ההיפך הוא הנכון: בשבת הגדול אנו קוראים הפסרה שכולה תוכחות:

"וקרבתִי אליכם למשפט, והייתי עד ממהר במכשפים... ובנשבעים לשקר, ובעשקי שכר שכיר אלמנה ויתום ומטי גר ולא יראוני אמר ה' צבא-ות: כי אני ה' לא שנית, ואתם בני יעקב לא כליתם: למימי אבתִיכם סרתם מחקי ולא שמרתם, שובו אלי ואשובה אליכם אמר ה' צבא-ות, ואמרתם במה נשוב: היקבע אדם אלקים כי אתם קבעים אתי, ואמרתם במה קבענו: המעשר והתרומה" (מלאכי ג', ה'-ח'). שואל המשגיח זצ"ל: מה הטעם בזה? מדוע ראו חז"ל צורך לקבוע לפני פסח הפסרה כזו דווקא?

לפני שנביא את תשובתו נקדים לכך סיפור

רבי לייב בקשט זצ"ל פגש פעם את אחד מגדולי האדמו"רים בארצות הברית. האדמו"ר פנה אליו ואמר: "הרי אתם מתלמידיו המובהקים של המשגיח ר' ירוחם זצ"ל. העולם אומרים שר' ירוחם הינו גדול הדור במוסר, אלא אמרו לי איזו שיחה ששמעתם ממנו!" ר' לייב חזר בפניו על אחת משיחותיו של ר' ירוחם בענין: "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" - שיחה בנויה לתלפיות, דבר דבור על אופניו, על המידות הרעות השוכנות בלב האדם ועל תפקידו של האדם לחטט בעמקי נפשו למצוא את המידות הרעות החבויות שם ולבערן.

כשסיים אמר לו הרבי: "השיחה בנויה להפליא, המקורות הוארו באור יקרות, אבל תמהני: מדוע להתעסק כל היום בפסולת? כאן קינאה, כאן תאוה, כאן כבוד - הכל אשפה! למה להתעסק באשפה? אצלנו, אני מעלה את החסידים לגבהים, אני מדבר איתם בענייני אלוקות, ומכיון שעסוקים הם באלוקות ממילא מתבערת האשפה. כשעוסקים במיליונים ממילא אין חשיבות לעניינים פשוטי ערך". שאלתו של הרבי הציקה מאד לר' לייב. בצר לו הוא פנה למשגיח רבי

יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל והציגה בפניו: "מדוע יש לעסוק באשפה? הרי אפשר לעסוק בעניינים גבוהים - והאשפה תעלם ממילא!" ר' יחזקאל ענה לו בחמש מילים: "דאדאצ'ילט הים ועגן ששון'ס הויז" - תספר לו על מה שקרה לבית של ששון. ומה באמת קרה לבית של ששון?

סיפר ר' לייב, שחכם ששון היה גביר גדול שהגיע לשנחאי מכלכותא שבהודו. בשנחאי הוא קנה מגרש ענק ובנה עליו טירה מפוארת. לאחר תקופה מסויימת היה נראה לו שהבנין שוקע מעט. הוא קרא למהנדסים שבדקו את יסודות הבנין וקבעו פה אחד כי הבנין בנוי כהלכה, ואין שום פגם המצדיק שקיעה. אבל הבנין המשיך לשקוע עוד ועוד, עד שאחד המהנדסים החליט לבדוק את עברו של המגרש, והוציא את המסמכים הנדרשים ממשרדי העיריה בשנחאי. ואז נתגלה הסוד: כל האזור ההוא היה בקעה גדולה ששימשה במשך שנים אתר לפינוי אשפה. במקום נעזמו אלפי טונות של אשפה שהצטברו במשך השנים. משגדלה העיר שנחאי החליטו להעביר את אתר האשפה לאזור אחר והשאירו את האתר כמות שהוא. שנים עברו ואז הגיע סוחר ממולח וביקש לרכוש את המגרש כולו. כמובן ששטח שאין בו כל שימוש נמכר לו בפרוטות ממש, ואז החל להכשיר את השטח לבניה. שפכו על ערמות האשפה כמויות עצומות של חול שכיסו את האשפה. את החול שפכו ודחסו מעל

יקיימן כראוי.

השיב האיש: "לא אסתמך על שמא ואולי...". הרב הבין לליבו, שכן מיליון דולר אינם סכום של מה בכך... ועל זו הדרך אילפו בינה: "דע לך שבשבילי מצוה אחת שווה יותר ממיליון דולר! וכיצד אסמוך על 'מסתמא'?"...



הרב חנניה צ'ולק שליט"א אשר זכה לשמש את הרב שך זצ"ל בשנותיו האחרונות, סיפר כי פעם ביקשו מרן זצ"ל שיוריד לו ספר מהמדף העליון בארון הספרים. כשהגיש את הספר למרן, הוא לא קיבלו אלא נתן לרב צ'ולק את מפתח הכספת, וביקשו להכניס את הספר פנימה... כמובן שהוא עשה כפי שהתבקש. כשהשיב לו את המפתח שאלו מרן: "האם נעלת את הכספת?" ענה לו: "כן!". הוא חזר ושאלו בדאגה: "האם אתה בטוח?" ולמרות שהשיב בחיוב, ביקשו הרב שך שייגש נא שוב ויבדוק שהכספת אכן נעולה היטב... כשחזר מבדיקת הכספת עם תשובה חיובית, שאל את מרן על מה ולמה כל ההתרגשות הזאת? ענה לו מרן: "ראיתי בספר הזה פשט נפלא בסוגיה מסויימת, ואני חפץ לחזור עליו שוב ושוב, וחוששני שמא מישהו ייקח את הספר ללא רשות, ולא אוכל לחזור וללמוד את הדברים בפנים!..."

הרי לנו, שלכל אדם יש דבר שיקר לליבו, ושבנו הוא משקיע את כל מעיניו, ומי שענייני מצוות חשובים בעיניו - מתאמץ ומשקיע בהן את כל אונו ומרצו, ותמיד חושש הוא לאבדן.

לאחר שביערו את החמץ, עומדים אנו ומייחלים להשי"ת שכשם שביטנו נקי מכל שאור וחמץ - כך ליבנו יזדכך ויתנקה מהיצר המנסה להכשילנו בכל עת, אבל קודם לכן, כלל לא חשנו כי היצר הרע פועל בקרבנו, והעניין יתבאר על פי המשל הבא:

לפני כמה עשרות שנים הופיעה בעיתון כתבה, על מבצע שערכה עיריית תל אביב, בו מבקשת היא לפנות גרוטאות ישנות שנאספו

האשפה עד שהתקבל שטח מישורי חלק הראוי לבנייני מגורים. הוא הביא מהנדסים שיבדקו את המגרש, ולאחר שאושר שהכל תקין, הגיש בקשה לבנות במקום בנייני מגורים. ומה קרה? התוצאה לא הרחיקה לבוא. האשפה כדרכה הלכה והתפרקה, החולות שכיסו אותה החלו להידלדל, והבניינים כולם החלו לשקוע.

הכל ברור - יסודות שבנויים על אשפה, גם אם יהיו עמוקים וחזקים - אין להם סיכוי לשרוד!

בעזרת הסיפור הזה באר ר' יחזקאל את שיטתו של ר' ירוחם: אי אפשר לבנות ארמונות של אמונה, על הררי אשפה. עניינים גבוהים ושיחות על אלוקות שייבנו על המידות הרעות הטמונות בלב - סופם לשקוע ולהתמוטט, כמו הבניין של ששון...

על פי דרך זו, מיישב תלמידו של ר' ירוחם, הרב וולבה זצ"ל את סדר ההפטרות: פסח הוא זמן חיזוק האמונה. הרי כל המהות של פסח היא: 'והגדת לבנך' - המסירה לדור הבא של עיקרי האמונה. כשרוצים להקנות אמונה, מוכרחים קודם לכן לנקות את האשפה, לעבוד על תיקון המידות. לא תהיה שום תועלת, אם נסביר לשכל את האמונה ללא עבודה על המידות.

לכן דווקא לפני פסח תיקנו חז"ל לקרוא את הפטרת 'וערבה', שיש בה תוכחה ומוסר על העניינים שנדרש בהם תיקון.

כשהדבר יקר - הדאגה לו גדולה יותר

מצוות בדיקת חמץ נעשית מתוך דקדוק עצום ויראת שמים, כשהיודים בכל אתר ואתר מקדישים זמן רב מזמנם ומאמץ בלתי מבוטל, כדי לקיים את המצווה באופן מושלם ולהישמר מכל 'משהו' של חמץ העלול להיות בבית.

אחת מדמויות המופת, אשר נודעה בזהירות מופלגת בכל הנוגע לקיום מצוות, היתה דמותו של הרב מברסק זצ"ל, אשר כל קיום מצווה נעשה אצלו מתוך פחד ויראה עצומים, מחשש שמא לא

לפני חמש שנים הייתי כאן בבית, אבל בנסיבות אחרות לגמרי, סיפר האיש למרן זצ"ל, הייתי גוי ובאתי לקנות את החמץ, והזדמן לי לעמוד על דמותו של בעל הבית...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מספר על הגוי ובנו שהגיעו למרן הגר"ש אלישיב



לקראת שבת מלכתא ויקרא חלק א' מיוחד לחג הפסח, להזמנות: 02-560-9000

בחצרות הבתים.

אחת החצרות היתה מרווחת במיוחד ושייכת לזקן מתושבי העיר, שעיסוקו היומיומי במשך עשרות שנים היה 'צבירת גרוטאות'... היהודי היה רוכב על תלת אופן במשך רוב שעות היממה, נובר בכל פח אשפה מזדמן, מחטט בערמות פסולת, מחפש ומחפש עד שהיה מוצא את הגרוטאה החביבה עליו, מעלה אותה על עגלתו, ודוהר לחצרו על מנת לשמרה שם.

כך במשך שלושים שנות עמל ויגיעה, צבר בחצרו ערמות גרוטאות נכבדה, שגבהה הגיע קרוב לשלוש קומות בנין, ברדיוס של שלוש מאות מטרים! לצורך פינוי החצר הזו נזקקה העיריה ליותר ממאה וחמישים משאיות אשפה!

בכתבה בעיתון סופר, שכאשר קיבל הקשיש את המכתב המודיע על הפינוי המיועד, הכריז בפני כל אוזן קשובה כי הוא לא ייתן לגעת אפילו בפריט אחד, ולא ינשלו אותו מרכושו... בתחילה הוא אכן ניסה למנוע את הפינוי בצו בית משפט, אבל הפסיד במשפט. כשבאו לפנות את השטח, הוא עצר את הפועלים בגופו ממש, כשרקע בידיו וברגליו, וניסה לחסום את כניסת המשאיות, עד שעצרה אותו העיריה בצו בית המשפט, כי לא יכלה לעמוד בפני התנגדותו העזה...

בסופו של דבר הוכתר המבצע בהצלחה, והחצר פונתה לחלוטין. היא שינתה את פניה לבלי היכר, שכן תחת האנדרלמוסיה ששררה במקום, שלחה העיריה פועלים של מחלקת הנטיעות, והם השקיעו רבות כדי להפוך את החצר לפינת חמד: מדשאה ירוקה רחבת ידיים החלה לצמוח, ולצידה פרחי נוי ועצים נאים. מערכת השקיה אוטומטית פעלה אחת ליומים, והפיחה בצמחיה רוח חיים, גם ספסלי ישיבה נוחים הותקנו בחצר לרווחת הקשיש, ולמקום היתה עדנה.

כעבור מספר חודשים, החליט אחד מכתבי העיתון לחזור אל אותו זקן, ולבדוק מה מעשהו בתנאי החיים החדשים... הוא התקרב אל

החצר וראה את הקשיש יושב בגינתו הנהדרת, מתענג על יופיה ועל הדרה.

הוא ניגש אליו בעדינות, וביקש לשמוע ממנו איך הוא מרגיש היום במקום, והזקן עונה לו בחיוך רחב: "מה אומר לך... יש חיים לאחר המוות! אחרי שלושים שנה שמחתי לגלות שהשמש זורחת החל מחמש בבוקר ולא רק מהשעה עשר... ועוד יותר, במשך שלושים שנה את אור השמש עד השעה עשר... ועוד יותר, במשך שלושים שנה סבלתי מקוצר נשימה, כי כמויות האבק כאן היו נוראיות, נחשים ועכברושים היו אורחי הקבועים... יתושים ופרעושים מילאו את ביתי לאלפיהם. עכשיו, כבר אינני סובל מקוצר נשימה, ונחשים ועכברים אינם עוד. האוויר הצח ממלא את הראות, והבריאות שלי טובה יותר... בקיצור, ביום אחד הפכתי צעיר בשלושים שנה!"...

נשאל נא את עצמנו, איפה היה הזקן הזה שלושים שנה? כלום לא ראה שחצרו רוחשת עכברים ונחשים? לא שם לב שביתו שורץ מעופפים? איך לא הרגיש שהוא חי במזבלה ציבורית?

התשובה פשוטה ביותר: "מי שחי באשפה אינו מרגיש!!". עומד איש תברואה מאחורי משאית מלאה בזבל, והוא נושם עמוק מלא ריאותיו אשפה מצחינה, ובטוח שאין עוד אוויר צח שכזה... כולו מתענג בקראו 'מי זקוק לבשמים מלאכותיים כשיש ריח טבעי של הבורא'...

כאשר היצר הרע חי עם האדם - הוא לא אורח שלו אלא הופך להיות הוא בעצמו! ולכן האדם לא חש כלל שיש עמו יצר הרע! הוא שקוע כל כולו ביצרו כטובל בהררי זבל מצחין, וכבר אינו מרגיש במחנק הנורא!

רק בשעה שמזדכך האדם ומטהר את עצמו - מתחיל הוא לחוש בהמצאות היצר בקרבו ומתפלל לבוראו שיעבירונו ויסלקנו מתוכו.

(לקט מתוך שיחות הגדה של פסח 'דורש טוב')

• דף היומי בבלי

• דף היומי בהלכה

• ווארט או סיפור לפרשת השבוע

• שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

• סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666



18 ש"ח ופסח כ

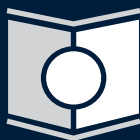
יש לנו הצעה מיוחדת עבורכם

**פסח בפתח וזה הזמן להתחדש במתנה יחודית,
סדרת הספרים המצליחה 'לקראת שבת' ו'קרא א'-פסח**

ארגון 'דרשו' ו'אחינו' במבצע ענק, של מתנות יוקרה שישמחו מאוד אתכם ואת המקבלים ממכם.
והמשלוח עלינו. תרמו לארגון 'אחינו' החל מ-18 ש"ח לחודש, וקבלו מתנות:

**סט הספרים המבוקשים 'משנה בררה' מהדורת 'דרשו' וספר 'לקראת שבת'
ויקרא-פסח. ובנוסף קבלו כרטיסי הגרלה בסכום מצטבר של 50.000 ש"ח.**

להצטרפות וקבלת המתנות:



Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה



שור ושומח

תורמים 18 ש"ח למשך 16 חודשים סך התרומה 288 ש"ח

ומקבלים מתנות

סט 'משנה ברורה' דרשו'

ספר 'לקראת שבת' - ויקרא א', פסח

2 כרטיסי הגרלה על 50.000 ש"ח

מסלול מס' 25 - המתנה בשווי 538 ש"ח



מוקד 'דרשו' 02-5609000

היא התדפקה על הדלת, ובפיה שאלה שביקשה אמה האלמנה לשאול את הרב: "ליל הסדר קרב ובא, ורצונה של אמא הוא לצאת ידי חובת שתיית ארבע כוסות, האם אפשרי הדבר לעשות זאת בכוסות חלב, או לא?"

הרב מיכאל ספראי, מצוות מוקד 'הישיבה' של ארגון 'אחינו', מסכם את פעילות זמן חורף



מאחורי כל משפט וכל מעשה. אין ספק כי התורה הקדושה אותה למדו בעוז ובעמל, היא זו שהבינה מדעם ונתנה להם אפשרויות שכאלו.

אנו, ב'מוקד הישיבה', רחוקים שנות אור מגדולי ישראל אלו, אולם התפקיד אליו נשלחנו מחייב אותנו גם כן להשתדל לרדת לעומקם של דברים, לחדור מאחורי מסכות ומילים, כדי להבין את שורש הבעיה על מנת שנוכל באר היטב את דבריו ורצונותיו של בן שיחנו, העומד מעבר לקו ומצפה למענה המיטבי שיעזור לו בבעיה, באתגר או בהתמודדות העומדת לפניו.

בסייעתא דשמיא אנחנו זוכים לסכם זמן חורף מוצלח של אלפי שיחות עם בחורים מכל קצוות עולם הישיבות: ליטאים וחסידים אשכנזים וספרדים, בני ישיבות גדולות וקטנות, ותתפלאו לשמוע יש גם שיחות מהורים של בחורים או מאבכים, שגם אחרי שנישאו זוכרים את המוקד כמקום בו יוכלו לשתוח את ספקותיהם ולבטיחם בחשאיות מוחלטת ולקבל עצה ותושיה. באין שיחה הדומה לחברתה כמו שאין בחור הדומה לחברו, ובכל שיחה אנו נושאים עיניים לקב"ה שיוורנו מה שיאמרו והבינו מה שידברו, להבין היטב את הנאמר וגם להבין את מה שלא נאמר, את הסיבה ואת המסובב. ברוך ה' אנו זוכים ליטול עצה מן הזקנים ראשי הישיבות והמשגיחים שליט"א שזכה בהם דורנו, ומהם ועל פיהם אנו פועלים.

נתפלל להמשך סייעתא דשמיא, שנזכה להיות לעוזר ואחיסמך לכל בני הישיבות המסולאים בפז, השוקדים על תלמודם בכל אתר ואתר, ושכבוד שמים ולימוד התורה הקדושה יתרבה על ידינו.

מוקד 'הישיבה' של ארגון 'אחינו' פועל בימי בין הזמנים במתכונת מצומצמת, אך ניתן להיעזר בנו גם בימים אלה במספר 18-20-1800

אנו עדיין עומדים לפני חג הפסח, אך באוויר כבר מורגשת אווירת החג עצמו, כמו גם טעמיו וריחותיו. הבה נטעם גם מטעמו של הסיפור הבא, שאירע בעיירה בריסק עת כיהן בה כרב רבינו בעל הבית הלוי זצוק"ל:

באחד מן הימים הסמוכים לפסח דפקה על דלת הרב ילדה ואולי היתה זו נערה, ובפיה שאלה שביקשה אמה האלמנה לשאול את הרב: "ליל הסדר קרב ובא ורצונה של אמא הוא לצאת ידי חובת שתיית ארבע כוסות, האם אפשרי הדבר לעשות זאת בכוסות חלב או לא?"

הבית הלוי לא ענה, אלא נכנס אל מטבח ביתו והתחיל לארוז ממאכלי החג שכבר היו מוכנים בביתו בקפידה עבור ליל הסדר, מצות ויין בשר ודגים וכל מיני מטעמים. כשסיים לאסוף ככל הנצרך, חזר אל השואלת ומסר בידה את החבילה ואמר לה לומר לאמא שבאופן זה השאלה כבר לא תבוא למעשה בעז"ה.

לתמיהת אחד מבני ביתו מדוע טרח הבית הלוי לשלוח משלוח מנות כה מכובד, את כל הנצרך לליל הסדר בעוד שלשואלת לא היה חסר, על פי שאלתה, אלא יין בלבד, השיב הבית הלוי: "הגע בעצמך, אילו היה לאלמנה זו בשר לקיים בו שמחת החג כלום היה עולה על דעתה לקיים ד' כוסות בכוסות של חלב, ואם גם בשר לא השיגה ידה, אם כן מאין לה מצות מהודרות לקיים בהם מצות עשה של אכילת מצה? ולכן הבנתי משאלתה שחסרים לה כל צרכי החג, ומיהרתי לשלוח לה את כל הנצרך כדי שתוכל לקיים שמחת יום טוב בשלמות".

ומפסח אצל הבית הלוי נעבור לתשעה באב אצל נכדו הרב מבריסק זצוק"ל: פעם אחת, בהיותו בעיירת המרפא, שהה שם בחור מישיבת נובהרדוק שאף הוא בא להתרפאות כמו שנהוג היה באותם הימים לאגור כוחות בעיירות נופש אלו.

באותה שנה חל תשעה באב בשבת ונדחתה התענית למוצאי שבת. מיד במוצאי השבת קרא הגרי"ז לאותו בחור נובהרדוקער וציווה עליו להבדיל על חמור מדינה ולשתות. לתמיהת הסובבים מה ראה על ככה, ביאר הגרי"ז: בחור מישיבת נובהרדוק, אשר חרטה על דגלה את ההתנזרות מהנאות העולם ואת ההסתפקות במועט, שהוצרך ובא לעיירת מרפא, על כרחך שהוא חולה מסוכן במצב של פיקוח נפש ואם כן אסור לו למנוע את עצמו מאכילה ושתיה אפילו שעה קלה...

גדולי ישראל ניחנו במבט נרחב וחודר על כל סיטואציה שנתגלתה לעיניהם. הם ידעו להבין ולהשכיל את עמקי הנפש ורבידיה המונחים

אמר ה"פני יהושע": 'בתחילה חשבתי כי 'שבת הגדול' זו תהיה 'שבת תשובה' עבורכם, כי תשובו מחטאתכם אשר חטאתם נגדי, עתה אני רואה שזו תהיה 'שבת תשובה' עבורי...

צורך סיפורים על 'דרשת שבת הגדול'



אמר הפני יהושע: 'בתחילה חשבתי כי 'שבת הגדול' זו תהיה 'שבת תשובה' עבורכם, כי תשובו מחטאתכם אשר חטאתם נגדי, עתה אני רואה שזו תהיה 'שבת תשובה' עבורי, כי אני אשוב לעיר אחרת סמוך ונראה לפרנקפורט'. ואכן עבר לגור ב'אופנבוך' הסמוכה.

מדוע התעקש ה'חתם סופר' שתלמידו ישמע את 'דרשת שבת הגדול' שלו?

אמו של הר' יצחק פראג זצ"ל היתה אלמנה, ולקראת פסח ביקשה מבנה שישוב הביתה, 'הלכתי למורי ורבי מרן החתם סופר זצ"ל' - מספר ר' יצחק - 'להיפרד ממנו ולבקש ממנו את ברכת הדרך, אמר לי ה'חתם סופר': 'איצקל, אינך נשאר לדרשת שבת הגדול שלי?!', 'כמובן שנשארת' - מספר ר' יצחק.

במוצאי שבת הגדול, כבר היה סמוך לחג הפסח, באתי שוב למור' ואמרתי לו שהיות והזמן קצר מוכרח אני לנסוע לאימי שתחי', ושוב אמר לי ה'חתם סופר': 'איצקל, אחרי ה'דרשת שבת הגדול' שלי אתה עוד מסוגל לנסוע?!

'אך אני הייתי צעיר לימים' - מספר ר' יצחק - 'לא ירדתי לסוף דעתו ולמרות הכל החלטתי לנסוע'.

הוא כתב לי תעודת הצטיינות, ליווה אותי, ונתן לי את ברכת הדרך, אך נאנח ואמר: 'איצקל, בעיירה שלך בוערת אש... בעיירה שלך בוערת אש..., תיזהר מאוד....!'

'מה אומר ומה אדבר' - סיים ר' יצחק את סיפורו - 'אז היתה עיירתי מלאה בחכמים וסופרים, היום אפי' כוס מים אינני יכול לשותות אצל בני...!'

הרב ישראל ליוש

כשלא שואלים גם לא דורשים!

כאשר היה רבי צבי הירש ברלינר זצ"ל רב במאנהיים, שנה אחת לא מסר דרשה בשבת הגדול.

כששאלו אותו ה'בעלי בתים' מפני מה הוא מבטל מנהג כה חשוב 'דרשת שבת הגדול', כמקובל בכל קהילות ישראל?

השיב: חז"ל אומרים 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלוש ימים', ולכאורה תמוה מהו כפילות הלשון שואלין ודורשין? אלא, כוונת חז"ל: אימתי דורשין בהלכות הפסח? כששואלין! במקום שהבעלי בתים מתעניינים בהלכות הפסח, הגעלת כלים, הלכות מצה וכו', אבל כאן בקהילתנו רואה אני שאין לכם שאלות בהלכות הפסח, כנראה כולכם כבר יודעים להורות היתר לעצמכם, ולכן אינכם מטריחים את הרב, אם כן, בעיר כזאת, פטור הרב גם מלדרוש 'דרשת שבת הגדול'...

דרשת שבת הגדול שכאילו נאמרה

היו שנים בהם לא נשא הגה"ק רבי יואל טייטלבוים מסאטמר זצ"ל דרשה בשבת הגדול, היו אלו שנות המלחמה, בהם נרדף האדמו"ר ע"י הנאצים ימ"ש, וצרות ומכאובים רבים עברו עליו בשנים אלו.

פעם אחת בעת אמירת 'הגדה של פסח' כשאמר 'ויענונו כמה שנאמר...' סיפר האדמו"ר שהיה רב אחד שרק מעט אנשים הופיעו ל'דרשת שבת הגדול' שלו, כשנעמד אותו רב לשאת את הדרשה אמר: כתוב בהגדה 'במתי מעט כמה שנאמר...' א"כ מאחר שאנחנו רק 'מתי מעט' ואין לפני מי לדרוש, נסתפק ונצא ידי חובה 'כמה שנאמר' - כאילו אמרתי דרשה, וירד ולא נשא את הדרשה.

אף אנו נמליץ ונאמר - אמר הסאטמר רב - על השנים שלא זכיתי לומר 'דרשת שבת הגדול' מחמת הצרות שעברו עלי, 'ויענונו' - מחמת העינויים והצרות שעברנו, 'כמה שנאמר' - יהא נחשב כאילו היתה דרשתי אמורה...

שבת הגדול - שבת תשובה

בשנת תק"א נבחר הגאון הגדול בעל ה'פני יהושע' זצ"ל לרב הראשי בפרנקפורט, לאחר תקופה קצרה נאלץ הרב לעבור לווריימזא בגלל מחלוקת שפרצה בעיר. הוא שהה שם כמה שנים, ובשנת תק"ג ביקשו ממנו פרנסי העיר פרנקפורט לשוב לעיר.

לקראת שבת הגדול הוא הסכים לשוב אל העיר, ורצה לדרוש 'דרשת שבת הגדול', אך מתנגדיו, בעלי המחלוקת החציפו פניהם, והפריעו לו בדרשה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

בני המשפחה לא ידעו את נפשם. משהו מוזר עובר על ביתם, זה כמה ימים שהפכו כבר לשבועות. כל יום, בדיוקנות וללא איחורים וחסורים, הציפור מתייצבת על משמרתה, ומפירה את השקט בצפצופיה ודפיקותיה על החלון...

מה חיפשה הציפור העקשנית בבית משפחת כהן כל יום בקביעות?



הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"זאת תהיה תורת המצורע" (ויקרא י"ד, ב)

ברכוש גדול ובשלל רוחני עשיר ומגוון יצאנו מימי הפסח, צועדים בשמחה ובהתרגשות לימי הקיץ הבעל"ט, ושבים לימי השגרה המוארים והחמימים מתמיד. האביב עודדו כאן, פורח ומלבלב, מלווה אותנו אל תחנת הכח השבועית - פרשת השבוע, ממנה אנו שואפים מלוא ריאותינו אויר הרים רוחני צלול ורענן, מאוצרו הטוב של בורא עולם.

כבר בתחילת הקיץ ממתנה לנו פרשת השבוע הנוכחי, ובאוצרה - החיים עצמם. 'מי האיש החפץ חיים', כולנו נרגשים לגלות את הכלי והדרך המשפיעים יותר מכל על אורך ואיכות החיים שלנו, אותו משהו שכביכול אינו בשליטתנו - לדאוג לחיינו ולאורך ימינו, אך לאמיתו של דבר זה תלוי רק בנו, כי החיים והיפוכם ביד הלשון.

הלשון שלנו היא איבר נסתר מעין רואים, חבוי מאחורי כספת כפולה של שיניים ושפתיים. למרות זאת, לא פעם הלשון נשלחת למשימות מאות פעמים בדקה, נעה, שולחת וחלילה משתלחת - כמעט ללא מחשבה. הקושי הגדול ביותר הטמון בלשון, הוא הפער האינסופי, העמוק והעצום, בין קלות הנעת הלשון לכל עבר ללא מחשבה והתבוננות, לבין המשמעות האדירה - המועילה או חלילה ההרסנית, היצירתית או חלילה המזיקה - שבכל תנועה של הלשון שלנו.

העוצמה האדירה הטמונה בלשון, נחשפת גם בהתבוננות במשמעות הדיבורים היוצאים מפינו. ה'חובות הלבבות' מגלה סוד מבהיל, שכדאי לזכור אותו ולהבין את עומקו:

יכול יהודי להסתובב בעולם הזה 120 שנה, לבצע אלפי מצוות מדי יום, להתפלל בכוונה וברגש, ללמוד מאות אלפי שעות, לקיים מיליוני מעשי חסד - וברגע האמת, בעולם האמת, לגלות שהוא ריק מכל, יצא מהעולם הזה נקי מנכסיו. כל זאת בגלל שהיה משתלח בלשונו, היה מדבר בגנותו של רעהו.

כמו כאן, גם בשמי שמים יש מערכת של 'העברות בנקאיות'. אדם צובר רבבות מצוות, מיליוני מעשים טובים, מיליארדי זכויות, וחלילה - בהינף לחיצות לשונו מעביר את הכל לפקודת רעהו, רק כי דיבר עליו לשון הרע... כמה עצוב, כמה מאכזב, כמה נורא: חסכוניות של עשרות שנים יורדים לטמיון, בגלל מילים מיותרות!

כולנו יודעים, שהשל"ה הקדוש מציע לנו עצה טובה ומועילה, שלפני סיום תפילת העמידה - נאמר פסוק המתחיל ומסתיים באותיות בהן מתחיל ומסתיים שמנו הפרטי. וזאת, כדי שלא נשכח את השם שלנו ביום הדין, לאחר 120 שנות חיינו. כלומר, מסתבר, שבעולם האמת אנו עלולים לשכוח את השם שליווה אותנו בנאמנות לכל אורך חיינו, והזכרת הפסוק הזה - היא סגולה שהדבר לא יישכח.

ודבריו אלו מעוררים פליאה של ממש: היתכן כדבר הזה? הלא אנו יודעים כי הכל גלוי וידוע לפני בורא עולם, כל נסתר ונעלם - זכור ביום הדין. דווקא השם הוא שיישכח? מכל מיליוני הפעולות והמעשים העוברים בסרט נע מחיינו בעולם הזה, השם הוא שייעלם מזכרוננו? הפרט החשוב הזה יישכח?!

חושף הכהן הגדול מאחיו, ה'חפץ חיים' זצ"ל, ביאור מרטיט: בוודאי שכן! כי האדם זוכר כל מיני פעולות שעשה, מצוות שקיים, עבירות שלא עבר, וכל כיצא בזה. והנה, בבואו לשמים ומעבירים את מעשיו לנגד עיניו - הוא עלול לגלות היסטוריה שלא הכיר: מצוותיו נעלמו מתסריט חייו, ועבירות שמעולם לא עשה - חדרו לתוך ההיסטוריה האישית שלו! הוא עומד בשערי בית הדין השמימי ושואל את עצמו 'האם זה אני?!' - היתכן שעשיתי את כל המיוחס לי כאן? להיכן נעלמו כל מצוותי?!

זהו הרגע המביש, המטלטל, בו הוא מגלה כי שמו, תוכנו, מהותו - הכל שונה. שמו הפרטי אבד, ההיסטוריה שלו איננה. הנשמה סופקת את כפיה באימה, לא מזהה את עצמה במראה הנשקף לנגד עיניה.

וזה קורה רק בגלל סיבה אחת: כי הלשון לא היתה שמורה כהלכה, כי האדם לא היה זהיר בכל היוצא מפיו. מעתה אין פלא שכל מצוותיו ומעשיו הטובים עברו לאדם עליו דיבר סרה, וכל העבירות של אותו פלוני המדובר לרעה - עברו אליו, והוא מחוייב בגינן!

ולכן, מגלה ה' חפץ חיים, את הפסוק המתחיל ומסתיים באותיות השם, אומרים בסיום תפילת 'אלוקי, נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה'. כדי להזכיר לכולנו 3 פעמים ביום כמה כדאי לפעול ולהתאמץ, להתמסר ולהזהר לנצור את הלשון מרע, לשמור את השפתיים מדיבור בגנות הזולת. כי רק כך נוכל להבטיח שגוהה את עצמנו במראה שתשתקף לעינינו ביום הדין הגדול, שנמצא את פעולותינו בתסריט ההיסטוריה האישית שתתפרש מולנו בשערי שמים!

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו, ובעיקר לתשומת לשוננו. זה המסר העולה מפרשת השבוע העוסקת בדיני המצורע - הנענש בנגעים על דיבור לשון הרע, וזה מה שישפר את אורך ואיכות החיים שלנו לאין ערוך. הבה נתבונן במה שיוצא מפיו, הבה נחשוב רגע לפני הנעת לשוננו, נלמד את ההלכות כדי שנדע כיצד לפעול, נוותר על דיבור שהוא ספק מותר. שומר פיו ולשונו - שומר מצוות נפשו!

עקשנות ציפורית יומיומית...

את הסיפור המפעים הבא קיבלנו מפי גיבורינו, מילה במילה. זהו סיפור שמדהים את כל שומעיו, וככל שהוא לא ייאמן - כך בדיוק הוא קרה. וזה דבר המעשה:

היה זה לפני כשנה, בכ"ד בניסן תשע"ז, בשעת צהרים בהירה ונעימה. בחלון בית משפחת כהן, בקומה השלישית של בנין המגורים ברחוב אגרות משה 5 בשכונת רמת שלמה בירושלים, התייצבה לה ציפור דרור רגילה למראה, בעלת מקור מחודד במיוחד...

הציפור שנראתה רגילה לכל דבר, התייצבה על אדן החלון, נתמכת מעת לעת בסורגים המקיפים אותה מכל עבר, והחלה מנקרת, נוקשת, מצפצפת, מכה בחלון. כשזה קורה במשך דקה שתיים - זה סביר. כשזה קורה במשך 10 דקות - זה מעט מוזר. כשזה קורה במשך כל היום - זה משונה מאוד, מאוד מאוד משונה!

אך כשהדבר חוזר על עצמו יום אחר יום - זה כבר הרבה יותר ממשונה, זה מסיט את תשומת הלב ומתחיל לנקר בראשם של בני הבית. הציפור התייצבה מדי בוקר, בחריצות ובזריזות, בעת הנץ החמה. מאז, במשך שעות ארוכות ולפעמים עד שעות אחר הצהריים המאוחרות - היתה מכה במקורה, מצפצפת בפה, מנקרת בשולי התריס, מקפצת בעצבנות על אדן החלון. כל נסיונות הגירוש, תליית דיסקים, הצבת דחלילון - לא הועילו. כלום לא עזר, כלום.

יום ועוד יום חולפים, ובני המשפחה לא ידעו את נפשם. משהו מוזר עובר על ביתם, זה כמה ימים שהפכו כבר לשבועות. כל יום, בדייקנות וללא איחורים וחסורים, הציפור מתייצבת על משמרתה, ומפירה את השקט בצפצופיה ודפיקותיה על החלון. גם אם נפלה מהחלון, הוטמנו לה מכשולים, גורשה בחמת זעם - תמיד מצאה את הדרך לחזור ולהתייצב באותו חלון, למצוא מקום לכפות רגליה

ולחוסף להכות ולצפצף בעוצמת ווליום הולכת וגדילה... הענין המוזר הוסיף ונמשך, ובני הבית כבר ניסו כל פדיון נפש אפשרי, זעקו בגרון נחר 'מחול לך', וערכו סביבה סיבובים, תיקונים, פרקי תהלים ועצות אחרות. כל סגולה נוסתה, כל כלי טכני, רוחני, גשמי או מקצועי - נוסה והוכתר בכישלון מוחץ. שוב ושוב הציפור כאן, לא מתכוונת לוותר על ההרעשות שאינן פוסקות...

כבר חלף יותר מחודש ימים של סיוט מתמשך, ולאחר חג השבועות החליט ראש המשפחה, הרב אהרן כהן, לגשת לכותל המערבי ולשאת תפילה חמה מעומק הלב, כדי להבין מה הרמז הנשלח אליו משמים באמצעות הציפור, מהו הקול אותו עוף השמים מוליך אליו. לאחר שנשא תפילה נרגשת, נזכר ביונתן בן עוזיאל עליו נאמר שעוף הפורח מעליו נשרף, והרהר לפתע, שאולי בספרו - תרגום יונתן בן עוזיאל על המקרא, ימצא את הפיתרון לבעיית הציפור... הוא החליט לחפש בתרגום יונתן בן עוזיאל, למצוא מקום בו הוא דן בנושא הציפורים. כשפתח את פרשת השבוע הנוכחי - פרשת מצורע, הביט בתרגום ובפירושו ונחרד מהגילוי המרעיש שלפניו. עיניו ניצתו באחת, ידיו רעדו, הדברים הכתובים פשוט החרידו את נפשו - - -

שתי ציפורים היה מביא המצורע, שנענש על דיבור לשון הרע, ביום טהרתו. האחת נשחטת, והשניה משולחת לחופשי. מגלה התרגום יונתן את מטרת שליחת הציפור לחופשי, כדי שאם חלילה יחטא שוב היהודי בלשון הרע ועתיד ללקות בצרעת, תשוב הציפור המשוחררת לביתו, תנקוש ותזכיר: לא אדוני! אל תיכשל שוב בלשון הרע! זכור נא את הציפור שהבאת בעבר לאחר הצרעת, שמור פיך ולשונך!

הרב כהן נרעד. האומנם? ציפור נוקשת בחלון - זו משמעותה? ענין של תיקון חטא לשון הרע? על מה מדובר?! הוא החל להרהר בקורות אותו, מבקש להבין מה קרה. ואז נזכר: בתו, בהיותה נערה, למדה מדי ערב שתי הלכות בספר 'חפץ חיים'. זה היה מנהגה המבורך, אותו שמרה במשך תקופה ממושכת ללא הפסקה: יום אחר יום היתה מוצאת כמה דקות שקטות, ומתיישבת ללמוד הלכות לשון הרע. בחודש אדר שחלף כמה חודשים קודם - התחתנה הנערה ובנתה את ביתה, ומאז - פסק מביתו קול לימוד הלכות לשון הרע!

לא ייאמן! בביתו עלה ברמה קול לימוד הלכות לשון הרע במשך שנים, אך לפתע הדבר נפסק בחודש אדר. ובחודש ניסן החלה הציפור להתייצב בחלון, נוקשת ללא הרף, מבקשת משהו! היתכן כי דווקא זו הסיבה שהביאה את הציפור לחלון? האומנם היא מתייצבת להזכיר את חובת הלימוד היומי וההתחזקות בשמירת הלשון?!

עוד באותו יום, קיבלו על עצמם הרב כהן ובני ביתו להתחזק בלימוד שמירת הלשון, לא לוותר על לימוד ההלכות מדי יום. וראו זה פלא - שלולא סופר לנו מפי הרב כהן בעצמו היה קשה להאמין לו - אך אלה הן העובדות ללא כחל ושרק:

ביום המחרת התייצבה הציפור בחלון, הביטה אל תוך הבית, אך כבר

מהמקרר לארון הספרים ומהשיש עד הכיריים • כל מה שצריך לדעת על בית נקי וכשר לפסח

לקט מיוחד על ענייני החמץ מהגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א



השימוש בקומקום חשמלי

מיחם מים פשוט (מפלסטיק עם גוף חימום מבפנים) הגם שמשתמשים בו כל השנה רק למים, בכל זאת יש לחשוש אולי נפל שם פירור בשעה שמלאו אותו או בזמן שעמד על גבי השולחן נדבקו מבחוץ פירורים ואח"כ נפלו לתוכו, ולכן אם רוצה להשתמש בו בפסח צריך לנקותו היטב מבפנים ובמיוחד מתחת לגוף החימום, ושוב להרתיע בו מים ובזה הוא מגעיל אותו בעצמו, ועדיף לקנות חדש לפסח.

ניקוי השולחנות ומשטחי השיש - האם חייבים להגעיל אותם או מספיק לצפות אותם. ומה עם הקרמיקות

ניקוי השולחנות, מה שכתוב בשו"ע (ס' תנ"א סע' כ') שצריך להגעיל את השולחנות ואת משטחי השיש, זה נוגע לאלו משתמשים עם השיש כמות שהוא, אלו צריכים לעשות הגעלה וניקוי כמו שכתוב במשנ"ב. אבל היום נוהגים שמניחים כיסוי על השיש כדלהלן, ולכן אין צריך להגעלה. ומה שצריך לעשות הוא לנקות את השולחנות ואת משטחי השיש עם מים חמים וסבון. מה שיוצא מה טוב, ומה שלא - הוא בחזקת מטונף קצת שאין צריך לבערו. ואח"כ שמים עליו משטח פלסטיק, או פ.ו.י.סי, או נייר כסף עבה שלא יקרע, ואין בזה כל בעיה.

ויש חומרא, שאפילו אם מכסים את השיש, יש להקפיד שלא להניח כלי ראשון שיוצא מהאש, ישר על כיסוי השיש. אלא, יש להניחו על משטח עץ או כל דבר אחר שיהיו שני כיסויים בין הכלי ראשון לבין השיש, משום שהרבה פעמים נשפכים מים על השיש מתחת לכיסוי של פסח, והם מתחממים מהסירים החמים ובולעים מהשיש בליעות חמץ ומחמיצים את כלי הפסח.

בקרמיקה על קירות המטבח, כנגד הגובה של הסירים שעומדים

כתוב בפסוק "לא יראה לך חמץ ולא ימצא לך שאור". הגמרא דורשת שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה.

כלומר מהתורה מספיק שבערב פסח יאמר שכל החמץ שיש לי בבית ובכל מקום שהוא, אני מפקיר אותו והוא כעפרא דארעא, ומהתורה הוא צדיק גמור, דאף שיש לו חמץ ברשותו, כיון שאינו שלו אינו עובר ב'בל יראה'.

אך חכמים חששו שאפילו אומר בפיו שהוא מפקיר חמצו, אך בלבו אינו חושב כן משום שאינו רוצה להפסיד ממונו. ועוד, שאם ישאיר את החמץ בתוך ביתו, יבוא בימי הפסח אדם הרגיל במשך ימות השנה לאכול חמץ, ויפתח את הארון ועלול למצוא שם לחמניה או עוגה ויבוא לאוכלה, לכך אמרו חז"ל

שאסור שיהא חמץ ברשותו וחייבו לבער את החמץ ולעשות בדיקת חמץ לוודא שלא ישאר ברשותו שום דבר חמץ. וכל זה כאמור מדרבנן.

מכירת החמץ והשכרת מקומו לגוי

האם צריך לסגור את החמץ בארון מיוחד, והאם ניתן למכור חמץ גמור

מעיקר הדין אפשר למכור לגוי את החמץ, ואז אין החמץ שלו, ואין בו חיוב ביעור. אכן אסור שהחמץ של גוי יהיה ברשותו, דמאחר ואנו רגילים בחמץ כל השנה, יש חשש שיאכלו אותו, לכן משכירים לגוי גם את המקום של החמץ, וכן סוגרים את החמץ בארון ומוכרים אותו לגוי וכותבים "מכור", נמצא שהוא חמץ של גוי ברשות הגוי. ואפילו מדרבנן אין שום איסור.

יש המקפידים שלא למכור חמץ גמור לגוי כי חוששים להערמה, שאין בדעתו למכור, שלא תמיד מוכרים בלב שלם. אבל מעיקר הדין, אם מכר לגוי החמץ אינו שלו ואינו נמצא ברשותו, ואין בזה שום חשש. וכשיש לו רק תערובת חמץ הרבה מקילים לכתחילה למכור לגוי.

עד כמה צריך לנקות את הכלים מהחמץ, והאם אפשר למכור כלי לגוי פעם היו מנקים כל כלי וכלי, ככתוב בשו"ע (סימן תנ"א ותנ"ב) בהלכות הפסח) כי היו משתמשים באותם הכלים בכל ימות השנה ובפסח, ולכן במצב זה היו צריכים לנקות כל כלי וכלי, והיה צריך להוריד את הידיות בכלים המיועדים להגעלה.

היום, לא משתמשים בפסח בכלי היום יום. ולכן אין חיוב לנקות את כל הכלים! אלא יכול לשים את הכלי בארון ולמכור לגוי את החמץ הדבוק בו ולהשכיר לו את מקום הכלים, שזהו חמץ של גוי ברשות הגוי, ולא למכור לגוי את הכלים שאם כן הם יצטרכו טבילה לאחר הפסח.

על השיש ונוגעים בקרמיקה (ויש בהם בליעות של חמץ), יש לשים ניילון עבה חד פעמי או נייר כסף וגם זה לא חיוב אלא חומרא. (ולאדים שמגיעים למשטחי הקרמיקה אין צריך לחשוש, כיון שהם כבר קרים).

איך מכשירים את הכיורים במטבח, ולמה לא להצמיד את כיורי פסח לכיור מאד קשה מבחינה הלכתית להכשיר את הכיורים. ולכן יש לנקות אותם היטב עם מים חמים, ולהניח בתוכם כיור פלסטיק או אלומיניום המיוחד למיוחד לפסח, **וכאן יש מקום להיזהר: שלא למקם את הכיור המיוחד לפסח על הכיור החמץ, שאולי מים חמים שיצאו בפסח "יחברו" את שני הכיורים, לכן יש להגביה מעט את הכיור של פסח (וכגון ע"י אבני משחק כגון דופלו או לגו...).**

ובאם יש סתימה בפסח, והמים עולים בכיור, אף שע"ז ישנו חיבור בין הכיורים בדיעבד אין לחוש, כי החיבור הוא ע"י מים מלוכלכים, אבל לכתחילה יש להיזהר בכך.

במקום יציאת המים בכיור, יש לשפוך מעט אקנומיקה, דעל הצד שנשאר שם חמץ שראוי לאכילת כלב, הרי הוא נפסל בכך.

איך מכשירים את הברזים שבמטבח, והאם חייבים לעטוף את הידיות יכול להיות שיש להם דין של עירוי מכלי ראשון, כי מים חמים זורמים בהם מהדוד שמלמעלה, ואח"כ זה בא באופן ישיר לתוך סיר של חמץ, ומשם מתזז על הברזים. ועוד שיש בזה משום ניצוק שמחמירים בזה לענין חמץ בפסח, כמבואר במשנ"ב (סימן תמ"ד בשעה"צ סק"ד).

לכן, מנקים טוב את הברז, ושופכים עליו מים רותחים ישירות מהקומקום, והם כשרים לפסח.

חומרא נאה היא לעטוף את ידיות הברזים עם נייר אלומיניום או ניילון, מכיון שכל השנה נוגעים בהם עם ידים מלוכלכות מחמץ, ועכשיו בפסח נוגעים בהם בשעת אכילה.

מדיח כלים

דעת גדולי ההוראה שליט"א שלא ניתן להעבירו מחמץ לשימוש בפסח. ולכן מי שיש לו צורך גדול וכגון לצורך חולים או זקנים שיעשה שאלת רב מה ניתן לעשות.

מיקרוגל

ינקא אותו כמו התנור, וגם בזה מורים שלא להעביר את המיקרוגל של החמץ לשימוש בפסח. ומי שיש לו צורך גדול וכגון לצורך זקנים או חולים, שיעשה שאלת רב.

פח או פלטה של שבת

פח של שבת מאד קשה להכשירו לפסח כי במשך השנה נופל עליו חמץ חם מדי שבת. לכן מנקים אותו היטב ומכסים בנייר כסף עבה וע"פ הדין זה מספיק. ולכתחילה יהפוך את הפח, ויפתח מתחתיו את הגז כדי שהאש תשרוף כמה דקות את החלק העליון של הפח, ואז אם יש פירורים של חמץ הם נשרפים. אח"כ מנקים אותו ומכסים בנייר כסף עבה והפח כשר לפסח. ובדאי יש מקום להחמיר שיהא

פח מיוחד לפסח.

פלטה חשמלית לא שייך לשרוף לכן מנקים אותה היטב ומכסים אותה בנייר כסף עבה והיא מוכנה לפסח, וכמובן דגם בזה בודאי יש מקום להחמיר שתהיה פלטה מיוחדת לפסח.

ניקוי תריסים

לניקוי תריסים אין כל קשר לפסח. זה ניקיון "קייצי" ואפשר לעשותו לאחר חג השבועות.

אם יש ילדים בבית, לפעמים נדבק במסילות חמץ ואת זאת ניתן לראות בבדיקה קצרה. ולכן את המסילות לא צריך לנקות, אלא לראות בעין. ואם לוקחים סמרטוט ועוברים עליהם עם מים וסבון זה מספיק, שהרי זה כבר פחות מכזית שמטונף קצת וסגי בזה.

שואב אבק

היות ומשתמשים בו לפני פסח, יש בו הרבה חמץ, ולכן צריכים להקפיד להוציא ממנו את השקית ולנקותה היטב.

צעצועים

כל הצעצועים שאין רוצים להשתמש בהם בפסח, ניתן להניחם בארון, ולמכור את החמץ שעליהם לגוי, והוא חמץ של גוי ברשות הגוי מכיון שמשכיר את הארון לגוי

מי שמקפיד שלא למכור חמץ בעין לגוי, יכול לראות בנקל אם יש בהם חמץ בעין

בצעצועים שרוצים להשתמש בהם בפסח, והרבה פעמים נדבק עליהם חמץ, העצה היא לקחתם ולהניחם בשקית כעין רשת או ציפית של כרית, ולהעבירם במכונת כביסה. אם יש שם חמץ - הוא ירד. דברים שלא שייך לנקות אותם כך, אפשר לבדוק ולראות אם יש עליהם חמץ, ומכל מקום ודאי ראוי ולהיזהר שלא להניח אותם על השולחן של פסח

ניקוי ספרים לפסח, וארון ספרים

ישנם הסוברים שיש איזה מנהג להראות לכל השכנים את כל הספרים שיש, ופותחים אותם על הסורגים. אך אם יש שם חמץ לא ניתן להוציאו ע"י כן.

עפ"י דין ארון ספרים, אם אין בו גב והוא פתוח, כלומר הוא מורכב רק ממדפים, אין חשש שיש חמץ מאחורי הספרים, ולא צריך להוריד את הספרים. אם קיים גב ויש בבית ילדים יתכן שנזרק לשם חמץ.

עיקר החשש הוא מפירורים שיש בספרים משימוש בכל השנה. היות וברור כי הם מטונפים קצת, לכן עפ"י דין אין חיוב לבדוק. ידוע שמרן ה"חזון איש", מכר את החמץ שבתוך הספרים. ועל הארון הוא שם מחיצה בערב פסח מסדין או חבלים, והשכיר את המקום לגוי ("ארחות רבינו" ח"ב עמ' ו', והגר"נ קרליץ שליט"א).

עצה טובה היא שכל השנה יקפידו על הספרים שלא לפתחם בשעת האוכל, וממילא הספרים הוי מקום שאין מכניסים שם חמץ. (עלון מים חיים)

למעלה ממאה וחמישים אברכים מסיימי מחזור קנין הלכה קיבלו תעודות 'חילך להוראה'

האברכים מקבלי התעודות נכנסו בשלב הכניסה הנוספת והצטרפו לאלפי לומדי 'קנין הלכה'

הלימודים הדרושים למורה הוראה, ויודע אותם ויכול להיות מורה הוראה, אז זה בבחינה ש אחד מאלף. וכמה יקרים לי ישראל, כמה הוא יקר בעיני הקב"ה שהגיע לזה.

אבל אתם גם צריכים לדעת שמוטלת עליכם אחריות גדולה. הכלל ישראל מחכה לכם. הכלל ישראל צריך תלמידי חכמים. הכלל ישראל צריך שכל אחד ואחד יהיה בקי בהלכה, שידע איך להתנהג בכל צעד בחיים, השו"ע הרי מלווה אותנו. אבל הכלל ישראל צריך גם מורי הוראה. לא גם, אולי צריך להזכיר את זה בתור הדבר הראשון.

נשיא דרשו רבי דוד הופשטטר בירך את האברכים מקבלי התעודות ובדבריו האריך ב'חכמת הלב' הנדרשת כדי ליזכות לדעת ולהבין, איך זוכים לקנין הלכה, איך זוכים לכמו ששמענו ממרן בעל שבט הלוי זצ"ל, המקצוע הכי קשה זה לפסוק הלכה. בעלי הלכה, כמה פעמים שמעתי מפיו הקדוש. זה מקצוע הכי קשה. איך זוכים לזה? איך זוכים לסייעתא דשמיא ללמוד, לזכור, להבין, לפסוק הלכה, שמעתתא אליבא דהלכתא? זה סייעתא דשמיא, עם כל העמל וכל היגיעה אבל צריך את הסייעתא דשמיא. הרבש"ע נותן את הסייעתא דשמיא לחכמי לב. אשריכם שזכיתם, ויהי רצון שתזכו הלאה הלאה, שלב ב', עוד מקצוע, עוד דברים, כל התורה כולה, בסייעתא דשמיא, שתרבו ותהיו מורי הלכה בישראל.

הגאון הגדול רבי משה שאול קליין שליט"א המנווט את דרכה של תכנית קנין הלכה בירך את מקבלי התעודות ואמר שבלימודם קנו קנין שלם של הלכה, קנו את הקנין איך ללמוד הלכה בעיון ובבהירות לדייק בכל דבר בדברי הפוסקים ובדברי היסודות של ההלכה, למדו ללמוד סימן בשו"ע מתחילה ועד הסוף, לא ללמוד רק את הסוגיא ולהוציא מכאן איזה סעיף ומכאן איזה סעיף, רק לקחת את הסימנים וללמוד מתחילה ועד סוף, שזה היה המהלך שרצה מורי ורבי להנחיל לכבוד הרבנים הגאונים שיושבים כאן וב"ה שזכו לזה.

בשם האברכים מקבלי התעודות בירך הרב יוסף רוזנבלום שהאריך בהערכה הרבה ליזכות הגדולה להיות חבר ב'קנין הלכה' ולרכוש את ידיעת התורה וההלכה ממקורותיה בדרכה של 'קנין הלכה' אשר משביחה את הלימוד ומביאה את הלומד לקנין ידיעה יסודי.

במעמד מרומם ושמחת התורה של למעלה ממאה וחמישים אברכים, המצטרפים למאות אברכים שסיימו לפני שנה וחצי את המסלול, הוענקו תעודות 'חילך להוראה' לרגל סיום המחזור של מצטרפים נוספים אלו.

תכנית 'קנין הלכה' נוסדה על ידי דרשו בהכוונתם של מאורי פוסקי ההלכה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, מרן בעל שבט הלוי זצ"ל ויבלח"ט מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, ב'קנין הלכה' מסתיים מדי חמש וחצי שנים מסלול, מתחילים בהלכות שבת הנלמדים במהלך שנה וחצי ולאחר מכן נלמדים ההלכות שביו"ד ח"ב. בשלב זה יש כניסה נוספת לאברכים נוספים שמתחילים יו"ד ח"ב. וחלוקת התעודות במעמד הייתה לאלו שהתחילו לפני חמש וחצי שנים יו"ד ח"ב, מסלול של חמש וחצי שנים של בשר בחלב, תערובות, והפעם נכנס גם שביעית בשמיטה, ועוד הרבה מהמקצועות הקשים שבתורה. ולאחר שמסיימים את החמש וחצי שנים, יש שלב שני למי שעבר את כל המבחנים בהצלחה, מקוואות, ריבית, עירובין, סת"ם, ברכות.

את המעמד פתח הג"ר שלמה גנס שליט"א - ראש תכנית קנין הלכה אשר אמר בדבריו כי כל אחד שעוסק בהלכה וכל אחד שלומד את הסוגיות קודם ואחרי זה משקיע מהשורש, עד שהוא זוכה - טור ב"י שו"ע נו"כ, עד ההלכה, מרגיש כמה אהבה, כמה התקשרות, כמה קנין, כמה עינוג הנפש יש בצורה הזאת שזכינו בדור שלנו בשנים האחרונות, של קנין הלכה. הזורעים בדמעה ברינה יקצורו. אתם שזכיתם לזריעה בדמעה, כל אחד ואחד במקומו באשר הוא, זוכים היום לקצור ברינה, מתכנסים הלילה לביטוי מסוים של כבוד התורה, של שמחת התורה. תעודות שמעידות על עמל רצון בקנינה של הלכה.

הגאון הגדול רבי שריאל רוזנברג שליט"א פתח בהתרגשות רבה את דבריו ואמר אני מסתכל ובציבור החשוב הזה שנאסף כאן לשמחת התורה, לשמחת הסיום של תכנית ההלכה של דרשו, ויש לי רק מילה אחת לומר - "אשריכם". דברי תורה חביבים עליכם, השקעתם שנים בלימוד התורה, בלימוד ההלכה, וב"ה זכיתם להגיע למעמד הגדול הזה.

חז"ל אומרים, כמה יקרים לי ישראל, אלף נכנסים למקרא, ורק אחד יוצא להוראה. כל אחד ואחד שזוכה ללמוד את



התחייבתם סכום עבור קמחא דפסחא לקופה העירונית, האם מותר להעביר את התרומה לקופה אחרת?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

שמונה עשרה אלף שקל בסימן שאלה



לקט ואין להם חזקה לא לחייב ולא לפטור, ועיקר תי' הגמ' שבפרה יש חזקת פטור, וכל מקום שאין חזקת פטור מחייבים מספק, ועיין עוד בנתיבות דיני תפיסה בסי' כ"ה סעיף ב' ושערי יושר ש"ה פ"ט שהאריכו בנדון זה בביאורים, ויוצא בזה חילוקי דינים ואכמ"ל. דברי החת"ס והבן איש חי.

בנדון השאלה - מצאנו לחת"ס סופר בשו"ת (יו"ד סי' ר"מ) שדן בכזו שאלה ממש והביא דברי הראשונים והכריע להחמיר בספק ממון עניים כדעת המרדכי שהסכימו לו הרמב"ם והרשב"א ורא"ש בנדרים ומהר"ם ואור זרוע, לכן כתב שצריך לתת לכל קופה שמסופק בה כדי לצאת ידי ספק.

והבן איש חי בשו"ת רב פעלים (יו"ד ח"א סי' ג"ם) דן באשה שנדרה לצדקה בעת צרה ואינה זוכרת אם נדרה לקופת רבי מאיר בעל הנס או לעזרא הסופר עליו השלום או ליחזקאל הנביא עליו השלום, ופסק שכיון שאין לכל קופה עניים מבוררים וגם יש דעות שיכול לשנות מעניים לעניים אף שלא פוסקים כן, ניתן לסמוך להקל שתתן הסכום לבית דין והם יחלקו הסכום בין הקופות שמסופקת בהם כדין ממון המוטל בספק שיחלוקו, והבית דין יקחו שטר מחילה מאת הממונים על כל קופה ע"ש האשה הנודרת בעת שיתנו להם חלקם ע"פ החלוקה ע"ש.

וצריך להבין כיצד יוכלו הגבאים למחול על ממון שהתחייבו לעניים, לכן הטוב יעשה שיתן ח"י אלפים לכל קופה וישא ברכה מאת השי"ת בכפליים.

בדרשת שבת הגדול הכריז המרא דאתרא, על גודל החיוב לתרום סכום נכבד עבור מגבית קמחא דפסחא, וכל אחד חייב להשתתף כפי יכולתו בהוצאות הנזקקים הצריכים אוכל וביגוד לחג הפסח. הרב ביקש שכל אחד יאמר בשבת סכום שאותו הוא מתחייב לתת לצדקה אחר שבת.

האחד הבטיח 180 ש"ח כמנין ח"י עשר פעמים, חברו הבטיח 360 ש"ח, וכשהגיעו לרבי שמעון הגביר הבטיח הלה 18 אלף ש"ח לקמחא דפסחא, ואמר בפיו שם של אחת הקופות.

לאחר שבת נסתפק ר' שמעון הגביר אם אמר שמונה עשרה אלף לקופת העיר, או שמא התחייב את הסכום הנ"ל לקופת ועד הרבנים לענייני צדקה. כעת בא לשאול האם יכול לבחור לאיזו קופה לתרום, או שיתן חצי לזה וחצי לזה, או שמא מחייב מן הספק לתת שמונה עשרה אלף ש"ח לכל קופה.

ספק צדקה להחמיר או להקל

וכאן אנו נכנסים לנדון הראשונים והפוסקים, האם כאשר יש ספק על ממון אם הוא צדקה יש להחמיר כדין ספק איסור, או שמא אפשר להקל כדין ספק ממון שמניחים את המזון בחזקת בעליו.

ספק לקט

מבואר בסוגייתנו בחולין (דף קלד:) שתבואה הנמצאת בחורי נמלים וספק אם היא לקט ושייכת לעניים, או שזה מהחייטים של בעל השדה, דעת רבי מאיר להחמיר ולתת לעניים, ומפרשת הגמרא הטעם שנאמר "עני ורש הצדיקו" צדק משלך ותן לו, והגמרא שואלת למה בספק במצות זרוע לחיים וקיבה מקילים, ומתרץ רבא שהפרה שנשחטה היתה בחזקת פטור [שהיתה בבעלות גוי שהתגייר] אבל התבואה בחזקת חיוב עומדת.

יש מהראשונים שלמדו מסוגייתנו שיש להחמיר בספק צדקה, וכ"כ הגהות מרדכי בבבא בתרא שכיון שלמדו מן הפסוק להצדיק את העני במתנותיו, יש ללמוד שמי שיש בידו מעות ומסופק אם הם צדקה, חייב לתת אותם לצדקה מספק עכ"ד.

אך הר"ן בנדרים (דף ז:) הוכיח מסוגייתנו להיפך, שהרי מבואר בגמרא שרק בתבואה שחזקתה שחייבת בלקט מחמירים, הרי שבספק רגיל שאין חזקת חיוב יש להקל מספק. וכן פסקו הש"ך והגר"א ביו"ד סי' רנ"ט.

ליישוב דעת שאר הראשונים כתב הקונטרס הספקות (כלל א' ס"ט) שמה שהגמרא אומרת שהקמה בחזקת חיוב לאו דווקא אלא העיקר שאינה בחזקת פטור, שהרי אנו מסופקים על חיטים אלו אם הם

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מדוע רק על נס שחיטת השה לעיני המצרים נקבע לומר נס 'גדול', ואילו על נס יציאת מצרים לא נקבע לומר 'גדול'?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

ומדוע ייחד השו"ע סימן מיוחד לומר 'ששבת
לפני פסח קוראים לו שבת הגדול'?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. חובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'



לשבת זו 'שבת הגדול', שבה היה הנס גדול יותר מאשר בשאר
הימים [ולא הכוונה שהוא נס גדול יותר משאר הנסים, אלא שבנס
של השה היום הזה היה הנס גדול יותר].

**מדוע נקבע הנס של שחיטת השה בשבת הגדול, ולא ביום החודש י'
ניסן] כבשאר המועדים?**

נס של שבת הגדול נקבע לזכר נס שחיטת השה במצרים, שקרה
בתאריך י' ניסן שהיה אז בשבת, ולכן נקבע לדורות בשבת.
והטעם שלא קבעו את זכר הנס ביום החודש [כפי שנקבעים
המועדים בדרך כלל], כתב ה'לבוש', מפני שהנס בא על ידי שמירת
השבת, שמפני שידעו המצרים שהיו ישראל שומרים את השבת
במצרים [כמבואר במדרש רבה שמות פרשה א אות כח], היו תמהים
על כך שהיו ישראל מטפלים בבעלי חיים בשבת, ולכן שאלום 'למה
זה לכם' [וראה פמ"ג משב"ז ס"ק א]. והפרישה (אות ב) כתב, שהיו
המצרים תמהים על הקשר שעשו ישראל בשבת בשעה שקשרו את
השה, שלא ידעו המצרים שיש חילוק בין קשר של קיימא לקשר
שאינו של קיימא.

טעם אחר כתבו הב"ח והט"ז (ס"ק א), שבי' ניסן, מלבד הנס שהיה
במצרים גם נבקע הירדן לפני בני ישראל, ואם היו קובעים את זכר הנס
שהיה במצרים ליום החודש, יהיו סבורים שיום זה נקרא 'גדול' על שם
הנס שנעשה בירדן, לכן קבעוהו בשבת, שכן הירדן לא נבקע בשבת.
והמג"א (ס"ק א) כתב, שאפשר שמפני שבי' ניסן קבעו תענית על
פטירת מרים [וכפי שכתב השו"ע לקמן סי' תקפ ס"ב], לפיכך לא
קבעו את זכר הנס ביום החודש [וראה דרישה אות א והגהת חתם
סופר על השו"ע שכתבו טעמים נוספים].

דבר פלא הוא, שהשו"ע ייחד סימן לדין שבת הגדול, ובו סעיף אחד,
וכל מה שכתוב בסימן זה: 'ששבת שלפני הפסח קורין אותו שבת
הגדול מפני הנס שנעשה בו', ואין בו שום הלכה למעשה היוצאת
משבת זו, ולא מצינו כעין זה בשום הלכה אחרת, שנקבע סימן מיוחד
ועוד לדבר שאין בו הלכה אלא ענין של קריאת שם לשבת מסויימת?
באור לענין זה הביא בשו"ת 'אור לציון' (ח"ג פ"ה תשובה ב), על פי
דברי החיד"א בספרו 'מחזיק ברכה' (אות ב) שכתב שיש שנוהגים
בשבת זו לברך אחד את חברו בברכת 'שבת הגדול שלום ומבורך',
וכתב באור לציון שאפשר שזו כוונת השו"ע בייחוד סימן מיוחד
לשבת זו, לומר דבר שאין בו הלכה, ואין בו נפק"מ? אלא שרמז לנו
בזה השו"ע, שעלינו לקרות לשבת זו 'שבת הגדול' ויש ענין בהזכרת
שבת זו, כדי לזכור הנס שנעשה בו כמבואר בטור.

ובשו"ת 'להורות נתן' (שבת הגדול עמו' קו) כתב שמהכרח לומר,
שהשו"ע כתב כאן הלכה, והלכה היא שיש חובה בעצם ידיעת הדבר,
ששבת זו נקראת 'שבת הגדול' מפני הנס שנעשה בה, וממילא נלמד
מזה שחובה להתעמק ולעיין במהותה ועניינה של שבת זו, ולשימה
כחותם על לבנו כדי שנגיש ונתעורר מגודל קדושתה, והוסיף,
שיתכן שזה יסוד המנהג בכל תפוצות ישראל, לדרוש ברבים בשבת
הגדול, להודיע גודל הנס וההכנה לחג הקדוש הבא עלינו.

**מדוע רק על נס שחיטת השה לעיני המצרים נקבע לומר נס 'גדול',
ואילו על נס יציאת מצרים לא נקבע לומר נס 'גדול'?**

כתב המשנ"ב (סימן תל ס"ק א) ששבת הגדול נקראת כן לזכר הנס
שנעשה לישראל, שלקחו בי' ניסן שה לבית אבות, והמצרים ראו
זאת ושאלום למה זה לכם, והשיבו, 'לשחטו לשם פסח במצוות ה'
עלינו', והיו שיני המצרים קהות על ששוחטים אלוהיהם ולא רשאים
לומר דבר, ומפני שזה היה בי' ניסן שחל אז בשבת, על כן קבעו
לקרות שבת שלפני הפסח 'שבת הגדול'.

ומבואר שנס גדול זה, שלא עשו המצרים לישראל כלום אף ששחטו
אלוהיהם, מצוין בתור נס גדול בשם השבת 'שבת הגדול'. ודבר פלא
הוא שדווקא נס זה נקרא הוא בשם 'נס גדול', ומדוע הנס הגדול של
קריעת ים סוף לא נקבע לקרותו 'נס גדול'?

באור לכך כתב בתורת חיים' (חולין צב, א) שכיון שהנס נמשך
כל חמשת הימים בהם שמרו על השה לקרבן הפסח, אלא שביום
השבת היה הנס גדול יותר מאשר בשאר הימים, שכן לאחר השבת
כבר הורגלו המצרים בדבר [כמובא לעיל בשם הב"י], לפיכך קראו

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

מגרשים כולם. כאיש אחד. החזיר, והחזירו כולם!
בני ישראל יצאו ממצרים. סוף סוף, מעבדות לחרות, מאפלה לאור גדול. ולפתע מצוה משה: חוזרים! מה חוזרים, לאן חוזרים? "ויעשו כן, להגיד שבחם ששמעו לקול משה, ולא אמרו היאך נתקרב אל רודפינו, אנו צריכים לברות. אלא אמרו: אין לנו אלא דברי בן עמרם!" (רש"י שמות יד, ד).

בדיקת חמץ

מה לקח בדיקת החמץ לגבינו, ובכל השנה כולה?
הלכה פסוקה היא שמצוות צריכות כוונה (אורח חיים ס, ג). שהרי כתב הרמב"ן (שמות יג, טז) כי "כוונת כל המצוות, שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, וקדשנו במצוותיו וציוונו, ואנו מקיימים ציוויו. ובאם לאו, "העיקר חסר מן הספר!"

וכמעשה שהיה -

קבוצת בדואים הגיעה לסייר בתל אביב, העיר העברית הראשונה, כפי שנקראה. עלו ללשכת ראש העיר, מאיר דיזנגוף. קידם פניהם בכבוד רב, ואירחם כמיטב מסורת הכנסת האורחים של הבדואים. כשקמו להיפרד, שאל מה יבקשו כתשורה, כשי.

אמרו: "אנו מהנגב הצחיח, בעייתנו הגדולה ביותר היא חוסר מים. סובלים בני האדם, סובלות העיזים וסובלים הגמלים. וכאן, ראינו, המים זורמים בשפע בברזים. אם תואיל לתת לנו חמישה ברזים, ברז לאיש, לא יהיה קץ להכרת תודתנו..."

מהיכן יכלו לשער, שהברז מגיר מים בתנאי שהוא מחובר לצינור, המחובר למקור!

המצווה היא כברז, ולא מים מגירה היא, אלא קדושה ואורה. אבל בתנאי שמחוברת היא למקור, שיודעים שמקיימים אנו בזה רצון ה' וציוויו. שאם לא כן, אם לא יהיה בידינו אלא הברז לבדו, נסובב ונסובב וכלום...

(מתוך הגדה של פסח 'והגדת')

לא חקר אותי על צרותיהן וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו אותו צרותי וצרות צרותי שלי...

כאלו היו גדולי ישראל!

וזהו שרומז הרמ"א זצ"ל: שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלוש ימים, טוב ויפה, אבל קודם תראו שיהיה לעניים מה לאכול!... ובענין זה: "שואלין ודורשין", בפה. "ומנהג לקנות חטים", בפועל. כי שמעתי אומרים, שפעם היו מנשקים את ספר התורה בפה, ונתנו צדקה ביד. כיום מנשקים את ספר התורה בהושטת יד, וצדקה נותנים בפה: מבטיחים, ודיים -

הנודבים נהיים שבעים מההבטחות, אבל העניים לבטח אינם שבעים מהן!

מים שלנו

שאלו את ה"חזון איש" זצ"ל: הגמרא (פסחים מב ע"א) מספרת, שרב מתנא דרש בפפוניא שלא ילושו המצות אלא ב'מים שלנו' במשך הלילה, שהם צוננים ולא יחמיצו העיסה. למחרת באו אליו כולם עם כדיהם, אמרו: "תן לנו מהמים שלך". העמידם על טעותם: לא התכונתי למים שלי, אלא למים שעבר עליהם הלילה לאחר שאיבתם. מדוע סיפרה לנו הגמרא על טעותם של בני פפוניא, והעמידתם באור מגוחך?

וענה: להפך, הגמרא העלתה על נס את בני פפוניא, שלא הרהרו אחר רבם, לא שאלו במה טובים מימיו ממימיו. צייתו באופן מושלם, גם להלכה שאינה מובנת בעליל!

נצטט דברי הגמרא (סוטה יב ע"א): עמרם גדול הדור היה. כיון שגזר פרעה הרשע "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", אמר: לשווא אנו עמלים. עמד וגרש את אשתו, עמדו כולם וגרשו את נשותיהם. אמרה לו בתו: אבא, גזרתך קשה משל פרעה... עמד והחזיר את אשתו, עמדו כולם והחזירו את נשותיהם.

לא נתפס, איזה ציות לגדול הדור! ואפילו לא ציווה, אם גרש -

המשך מעמוד 21 | הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

זו תזכורת עבור כולנו: כמה חשוב לייחד זמן ללימוד ההלכות, להתחזקות יומית בשמירה על טהרת הפה והלשון.

הבה נאמץ את המסר הזה אל ליבנו, נהדהד את צפצופי הציפור ההיא באוזנינו... אם לא עכשיו אימתי. בפרשת שבוע זה העוסקת בחטא הלשון נתפוס את עצמנו בידיים, לכונן לנו סדר לימוד קבוע בהלכות שמירת הלשון, לקבוע לעצמנו דקות התחזקות יומיות שישמרו על לשוננו מכל לשון הרע. כך נבטיח שפינו יישאר טהור ושמור מכל רע, ונזכה בחיים ארוכים ומאירים, שמחים ומאושרים!

לא נקשה, כביכול מבקשת לוודא שהלימוד היומי נשמר בקפידה רבה... לאחר יומיים, פסקה הציפור מלהתייצב על אדן החלון, נעלמה ואיננה!

משפחת כהן התרגשה, נרעדה לגלות את הדבר. אכן כן, הציפור התייצבה להזכירם את חובת לימוד הלכות שמירת הלשון, נקשה וצפצפה, ביקשה והתחננה, הזכירה ללא הרף: אל תזנחו את הלימוד היומי, אל תותירו על שעת התחזקות יומית למען טהרת הפה! רק כאשר הצליחו לפצח את שפתה - שבו השקט והשלווה לביתם, באופן פלאי מעורר השתאות!

הבה נתבונן במסר הכביר העולה מהסיפור, שגיבוריו חיים עימנו ומעידים בכל פה. אמנם, את התזכורת הם קיבלו, אבל בעצם -

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א



הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2



הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1



הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2



הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1



הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7



הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1



הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3



הר"י **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מה אני יכול לעשות, אני חייב לנסוע!..."

מספרים רבות על ברכותיו...

"בליל שבת עשרות באו להתברך אחרי התפילה, וכל ילד קטן הוא ליטף. באה אמא חצי שעה אחרי שכולם יצאו, ואמרה בבכי שבנה מתחצף. אמר: 'תביאי אותו עכשיו!'. הוא ליטף את הילד ואמר לו: 'לא מתחצפים לאבא ואמא!', בסבלנות בענווה ובחום..."

ביקשנו מילה לסיום מהגר"י גנס שליט"א

"אמר לי פעם על הפסוק: 'ונשא אהרן על שני כתפיו לזיכרון' היה הרי ששה משמותם על כתף אחד וששה על כתף שניה. צריך כתפיים רחבות! ואחר כך יש עוד פסוק: 'ונשא אהרן את שמות בני ישראל... על לבו לפני ד' תמיד'. גם למי שיש כתפיים רחבות יש נשיאה אחרת - בלב!

"ונאים הדברים למי שאמרם. איך שנשא את הכלל על ליבו, תמיד ללא כעס ותמיד בסבלנות ובסבר פנים יפות, כפי שהיה אומר האוה"ח הקדוש, שטיפת הדיו שנשת"רה למשה בענוותנותו, ממנה קרנו פניו. הענווה הגדולה של רבינו חיים פנחס - ממנה זרחו קרני הודו והאיר לשכונה ולדורים בה!"

(מתוך מוסף שבת קודש ניסן תשע"ב, מתוך כתבתו של ב. ראם)

לו. נדהם ואמר: 'כמעט שמונים שנה שלא קרה כזה דבר!'. התברר שהיא קיבלה אירוע מוחי... לא עמדתי על מידותיו איך שמחל! יודעים גם אצל בני תורה שלפעמים יש קפידות ותמיד מיד ביקש מחילה. בר"ה היה בוכה ומבקש מחילה מכולם. לא הלך ד' אמות ללא תורה ותפילין, מהנץ עד אחרי השקיעה לא הוריד תפילין ולא הסיח דעתו!

"ראינו אצלו בקביעות התמדה עצומה. תמיד ישב ולמד! הנהגותיו בקדושה - לא דיבר בשבת חוץ מפעם אחת, שרבנית חשובה לא רצתה לאכול ביום כיפור, רק אם הרב יפסוק, והוא שכנע אותה! כל הנהגתו היתה בקודש. התפילות בהשתפכות הנפש, המוסף בימים נוראים. בכלל הוא הוסיף לקריה כולה בעצם הישיבה שהביא למקום. לא רק שראו את הרב ומורה ההוראה, אלא הנהגותיו בישיבה עצמה, והמון באו להתפלל וללמוד בישיבה! הכל בזכותו!"

"הוא טרח על קיום הישיבה עד סוף ימיו ממש. שאלתי אותו איך נסע בגיל מאה, אמר לי בכאב שהוא גולה ממקום תורה- אבל בשביל הישיבה. אמרתי לו אולי הבן הגאון רבי שמחה שליט"א ייסע, אמר לי 'ואת יהודה שלח לפניו...' וכשחזר אמר לי: 'באמריקה יש לאנשים מקרר מלא, רק כאן המקרר של האנשים ריק אבל חם!'

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שמעתי מהגאון רבי אביעזר שפירא שליט"א, מנהל רוחני דיישיבת 'קול תורה' לצעירים, כי פעם נישא יהודי אל עמוד ההוראה, מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, ותינה לפניו את הרגשת ליבו: "קשה להיות יהודי, כל הזמן נמצאים תחת עול שיעבוד המצוות".

רבי שלמה זלמן השיבו כמתפלל: "לקיים מצוות זה קושי? הלוא זו זכות נשגבה! 'רבי חנניא בן עקשיא אומר רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות'. השם יתברך רוצה רק להיטיב לנו, וחפץ לזכות אותנו בזה ובבא".

המשיך רבי שלמה זלמן ואמר לשואל: "אם תתבונן מעט ברוגע ובנחת בזכות הגדולה שנפלה בחלקנו, אשר מתוך מליארדי מליארדים של אנשים הקיימים בבריאה הקדוש ברוך הוא בחר דווקא בנו, אומה קטנה של שני מיליון איש המשועבדים במצרים, העניק לנו את תורתו שהיתה גנוזה באוצרותיו אלפי שנים, רק אנו זכינו לקבלה מכל האומות והעמים, ועוד מעניק לנו שכר מופלא על קיום התורה, שכר שאין כל בריה יכולה לתאר ולשער - זה יביא אותך לידי מסקנה - עד כמה מאושר אתה! עד כמה אתה אמור להיות שמח!"

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

החצר, והעידו על השתמשותם המופרזת של התושבים במים. פנה הידיד לרבי חיים אהרן ואמר בנימה של ביקורת: "וכי אין זה כל תשחית? בשביל נקינות צריכים להשתמש בכל כך הרבה מים?..."

רבי חיים אהרן לא סבל נימה מבוקרת זו, והשיב בחדות לשון: "אני מתפלל עליך ידידי, מים אתה רואה כאן? אמונה נשפכת כאן מבתי ישראל!"

ומיד הסביר את דבריו: "הרי מדוע הנשים הצדקניות כל כך טורחות ומנקות את ביתן דווקא בתקופה זו? וכי בגלל שמשעמם להן? שמה משום שהאביב הוא זמן מתאים לניקוי? חלילה! שטויות והבלים! הרי הן מנקות בגלל ציווי השם יתברך! הקדוש ברוך הוא ציווה בתורתו 'לא יראה' ולא ימצא', לכן הן מקיימות את צויו יתברך בכל הלב, במירב ההידור!"

"נו! אם כך, תאמר לי אתה, סיים רבי חיים אהרן את דבריו, "מים נשפכים כאן מהצינורות, או כמויות עצומות של אמונה!"

אפשר כל כך הרבה לזכות בימים היקרים הללו, רק צריך שכל לנצלם כראוי. הרי בכל מקרה טורח האדם בנקיונות הבית ומסייע בענייני החג, שלכל הפחות יעשה זאת עם כוונה נכונה כי הוא מקיים את רצונו יתברך. כך הוא יטיב את חותם הקדוש ברוך הוא על כל מעשיו, ויקיים המצוות בשלימות הרצויה.

מתחילים ימי 'בין המנים' בישיבות. וכבר צווח המהרש"א (שבת קיט ע"ב) על זה, והשל"ה הקדוש זצ"ל (מסכת שבועות, נר מצוה כד) כתב: "ועיקר הכולל הכל, יהיה נעקר ונשרש מן העולם השם של בין הזמנים, לא ייזכר ולא יפקד!". אבל אם עוזרים בו להורים, והלא [מלבד מצוות כיבודם] במצוות החדש 'הקרוב קרוב קודם' (יורה דעה

רנא, ג), ונמצא שבאותם ימים גם אם גמרתו סגורה, פתוחה היא! אדוני אבי מורי ורבי, הגאון הצדיק בעל 'תפארת יחזקאל' זצ"ל, ממלא מקום אבותיו הקדושים היה, בחכמה ויראה ובהרצת תורה. בתקופה שלפני פסח חוזר היה מהשיעור, ובידיו חבילות כלים חדשים לחג. באיזו שמחה, באיזו התרגשות הביאם! פעם קנה בחנות הכלים ברחוב מלכי ישראל, ופעם בחנות שבמאה שערים, כדי שלא לקפח אחת מהן, ששני המוכרים ירוויחו לפני פסח... אמרה לו אמי עליה השלום: "אין זה מתאים שיהודי כמוך ייכנס לחנות כלים -

ואין זה לכבוד התורה שיהודי כמוך יסחב כלים ברחוב העיר!"... היה מוציא מהארון מסכת שבת, מקריא ומתרגם: רבי אבא היה קונה בשר בשלושה עשר סלעים משלוש עשרה אטליזים, מוסר הבשר בפתח ביתו ומזרו: 'הזדרזו להכינו, ואני הולך להביא את הנתח הבא!', כדי שיטעם בשבת מן המובחר -

רבי אבהו ישב על שרפרף ולבה את האש בתנור. רב ענן חגר סינר שחור ועסק בבישול המאכלים. רב ספרא חרך בעצמו ראש הבהמה. רבא מלח דגים. רב הונא הדליק הנרות. רב פפא שזר הפתילות. רב חסדא חתך עצם להסקה. רבה ורב יוסף בקעו קורות להסקה. רבי זירא האחזי האש בעצים.

רב נחמן בר יצחק היה נכנס ויוצא תמיד ונושא משאות, כלים ומאכלים. אמר: 'אלו היו באים רבותי להתארח בצל קורת, האם לא הייתי טורח לפניהם?!' (שבת קיט ע"א)

ואמר: "מה שיש לחשוב על הכבוד האישי, כשהמדובר בכבוד החג הקדוש!"

והוסיף: "חג הפסח הוא חג החינוך, 'והגדת לבנך' - כמה חשוב שהילדים יראו איך יש להתכונן לחג ולכבדו!" (מתוך ספר "מקרבן לתורה" /הגדה של פסח)

זה הפחד הגדול כאן, שבמקום להבין כמה נשגבה מצוות החדש, יקטינו חלילה ערך מצוות תלמוד תורה, 'והבאתי עלי כו' ולא ברכה', חלילה! לכן הריני מוסר מודעה: מצוות תלמוד תורה כדקיימא קיימא, והיא כנגד כולם (ריש פאה), ועוון ביטולה כנגד כולם (ספרי, עקב), ועם זאת, כמה גדולה מצוות החדש -

שידוע שכאשר הגיע רבן של ישראל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל ללודז', לקבל הסכמת הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל לספרו 'אחיעזר', וכשעין בחיבור השתאה ואמר שלא פילל שיצמח בדורו גאון כבדורות הראשונים והעניק הסכמה נלהבת, אזר רבי חיים עוזר עוז ושאל: "ומתי נזכה לספרו של מר?" ענהו: "אני בעיצומה של כתיבתו!".

הכניסו לחדרו והראהו מחברת עבה. נטלה רבי חיים עוזר בחרדת קודש ופתחה, והיו רשומות בה המוני התמיכות שהעניק כסדר לצדקה לעניי עירו, ויתומים ואלמנות.

בערוב ימיו אמר רבי חיים עוזר: "בשעתו, לא הבנתי. צדקה היא בגדר חיי שעה, וחיבור ספר חיי עולם. עכשיו אני יודע, שעזרה לאלמנה גדולה יותר משלושת כרכי 'אחיעזר'!"

ומסופר, שהרב מבריסק זצ"ל הטיל פעם שליחות חסד על בנו, הגאון רבי משולם דוד יבדל לחיים ארוכים. תמחו והעירו שאפשר בידי אחר, זה יפריעו מתלמודו. נענה ואמר: "בשעתו, שמע אבא - הגאון רבי חיים הלוי מבריסק זצ"ל - שדייני בית הדין מביעים ביקורת על מעשי החדש המופלאים של הגאון רבי אליהו חיים מייזל מלודז' זצ"ל שגורמים לו ביטול תורה. נענה ואמר: 'רב שאינו מסוגל לסגור את הגמרא כשצריכים להיטיב לזולת, אזי גם כשהגמרא שלו פתוחה כסגורה היא. ואם הוא סוגר את הגמרא כדי לעשות טובה ליהודי, אזי גם כשהגמרא שלו סגורה הרי היא כפתוחה!'..."

ונחמד את הדברים -

לקנות שק תפוחי אדמה עבור משפחה נצרכת, האם נכלל בגדר קמחא דפסחא? ודאי! ולעזור להביא את שק תפוחי האדמה הביתה? אין ספק. וכי מה יועילו, אם יישארו בחנות הירקות? ולעזור בנקיין הבית, שאפשר יהיה לבשל בו את תפוחי האדמה? ודאי, מאי שנא. אז בואו וראו איך מנהג ישראל תורה, שהחל מראש חודש ניסן

077-2222-666 או *4992



קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת



סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ היכן אסור לשבת בשבת בקביעות עם חפץ ביד?
◆ חדרים בבית שלא אוכלים בהם - האם דינם כחצר?
◆ האם ניתן להניח את הפת של 'עירוב חצרות' ב'לובי' של הבניין?

מהלכות 'מבוי'

• 'מבוי' שמחיצת הרוחב שלו מפרידה בינו לבין חצר שהיא רשות היחיד, ומחיצה זו נפרצה, ובנוסף נפרצה במחיצת החצר פירצה לצד רשות הרבים - באופן כללי, דין החצר ככל חצר שנפרצה בה פירצה לצד רשות הרבים; והמבוי - אם מחיצות האורך של המבוי והחצר ממוקמות בנקודה אחת, והפירצה במחיצת הרוחב היא בסמוך למחיצת האורך, או שמדובר בחצר רשות היחיד השייכת ליחיד, או שפירצת החצר שלצד רשות הרבים נמצאת ממול לפירצה שבין החצר למבוי - דינו כ'מבוי מפולש'.

• השטח שתחת הלחי או הקורה שבפתח מבוי, נחשב (בהתאם לדעות שונות או בתנאים מסוימים) לרשות היחיד. ולמרות זאת, אין לאדם לשבת שם בקביעות ולהחזיק חפץ בידו.

תקנת 'עירוב חצרות'

• מן התורה מותר לטלטל חפצים מרשות היחיד אחת לחברתה, כל שאין רשות הרבים או 'כרמלית' ביניהן. ושלמה המלך עליו השלום גזר שלא יטלטל אדם מביתו לרשות חבירו, או לרשות משותפת. ותיקן היתר לאיסור זה על ידי 'עירוב חצרות'; דהיינו, שגובים פת מכל בית, ומניחים אותה באחד הבתים לפני כניסת השבת.

• מחצר לחצר מותר לטלטל חפצים גם ללא עירוב חצרות. ובית שיש בו חדר שאוכלים בו, וחדרים שלא אוכלים בהם - נחלקו הפוסקים אם דין חדרים אלו כחצר.

• בנין מגורים שמתגוררים בו מספר דיירים - חדר המדרגות נחשב כחצר משותפת, ואם לא עשו בו עירוב חצרות, אסור לטלטל מהדירות לתוכו, ולהיפך, וכן מדירה לדירה.

• שתי חצרות סמוכות שדייריהן לא עשו עירוב חצרות ביניהן, ובשבת נפלה המחיצה המפרידה ביניהן - כיון שבתחילת השבת היה הטלטול מהבית לחצר מותר בכל אחת מהן, מותר הוא לכל השבת.

מהלכות הפת של 'עירוב חצרות'

• 'עירוב חצרות', לא ניתן לעשותו בכסף או בכלי, אלא בפת בלבד; אך אין צורך דווקא בפת שיש בה 'שווה פרוטה'.

• את הפת של עירוב חצרות, יש להניח בבית הראוי לדירה; ולא בַּמְבֹאֶה ('לובי') שבכניסה לבית מגורים משותף, וכיוצא בה, שאינה ראויה לדירה, מאחר והיא משמשת למעבר ציבורי.

• חצר שעושים בה עירוב חצרות, והורגלו להניח את פת העירוב בבית מסוים - אסור לשנות ולהניחה בבית אחר, מפני דרכי שלום.

'עירוב חצרות' בספינה

• ספינה שהיא רשות היחיד, ויש בה תאים נפרדים - אם יש בה שני יהודים הדרים בתאים נפרדים, אסורים תאי הספינה בטלטול חפצים מזה לזה, ומהם לשטח הספינה הפתוח, עד שיעשו עירוב חצרות.

• ספינה שאין בה תאים למגורים, אלא כל נוסעיה דרים יחד בשטח הספינה הפתוח - מותר לטלטל חפצים בתוכה ללא עירוב.

• ספינה שמחיצותיה נמוכות מעשרה טפחים - דינה ככרמלית, ואסור לטלטל חפצים בתוכה לטווח של יותר מארבע אמות. ומודדים את עשרת הטפחים מקרקעית הספינה.

גליון 355
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע, שהיו מהלכים ברגל לבית המדרש והלכו סמוך להר הבית, ראו מלאך ובידו חלוק רוחני אשר אורו זורח ומוהיר כשמש בגבורתו, אלא שלא היה לו שפה לפיו וחשבו שזה החלוק שלהם, אמר להם המלאך החלוקים שלכם טובים ונכבדים יותר מזה, וזה שייך ליוסף הגנן מאשקלון. הלכו לאשקלון ויצאו כל אנשי העיר לקראתם, וביקשו מהם הקהל להוליכם לבתי פרנסי העיר שיתאכסנו אצלם, ולא רצו, אמרו נלך רק לביתו של יוסף הגנן, הלכו אצלו ומצאו אותו מלקט ירקות מתוך שדהו, אמרו לו שלום, אמר להם רבותי, הנחתם את העשירים המכובדים ובאתם אלי לבייש אותי, היות ויש לי רק ירקות וקטניות ושני ככרות להם, אמרו לו די לנו באלו, וטוב לנו מעשרות עופות ודגים אצל העשירים, אכלו ושתו, ואמרו דברי תורה על השולחן, וברכו ברכת המזון. אמרו לו דע לך שלא באנו לאכול, אלא להודיעך שיש לך שכר גדול בעולם הבא, אמור לנו מה מעשיך? אמר להם אתם ראיתם את העוני שלי, מתפרנס אני מעבודת הגן הזה, אמרו לו מה עשית בנערותך? אמר להם: אבי היה עשיר ומגדולי העיר, אבדתי את כל העושר וגרשוני אנשי העיר מביתי ומעיר מולדתי, באתי לאשקלון וקניתי לי את השדה שאתם רואים, ובו אני זורע ירקות, את הריווח נותן אני מחציתו לצדקה, ומחציתו מתפרנסים אני ובני ביתי, ואלו הם מעשי. אמרו לו כך וכך ראינו ביד המלאך, חלוק רוחני ולא היתה לו שפה לפיו, ובאנו להודיעך שתוסיף במעשים הטובים שלך שתושלם.

פרשת השבוע

לתת כל תשובה, ואוי לי מיום הדין, אוי לי מיום התוכחה.

ואם דל הוא ואין ידו משגת
(י"ד - כ"א)

מסופר על השרף הרה"ק רבי אורי מסטרליסק זיע"א, שרוב חסידיו היו עניים מרודים, ומשאו ומתנו של השרף עם חסידיו היה בענייני עבודת ה', ולא שעה אל עניניהם הגשמיים. פעם אמרה הרבנית אל השרף, מפני מה אין אתה דואג ומתפלל שיוטב מעמדם של החסידים ויוושעו מדלותם? מה אעשה ואין הם חפצים כלל רווחה ועשירות. ענה השרף, מחר יהיה האות הזה ותראי בחוש שכן הדבר. למחר בשעת התפילה, כשהגיע השרף לתיבות 'והעושר והכבוד מלפניך' ובידך לגדל ולחזק לכל, הרים את כנף בגדו והלך אצל כל אחד ואחד מחסידיו שהתפללו בבית המדרש ואמר ברמז, מי האיש החפץ כסף ישים ידו על הכנף, ויגיע אליו כסף מלוא חפנים, אך איש לא הושיט את ידו.

ועץ ארז ושני תולעת ואזוב
(י"ד - ה')

מה תקנתו ויתרפא ישפיל עצמו
מגאותו כתולעת ואזוב (רש"י)

מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א, שהיה אומר, יכול אני לפטור את עצמי מן הדין מלבד אם ידוני אותי על מידת הגאווה. כשיכניסו אותי לדין וישאלו אותי את השאלות הידועות, נשאת ונתת באמונה, תהיה תשובתי ברורה ופשוטה, מעולם לא הייתי סוחר או חנווני, ולא היה לי כל משא ומתן עם מי שהוא, אם ישאלו אותי קבעת עתים לתורה, פלפלת בחכמה, אענה לאלתר, עם הארץ הייתי. אם ישאלוני, הרבית בתפילות ותחנונים, בצומות וסיגופים? תהיה תשובתי, חלוש ותש כוח הייתי, כשישאלוני נתת צדקה לעניים? אחזיר להם תשובה אמיתית, עני ואביון הייתי, ואולם חושש אני פן ישאלוני אם עם הארץ הייתי, חלוש ותשוש כח ואף עני ואביון, אם כן על מה ולמה התגאית? על שאלה זאת לא אוכל

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 7:44 ת"א: 7:46 ר"ת: 8:21

פרשת מצורע
שבת הגדול

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:30 ת"א: 6:45

הלוואי שירבו כמותך בישראל

סיפור השבוע מספר על שואב המים שבעיירה שנקרא בשם ר' יעקב. הוא היה יהודי צנוע ונעים הליכות. הכל אהבוהו וחיבבוהו, שכן בעל לב טוב ובעל חסד היה, סדר יומו היה קבוע היה לר' יעקב שואב המים. מידי יום היה משכים קום עם שחר, לומד שיעור קבוע בתורה והלכה, מתפלל תפילת שחרית בניגון ובנעימה, ולאחר כל זאת היה שואב המים מתפנה לעבודת יומו. הוא היה יוצא יום-יום אל מחוץ לעיר, ממלא את חביות המים מן הנהר ומחלק את המים ללקוחותיו ביושר ובאמונה. כסף רב לא השתכר מעבודה זו, אך מעולם לא התלונן. מסתפק במועט היה ר' יעקב ושמח בחלקו ובכל אשר לו. הבריות רחשו לו כבוד. כאדם ישר, שעמל על פרנסתו, וכיהודי יודע ספר.

על כן, רבה הייתה ההפתעה, כאשר ביום מן הימים החל ר' יעקב שואב המים להתהלך ברחוב, קופסת מתכת בידו אשר שימשה כקופת צדקה והוא מקבץ נדבות. בתחילה חשבו האנשים שזהו מעשה חד-פעמי. אולי הוא חייב לפרוע איזה חוב מעיק? או שמא מצבו דחוק זמנית? אך עם הזמן נוכחו, שעיסוק חדש זה היה לתופעה קבועה. בשעות הפנויות ממלאכת שאיבת-המים, היה ר' יעקב עוסק באיסוף תרומות וקיבוץ נדבות למטרה בלתי נודעת. עם הזמן החלו הבריות לרנן אחריו: "מה הוא עושה בכסף?", "מדוע אין הוא יכול להסתפק בשכרו משאיבת-המים?" היו מן התושבים שהביעו בקול רם את זעמם על שואב-המים המבקש להתעשר על חשבון הצבור. השמועות והרינונים הגיעו גם אל רב העיירה.

לא חלף זמן רב ור' יעקב קבל לביתו הזמנה, ובה הוא מתבקש לסור לביתו של הרב. בביתו של הרב, התקבל ר' יעקב שואב המים בנועם ובחביבות. הרב החל להתעניין בשלמו ולשאלו על מצבו ועל ענייניו. ר' יעקב הבין מיד את מטרת השיחה וענה בקצרה: "הפרנסה אכן אינה ברוח", אמר לרב, "אך כהרגלי, ב"ה מסתפק במה שיש. ומודה לה' הטוב יום יום". הרב הופתע מתשובתו. הוא סבר שר' יעקב יספר על קשיים כלכליים ועל בעיות פרנסה, ולהפתעתו, הנה הוא שמח וטוב-לבב כבימים ימימה, ואין בפיו כל

טרוניה. מבלי כל שליטה פרצה השאלה מפיו מאליה: "מדוע, אם כן, הינך מקבץ נדבות בשוק?" דממה מתוחה השתררה בחדר. ר' יעקב לא זע ולא נע. הוא עמד דומם והרכין את ראשו, קפץ את שפתיו והחריש. הרב עודדו: "אינך צריך לחשוש, ר' יעקב בני. יכול אתה לספר כל שבליכר, ואשתדל לעזור לך". אך גם דברים אלו לא הועילו. ר' יעקב שתק כדג ולא היה מוכן לפצות את פיו. הרב ניסה שוב ושוב לדובב את בן שיחו ולשדלו בדברים על מנת שיספר לו את פשר עיסוקו החדש כקבצן – אך לשווא.

שתיקה זו התפרשה כהודאה באי הצדק. הייתה לרב הרגשה, שר' יעקב עצמו חש עתה, שמלאכת הקבצנות לא הייתה הוגנת, ועל כן הוא נמנע מלהשיב. הוא לא רצה להכביד עליו ורק ביקשו לחדול ממלאכה זו. תגובתו של ר' יעקב הייתה שוב שתיקה מוחלטת. כשראה הרב כי הוא אינו נענה בחיוב חזר על בקשתו, הפעם ביתר תקיפות. ר' יעקב הבין שאין הוא יכול להמשיך בשתיקתו ובשמירת סודו, ומלמל: "אי אפשר. לא אוכל להבטיח זאת שאפסיק את איסוף הצדקה". תמיהתו של הרב הלכה וגברה, ועימה גם החלה סבלנותו פוקעת. הן לא נשמע כדבר הזה. הרב שואל ואין משיבים לו, דורש ואין נענים, מתעניין ואין משתפים פעולה. הוא פנה אל ר' יעקב בחריפות: "כך אין הדבר יכול להמשיך. או שתסביר לי לשם מה הינך מקבץ נדבות, או שתחדל מכך מיד!".

דלת חדרו של הרב נפתחה בפתאומיות שעה בה היו דנים הרב ושואב המים במלאכת הקבצנות. בפתח נראה משה הנגיד, אחד מעשירי העיר. הוא נראה נתון בהתרגשות עזה. והתפרץ בדבריו לכיוון הרב: "רבי!", קרא כשכולו רועד מהתרגשות, "ר' יעקב זה צדיק הוא, צדיק נסתר!". משה הנגיד שאף אויר מלוא ריאותיו והחל להתנצל על התפרצותו הפתאומית. "המתנתי בחוץ כדי לשוחח עם הרב בעניין מסוים. ישבתי קרוב לדלת ובחוצפתי הרבה האזנתי לשיחה ושמעתי את הדברים. הרגשתי כי חייב אני להתערב בשיחה. אין בפי מילים לתאר את גדלותו של ר' יעקב היקר." עתה הוא הפנה מבטו אל ר' יעקב: "אין לך מה להסתיר, ר' יעקב. ספר לרב הכל, ספר לו". דמעות בצבצו בעיני הנגיד, הוא פרץ בבכי חרישי, יצא מהחדר, וסגר אחריו את הדלת.

משל ונמשל

מצווים אנו להרים את האבן הטובה

משל ליהודי עני ואביון מטופל בילדים הרבה ומחוסר פרנסה. כל ימיו היה מתענה ומתלבט בלבטים קשים כדי להשתכר למחייתו ולמחיית אנשי ביתו, ומעולם לא עלה בידו להשיג אפילו כדי פרנסה בצמצום. פעם אחת היה מהלך ברחוב ונפשי מרה עליו מאוד, שכן יודע היה שאין בביתו אפילו מזון סעודה אחת ואף ריווח כלשהו לא נראה לעין, והנה בלכתו כך בראש מורד הבריק דבר מה לנגדו, משהפנה ראשו ראה איזה דבר מנצנץ אולי שבר זכוכית, או חתיכת פח חדש, כמעט שגמר בדעתו לעבור משם ולהמשיך בדרכו, אולם אף על פי כן חשב שמא כדאי לו לסור ולראות מהו הדבר הנוצץ, אולי מטבע הוא? ואפשר יהיה לקנות בו לחם לפי הטף. גחן והרים את הדבר וראה שזו אבן מבריקה בשלל צבעים, אבן גדולה ומלוטשת שבשעה שמגלגלים אותה ביד, היא מתנוצצת כל פעם בצבע אחר. התחיל הדבר להיות משונה ומוזר בעיניו, פנה והלך ונכנס לחנותו של צורף זהב והראה לו את האבן. משבחן הצורף את האבן קפץ וקרא שאוצר כזה עין לא ראתה עדיין, וכי ראוייה אבן כזאת לפאר את כתרו של הקיסר. מיד שלח הצורף והודיע לקיסר על האבן יקרת המציאות שנתגלגלה בהיסח הדעת לידיו של העני. הביאו את העני דגן עם האבן לפני הקיסר, והקיסר אינו פוסק מלהלל ומלשבח את האבן המופלאה והוא מתפעל מיפיה הרב. לבסוף פונה הקיסר אל העני ושואל אותו כמה הוא רוצה בשכרה של האבן? "אדוני המלך" אומר העני, כלום יכול אני לדעת כמה לבקש בעדה? הרי לא ידעתי שיש ערך לאבן זו בשעה שמצאתי, והגבהתי אותה. אף על פי כן נתן המלך לעני הרבה מתנות ונכסים בעד האבן, אם כי לא ידע הלה כלל מה שוויה, ואף קרבו קרבה יתירה והושיבו בסוד שריו ויועציו.

והנמשל: תורתנו הקדושה, לומדיה ומקימי מצוותיה, אינם צריכים כלל לחשב חשבון גודל וערכה ורום חשיבותה, ולפעמים אף חייבים להסיח דעתם לגמרי מכך כי רב ערכה מזה ומפנינים יקרה, מצווים הם להרים את האבן הטובה, ללמוד בה ולקיים את הכתוב בה בלא לחשוב כלל על השכר הצפוי להם בעבור זה, כי על כן נאמן הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, שלא יקפח שכרה של שום בריה, וישלם לו לבעל המציאה שכרו משלם.

(אחד המגידים)

עתה לאחר שקיבל את רשותו של משה הנגיד הייתה לו האפשרות לספר. פתח ר' יעקב את סגור ליבו וסיפר. "ר' משה הנגיד הינו אחד מלקוחותי הקבועים", החל בסיפורו. "במשך כל השנים היו הוא ובני-ביתו משלמים את שכרי עבור שאיבת המים בו במקום. לפני כמה חודשים קרא לי ר' משה וביקש שאסכים לקבל את הכסף בסוף החודש. הסכמתי. פעם או פעמים הוא אכן שילם את שכרי בסוף החודש, ולאחר מכן חדל לשלם. "בוקר אחד, כשדפקתי בדלת ביתו ובידי כד המים, פתחה אשתו את הדלת. בעלה לא היה בבית והיא נצלה את ההזדמנות כדי לספר לי את האמת על סיבת אי-התשלום. רק התנתה שלא אספר זאת לאיש. היא גילתה בפני, כי העסק המשגשג שבבעלותם הדרדר, והם ירדו מנכסיהם. מעתה אינם אלא עניים מרודים, אך הם מנסים בכל כוחם למנוע את פרסום הדבר. "סיפורה נגע ללבי", המשיך ר' יעקב בדבריו, כשהרב ישוב המום על כיסאו. "החלטתי לעזור למשפחה זו ככל יכולתי ולמנוע ממנה חרפה. כך התחלתי לאסוף תרומות, ואותן מסרתי לגברת הבית, תוך השתדלות שהדבר לא יודע לאיש. "אני מודע ללעגם של בני העיירה הבזים לי על שאני מקבץ נדבות. אך אינני מתפעל מהם כלל וכלל. אני נחוש בדעתי להוסיף לתמוך במשפחתו של משה, עד שירווח לו".

ר' יעקב סיים את סיפורו והשפיל את עיניו. "ימחל-נא לי כבוד הרב", אמר בהכנעה, "אך לא יכולתי להבטיח לו שאפסיק ממנהגי זה מחד, ומאידך לא יכולתי לספר לרב מבלי הסכמת הגביר, שכן הבטחתי לא לגלות את הסוד".

הרב לא יכול היה להשתלט על רגשותיו ועל סערת רוחו. שואב המים שישב מולו מבויש ונכלם, ונחשב עד לפני רגע כקבצן חוצפן, לבש עתה בעיניו דמות אצילית של צדיק בעל נשמה נעלית, של בעל צדקה וחסד לשמה. "אני צריך לבקש את סליחתך, ר' יעקב יקירי", אמר לו הרב, "הלוואי שירבו כמותך בישראל, אשריך עלה והצלח, ואף הנני מוסיף מעתה את המלצתי עבור מעשי הצדקה והחסד שלך".

צין אדם לחברו

התחשבות בזולת

סיפור זה התחרש בעת שהגה"ק רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ליווה את חתנו הגר"א קוטלר זצ"ל ונכדו רבי שניאור זצ"ל עם שובם לאמריקה, בדרכם להקים את מבצר התורה הגדול של לייקווד, האב הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל ובנו ענקי התורה, ניצלו כידוע בניסי ניסים מציפורני הנאצים בשואה. ולאחר שהייה קצרה בארץ ישראל טסו לאמריקה ומרן הגר"א קוטלר זכה להיות שם ממקימי התורה. התרגשות רבה ניכרה בר' איסר זלמן בעת שחתנו ונכדו נפרדו ממנו וירדו בגרם המדרגות, בדרכם לרכב שהמתין למטה, ושהיה אמור להובילם לשדה התעופה. והנה הבחינו תלמידי ת"ת "עץ חיים" שר' איסר זלמן לא ירד עד לרחוב ממש, אלא ליווה את ר' שניאור ואביו רק עד אמצע המדרגות, שהובילו מדירתו אל הכביש, נשקו ונפרד ממנו. תלמידי הת"ת ביקשו לדעת מדוע ולמה לא ירד הגאון עד למכונית, הלא דבר הוא. ואז השיב להם מרן הגר"א זצ"ל תשובה מרטיטת לב ושצריכה להרעיד את ליבו של כל אחד מאתנו. הרי לא כל חבריו של נכדי זכו להגיע למצב שבו הוא נמצא עתה, רובם נשחטו ונעקדו על קידוש השם, ואם כן, איך אני יכול לרדת עד לרחוב ולנשקו לעיני כולם ולהפגין בכך את שמחתי הרי יש משפחות רבות שלא הגיעו לרגע הזה.

ומי בעמך ישראל

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שהבחין פעם בחבורת יהודים שעמדו באחד מרחובות העיר בארדיטשוב ועסקה בשיחה טפלה, קרב למקום הצדיק

ושאל אותם בנועם, על מה אתם מדברים? אחד מהחבורה שנון לשון ובר אוריין השיב, השתעממנו, וכדי להפיג את השעמום אנו משמיעים מעט לשון הרע ורכילות, אך ידע רבנו כי כל הדברים הנאמרים כאן דברי אמת הם. קרא רבי לוי יצחק בעצב הורונו חכמינו (ברכות ו') כי בתפילין של הקדוש ברוך הוא כתוב "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" יוצא אפוא כי כאשר אתם מדברים לשון הרע על אדם מישאל, ואפילו דבריכם הינם דברי אמת, אתם מוציאים בכך חלילה לעז על התפילין של בורא העולם.

הציל את החתן מבושה

בחור כפרי נכנס פעם אל הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א בשאלת יעוץ, היות ועומד להתחתן ובשבת שלפני כן כנהוג יקראוהו לעלות למפטיר, ולבו יודע מרת נפשו שאינו יודע לקרוא, על כן חושש מאד ששמחתו תהפך לאבל. הרגיעו הרבי שהכל בע"ה יעבור בשלום. לשבת העליה לתורה נסע רבינו לשם, במשך קריאת התורה השמיע רבינו את קולו מדי פעם כאילו על חוסר השקט, המתפללים לא ירדו לסוף דעתו. כאשר עלה החתן למפטיר, נשמעו לפתע מהלומות עזות על הבימה, כשהרבי מכריז שיהיה שקט, וכל עוד שהחתן קרא הברכות וההפטרה, עמד הצדיק וגער כאילו על זלזול בקדושת בית הכנסת וכבוד הציבור. קול גערתו עלה על קול קריאת החתן, וכך הציל את החתן מבושה וכלימה ביום שמחתו, בלי שמישהו יבין את מה שהיה

תלולא דצדקיא

שבת קודש ח' ניסן
רבי ר' אליה שפירא ב"ר בנימין וואלף (אליהו רבה - תע"ב)
הרה"ק רבי מרדכי מנעשחיו ב"ר דוב בער (תק"ס)

יום ראשון ט' ניסן
הרה"ק רבי יעקב צבי יאלעס מדינוב ב"ר נפתלי (תלמיד החוזה - מלא הרועים - תקפ"ה)
הרה"ק רבי חיים מאיר ב"ר ישראל מוויניצא (תשל"ב)

יום שני י' ניסן
מרים הנביאה בת עמרם (ב"א תפ"ז)

יום שלישי י"א ניסן
רבינו משה בן נחמן רמב"ן (ה"א כ"ט)
הרה"ק רבי ישעיהו ב"ר אברהם הורוויץ (של"ה - ש"צ)

יום רביעי י"ב ניסן
רבי מרדכי זיסקינד סג"ל לנדא מסטרי ב"ר יואל משה (תרט"ז)

יום חמישי י"ג ניסן
רבינו יוסף קארו ב"ר אפרים (בית יוסף-של"ה)
רבינו משה אלשיך ב"ר חיים (אלשיך-שנ"ז)
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר שלום שכנא (ה"צמח צדק" מליובאוויטש - תרכ"ו)

יום שישי י"ד ניסן
הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ב"ר אליעזר ליפמן (תר"ה)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבינו של"ט
מח"ס "גם אני אדון" רמזים וספרי חתומים על המעשים

(מים אחרונים כ"ד)

א) אם אבל קשואין, וכדומה, דברים שדרכן להניח עליהם מלח באצבעותיו, אע"פ שלא נטל ידיו לסעודה, צריך ליטול ידיו אחר כך, להוריד המלח מעל ידיו. (בן איש חי, שנה ראשונה, פרשת שלח, סימן י"ג)

ב) נהגו שיהיה הכלי למים אחרונים כלי פשוט וזול, כי המים שנכנסים לכלי הם חלק הסטרא אחרא. (פסקי תשובות סימן קפ"א, אות ו')

ג) הוזהרות במים אחרונים מקדש את האדם. (של"ה הקדוש מסכת יומא דף ע"ג ע"א, בשם תלמידי האריו"ל)

קרית קרעטשניף רחובות

טל: 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ הרה"צ
ר' אלחנן יוסף הערצמאן
ב"ר שמואל וציפורה
נלב"ע י"א ניסן זיע"א תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"ץ "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת מצורע - להתבונן על כל התמונה

"ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית"
(ויקרא יד, לה)

וכפי שפירש רש"י הקדוש על הפסוק: "וַיִּנְתֵּנִי כְּנֶגַע צָרַעַת" (ויקרא יד, לד): "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן".

יתכן ובתחילה כשראה האדם את הנגע בקירות ביתו, הרגיש אכזבה גדולה שכן כעת הוא צריך לפרק את קירות ביתו ולנתוץ ולשבור ולצאת מהבית. אך בסופו של דבר מן השמיים רצו לזכותו בזכיה של זהב המתבצעת דווקא על ידי פירוק אבני הבית, מה שהיה נראה לו 'רע' בתחילה הסתבר כי הוא 'טוב'.

אחד מתושבי הקסטל אצלנו, סיפר כי לפני מספר שנים מעד ביום שבת. כתוצאה ממעידה זו ובשל הכאבים העזים נאלץ בעיצומו של יום השבת לנסוע לבית-הרפואה לבדיקות נוספות.

לא ניתן לתאר את הצער שנגרם לו בשל כך. לאחר בדיקה, הגיע רופא וסיפר לו כי בגופו התגלתה המחלה הארורה בתחילתה ולאחר ניתוח הוסר הגידול בשלמותו ואותו אדם נמצא עימנו כיום בבריאות איתנה לאורך ימים ושנים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמן לבה

זמן	כניסת לבה	צאת לבה	יציאת חם
18:31	19:43	20:31	י"מ
18:48	19:41	20:28	ח"א
18:50	19:43	20:30	מ"ב
18:49	19:42	20:29	כ"א

במשנה (נגעים יב, ה) מובא: "כיצד ראית הבית? ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר 'כנגע נראה לי בבית'. אפילו תלמיד חכם ויודע שהוא נגע ודאי- לא יגזור ויאמר: 'נגע נראה לי בבית', אלא כנגע נראה לי בבית".

לכאורה, עלינו להתבונן ולהבין, מה טעמו של הדבר? מדוע צריך אפילו תלמיד חכם הבקי בהלכות נגעים- להראות את נגע ביתו לכהן? מדוע לא יוכל לפסוק הלכה בעצמו לפי מיטב הבנתו?

מבארים בעלי המוסר שמכאן יכולים וצריכים אנו ללמוד, כי לכל מצב יש שני צדדים. כל מצב יכול להיראות חיובי- או שלילי.

אפילו כאשר האדם משוכנע ללא כל ספק כי נגע נראה לו בבית- הוא עדיין אינו יכול להיות משוכנע כי אומנם כך הוא הדבר, ובהחלט יתכן שהכהן ימצא נקודת זכות להתיר את הדבר. בהבהירו כי ה'רע' אשר נראה לעיני בעל הבית- אינו 'רע' אמיתי בעיני התורה.

ואומנם הלקח אשר אנו לומדים מהלכה זו- חורג בהרבה מעבר לגבולות הלכות צרעת ומצורע. הוא נוגע לכל פרטי חיינו עלי אדמות, הן לצדדים ההלכתיים והן לצדדים המעשיים, ולנקודת המבט האמיתית על מאורעות החיים.

שכן לעיתים קרובות, אנו נתקלים במצבים או במקרים, הנראים לנו כרעים בתכלית, אולם בסופו של דבר מתברר- כי טובה גדולה הייתה טמונה בהם.

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בן מזלח מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנון בן נעמי שושנה חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דורי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה- הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - מוצרים לפסח



באלו מוצרים צריך להקפיד שתהיה כשרות לפסח?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

נייר סופג - וכן מפיונים - יש בהם חשש חמץ, ולכן מאחר ובאים במגע עם אוכל חם או רטוב, יש להקפיד לקנות עם הכשר לפסח. **הערה:** הנייר עשוי בד"כ 95% מעץ ו-5% עמילן, שמקורו אינו ידוע, וייתכן שהוא חמץ מכיוון שנעשה מחיטים ומשמש לחיזוק הנייר. אע"פ שלכאורה נפסל החמץ מאכילת כלב, מ"מ אפשר שאין החמץ עצמו נפסל, אלא שעכשיו שהוא בתוך הנייר - הרי הוא במצב שאינו ראוי לאכילת כלב, אך אם יפלוט הבליעה של החמץ לתוך מאכל, אפשר, שייתן טעם הראוי לאכילת כלב. כ"כ בספר חוט שני-פסח (פ"ז).

ובשו"ת תשובות והנהגות ח"ה (סימן קכה) כתב להחמיר - וטענתו, אף שהעמילן נבלע בנייר ואינו ניכר ומותר לקיימו, היינו לעניין 'בל יראה' אבל לאיסור הנאה לא פוקע איסור חמץ, הואיל ואולי יש שדות, שזורעים את החיטים לצורך העמילן בנייר אין להתיר אף כשאין צורת החמץ עומדת. [בנייר עיתון או נייר טואלט אין עמילן]. ע"ש. יש לציין, שנייר המיוצר כאן בישראל - העמילן שבו הוא ברובו מתירס ולא דגן [כך נמסר לי מחברת סנו, טאצ']. אולם לדעת בני אשכנז, שמחמירים בקטניות, אף כאן יש להחמיר.

וכן הדין בנייר אפיה ומנג'טים. הערה: הנייר הוא שומני וקיים בשוק חשש שנמרח בשמן אסור. **והמקל - יש לו על מה שישמור.** **הערה:** היות שמבואר ברמב"ם ובשו"ע - בגדים, שכיבסו בחלב חיטה, וניירות שדיבקו בחמץ מותר לקיימם, כיוון שאין צורת החמץ עומדת. וכתב הרמ"א באופן שאין החמץ נראה מבחוץ כו"ע מודו דחשיב אין צורת החמץ עומדת, ואין בו איסור חמץ. וכן דעת הרשל"צ הגר"ע יוסף הובא בשו"ת מעין אומר ח"ג (עמוד סא). ובעדכון כשרות שע"ה הרבנות הראשית לישראל (ניסן תשע"ד) נכתב: בכל נייר סופג המיוצר בארץ לא מוסיפים עמילן מחיטה או תירס בכל השנה אלא עמילן מתפוחי אדמה. חברה אחת מייבאת את הנייר מטורקיה - ושם לא מוסיפים עמילן.

כפפות ח"פ (ניילון לטקס) - ברובם יש עמילן שמקורו אינו ידוע, למהדרין יש לרכוש כפפות ללא אבקה עם הכשר לפסח.

כלי פלסטיק ח"פ - צלחות סכו"ם, אין בהם חשש חמץ, אך יש מחמירים בכל זאת לרכוש עם כשרות לפסח, מכיוון שמשתמשים בהם לדבר מאכל חם.

מוצרי קוסמטיקה - עלולים להכיל חמץ, אולם כיוון שטעמם פגום, לרוב השיטות אין צורך בכשרות. **הערות:** איפור (מייקאפ, רימל) אין בו חשש חמץ. אולם יש לציין כי אודם פעמים רבות היצרן אינו פוגם אותו ממאכל כלב, ולכן - יש לרכוש לכתחילה אודם עם כשרות. [חלק ממוצרי קוסמטיקה הכשרים לפסח: ד"ר פישר, קרליין, רבלון, רוזנבלום].

חומרי ניקוי - (אקונומיקה, אבקת כביסה, משחת נעליים) עלולים להכיל חמץ - אולם אין צורך בכשרות, כיוון שטעמם פגום למאכל כלב.

וזלין - [מדובר בתוצר נפט ואין בו טריפות כלל] - כאשר הוא טהור, אינו מכיל חמץ ואין צורך בכשרות. ואף אם יש בו מרכיבי חמץ, היות שהנפט מהווה חלק ניכר - יש כאן ביטול ונתינת טעם לפגם. אולם, אם הוא בטעמים - יש צורך בכשרות.

אלומיניום - נייר כסף - בשנים האחרונות לא נמצאה בעיה של שימוש בחומר משיחה מן החי או ממרכיבי חמץ. **מקורות:** עדכון כשרות ע"ה הרבנות הראשית לישראל (ניסן תשע"ד). ויש מחמירים כל השנה, מכיוון שלעיתים משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור.

תבניות ח"פ - פעמים רבות משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור, ולכן יש צורך בכשרות לכל השנה, אך המשחות אינן מכילות חמץ.

ובלבד שלא לצער



הגאון רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל מבריסק, היה נוהג בהידורים רבים בקשר לפסח. החיטים שנקצרו באחת המושבות בארץ, הוכנסו בשק מיוחד שהובל לירושלים על ידי נאמני ביתו של הרב. על השק היה שומר הגאון הרב משה אליעזר דן רלב"ג זצ"ל (ששימש כראש ישיבת 'עץ החיים' בירושלים והיה בן דודו של מהר"ל דיסקין ואף קבריהם צמודים בהר-הזיתים), שהרב רחש לו אימון מלא. ר' משה אליעזר דן היה תולה את השק בביתו במקום גבוה ללא שום אפשרות של מגע וקרבה לחמץ.

כאשר נפטר ר' משה אליעזר דן, היה זה בחודש אב, והחיטים נמצאו כבר בביתו של ר' משה אליעזר דן. ביקש הרב מבריסק מתלמידו המובהק הצדיק הרב יהושע צבי מיכל שפירא זצ"ל (ר' הערש מיכל) לקחת את שק החיטים ממשפחת רלב"ג ולשמור אותו אצלו, היות והוא חשש, שהאלמנה לא תוכל לשמור על שק החיטים כראוי תקופה ממושכת עד הפסח הבא.

רבי הערש מיכל הרבה קצרות ואמר לרבו בהכנעה: "בעצם הרי יוצאים חובת מצות מהודרות, גם כשאשה שומרת על החיטים, אלא שהרב חפץ ביתרון הידור, ואני חושש שבבואי לבית האלמנה לבקש ממנה את שק החיטים, אולי באותו הרגע תחשוב על בעלה המנוח ותזיל דמעה אחת, וייתכן, שיש מקום לוותר הפעם על ההידור הרב, ובלבד שלא לצער את האלמנה". נענה הרב ואמר: "אתה צודק!". (מעובד מתוך 'אכילת מצה בישראל')

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב שלום משאש זצ"ל

הגאון הרב שלום משאש זצ"ל- נולד ב-כ"ב בשבט ה'תרס"ט (1909) במקנס (מרוקו). נקרא על שם סבו. מצד אביו הוא מצאצאי הצדיק הרב רפאל בירדוגו (הידוע כהמלאך רפאל). מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. סמוך לגיל 14 נכנס לשיבת הגאון ר' יצחק סבאג והחל מתעלה בעבודת הבורא. מרוב שהיה שקוע בתורה הקדושה לא היה יכול לישון - ואפילו לאחר שלקח תרופות וסמי שינה לא הצליח להירדם. שמו כתלמיד חכם ופוסק גדול יצא למרחקים וכן נחשב לעילוי וחרף וכבקי עצום בש"ס ובפוסקים. בהיותו כבן 22 התייחסו אליו כמורה הוראה בעניינים קשים ובהגיעו לגיל 30 כל השאלות החמורות ביותר, שעלו על שולחנם של הרבנים הראשיים, וחברי בית הדין הגדול היו מועברים אליו לעיונו ופסיקתו! בשנת ה'תרצ"א (1931) החל לשמש כמחנך בת"ת. לאחר כשנתיים מונה למנהל הרוחני של קריית-החינוך במקנס. בשנת ה'תש"ד (1943) לאחר שהתפא ממחלת טיפוס, הקים את ישיבת 'כתר תורה' במקנס. בשנת ה'תש"ט (1948) לאחר פטירת הרב"ד (הגאון ר' משה חי אליקים) על אף גילו הצעיר נבחר לכהן כדיין בקזבלנקה. 13 שנים לאחר מכן, בהיותו כבן 52 נבחר לשמש כרב ראשי וראב"ד בקזבלנקה שבמרוקו ובהמשך אף רבה הראשי של מרוקו.

המלך העריך מאוד את רבינו עד שהיה ידיו האישי ובנוסף העניק לו רישיון גם לשפוט גויים. לקראת סוף שנת ה'תשל"ז (1977) התבקש לכהן כרב הראשי וראב"ד בירושלים. ב-ג' כסליו ה'תשל"ח (1977) נבחר למשרה זו. תפקיד אותו מילא במשך כ-25 שנים. זכה לתארים 'פוסק הדור', 'גדול הדור' ו'מרן' בקרב בני העדה המרוקאית. התרחק מאוד מן המחלוקת. היה מקובל, נערץ ואהוב על כל החוגים והעדות בארץ ומחוצה לה. לשכנתו וביתו היו פתוחים לרווחה בכל שעות היום והלילה לכל דורש. התיר עגונות רבות. מכל קצוות תבל פנו אליו חכמי הדור בשאלותיהם. נפטר ביום שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ג (2003). חי כ-95 שנים. ציונו בגבעת שאול בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' שר שלום (דיין במקנס ומח"ס 'דברי שלום'). **סבא (מצד אמו):** ר' משה אלכרייף. **אביו:** ר' מימון (מח"ס 'אוצרות שמים'). **אמו:** מרת רחל סודרי. **אשתו:** מרת גאמילה. **בניו הגאונים:** ר' דוד (רב העיר פריז בצרפת), ר' אברהם. **מרבתי:** אביו ר' מימון, ר' יצחק סבאג. **מתלמידיו הגאונים:** ר' אליהו אברז'ל (אב"ד בירושלים ורב שכונת בקעה), ר' אריאל אדרי (דיין בבית"ד אשקלון ור"מ בישיבת הר המור), ר' זכריה זרמתי (אב"ד לממונות בשכונת הר חומה וראש מכון תורת אמ"ת), ר' משה אלחרר (רב הישוב שלומי), ר' אליהו אלחרר (רב העיר מודיעין) ועוד. **מספריו:** **ימזרח שמ"ש**- הלכות איסור והיתר **ימזרח שמ"ש**- על דיני השו"ע **ימזרח ומגן**- שו"ת **ימזרח שמ"ש**- על היד החזקה לרמב"ם **ימזרח שמ"ש**- קיצור לפסיקותיו על או"ח **ימזרח שמ"ש**- על התורה, ביאורים על תהילים ופרקי אבות.

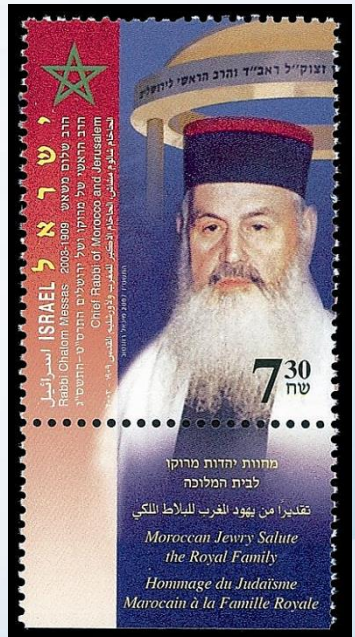
באחת הפעמים ניגש ת"ח חשוב מירושלים לרבינו ושאל: "מדוע כבוד הרב שווה בחתונות זמן רב, בשונה משאר הרבנים הנשארים לכל היותר חצי שעה והולכים?". השיב הרב: "גדול כבוד הבריות, ואם אלך באמצע החתונה, יפגע בעל השמחה". המשיך הלה והקשה: "והרי יש כאן חשש ביטול תורה, אם בכל ערב יש שמחה, תורה מה תהא עליה?".

השיב רבינו: "וכי חלילה אני חשוד בעיניך כמבטל תורה? דע לך, שמיום עומדי על דעתי, קבעתי לי ללמוד בכל יום מספר קבוע של שעות, חוק בל יעבור. כך עשיתי כל ימי חיי. וכאשר נוצר מצב בו לא סיימתי את חוק לימודי ונצרך אני לצאת לשמחה או למקום אחר, אני מחשב את השעות, שנתת לי ולא עולה לישון, עד אשר אני פורע את כל החובות, וכך אני נוהג בכל חתונה!".

וכן מספר נהגו, כי פעמים רבות כשחזרו מאירוע או ממקום פלוני, היה הרב נכנס לחדר ושוקע בלימוד התורה לעתים במשך שעות ארוכות, עד אשר השלים את מכסת הלימוד שקבע. (מעובד מתוך 'תורת החכמים' יוצא לאור ע"י מכון 'חכמי ספרד').

מסופר על רבינו, שהתהלך תמיד עם 'מקל כבוד' מכסף. וזאת מפני שכאשר היה הרב בן שלושים וארבע שנים פשטה מחלת הטיפוס במרוקו והפילה חללים רבים, וגם הרב ל"ע לקה במחלה זו. ולכן הוריו ותלמידיו התפללו ימים רבים לרפואתו. **באותו הזמן הצטרך הרב למקל הליכה כדי שיוכל ללכת. והנה לאחר תקופה קצרה ב"ה הבריאה ממחלתו, ומאז קיבל עליו הרב ללכת עם אותו מקל בכדי לזכור תמיד להכיר טובה לקב"ה, על הנס הגדול שעשה לו!**

פעמים רבות ישב רבינו לילה שלם להתיר עוד עגונה, וכשקם מתלמודו, הרים את התריס וראה, שכבר עלה השחר, לרוב שקדנותו בלימוד התורה הקדושה. סיפר תלמידו הרב אברז'ל: "פעמים היינו לומדים עד עלות השחר, באחת הפעמים התבוננתי בשעון, וראיתי לפתע, שהשעה חמש לפנות בוקר, אמרתי לרב את השעה, הרב ענה לי: 'טוב, בוא נתפלל תפילת מנחה', השבתי לרב: "נעת השעה חמש לפנות בוקר!"... בעונותוננו אחרי שהתיר עגונה, ביקש מידידו מרן הרשל"צ הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל שיסכים עימו בדבר היתר העגונה.



הצלה מפלגה



רוטוויילר ואמסטוף גרמניים, המשוטטים בחצר משוחררים לחלוטין!!!

(מדובר בכלבים אכזריים המוגדרים ככלבים קטלניים, חזקים ושריריים שבאצרות רבות אוסרים על גידולם בשל מקרים רבים של תקיפות, שבהם הם מעורבים).

אילו הייתה מבחינה בהם קודם לכן – כמובן, שלא הייתה מעיזה לנסות ולהיכנס לביתו של הגרמני והייתה פונה לכיוון אחר.

הנאצי צמצם את מבטו ושתק. ההתרחשות העל טבעית הדהימה אותו. הכלבים שלו היו מאולפים מספיק כדי לקרוע לגזרים כל זר המנסה להתקרב לבית.

הוא תהה... כיצד... הייתכן, שהנערה שלפניו עברה מול עשרות כלבים מאולפים ואכזריים, והללו לא תקפו אותה? רעיון מבריק עלה בדעתו לפתע.

"הישארי כאן למשך הלילה הקרוב, ובבוקר תצאי שוב דרך השביל הראשי. אם שוב המחזה יתרחש בשנית, ולא יפגעו בך הכלבים לרעה, אני אישית אגן עלייך במשך כל זמן המלחמה!", הצהיר בפניה.

הלילה היה ארוך, ומעיניה של הנערה זלגו דמעות ללא הרף. הכר, שהניחה עליו את ראשה, היה ספוג דמעות. מראה בלהות הצטייר מול עיניה:

היא דמינה כיצד ייראה הבוקר הבא: הנה היא הולכת בשביל הסלול. עשרות כלבים מתנפלים וקורעים את בשרה לחתיכות חתיכות. בעיני רוחה ראתה את גורלה. "שלום לך עולם. שלום לכן תוכניות העתיד".

השחר עלה ומצא אותה טרוטת עיניים. מוכנה, לכל אשר ישית עליה מלכו של עולם – ועם כל זאת חפצה לחיות ולהינצל מגזר דין אכזרי.

אנשים רבים עצרו את נשימתם כשעמדה בפתח הדלת, מוכנה לצאת בשביל למצעד המוות הפרטי שלה. הם הציצו מן החלונות ומן החדרים, נכונים למחזה הצפוי והמתוכנן של קריעתה לגזרים.

היא החלה לצעוד – ולמרבה הפלא שום כלב לא זע ממקומו. באצילות התקדמה במהלך השביל, שומרת על קצב הליכה רגיל, לא מהיר מדי ולא איטי מדי... קדימה, קדימה.

היא פסעה בשביל בלי לחשוב. רק כשהגיעה לשער- התירה למעיין הדמעות לנבוע מעיניה. המפקד הנאצי עמד נדהם למראה זה. והפלא הגדול היה שעמד בדיבורו - וכפי שהבטיח, דאג לה לשמירה עד סיום המלחמה.

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך הגדה של פסח - 'דורש טוב', ויש בו כדי ללמדנו על סיפור הצלה מדהים ביותר שהתרחש עם הרבנית סרנא ע"ה, וכיצד בורא עולם פדה אותה ממיתה בטוחה לחיים.

אשת הגאון הרב יעקב חיים סרנא זצ"ל (מראשי ישיבת חברון בגבעת מרדכי וכן שימש כראש ישיבת חברון בגאולה. היה מקורב לגאון הרב ישעיהו קרליץ זצ"ל- ה'חזון אי"ש' וכן למד חברותא עם הגאונים הרב משה שמואל שפירא והרב יוסף רוזובסקי. נפטר ב-ה'תמוז ה'תשע"א), הרבנית סרנא הייתה ניצולת שואה.

נס הצלתה ממלתעות ה'חיה' הנאצית היה מופלא ביותר. היא ברחה וחיפשה קורת גג כדי להסתתר בה מעיני הנאצים האכזריים.

במהלך ריצה בשדה פתוח, ראתה מרחוק וילה בודדת, והיא החליטה לנסות את מזלה בתקווה, שבעל הדירה יסתיר אותה בביתו.

היא עשתה את צעדיה במהירות רבה לעבר הוילה. נשימותיה היו כבדות כשנקשה על הדלת: "אנשים טובים, אנא הצילו אותי! פתחו לי בבקשה את הדלת" בכתה, זעקה ונקשה בקול, מקווה לפגוש בבני אדם רחמנים בתוך המהומה החייתית שסביבה.

לבסוף לאחר דקות ספורות, שבעיניה נדמו לנצח, נפתחה הדלת. האיש שלפניה היה לבוש בגדי בית קלים ולא מדים, אך שפמו המזדקר והמבט הקר שנעץ בה, לא השאירו מקום לאשליה.

היא העזה לדרוך בפתח ביתו של נאצי. ולא נאצי רגיל, כי אם המפקד הנאצי האיזורי... כשראה את הנערה אמר רק מילה אחת: 'יהודיה'.

רגליה של הנערה הצעירה נתקפו ברעד בלתי נשלט, והיא נשענה על הקיר, כדי לא ליפול. "הצלה את מבקשת". הוא צחק, כאילו שמע זה עתה את אחת הבדיחות היותר מבדחות בחייו.

"יהודיה טיפשה. את כל הדרך עשתה – בשביל לתת לי לסיים את העבודה בקלות". מוחה של הנערה התרוקן כליל. מעולם לא היה מלאך המוות קרוב כל כך ומאיים כל כך. יכולה הייתה לשמוע את קול נשיפותיו ולהבחין בהבל היוצא מפיו.

לפתע הפסיק הנאצי לצחוק ופניו הרצינו. "איך נכנסת לכאן?", שאל. בלי מילים הצביעה לפניו על השביל הראשי המוליך לבית.

"הכלבים לא נשכו אותך?", שאל בתדהמה. "כלבים?", שאלה, "אלו כלבים?". רק כעת הבחינה בעשרות כלבי

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל וליד יחיא בן יוסף ז"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוך דב ז"ל אביבה בת אירון ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה שרה בת נרקיס עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דוד בן קלרה ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל חייזר בן קלרה ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זהרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל



הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מיכל רבה בת שרה ע"ה ע"ה נעמי בת כותון ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל ע"ה שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמי בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליון באר הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מצורע - שבת הגדול

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת מצורע - שבת הגדול

א	כנגע נראה לי בבית - באמת יש שם 'מממוניות' של זהב
ג	השתדלו - לפי רוב האמונה בן מיעוט ההשתדלות
ד	דובר שלום לכל - בוח הדיבור המוב
ו	שומר פיו ולשונו - הזהירות והשמירה על מוצא פיו
ט	שומר מצוות נפשו - מעלת שמירת הלשון ושברה
יב	שבת הגדול - טעמים לקריאת שם זה
יד	תשביתו - ענין נקיון הבית והזהירות מכעס

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל': 052-7627127

פרשת מצורע - שבת הגדול

כנגע נראה לי בבית - באמת יש שם 'מטמוניות' של זהב בפרשתן (יד לד), 'כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחווה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוותכם', וברש"י, בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן. הנה, התורה נצחית היא, ו'בשורה' זו לדורות עולם היא 'מבשרת ואומרת' בכל עת שנדמה לו לאדם כי 'כנגע נראה לו בבית', בענייני ממון בנזקים שונים או בדוחק הפרנסה, בענייני בריאות הגוף או הנפש, בחינוך הבנים והנחת מהם, בנזקי שכנים או 'ידידים', בשידוכים או בוש"ק, איש איש בנגעי לבבו, אבל באמת בשורה היא להם שהנגעים באים כלומר, שתוכו רצוף אהבה מהקב"ה להביא את האדם לטובתו האמיתית והשלימה, ובתוך ה'צרה' גנוז 'מטמוניות' זהב וכסף' אלא שמתחילה הוא מכוסה ואינו ניכר. ועלינו

א. מובא בשם הגה"ק ה'חיד"א' זי"ע לבאר את המנהג להוסיף בליל הסדר כוס חמישי על ה'ארבע כוסות' ובשם יקרא 'כוס של אליהו', וגם מדוע אין שותים אותו כשאר ד' הכוסות, ומקדים להביא את דברי חז"ל (בסדר עולם רבה פ"ג), כי אף שעל פי גזירת עליון היה על אבותינו להיות משועבדים במצרים ארבע מאות ושלשים שנים, אך השעבוד בפועל היה רק פ"ו שנים - מלידתה של מרים, (וזה לשון המדרש 'משמת לוי עד שיצאו ישראל ממצרים מאה ושש עשרה שנה, אין שעבוד יתר עליו ולא פחות מפ"ו שנים כשנותיה של מרים שנקראת על שם המרירות'), עוד מקדים להביא את דבריו של רבינו ניסים גאון (ספר המעשיות לרבינו ניסים גאון - מובא בספר ילקוט ספורים [שיו"ל בשנת תרנ"ט בווארשא] בפרשת וירא) המביא מדרש חז"ל שרבי יהושע בן לוי התענה שיהא לו 'גילוי אליהו', נענו לו מן השמים ונתגלה אליו אליהו פנים בפנים, ושאלו, מה רצונך, אמר לו רבי יהושע שברצונו להתלוות אליו, אמר לו אליהו, אך בתנאי אחד אסכים לכך - שלא תשאלני דבר אף אם תראה בהנהגתי דברים משונים ותמוהים שאין דעת האדם סובלתן כי אם תשאלני אהיה מוכרח להיפרד ממך, והבטיח לו רבי יהושע על כך, ואכן יצאו כאחד לדרך. בלילה הראשון לנו בבית עניים אשר קיימו בהם 'הכנסת אורחים' כדת וכנכון, וסיפקו להם כל צרכיהם ביד נדיבה כפי אשר השיגה ידם, ויהי ממחרת בעת עזבם את הבית, שמע רבי יהושע בן לוי את אליהו התשבי מעתיר בתפילה לבורא העולם שפרתם היחידה של המארחים תמות, גברה מאד פליאתו של רבי יהושע בן לוי מדוע ישיב להם 'רעה תחת טובה', ולא יכול היה לעצור ברוחו ושאל את אליהו הנביא לפשרו של דבר, ענה לו אליהו וכי לא התנית עמך תנאי קודם למעשה שלא תחקור להבין את הנהגתי... ויהי ממחרת ויבואו לביתו של כילי וקמצן אשר לא כיבדו כלל, ואך בקושי הניח להם להיכנס אל ביתו וילינו בביתו בלא אכילה ושתייה, באותו זמן נפל כותל בבית העשיר, ויהי בבוקר ראה רבי יהושע שאליהו הנביא מעתיר בתפילתו שהכותל הרעוע אשר בבית זה ייבנה מעצמו, ובזה נוספה לו פליאה על פליאתו, אך מכיוון שכבר הבטיח, שוב לא שאל את אליהו הנביא על מעשיו התמוהים. לאחר מכן נסעו ובאו לאחת העיירות, ונכנסו לבית הכנסת דשם, נהגו אנשי העיר שלא כהוגן ולא נהגו בהם כבוד כלל, בלכתם משם בירכס אליהו שכל אחד ואחד מהם יהיה ראש ומנהיג, ושוב כלא רבי יהושע את תמיהתו הרבה עד מאד ולא שאלו מדוע יברכם בעד הנהגתם הנלוזה, משם נסעו ויחנו באחת העיירות, אנשי המקום קיימו בהם 'הכנסת אורחים' כראוי וכיאות, בירכס התשבי שלא יהיה להם כי אם ראש אחד.

ויהי כראות רבי יהושע כל זאת לא עצר יותר בנפשו וגמר אומר לוותר על ההליכה עם אליהו הנביא ובלבד שיתגלו לו פשרן וסודם של דברים. ענהו אליהו הנביא וביאר לו דבר דבר לאשורו - באותה שעה בה שהינו אצל אותם עניים (הראשונים) ראיתי שבשמים ממעל גזרו מיתה רח"ל על בעלת הבית, ומכיוון שרציתי להיטיב להם על שנהגו בנו כבוד בהכנסת אורחים התחננתי לאבינו שבשמים שיקח את פרתם כפדיון נפש עבור נפש האשה. אמנם המארח השני שלא קיבל אותנו כראוי, ראיתי שאוצר גדול טמון מתחת הכותל ואם יבנה בעצמו את הגדר יגלה את האוצר ויתעשר, לכך התפללתי שייבנה הכותל מעצמו ולא יצטרך לחפור שם כדי להקימו כבראשונה, וכך לא ימצא את אלו המעות לעולמים. כשהיינו בעיירה בה לא קיבלו אותנו כראוי ברכתי אותם שכל אחד מהם יהיה לראש, כי במקום שרבים המושלים הרי 'איש את רעהו חיים בלעו', וממש מהאי טעמא ברכתי את בני העיר שכיבדונו כדבעי - שיהיה להם אך ורק ראש אחד כי על ידי זה יזכו לאהבה ואחווה שלום ורעות.

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

בזמן קשה ידע שהקב"ה יקיים הבטחתו וישיב לו, וכנגד כל מי שבא לייאשו בדיבורי ייאוש והפסד - דע שהמצב קשה ואבוד... יותר התחזק דוד, ואמר לעצמו, דיבורים אלו אינם אלא 'שקר וכזב', בוודאי סופי לשוב הוא (פירוש זה הובא רבות באמרי אמת)².

רווח והצלח יעמוד למאמינים, כי ע"י האמונה רואה האדם ה' ואת ידו המכוונת אותו להיכן ומה יהיה מצבו בכל רגע ורגע, ואור לו בכל עת ומצב, ואף בימי החושך הרי הוא שמח ושוב לב, בידעו שבאמת הכל אורה³, ואין כאן אלא כיסוי העוֹטף ומכסה את האור⁴.

להאמין באמונה שלימה כי מתוך צרה ימציאנו פדות ורווחה, ואז אז יזכה לראות בקרוב בישועת ה' ולמצוא את האוצרות ה'גנוזים' בצרה.

והעיקר, שיחזק עצמו בעודו שרוי בחושך וערפל, כי הכל הכנה לטובתו הגמורה, ובקרוב יעלה השחר ויפציע אורו, וכך אמר דוד המלך (תהלים קמ"א) 'אני אמרתי בחפזי כל האדם כוזב', וביאר הרד"ק וז"ל, 'הייתי אומר כל האדם כוזב, כלומר אפילו בזמן שהייתי נחפו ועני מאד הייתי אומר כל אדם שאומר שלא תהיה לי המלוכה [הרי] כוזב הוא, (כי האמין שהקב"ה יושיעו, ואין לומר שהוא נאבד) וזהו האמונה גדולה'. שגם

ממעשה זה מלמדנו החיד"א מוסר השכל, שאין לאדם למדוד ה'טובה' לפי ראות עיניו - עיני בשר, אלא עליו לבחון הכל בעין האמונה, כי פעמים ונראה לאדם שקרהו אסון כמיתת פרתו היחידה שממנה כל פרנסתו, והוא צועק ובוכה באשר שאינו מבין על מה עשה לזה' ככה, בו בזמן שבזכות זה נפדה אחד מבני ביתו ממוות לחיים. יש שהוסיפו על ענין הד' כוסות, דהנה כו"ס עולה למספר פ"ו (86), וגזירת ברית בין הבתרים הייתה שיהיו בני ישראל ארבע מאות ושלושים שנים במצרים, ואם תחלק מספר ת"ל (430) לפ"ו (86) יעלו בידך ה' חלקים, והרי ד' חלקים הראשונים (ד' חלקים של 86 שנה כל חלק) לא היו בני ישראל משועבדים בפועל, ורק בפ"ו האחרונים היה עליהם קושי השעבוד כאמור [והיינו ש'כו"ס' (מספר פ"ו שנים) החמישי הוא כנגד פ"ו האחרונים שעבדו בהם בפרך]. לכן שותים את ד' הכוסות להודות על חרותנו ופדות נפשנו מאותם ארבעה פ"ו הראשונים, בהם עדיין לא חל השעבוד על עם בני ישראל (וכן כתב בתורת חיים חולין צא.), ומוסיף החיד"א שמהאי טעמא אין 'טועמים' את הכוס החמישי, דהרי בא לרמז על החלק החמישי - פ"ו שנים האחרונים שבהם נאנחו בני ישראל מן העבודה, ובא לומר שלעולם לא נדע סיבתם ו'טעמם' של פ"ו שנים אלו, כי מי יודע כמה טובה לאין ערוך טומן הצער בחובו. על שם כך הוא נקרא כוס זה 'כוס של אליהו' כי הוא אשר אילפנו בינה במעשה דרבי יהושע בן לוי להבין ולהשכיל שאין האמת כפי הנראה לעיניים, אלא כפי הקושי והיסורים דכמה שיקשה הדבר יותר כך הדבר מצמיח ישועה ורחמים בכפליים. ב. הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל היה מבאר את המאמר 'ישועת ה' כהרף עין', כי הנה, כשהעין עצומה מתעוררות תמיהות רבות היכן השולחן, איה הכסא, היכן המים והיכן מדליקים כאן האור. אמנם, ברגע שהעין נפקחת, בהרף עין הכל נהיה ברור ומובן בבת אחת, כך היא ישועת ה' - כהרף עין היא, ברגע שתתגלה הישועה מיד יתורצו כל הקושיות (חיים שיש בהם חלק א עמוד ק').

באופן אחר שמעתי מבארים, כי 'הרף עין' היינו עצימת העיניים, כלומר, כשהוא מבין ומכיר שבכוחות עצמו אינו יכול להשיג כלום וכל מעשה ידיו אינם אלא כגרזן ביד החוצב, ולכן הוא סוגר עיניו, ומוסר עצמו ומצבו, הצלחתו ועתידו לידי הנהגת שמים והשגחת הבורא ית', מיד תבוא אליו 'ישועת ה'".

ג. והשמחה עצמה היא ה'תרופה' לכל ה'מחלות', וז"ל הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע במכתב. ושמעתי מאדמו"ר זי"ע (הוא הרה"ק מקאברין) שבנערותו היה חולה רח"ל והיה בבית החולים דוילנא, ואז גדולי הדוקטרים דמדינה היו שם, והלכו אליו הראש של הדאקטער, וכאשר התחיל להבריא שאל את הפראפסעיר שמא יש כללים בספרי הרפואות, והשיב לו, הן, יש כלל אחד, אז דיא פארזיכערקייט פון דעם חולה און זיין שטארקייט מיט זיינע גדאנקען אין צומלוסטגקייט זיינע דאס איז דיא גרעסטע רפואה צום חולה, דאס העלפט מער וויא אלע רפואות (בתרגום, בטחונו של החולה וחוזקו, הבאות יחד עם מחשבות שמחות ושלוות זהו הרפואה הכי גדולה לחולה, וזה עוזר יותר מכל הרפואות) **ע"כ, ידידי תתחזק נא, ותבטח ותקווה לה' שהוא בורא רפואות ועושה פלאות** (אמרות משה אמונה ובטחון).

ד. זאת אפשר ללמוד גם מעניין ה'יחץ', שחוצים את המצה האמצעית, ואת החלק הגדול מבין שתי החלקים מוציאים מה'קערה' ומצפינים אותו, מעתה יש מקום לאותה 'מחצית' להתלונן 'מה נשתנה' חלקי משאר חברותיי,

השתדלו - לפי רוב האמונה כן מיעוט ההשתדלות

עומדים אנו בימי 'ביעור חמץ' לקראת חג הפסח הבעל"ט, עליו נאמר (שמות יב יט) 'שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם', ורמזים (וטעמים) רבים נאמרו בהאי ענינא, ובה מבאר הנצי"ב ב'העמק דבר' (ויקרא ב יא), כי הנה בבית המקדש אסור להקריב 'חמץ' וכל שאור כל השנה, כדכתיב (שם) 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אישה לה', והטעם כי השאור נעשה כהוספה על הבריאה - ע"י מעשי בני אדם (שאינו רק 'מייצר' שמן מויתים ויין מענבים, אלא הוא 'מוסיף' והולך, ומבצק קמח מתגדל פי כמה וכמה), וז"ל, (ומכיוון) ששאור הוא אמצעי להוסיף על הבריאה מהבורא ית' על ידי תחבולות בני אדם, משום הכי הזהיר עליו הכתוב בבית המקדש.

ללמדנו, דכל המתקרב יותר לה' ראוי למעט יותר בתחבולות אנוש' ויעי' מה שכתבתי (שמות יג ג) דמשום הכי הזהיר הכתוב על החמץ בפסח משום שאז זמן השרשת אמונה בלב ישראל, אכן במקום הקרבה לפני ה' אזהרה תמידית היא. עכ"ל.

ודע, אלא שכל השפע והפרנסה תלויים ועומדים באמונתו של אדם - אם אך יאמין יוכה לקבל שפע רב מן השמים, דמצינו ב'הפטרה' לפרשת מצורע (מלכים ב' ז א-ב) שבימים ההם היה רעב בארץ ישראל כשחלף ארם יצא למלחמה על ישראל, ואמר הנביא אלישע ליהורם מלך ישראל 'כה אמר ה' בעת מחר סאה סולת בשקל וסאתים שעורים בשקל', ויען השליש [הקצין שהיה מקורב למלך] ויאמר 'הנה ה' עושה ארובות בשמים,

מדוע יגרע חלקי שלא להיות בשולחן ה'סדר' כמו ידידי המצות השוכנים אחר כבוד ב'קערה' שלפני בעל הבית... אבל האמת, שכעבור זמן יתברר שמחצית מצה זו היא ה'חשובה מכולם', ומה שסילקוה מעל השולחן אינו אלא לפי רוב חשיבותה וגדולתה, שמצניעים אותה לאפיקומן, ולא עוד שכל המחזיק בה יקבל בעדה מתנות... כך, כאשר נדמה לאדם כי נגרע חלקו, אזי יקיים בעצמו חבי כמעט רגע וסופו של דבר יריקו עליו כל מיני שפע ומתנות טובות.

עוד יש להתבונן מדוע כשהתינוקות מחטפים וגונבים את האפיקומן אין בעל הסדר בוכה ומתאונן כדרך כל 'נגנב' הבוכה בשאר גניבות... אלא שכמה טעמים בדבר, א. יודע הוא שכך הוא סדרו של לילה, ב. ברי לו שעתידים להחזיר לו את 'הגניבה', ועל כן לא עוד שאינו מתלונן אלא נותן מתנות גדולות, איש כמתנת ידו כברכת ה'. וללמדנו פרק בהלכות אמונה לכל השנה בכל מיני גניבות והיזקות אשר יבואו על האדם, שאם יתבונן בהם וישרישם בעצמו שוב לא 'יבכה' ויתלונן. א. כי כך נקבע מלמעלה, ולא 'פלוני' גנב אלא הוא שליח ההשגחה העליונה. ב. ועוד עתיד הקב"ה להחזיר לו כמו שנגנב, ואף יקבל ע"כ שכר הרבה על שקיבל את הדין באהבה. ה. פעם נשאל המשגיח הגה"ח רבי גד'ל אייזנער זצ"ל היאך עמדו לו כוחותיו לעמוד בעוז, לעבור את כל מוראות ותלאות ה'מלחמה', ועל כולנה בעת שהכביד באחרונה כשאיבד את בתו היחידה תחת ציפורנם של הרשעים הארורים. באותה שעה עמד על גבי השולחן בקבוק, הוריד ר' גד'ל את הפקק שמעל הבקבוק וטמנה בין אצבעותיו, ואז אמר לאברך, אמור נא לי - היכן נמצא הפקק של בקבוק זה, אמר לו האברך הריהו מסתתר תחת אצבעות ידיך. הוסיף ר' גד'ל ושאל, אם ייכנס כעת אדם מבחוץ ויחפש את הפקק האם ימצאנו, ענהו האברך בלאו. ואם יודע לו שהפקק נמצא בין קפלי אצבעותיי האם ימשיך ויחפש. שוב ענהו האברך בלאו, כי אם הוא יודע שהפקק מסתתר בינות האצבעות מה לו עוד לחפש הרי הוא כבר נמצא. נענה לו רבי גד'ל - כיוצא בו ממש עברתי את ימי המלחמה - בידיעה ברורה שבתוך ההסתרה הגדולה - 'אכן אתה קל מסתתר', והנה ה' נמצא עמדי ושומר עלי, ומאחר שידעתי שהוא נמצא לידי (אף שמתחבא הוא תחת כל אלו הצרות) עדיין הוא נמצא, ומה לי לחפש אחריו.

ו. מספרים על יהודי אחד שלפרנסתו עסק כ'מנקה' ברחובה של עיר, ובקושי הרוויח פחות מכדי לחמו הדל. יומא חדא בקומו משנתו, סיפר בשמחה וצהלה לבני ביתו, חלום חלמתי כי ישועתנו קרובה לבוא, כי ראיתי בחלום שבקרוב אהפוך להיות גביר אדיר כראטשילד. שמחו בני הבית ואמרו, בחסדי שמים יהא בידינו לשלם כעת את כל חובותינו. גער בהם בעל הבית ואמר, לא היו דברי על מעט מעות, אלא שאהפוך להיות גביר אדיר יותר מראטשילד, כי בנוסף לעשירות כראטשילד עוד יהיה לי בכל חודש את סכום המעות שהנני מרוויח מעבודתי כמנקה הרחובות.

ולדידן, המדמה בנפשו כי על ידי עבודתו והשתדלותו הוא מסייע לחי העולמים, הריהו דומה לאותו שוטה שדימה בנפשו שפרוטותיו הזעומות מוסיפים איזה דבר להון התועפות של ראטשילד.

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

(לד יד-טו) 'נצור לשונך מרע... סור מרע ועשה טוב', וכך אמרו בזוה"ק (ח"ג מו:) על האמור בפרשתן (יד ד), 'וצוה הכהן' ולקח למטהר שתי צפרים חיות, כמה העונש דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויביל למללא ולא מליל, נמצינו למדים, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חבירו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולכן מביא שתי ציפורים, אחד כנגד הלשון הרע שדיבר על חברו, והשני על כך שלא דיבר דיבורים טובים לחזק ולתמוך בזולתו.¹

וזבן נמי גם לאידך גיסא, שכמו שהשומר פיו ולשונו (בסור מרע) מתרומם למעלה ראש ואין ערוך לשכרו, כן יכול הוא להתעלות למעלה למעלה על ידי דיבורים של טובה (- עשה טוב), בשאיש לרעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, וכבר אמרו (ב"ב ט:) 'כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפייס בדברים מתברך בי"א ברכות', הרי שהמפייס גדול וחשוב יותר, ובטעם הדבר כתב המהר"ל (ח"א שם), כי הנותן פרוטה לעני אינו משיב את נפשו אלא לפי שעה, שאחר שקנה בפרוטה אוכל לשבור רעבונו ולהחיות גופו, כלה הנאתו (ושם מתעורר רעבונו אחר זמן), אך המפייס בדברים הרי הוא משביע את נפשו ומחיה אותה בדברים, וחיוזק זה עומד וקיים לעד, על כן שכרו גדול יותר ומתברך בי"א ברכות.

היהיה הדבר הזה... השיב לו הנביא 'הנך רואה בעיניך, ומשם לא תאכל', וכן היה, שבדרך פלא ברחו מחנה ארם משם, מיד 'ויצא העם ויבזו את מחנה ארם, ויהי סאה סלת בשקל וסאתים שעורים בשקל כדבר ה', ואילו השליש לא אכל משפע זה, כי המלך פקד עליו לשמור ולעמוד על יד השער 'וירמסוהו העם בשער וימת', והקשה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר מאמר כו תשל"ב עמ' צג) על מה נתחייב שלישי המלך מיתה, ואעפ"י ש'העובר על דברי נביא חייב מיתה בידי שמים', מ"מ זה לא עבר על דברי הנביא, אלא שלא האמין לדבריו. ומן הנראה שעל זה בלבד אין חיוב מיתה. אלא ביאורו, עפ"י מה שאמרנו שכל השפע בא בזכות האמונה, א"כ, זה ה'שליש' שלא האמין לא היה ראוי לאכול להיות ניוזן מן השפע הבא לעולם בזכות האמונה, ומת ב'שער' כדי שלא יהנה מן השפע מאומה.²

דובר שלום לכל - כוח הדיבור הטוב

הנה ידוע חומר ענין דיבורי לה"ר (וכמו שיתבאר להלן) אבל זאת נקדים, כי 'מידה טובה מרובה', הקב"ה נתן כח בדינו לדבר איש לרעהו דיבורי חיוזק ועידוד, וכשם שבכוחו של דיבור רע לקלקל נפשות ולהחריב עולמות שלמים, כך בכוחו של דיבור טוב לבנות עולמות ולהציל נפשות, וכן דוד המלך סמכם בתהלים

ז. ה'חרדים' (פמ"ז) ביאר בפסוקים אלו, שלא הרר השליש כלל בגודל כוחו של הקב"ה שהוא כל יכול, והאמין באמונה שלימה שביד השי"ת לפתוח ארובות השמים בשפע רב, אלא שסבר שמכיון שבני ישראל חטאו לפניו יתב"ש אינם ראויים שהקב"ה ישפיע להם שפע רב כזה למעלה מדרך הטבע, ועל חטא הלשון שלימד עליהם קטגוריא נענש באופן חמור כל כך.

ח. הרה"ק רבי הענין מאלכסנדר זי"ע ביאר הטעם שכל דיני מצורע הם רק על פי אהרן הכהן או אחד מבניו, כי עיקר טענתו של מספר לשון הרע כי מה חטא בדבר והרי אינו אומר אלא את האמת... לזה הצריכה אותו התורה שילך אל אהרן ובניו, כדי שילמד ממידתו של אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום ושינה מדיבורו בשביל השלום, כלומר, שפעמים הרבה על האדם להמנע מלומר את ה'אמת' (אל יאמר שקר, אבל אמת אינו מחוייב לגלות כשאין צורך)... ולבעל ה'אמת' שכמותו יאמר לו הכהן באמת אתה טמא (הובא בפרדס יוסף).

ט. ואל יאמר, כיצד אומר לחברי דבורי עידוד וחיוזק, ואסביר לו פנים כי גדלה מעלתו – והרי הוא מסוכן לבוא עי"ז לגאות והתנשאות, לזה מצינו רמז בהמשך הקרא (יד ז) דלאחר שהיו מטבילין את הציפור החיה בדם השחווטה (ומזים על המצורע) היו משלחים אותה 'על פני השדה', ואמרו חז"ל (קידושין נז:) שהציפור מותרת באכילה כי 'לא אמרה תורה שלח לתקלה', כלומר, שלא יתכן שהציפור אסורה לכל העולם, שאם כן היתה התורה מביאה תקלה למי שימצאנה, כי מנין לו לדעת ולהכיר שהציפור אשר נתפסה בידו זו היתה של מצורע ואסורה. כיו"ב, ייאמר, לענין דיבורי עידוד וחיוזק הנלמדים מציפור זו – לא אמרה תורה שלח לתקלה, אל תחשוש מלשלוח דיבורים טובים באזני חברך, כי בוודאי לא יצא מהם כל תקלה ומכשול...

י. נוהג היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל להרבות באמירת דברי שבח לתלמידיו במנה גדושה, פעם נשאל על מנהגו זה, נענה וסיפר דבדידיה הוה עובדא בבחרותו כשלמד בישיבת וואלאז'ין, בימים ההם לא היו להוריו העניינים

ולבד מ"א ברכות הללו מובטח הוא שהוא בן עולם אליהו על שני בני אדם שהם בני העולם הבא, ניגש הבא'. וכדאיתא בגמרא (תענית כב.) שרבי ברוקא רבי ברוקא אליהם ושאל אותם למעשיהם, ענו לו חוזה שאל את אליהו הנביא זכור לטוב בהיותו 'אינשי ברוחי אנן מבדחינן עציב' וברש"י 'ברוחי - בשוק הראיני מי הוא בן העולם הבא, הראה לו שמחים ומשמחים בני אדם'". ומכאן שעל ידי שהיו

פרוטה לפורטה, ולכן כש'גלה' ללמוד בישיבה היה צריך ללכת לשם רגלי בקור ובכפור כשבקושי היו לו בגדים לחמם את עצמותיו היבשות, בדרכו נקרעו בגדיו ומנעליו, וכך הגיע לישיבה מבויש ונכלם ממצבו הדל. בבואו לישיבה הראו לו מקום מיטתו בחדר אחד עם הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל (שלימים כיהן כראב"ד 'העדה החרדית' בירושלים ע"ה"ק ת"ו) ואליה התחבר בעבותות אהבה. יום אחד הבחין רבי זעליג ראובן בהרגשותיו של רבי איסר זלמן, וכיון שרצה לעודד את רוחו אמר לו מדוע פניך רעים, והלא אתמול אמר ראש הישיבה חידוש בשמך... והעיד רבי איסר זלמן שדיבור זה נסך בקרבו כוחות מחודשים וזקף את ראשו, ומאז סילק לגמרי את העצבות מלבו, וכיון שראה עד כמה יכול דיבור אחד להשפיע על נפש הבחור על כן קיבל על עצמו לשבח ולפאר את הבחורים בהרחבה יתירה.

ואכן בדבר שמסר בו אותו צדיק העיד אחד מתלמידיו, שאף הוא הרגיש את עצמו ירוד וחלש מאד, ובאותה תקופה שאל קושיא באמצע השיעור, ושיבח רבי איסר זלמן מאד את קושייתו, עד שאמר, שעל קושיא כזו צריך להעמיד 'משקה' בביהמ"ד, ואותו תלמיד שאב מלא חופניים חיזוק ממאמר זה, עד שבמשך כמחצית השנה למד בהתמדה וביגיעה מחמת דיבור זה, ועתה צא ולמד כמה משפיעה ומסייעת נדיבות הדיבור לכל אחד.

הנה שמעתי לאמר, שהרי אמרו חז"ל (ב ו) 'על דאטפת אטפוך' (אין אדם נהרג אלא על כך שהוא הרג אחרים), מעתה יקשה דמצינו בפרשת בראשית שקין הרג את הבל, ומדוע בא לו כך, והרי לא מצינו שהבל הרג מאן דהו לפני הריגתו (וכבר הקשו כן במדרש רבה, ואתחנן, ב כה), אלא י"ל, כי בראות הבל שפני קין נפלו על כך שהקב"ה לא קיבל את מנחתו (בשעה שמנחת אחיו נתקבלה לרצון), היה לו לעודדו ולחזקו, ומכיוון שלא עשה כן הרי הוא כביכול נחשב כמי שהרג את הנפש (אף שאין לנו כל השגה ב'הבל', אבל ללמדנו את הנוגע לדידן באנו).

הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בנוסח הברכה 'מחיה מתים במאמרו', שכל כך רב כוחו של 'דיבור', שאפשר להחיות מתים (לרומם את האדם שאינו מרגיש טעם בחייו) 'במאמר' של חיזוק ועידוד. סיפר הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצ"ל, שבשנות הזעם לקחו אותם הרשעים והורו להם לרוץ דרך ארוכה ביותר, וכל מי שנעצר ממרוצתו נהרג על אתר, באמצע מרוצתו הרגיש ר' גד'ל שכלו כל הקיצין - כוחותיו אזלו, וכבר אין ביכולתו להמשיך ולרוץ, בלית ברירה השלים עם דבר מותו ונשכב חסר אונים בצידו הדרכים, אך ברגע האחרון טרם נורה למוות, עבר שם אחד מחבריו ושאג בקול צעקה 'גד'ל לויף', באותו רגע, הרגשתי שהנני מקבל מחדש כוחות נפש עצומים, התרוממתי מהארץ ופתחתי במרוצה, ובזכות אותה שאגה הנה אנכי עומד לפניכם היום, ומכאן נחזה כוחו של כל דיבור וחיזוק טוב, ודבר שפתיים הם אך למותר.

ואפשר להסמיק הא דאמרו משם הרה"ק האמרי אמת זי"ע שאף אם אין אדם יכול לעזור לשני ולסעוד אותו, ואם אין בכוחו לדבר עמו דברים המתיישרים על הלב, לכל הפחות ישמע אותו ויקשיב לשוועתו שגם בזה הוא מצילו ומעודדו - כשמרגיש שיש אחד שמבין מצוקתו, וכמו שנאמר (בראשית לו כא) 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', שעצם השמיעה היא ההצלה.

יא. יש שדייקו בדברי רש"י אלו מדוע האריך והוסיף תיבות 'שמחים ומשמחים בני אדם', וכי אינו מובן מעצמו שהיו משמחים 'בני אדם' - וכי 'בעלי חיים' היו משמחים, אלא, שפעמים ובשעת עצבון ורעות רוח מרגיש האדם שאינו כלל בגדר 'בן אדם' אלא בגדר איזה 'חפץ' מחפצי העולם, אמנם 'תרי בדחני' הללו היו מפייחים בהם רוח חיות חדשה - שיחשיבו עצמם בגדר 'בני אדם', וממילא שב להם הכח והרצון לעשות את המוטל עליהם בשמחה רבה. עוד יצויין מה שכתב ב'עיון יעקב' (תענית כב.) בביאור דברי תלמודא, שכוונת שאלת רבי ברוקא את אליהו הייתה, מי איכא בהאי עלמא מי שהוא בן עולם הבא - כלומר שאפשר להיות בטוחין בו שלא יבוא לידי חטא, ובוודאי יזכה ל'עולם הבא', ומפרש, כי הנה אמרו (אבות ה יח) 'המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו', אלו ה'משמחים' בוודאי בכלל 'מזכי הרבים' הם, שהרי בזכות השמחה שהפихו בבני אדם היה באפשרותם להתפלל ולקיים את כל מצוות ה', שהרי 'אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצווה' (ברכות לא.), וכן בשאר מצוות, נמצא שמשמחים אלו זיכו אותם בכל אלו המצוות, (ולא עוד אלא שאדם אשר הוא מלא שמחה יעשה כראוי את תפקידו בהאי עלמא בכל ענייניו), וכיוון שהם 'מזכים את הרבים' אין חטא בא על ידן וממילא ברירא ש'בני עולם הבא' הם.

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

משמחים אנשים בדיבורים מחיי נפשות נעשו בני העולם הבא^{יב}.

(טוב) לדיוק מדוע אמר בנגע, ואינו אומר 'נגע' נראה לי בבית, אלא, כי האיש הרואה צרעת בביתו ידע שאין זה הנגע עצמו, אלא רק 'בנגע', כי הנגע עצמו הרי הוא עצם 'חטא הלשון'^{יג} הנורא^{יד}, אשר נחקק בעמק נשמתו, והיא נשחתת על ידי אלו הדיבורים, וכלומר שבפגם הדיבור נעשה 'נגע' בפנימיות נפשו^{טו}, וה'נגע' החיצוני אינו רק 'בנגע'^{טז}.

שומר פיו ולשונו - הזהירות והשמירה על מוצא פיו

בפרשתן (יד לה), 'בנגע נראה לי בבית', כה כתב הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עיי' עין הרעת

יב. ב'גליון הש"ס' ציין 'עין בתורת חיים' (סנהדרין פח: ד"ה שלחו מתם), ושם כתוב, דלכאורה קשה מהו אומרו שאלו השנים הם בני העולם הבא, הרי 'כל ישראל יש חלק לעולם הבא'. ומבאר ה'תורת חיים', וז"ל. דכל ישראל יש להם חלק לאחר שמת ונידון בחיבוט הקבר ובעונשו של גהינום, שהמיתה והעונשין מכפרין עליו ונעשה בן עולם הבא, אך זה, הוא בן עולם הבא כמות שהוא חי, כי גדול כוחה של שמחה וחדווה בפרט כשמשמח אחרים. יג. דברינו בענין חטא הלשון נציגה נוראות מדברי המדרש עד כמה אסור לו לאדם לקבל לשון הרע, וכך איתא במדרש בפרשת כי תשא (שמו"ר מו) ויאמר ה' אל משה פסל לך, הה"ד (איוב יא ו) 'ויגד לך תעלומות חכמה', אתה מוצא בשעה שאמר לו הקב"ה 'לך רד כי שחת עמך' (שמות לב ז) היה תופס בלוחות ולא היה מאמין שחטאו ישראל, אמר אם איני רואה איני מאמין שנא' (פסוק יט) 'ויהי כאשר קרב משה אל המחנה' - שלא שברן עד שראה בעיניו, אי להם לבני אדם שהם מעידים מה שאינם רואים, אפשר שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו כי שחת עמך, אלא הודיע משה דרך ארץ לישראל אפילו שיהא אדם שומע דבר מן יחידי נאמן אסור לקבל עדותו לעשות דבר על פיו אם אינו רואה.

פרפרת נאה שמעתי בשם כ"ק האדמו"ר מסקולען זי"ע, דכתיב בפרשת תזריע (ג א) 'וראה הכהן... נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אותו', ומדוע חזר לאמר 'וראהו הכהן' לפני 'וטמא אותו', אלא בא ללמדנו דעת, בטרם תחליט לאמר פלוני טמא, פלוני אינו כשר, אנא, קיים בו עוד פעם 'וראהו...', בדוק שוב את מצבו, אולי בכל זאת תמצא איזה לימוד זכות...

יד. ושומה עלינו להביא את מכתבו של הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע, וז"ל. בעזה"י א' וישלח תרצ"ו ירושלים תובב"א. אהובי אנ"ש היקרים שיחי' במדינת פולין.

...עוד זאת אדרוש מכם כאשר רבו הצרות מבית ומבחוץ ונאמנים דברי חז"ל דגלות הזה מטעם לשה"ר ושנאת חנם, ולזאת אבקש להתחזק בענין שמירת הלשון מלשה"ר ושנאת חנם, ועצתי, שתלמדו בספר חפץ חיים ושמירת הלשון עכ"פ בב' ימים בשבוע, ואעידה עלי שמים וארץ כי אחרי שגמרתי הספרים הנ"ל הרגשתי בעצמי בזה פעולה לטובה, ולזאת גם השלם במידותיו יתפעל עי"ז ואחשוב שזה שאמר הרוכל לר' ינאי - לאו אנת ודכותך, עכ"ז אטרח עלי' ר' ינאי להראות כי הכל צריכים לזה. הנני ידידכם הדו"ש וטובכם. חתימת יד קדשו.

ואל יאמר מה לך כי תלין עלינו אין בכוחו של 'בשר ודם' להשמר מעוון לשון הרע, שמע נא לדברי ה'חפץ חיים' זי"ע (מכתבים ותקנות ה') וז"ל. והנה באמת אם לא היה בכח האדם להנצל מזה החטא לא היה הקב"ה כותב זה בתורתו הקדושה - ובכמה לאוין ועשין, אלא שהיצר מתגבר על האדם ואינו מניחו להתבונן בזה, בין כך ובין כך עדיין לא ניתקן החטא ומשיח לא בא, והנה אנו מבקשים גם בתפלתנו 'אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה' וזה ידוע כי כל זמן שאנו שקועים בזה החטא אי אפשר שיתגלה כבוד מלכותו עלינו...

זו הייתה תשובת הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למי שבא אליו בטרונאי - למדתי בספר 'ח"ח שמירת הלשון' ומעתה איני יכול לדבר כלום... השיב לו ה'ח"ח, אדרבה, עד השתא לא הורשית לפתוח פיק לדבר, שהרי מסוכן היית שמא תכשל בדיבורים אסורים, אך מעתה, דבר נא כאוות נפשך, היות והינך כבר מכיר ומורגל בכל הלכות הדיבור.

וכן ידוע ממספרי קורות הימים, כי ה'חפץ חיים' עצמו לא היה איש סגור שאינו מעורב בין הבריות - מחשש דיבורי לשון הרע, אדרבה ואדרבה, הוא היה 'איש בין אנשים', והיה מדבר עם הכל, אלא שזהירות נפלאה נקט בין השיטין - שלא יכנסו בדבריו דיבורי לה"ר.

טו. נאמר במצורע 'ועל שפם יעטה' (פרשת תזריע יג מה), ובגמרא (מו"ק טו). למדו שעליו לעטוף את ראשו, ובכלל זה יהיה פיו מכוסה, וביאר הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל (אמרי שפר תזריע) כי פיו של המדבר לשון הרע מסוכן

וז"ל הגר"א בפירושו למשלי (פ"ג ג) 'שומר פיו נוצר נפשו', שהפה הוא שמירה לכל הנפש, וזהו שאמרו (ברכות יז.) 'שמור פיך מכל חטא', שע"ז תתקדש ותטהר עצמך מכל עוון. אבל מי שמרחיב שפתו אע"פ שיש לו נפש טובה ועושה מצוות הרבה וכמה גדרים, הפיו יהיה לו מחתה [- לשון שבירה] לכל"ה. ובאבן שלמה (פ"ז אות א) הוסיף, 'וכל תשוקתו לדבר מצוה מתבטל עי"ז י"ט'.

ובך כתב ה'אור החיים' הק' בפרשתן (יד ט) אין לך דבר שמרחיק האדם מן קונו כלשון הרע. ובכלל אמרו בענין הדיבור, הנה נאמר (במדבר ט ב) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו על האדם. ועל פי ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (הובא באילנא דחיי, פיעטרעקאו תרס"ח).

הוא לבריאותם (הרוחנית) של סובביו, על כן עליו לכסות פיו כדוגמת כיסוי פי הרופאים בחדר הניתוחים. ועוד ביאר, שהרי אמרו חז"ל (ערכין טז:) שהשיניים והשפתיים כשתי חומות הינם לשמור על מוצא פיו, ולאיש שב' חומות לא הועילו, יש לעשות עוד חומה, 'כולי האי ואולי' אולי ה'חומה השלישית' תועיל למנעו מלשלח אמרי פיו ללא כל שמירה. הרה"ק ה'דברי בינה' מביאלע זי"ע ביאר שנענש בכך כ'מידה כנגד מידה', שהוא פתח פיו שלא כדין על כן נצטווה לגדל שפם לסגור פיו.

טז. הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע מבאר (מצורע ד"ה זאת) עד כמה חמור הוא עוון לשון הרע והטעם שהנגעים באים על מספרי לה"ר, וז"ל, אבל הענין דכתיב (בראשית א א) 'בראשית ברא אלוקים' ודרשו רז"ל בשביל התורה ובשביל ישראל, נמצא ישראל הם דבר חשוב מאוד לפני השי"ת שבשבילם ברא כל העולמות וכל הברואים, והשי"ת מקבל תענוג מכל אחד מ'ישראל אפילו מרשע גדול, 'כפלה הרימון רקתך' (שה"ש ו ז) אפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון (סנהדרין לז.), וכשמדבר לה"ר על אחד מ'ישראל אפילו כשאומר אמת הוא מבטל תענוג הבורא ית' כביכול, ומביא בו מידת עצבות כביכול כאמור (בראשית ו ו) 'ויתעצב אל ליבו', ומהפך מעונג לנגע, על כן מידה כנגד מידה נגעים באים עליו. עכ"ל.

יז. ברם, אף אם כבר דיבר מה שאינו ראוי לדבר, עדיין איננו מאוחר, כי בכל עת יש בידו לתקן את אשר עיוות. וכך מובא בהגש"פ 'בן איש חי', מעשה באיש שהיה לו נער משרת ונקרא בשם 'ברוך מרדכי הירש', בערב פסח כשכבר כל ביתו של בעל הבית היה מוכן ומצוחצח לקראת ליל הסדר, נזכרו בני הבית שעדיין לא הכינו את החרוסת, מה עשה הבעה"ב, שלח את משרתו השוקה להביא לו תמרים ואגוזים ושאר דברים הנצרכים לחרוסת, אבל אותו ברוך מרדכי 'שליימזל' היה וכמעט שלא שקעה החמה נזכר הלה לבוא הביתה, אמר לו בעה"ב, בהמה... בהמה, אף המשרת לא נשאר 'חייב' והחזיר לו תשובה אתה... אתה... הבעה"ב שהבין שלא נהג כשורה בבזותו כל כך את המשרת, רצה להמתיק את דינו, הצדיק את עצמו, ואמר לו כוונתי הייתה לשאלך בראשי תיבות של תיבת בהמה - 'ברוך מרדכי הירש מה הבאת'... אבל אמור לי, מתשובתך נראה שלא הבנת את כוונתי רק הבנת 'בהמה' כפשוטה, מדוע השבת לי בחוצפה כזו 'אתה'... אמר לי המשרת אף אני כמותך כיוונתי לענות לך בראשי תיבות של תיבת אתה - 'אגוזים תמרים הבאתי', לעשות מהם חרוסת. ובזה מתיישב לשון הקרא (משלי יח כא) 'מות וחיים ביד הלשון', תמוה קצת מדוע לא התחיל ב'חיים' רק במות, אלא שבא לומר, אף אם כבר דברת רע המרומז במות, עדיין יש בידך לתקן להפכו ל'חיים' בהמתקת דבר כל שהוא.

יח. נוראות כתב ה'יערות דבש' ח"א בביאור תפילת שמו"ע שאנו פותחין בה בפסוק (תהילים נא יז) 'ה' שפתי תפתח', ששם א-ד-נ-י במילוי אותיותיו אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד עולה בגמטריא תרעא והוא מלשון שער - שאז השערים נפתחים... ואיך אני פותח שפתי כל היום בדברים בטלים וכו'... מה יענה איש כזה ומה יאמרו מלאכי השרת, הלא יצחקו לו, ויאמרו, חסר לב קרא לו, בבואו להתפלל הוא מבקש מה' שיפתח שפתיו, ואילו כל היום שפתיו חומה פרוצה... (מבלי כל בקשה מה' שיפתח שפתיו לזה, מדוע לפני התפילה בא לבקש כזאת) לכן זאת ישים על לבו, שפתיו לא יהיו נעות רק לדבר חפץ (דברים) שבקדושה ודברים טובים ונכונים, ואז יפה יאמר 'ה' שפתי תפתח', והם באמת 'שערי צדק' לבוא בס להודות לה'.

יט. מעשה בפרה שוטה סוררת שהסתובבה בסמיכות לביתו של החפץ חיים זי"ע, פרה זו מצאה את פתח הבית פתוח, נכנסה לתוכו והחלה משברת כלים וחפצים. הרבנית נבהלה עד מאוד וזעקה לבעלה הרב, ראה נא מה מעוללת לנו פרה שוטה זו. אמר לה ה'חפץ חיים', בכדי להינצל מפרה סוררת זה יש ב' דרכים. א. להזהר ולהישמר מתחילה שלא תשאר הדלת פתוחה אפי' רגע כמימריה. ב. אם כבר נכנסה הפרה, יש להיזהר במשנה זהירות לשים

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

תמיד להחטיאו, וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:) שהיצה"ר מתגבר עליו ומתחדש עליו בכל יום, ממה שנאמר (תהילים לו לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', והוא רובץ על פתח פיו של האדם להחטיאו, כמו שאמר הכתוב (בראשית ד ז) 'לפתח חטאת רובץ', כי שם אם יסיה האדם דעתו קצת מהשמירה תיכף יבזז אותו ביזה רבה או ביזה זוטא ועל כל פנים לא יצא ממנו בשלום, ועל כן מתחזק היצר להיות רבוצ שם יותר משאר אברים כי שם בלשונו עלול מאוד לחטוא^{כד}... ועל כן

בן ידוע ומפורסם לשון קדשו (באגרתו עלים לתרופה) 'ועד יום מותו צריך האדם להתיישר, ולא בתעניתים וסיגופים רק ברסן פיו ובתאונתו, וזהו התשובה. וזה כל פרי העוה"ב כמ"ש כי נר מצוה וגו', וזהו יותר מכל התעניתים והסיגופים שבעולם^כ. וכל רגע ורגע^{כא} שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז^{כב} שאין מלאך ובריה יכולים לשער^{כג}.

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (הוכח השמירה פ"ו) וז"ל. כלל הדברים צריך האדם לידע שהיצה"ר אורב לו

עין על כל חפץ וכלי שלא יוזק וישבר. בזאת פנה ה'חפץ חיים' לכל בני הבית, ואמר, כיו"ב הוא לעניין שמירת הלשון, דע, שהלשון הרי היא כפרה סוררת, וכבר בתחילת על האדם להיזהר על פתחי פיו שיהיו סגורים על מסגר וברית. ואם כבר פתח פיו לדבר ידע שהלשון כמוה כמו הפרה שוטה המשתוללת ויש להיזהר במשנה זהירות שלא תזיק לאיש ולא לבריה שבעולם באמרי פיו.

הגאון רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל (לב אליהו שביבי לב ע"ט) מבאר בדברי הגמרא (סנהדרין פא:) על הפסוק (קהלת ט יב) 'כדגים הנאחזים במצודה רעה' – זו חכה, ומבאר ה'לב אליהו', כי שני דרכים יש בידי הצייד לצוד דגים, א. יפרוש רשת לאורך כמה פרסאות, וכל הדגים יכנסו אליה וילכדו. ב. ישליך חכה עם קרס ודבר מאכל לפתות הדג לאכלו, וברגע שהדג יפתח את פיו לאכלו ייתפס הדג ב'חכה' זו, וההבדל בין שני 'צידות' הללו, כי בראשונה הרי נתפס כל גופו ברשת ומיד יודע הדג כי ניצוד ברשת הדייג, ואילו ב'חכה' ירגיש הדג את עצמו 'חפשי' אצל עצמו, אבל באמת כבר 'תפוס' הוא בפיו, ועוד מעט יבוא בעה"ב וימשנו מהמים להכינו 'לכבוד שבת קודש'. כיו"ב, לענין צידת האדם ב'רשתו' של היצר. פעמים יפרוש היצר 'רשת' וילכוד את האדם – אדם כזה מרגיש מיד כי נלכד ברשתו של היצר (אולי ישכיל מיד לשוב בתשובה – ותנתר ה'רשת' מעליו). אבל פעמים שהיצר נותן לו לאדם לעסוק בתורה בהתמדה, ולהתפלל בכוונה וכו', ואינו בא אלא ל'תופסו' בפיו, להכשילו בדיבורים אסורים, דיבורים שאינם מהוגים – דוגמת החכה שצדים בה את הדג בפיו, ומשם 'תופסו' להיות ניצוד ברשתו...

כ. ידוע מה שאמר הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שהרה"ק מסטרעליסק זי"ע אמר שהמונע עצמו מדיבור אשר עומד על שפתיו לאמרו, נחשב לו הדבר כאילו התענה פ"ד תעניות... ואני אומר 'נאך און נאך און נאך' (שנחשב לו כהרבה יותר מפ"ד תעניות).

כא. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (בהקדמה לספרו 'שמירת הלשון', וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע) מדייק עוד, שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע כמימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה, ומכאן יראה כל בר דעת מה רב טובו של השולט על עצמו ושומר על מוצא פיו. כב. ובאמת, אין כל מלאך ובריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אוהבו שבשמים, ומה רב שכרו עבור זה. וכך כתב הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ישיר משה על שה"ש) על הפסוק (שם א ב) 'ישקני מנשיקות פיהו', כי נשיקה רומז על תענוג ואהבה – וממה הקב"ה מתענג מנשיקות פיהו – כשאדם משיק שפתותיו זו לזו בכח – לעצור בעדם מלהוציא איזה דיבור... ועל זה אמרו לבאר הפסוק (משלי טו כג) 'שמחה לאיש במענה פיו', שמחה לאיש זה הקב"ה (בר"ר ג א) – כשאדם מענה ומסגף את פיו מלהוציא בפיו דיבורים שאינם מהוגנים. כג. פעם התאונן אחד מתלמידי ה'חפץ חיים' זי"ע לפני רבו, שדרש לפני קהל גדול משך שעות ולא השפיע אף על אחד מקהל שומעיו וא"כ מה תועלת בדרשתו. ענהו הח"ח במתק שפתיו, הנה ידוע מאמר הגר"א ז"ל, שבעד כל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין לבן תמותה שום מושג בנועם זיו אור זה, וזהו רק בעד רגע אחד, הגע בעצמך כמה שכר תקבל אם עלה בידך לחסום פיהם של קהל ועדה משך שעות לבלי לדבר דברים אסורים לה"ר ורכילות הלא אין לשער ערך השכר, מחלקך יהי חלקי (ח"ח עה"ת, יתרו בהגהות).

כד. כה אמר הגאון בעל ה'שבט הלוי' זצוק"ל (רחמי הרב סוף ערך שתיקה) וז"ל. ויאמר נא כל אחד מאתנו, אילו היה כותב כל הדיבורים שדיבר בשנה אחת, בגלוי ובסתר, ביום ובלילה, והיה קורא אותן לפני בימי התשובה, היה בורח ומתחבא מחמת הבושה, עכ"ל.

טוב, חזר טבי מן השוק ובידיו 'לשון של בהמה'. למחרת אמר לו רבן שמעון בן גמליאל, היום רכוש עבורי דבר רע, ושוב חזר טבי מן השוק והביא לו 'לשון', שאל אותו רבן שמעון שיבאר לו אמאי הביא לו בשתי הימים לשונות. ענהו טבי העבד 'מיניה טבתא ומיניה בישתא, כד הוה טב לית טב מיניה, וכד ביש לית דביש מינה' - היינו שהן הטוב והן הרע מן הלשון הם באים, כי בשעה שהלשון טובה ומדברת דיבורים טובים אין יותר טוב ממנה ומחתועלת הבא על ידה, ובשעה שהלשון משמשת לרע, אין רע יותר ממנה^{כא}, כי 'מוות וחיים ביד לשון' (משלי יח כא)^{כב}.

צריך האדם להתחזק שלא להסיח דעתו מן השמירה, וזהו שכתוב (מיכה ז ה) 'שמור פתחי פיך', ויהיה נכון לבו בטוה שבדאי הקב"ה יעזור לו שלא יפול ביד היצר, וכמאמרם הבא לטהר מסייעין אותו, ופירושו, מי שמתחיל לטהר עצמו מסייעין אותו מלמעלה הרבה, שיוכל לגמור טהרתו בשלימות.

שומר מצוות נפשו - מעלת שמירת הלשון ושכרה

איתא במדרש (ויק"ר לג א) שרבי שמעון בן גמליאל אמר לו לטבי עבדו צא השוקה וקנה לי מאכל

כה. במדרש רבה (טז ב) הובא מעשה ב'רוכל' אחד, שהיה מחזר בעיירות ומכריז 'מאן בעי למזבן סמא דחיי' - מי האיש הרוצה לרכוש סם החיים... באותה שעה ישב רבי ינאי בטרקלינו ושמע את קול הרוכל. שלח רבי ינאי לבקש מעמו שימכור לו מסם יקר הערך זה, ענהו הרוכל 'לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך' - אין סם זה מיועד לא לך ולא לשכמותך, אך מ"מ דחק בו רבי ינאי, הוציא אותו רוכל ספר תהלים וקרא לפניו (לד יג-יד) 'מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה', אמר ר' ינאי אף שלמה מכריז ואומר (משלי כא כג) 'שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו' - 'שומר מצרעת נפשו'. א"ר ינאי כל ימי הייתי קורא המקרא הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשיט, עד שבא רוכל זה והודיעני, לפיכך משה מזהיר את ישראל 'זאת תהיה תורת המצורע' (נוטריקון) המוציא שם רע.

ידועים דברי המגיד מדובנא (כוכב מיעקב - הפטרות - תזריע) על דברי המדרש הללו, במשל לרופא שבא לרפא את החולה שלקה בלבו והוא מוטל על ערש דוי, וציווהו הרופא לבל יכעוס ובל יקפיד ולבל יהיה להוט כעת אחרי הממון או אחרי כבוד, ולבל ירע לבבו אם יוגד לו כי לא פדה ולא הרויח בחנותו ושכנו הקרוב אליו פדה הרבה והרויח, ולא יקנא ולא ישים אל לבו, ויתרחק גם מכל יתר התאוות. תמה החולה, מדוע באת להטיף לי מוסר בעניני רפואת ה'נפשות', הרי באתי אליך שתפא את גופי, אמר לו הרופא, לא מחמת יראת ה' ורפואת הנפש הזהרתך על המדות הרעות, רק כדי להבריא אותנו בעולם הזה הזהרתך - כי המדות הללו הן המה בעוכרי האדם לקצר ימיו בעולם הזה ולמלא ימיו מכאובים וחליים רעים, כי המדות הרעות כעס וקנאה ותאוה ודומיהן מעכרים את הדמים ומעפשים אותם ומביאים על האדם חליים רעים עד כדי סכנת מיתה ל"ע.

כיו"ב, 'רוכל' זה היה מהמוכרים סמים ורפואות לבני אדם. וכשעבר בשערים והכריז בקול מאן בעי למזבן סמא דחיי לא התכוון לחיי העולם הבא, רק לחיות חיים ארוכים חיי שלום ובריאות. וסם החיים הוא מה שישמור אדם לשונו מרע ומרמה. ויסור מרע ויעשה טוב, יבקש שלום ויתרחק מהדברים המביאים למריבה וקטטה. לכעס ושבירת הלב. כי הדברים האלה ראשי יסודי הבריאות המה. והנזהר בהם יחיה חיים טובים ושלום לא ידע דווי ומכאובים, ויארץ ימים על הארץ.

ומעתה תבין, מדוע נקט ההוא 'רוכל' וכי נפק"מ היא לנו מה היתה פרנסתו, כי אכן בא לומר שלא היה אלא איש פשוט המוכר תרופות טבעיות, לא סגולות או רפואות רוחניות - ובא לומר שהשמירה על מוצאות הפה מרפאת את 'גופו' של אדם, ולכן אמר לרב ינאי - אתה אינך צריך לרפואות הללו, כי הוא כבר שומר עצמו מצד הרוחניות שבדבר, וכשכבר גילה לו, נענה רב ינאי, אכן כל ימי שמרתי על מוצא פי, ולא ידעתי עד היכן הוא פשוט - שהוא מרפא את גופו של אדם בדרך ה'טבע', ולא רק את נפשו.

כו. שמעו נא רבותי מה שראו עיני ולא זר בהיותי באת"ק מירון על ציון התנא האלוקי רשב"י, והנה הראני יהודי חשוב מבני עיה"ק ירושלים על יהודי בא בימים (כבן שבעים) היושב שם ושותה לשכרה, ואין בין שתיה לשתיה אפילו כמלוא נימא... ברם הכרת פניו מעידה עליו כי ממקור חשוב מוצאו. הלה מספר בעצמו את קורות ימיו, וכך הווה, בשנות בחרותו למד בישיבת פוניבז' בעי"ת בני ברק, ובהגיעו לפרק 'האיש מקדש' נתעכבו הדברים עידן ועידנים, עד שלבסוף בא בקשרי שידוכין בשעטומ"צ בגיל מבוגר ביותר. והנה כב' שבועות לפני זמן החתונה, דיבר

שאר מצוות - שישמור שבת, או יאכל מצות בפסח וכו' כי האלוקים בשמים ואתה על הארץ.

אלא פירש הרה"ק מזוועהיל זי"ע, כי כמו שהאלוקים בשמים - כמו שהקב"ה מנהיג את העולמות כולם ממרום שבתו בשמי שמים, כך ואתה על הארץ - הינך מנהיג כביכול את כל מצבך ומעמדך בהאי עלמא, הן לטוב הן למוטב, דהכל תלוי במוצא פי האדם - אם טובים הם או ח"ו להיפך, וממילא על כן יהיו דבריו מעטים^{כז}. כי בזה תלויה הנהגת עולם בעולם הזה.

בתב ה'חתם סופר' זי"ע (פר' פנחס ד"ה לכן אמור) דאיתא במסכת גיטין (י:.) 'מי שיש לו קנאה על חברו ושותק שוכן עדי עד עושה לו דין' (להצילו מרעת חברו). וביאור הדבר - כי העולם מתקיים רק עבור מי שבולם פיו בשעת מריבה, נמצא שכביכול על ידי שותק זה נעשה הקב"ה 'שוכן עדי עד', לכן הוא עושה לו דין.

ובך ביאר הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (ליקושי תורה פר' עקב) בשם החכם מהר"ש שורק זללה"ה את הפסוק (במדבר ל ג) 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה'. שיותר האדם שלא יעשה את דבריו חולין - שלא יזלזל בדיבורי פיו לחשוב שאין בהם ממש, כי ככל היוצא מפיו - של אדם, יעשה רשם אם לרע אם לטוב - בורא סניגורים או קטיגורים ח"ו. על כן ישמור מאד פתחי פיו...^{כז}.

ומבאן תצא הקריאה לכל חר וחר לשמור מוצאות פיו, כי גדול כוחו של הבל פיו של האדם - הן לטב הן למוטב, וכפי שהיה הרה"ק הרבי רבי שלום'קה מזוועהיל זי"ע מבאר את דבר הכתוב (קהלת ה א) 'אל תבהל על פיך... כי האלוקים בשמים ואתה על הארץ, על כן יהיו דברך מעטים, ובפשטות צריך ביאור מאי קאמר 'על כן יהיו דברך מעטים', וכי איזו נתינת טעם יש במה שה' בשמים והאדם על הארץ שעל כן יהיו דבריו מועטים, ומדוע לא קאמר כן על

איש אחד מבני משפחת הכלה עמה, ובקור רוח שאל אותה בביטול, נו, וכי על בחור זה חיכיתם זמן רב כל כך... בכמה מילים ספורות הללו זרע הלה 'ארס' בלב הכלה, עד שהחליטה לבטל את השידוך... לגודל צערו של החתן נשבר לבו בקרבו לשברי שברים, ארז את מטלטליו, נסע למירון, ומני אז הרי הוא שותה לשכרה זה כחמישים שנה במספר... הביטו וראו כוחו של דיבור רע אחד...

כז. נפלאות כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (חומת אנך שה"ש א ב, הובאו דבריו בבן יהוידע מנחות פז.) שטבע היין אפילו כשהוא סתום וחתום במרתף היין, מכל מקום בעת דריכת היין אפילו אם היין במרחק רב ממנו, מתנועע היין שבחביות מאליו, וזהו אומרו (שה"ש א ב) 'שקני מנשיקות פיהו - ושמא תאמר היאך דיבורי משפיעים הן לטב הן למוטב, יקח ראיה ממי טובים דודיך מין, כמו שמתנועע היין בגת בהשפעת דריכת הענבים ממרחק, כך דיבור האדם גורם ומשפיע למרחק רב.

כח. וכבר אמרו להמשיל את ענין השתיקה, לחמור אחד שהיה מתהלך בלב יער, ואחזתו צינה רבה שהרי 'חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה' (שבת נג.), פשפש ומצא עורו של ארי מת שהפשיטו ה'ציידים' את העור מגופו של הארי, התעטף בו החמור לחמם את עצמותיו, אדהכי והכי ראו כל חיות היער כי אריה 'חדש' מתהלך בקרב מחנם - שכן גבהו של חמור גבוה מן האריה, ויחרדו איש אל אחיו ויאמרו מה זאת עשה אלוקים לנו - 'אריה חדש' אשר מי יודע אם לא נהיה בקרוב טרף לשיניו, וביותר נחרד האריה - מי יודע אם 'אריה' זה ישיג את גבולו... מיד הוכרז על 'אסיפת חירום' - איש בל יעדר, באותה אסיפה הועלו כמה וכמה עצות אשר נדחו על הסף לגודל הסכנה הרבה הנשקפת לחיי כל חיות היער, ויען השועל ויאמר - תנו לי שהות מה ואחזור אליכם... ויקח השועל כמה חלוקי אבנים קטנות בידיו, והחל להתקרב לצד האריה החדש, כבר בעודו ממרחק (שהרי גם הוא פחד מה'אריה' הלז) השליך אחת מהאבנים לכיוונו של ה'אריה', ואכן 'אריה' זה שלא היה אלא 'חמור' גדול מבטן ומלידה הגיב מיד ב'נעירת החמור'... כשמוע החיות את 'קולו' כקול החמור הבינו את אשר לפניהם, ומיד ניגש אליו האריה האמיתי ועשאו 'גל של עצמות'...

עתה בין והתבונן לו היה 'חמור' זה עוצר בעצמו ואינו ממחר לקרוא בקול גדול, בשעה שזרקו עליו אבנים - הרי היו כל חיות היער מפחדים ומרתתים ממנו עד עצם היום הזה, וכל זה הפסיד ב'השמעת קול' ברגע אחד, כמו כן לדידן, ב'השמעת קול דברו' מפסיד ח"ו הרבה כי אם ישתוק האדם ויעצור בעצמו מהשמעת הקול בשעה שאחרים סוקלים אותו באבנים (קטנות או גדולות) ישאר משומר מן המזיקין ויזכה לרב טוב הצפון לכל מי ששומר פיו ולשונו.

הללו אצל הקב"ה, שהרי מחמת מצות התורה הוא נמנע מלדבר, וא"כ הרי הוא כמוסר את דיבוריו לשכינה, וכדברי הרה"ק רבי מנחם מנדל ה'שרף' מקאצק זי"ע (אמת ואמונה אות רמב), שפירש את הפסוק (משלי כא יד) 'מתן בסתר יכפה אף', דקאי על המתאפק מלהוציא דבר איסור מפיו, כי אין לך 'מתן בסתר' גדול מזה, שהרי אין בריה בעולם יודעת מה היה במחשבתו לדבר חוץ ממנו והקב"ה היודע תעלומות סתרי כל חי, נמצא שהתאפקותו נתן כביכול 'מתנה בסתר' להקב"ה ומבטל חרון אף. וכבר ידוע בין החכמים שכדאי הוא הדבר

ב"ק האדמו"ר מז'מיגרד זי"ע (אריה שאג, קונטרס המאמרים עמ' תו) היה מבאר בצחות הלשון על מאמרים 'כל דאליס גבר' (ב"ב לד: ועוד), אלים מלשון אילם שאינו יכול לדבר. כל דאליס - המשים עצמו כאילם ואינו מדבר לשון הרע וגם אינו משיב למחרפיו דבר, זה נחשב גבר - הוא נקרא 'אדם'. וכמו"ש במס' חולין (פמ.) מה אומנתו של אדם בעוה"ז - יעשה עצמו כאילם כ"ט.

זאת ועוד, כי כאשר האדם מתאפק מלהוציא דיבורים אסורים מפיו הרי הוא כמפקיד את הדיבורים

כט. כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (חובת השמירה פ"ו) וז"ל. 'מי האיש החפץ חיים (בעולם הבא) אוהב ימים לראות טוב (בעולם הזה) נצור לשונך מרע' וסגולה זו היא טובה מכל הסגולות שמחפשים אנשים להצלחה.

עוד כתב (שמירת הלשון ח"ב פ"ז) וז"ל. ודע עוד, דכשם שהנחש נענש בענין מזונו כדכתיב (בראשית ג יד) 'ועפר תאכל כל ימי חיך' כן הוא מי שהוא 'בעל לשון ר' נענש בעונשו, כמו שכתב בספר 'הקנה', וז"ל. ראה והבן שכל המוציא לשון ר' מפיו נידון בצרעת, ומסיים שם בסוף דבריו שמי שאינו נעשה מצורע נידון בעניות, ושקול עניות כצרעת, והרי הוא עני הנמסר בידי אדם. ובאמת, לפלא הוא בעיני שטבע בני האדם לחפש סגולות וברכות מאנשים גדולים להצלחה על פרנסה, ומה יעילו להם כל הסגולות והברכות אם חס ושלום הוא מורגל בזה החטא של לשון ר' ורכילות, הרי יש על זה ארור מפורש בתורה - 'ארור מכה רעהו בסתר' (דברים כז כד) ואמרו חז"ל (שבועות לו.) 'ארור' בו קללה, בו נידוי, וזה לא יצא מפי איש אחד, כי אם בהסכם כל ישראל בצירוף הכהנים והלויים כדכתיב בקרא, והרי הוא מכלה השפעתו, ואם היו שומעים לדברי הייתי מיעץ להם יותר שישמרו עצמם בזהירות יתירה מזה החטא ובפרט מלעשות בפועל ממש רע לחבירו מענין גזל וחמס והונאה וכיוצא בזה שאז בודאי יתברכו נכסיהם יותר מכל הסגולות, וכמו שידוע שכל הארורים פתחו מתחילה בברכה ואמרו 'ברוך אשר לא יכה את רעהו', וכל ישראל ענו על זה אמן, ובוודאי תתקיים הברכה הזו.

וכבר ידוע הדיוק בדברי הרוכל (הובא לעיל) מאן בעא סמא דחיי, ש'שמירת הלשון' אינו רק סם המציל את האדם ממוות, באריכות ימים ושנים. אלא הוא אף סמא דחיי - סם הנותן חיים טובים ללא כל מחסור, ומביא על האדם חיים של אושר וכל טוב.

הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (פרשת בא, ועוד) היה מרמז בפסוק המדבר מענין חג המצות (שמות יב כד) 'ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם', שהרי אמרו חז"ל (ביצה טז.) 'חק - לישנא דמזוני הוא', והיינו דקאמר 'ושמרתם את הדבר' - דבר היינו הדיבור, ע"י 'ושמרתם על הדיבור' יהא לחק - פרנסה ברווח, 'לך ולבניך עד עולם'. עוד רמז כן בקרא (שמות יד יד) 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון', ויש לפרש ילחם מלשון לחם (ומרמז לכל עניני פרנסה), ורמזה תורה שאם 'ואתם תחרישון' - שישמור על הדיבור כראוי מדבר דברים אסורים, יזכה ללחם וכל שפע טוב. ומשום הכי נמי קיימא לן בקרבנות מצורע (עי' מנחות י.) 'במקום שנותנים את הדם [של האשם] שם נותנין את השמן', שמן רומז לשפע, ומלמדנו שאם יתאמץ בכל כוחו ובדם התמצית לסגור את פיו ולשונו בשלשלאות של ברזל, יזכה להשפעות רבות וטובות, וכנרמז עוד במאמרים (חולין לא.) 'וזבחת ואכלת - מה שאתה זובח אתה אוכל', דבמקום זבחת היצר הרע שם מתעורר השפע.

ל. כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (דבר בעתו שער ההתחזקות פ"ח) וז"ל, ואיתא במדרש (ויק"ר כז ב) 'עתידה בת קול להיות מפוצצת בראשי ההרים ומכרזת ואומרת מי פעל עם א-ל יבוא ויטול שכרו, והכוונה במה שאמר מי פעל עם קל הוא, כי בעת שהאדם בצער גדול וביסורין, ואף על פי כן הוא מתחזק לעבוד את השי"ת נחשב לו אז כאילו הוא מתחסד עם הקב"ה, וכמו שאמר הכתוב (ירמיה ב ב) 'כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', והיינו שאמר מי פעל עם א-ל היינו שעבודתו להשי"י בא לו בצער ונחשב לו כאילו פעל עם א-ל, יבוא ויטול שכרו.

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (כבוד שמים פ"א אות י) כי גדול שכרו של השומר פיו ולשונו מלדבר רע על אחיו בני ישראל, שינחנו עמו 'מידה כנגד מידה' שבעלותו השמימה כשיעמידוהו לדין אין הקב"ה שומע לקול המקטרגים עליו לספר רעתו לפני הקב"ה על דרך שהוא לא סיפר בגנותו של בני ישראל.

שבת הגדול - טעמים לקריאת שם זה

הנה גם גדול נעשה לבני ישראל בשבת זו, כראיתא ב'סדר עולם' (פרק ה) שט"ו ניסן, יום שיצאו בו בני ישראל ממצרים, היה ביום חמישי בשבת, נמצא שעשירי לחודש - שלקחו אז 'שה לבית' היה ביום השבת^{לב}, ונעשה להם גם כפי שהביא הטור (או"ח סימן תל) בשם המדרש 'ולקחו להם כל אחד שם לפסחו,

- להפקיד פקדונות אצל מלכים ושרים ולתת להם מתנות, כי ע"ז תהיה לו דריסת הרגל בביתם ובארמונם, ויוכל לקבל מהם טובת הנאה כשיצטרך^{לא}.

בענין זה פירשו בעלי המוסר בנוסח התפלה (בסוף שמו"ע) 'אלקי נצור לשוני מרע', כי 'נצור' מורה על נצירת דבר יקר, וכמו שכתוב (שמות לד ז) 'נצור חסד לאלפים', וכן (משלי כו יח) 'נצור תאנה יאכל פריה', ואילו שמירה היינו מן המזיקים, וא"כ לכאורה בשמירת הלשון היה לנו לומר 'אלקי שמור לשוני מרע' שלא נזיק את עצמנו בדיבורים אסורים, ונפול חלילה בבאר שחת, אלא, הן הן הדברים, בכל עת שהאדם מתאפק מלדבר דברים אסורים הרי הוא נוצר ומפקיד את דיבוריו באוצר המנוצר אצל הקב"ה בכבודו ובעצמו.

לא. כדי לשבר יותר את האוזן ולהמחיש את הדברים ביתר שאת, אחזור על מה שסיפר המגיד מישרים הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל בעת למדו בימי עלומיו בישיבת נובהרדוק, בימים ההם הקימו כמה בחורים קופת גמ"ח בשם 'ת"ת' (ר"ת תומכי תורה), הגמ"ח היה מסייע בידי הבחורים תלמידי הישיבה וממלא כל מחסורם, הממונים על הגמ"ח פנו אל הגר"י גאלינסקי בבקשה שיסייע בעדם להתרים נדיבי עם למען מטרה נעלה זו, אך הוא הסתפק כדת מה לעשות, כי מצד אחד אין לך זכות גדולה יותר מלהתעסק בגמילות חסדים, אך לאידך גיסא לא רצה לבטל מתלמודו, פנה הגר"י אל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, והוא השיב לו, שעשיית חסד ליהודי רק מוסיפה תועלת ללומדי תורה, אך הציע לו שיעסוק בעניינים אלו רק בימי שישי אחרי חצות ובשאר יומי דפגרא בשעה שאין לו שיעורים קבועים ללמוד תורה.

לקראת יום הפורים שלחוהו חבריו שיאסוף כסף עבור הגמ"ח, הגר"י שמע שעשיר פלוני נדיב לב הוא, ונותן לכל הפושט יד נדבה הגונה בסבר פנים יפות, אך כדי שלא ינצלו את טוב לבו עומדים בניו אצל שער הבית ומונעים מן האנשים לבוא כמה פעמים לבקש נדבה, ויהי ביום הפורים מיד אחר תפלת שחרית כוותיקין פנה הגר"י לאותו עשיר וביקש מאתו מעות צדקה עבור ארגון 'תומכי תורה', אלא שבטרם צאתו מן הבית הניח את השורע"ם (מטריה) שלו באחת מזויות הבית כדי שתהיה לו אמתלא לחזור לשם במשך היום, כעבור כמה שעות שב הגר"י לאותו בית, אך בני הבית עיכבוהו מלהיכנס שוב שהרי כבר היה שם לפנות בוקר, התנצל הגר"י ואמר שלא בא לבקש נדבה ממון, אלא בא ליטול את 'פקדונו' שנשאר בבית הלזה, נתנו לו בני הבית להיכנס אך בתנאי שיבטיח שלא יבקש בשנית נדבה מאביהם. ויהי בהיותו בבית ניגש לזויות לקחת את בגדו, אז הבחין בו העשיר, ושאלו לרצונו, נענה הגר"י והשיב שהיה כאן בבוקר והגיע ליטול את בגדו ששכח הנה, נענה העשיר ושאלו, האם אינו אוסף כסף לצדקה ביום הזה כמנהג ישראל תורה, באותה שעה הרהר הגר"י לעצמו, אכן, הבטחתי לבניו שלא אבקש נדבה מאביהם, אך מעולם לא הבטחתי שאוציא דבר שקר מפיו, על כן כשהנני נשאל אענה את האמת, שבוודאי הנני זקוק למעות רבות עבור ה'תומכי תורה', כשמוע כן העשיר הושיט לו עוד מתנה הגונה כבראשונה, וכך חזר לשיבה עם סכום גדול בידו, וכטוב לבו במשתה היין עלה על השולחן, סיפר לחבריו מה נעשה עמו ביום הזה, וסיים ואמר, שממעשה זה למד, שהחכם יודע היכן להשאיר פקדונות, כי תמיד כדאי וראוי להשאיר דריסת רגל אצל מי שיש בידו לעזור. ובזה פירש מה שאומרים בנוסח 'עלה ויבוא... ויפקד ויזכר זכרונו ופקדונו', שהחכם יודע היכן להפקיד פקדונותיו. ומדבר מהפקדונות שבני ישראל מפקידים אצל הקב"ה כאשר המה מתאפקים מלהוציא דיבורים אסורים מפייהם וכיו"ב, ותפילותינו שהם יעלו לרצון ויגרמו נחת רוח לפניו יתברך.

לב. ושמעתי בשם אחד מצדיקי הדור לבאר עוד טעם בשם שבת הגדול, שבאותה שבת קיימו בני ישראל 'משכו וקחו לכם צאן', והרי ה'שה' שבמצרים מורה על תוקף הטומאה והתיעוב, כי הוא היה ה'עבודה זרה' של

וקשר אותו בכרעי מיטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות ה' עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן, ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול' (ועי' תוס' שבת פז: ד"ה ואותו) לג'.

ידועה קושיית המפרשים, מדוע מייחסים את הנס ליום השבת, ולא ליום י' ניסן שבו ביום אירע הנס, כשאר מועדים שנקבעו ביום החודש שחלו בהם ולא ביום השבוע. ומבאר הר"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (ליקוטי נ"ך השמטה לשבת הגדול) דמה שקיימו בני ישראל בי' בניסן - משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצווה, ודיבקו נשמתם בבורא כל עולמים, היה זה בכוחו של יום השבת שהוא יומא דנשמתא (כמבואר בזה"ק ח"ב רה). לכן נקבעה לדורות גאולה זו ביום השבת דהוא יומא דנשמתין ואז יוצאים מגלות הנפש ל'.

המצריים, ומ"מ, הוא עצמו נבחר להיות קרבן לה'. וללמדנו בא שהזמן גרמא בימי הפסח להפוך נפשות בני ישראל משקיעתם בשערי טומאה עד המדרגות הגדולות ביותר, והרי ענין זה הוא דבר גדול ולכן נקרא שבת הגדול. לג. אגב גררא, ידוע מאמר העולם ליתן טעם לשבח מדוע נקראת שבת זו 'שבת הגדול', כי מדרך העולם שאין סועדים בשבת זו את סעודות השבת במקום שרגילים לאכול שם מדי שבת בשבתו, כי כבר הכינו את המקום לכבוד פסח ופינו משם את כל החמץ, והיינו שהשבת מוותרת משלה עבור הפסח, ואין לך גדול כמי שמוותר משל עצמו לרעהו, והיא גופא הכנה דרבה לקראת חג הפסח.

ואכן, בזכות ה'חסד' יצאנו ממצרים, כלשון הגה"ק ה'חפץ חיים' (אהבת חסד ח"ב פ"ה, בהערה) ויקויים עלינו מה שאמר הכתוב (הושע ב כא) 'וארשתין לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים'. ואמרו חז"ל, שאומר הקב"ה ומה אלו, שהן בעצמן צריכין חסד, עושין חסד אלו עם אלו, אני, שאני מלא חסד ורחמים, עאכ"כ שאני צריך לגמל חסד עם בריותי. ונראה לי, שזהו מה דאיתא בתנא דבי אליהו (רבה סוף פכ"ג) כשהיו ישראל במצרים, נתקבצו כלם וישבו יחד, וכתרו ברית יחד, שיעשו גמילות חסדים זה עם זה, וישמרו בלבבם ברית אברהם יצחק ויעקב, ולעבוד את אביהן שבשמים לבדו, ושלא יניחו לשון בית יעקב אביהן, ושלא ילמדו לשון מצרים וכו', עיי"ש מה היה הכריתות ברית לגמילות חסדים, אלא הענין כך הוא, כי הם, כשראו שאין שום עצה להינצל מגזרותיו של פרעה, והשעבוד הולך ומתגבר יום יום, מה עשו נתקבצו באגודה אחת וטכסו עצה מה לעשות לזה. והסכימו ביניהם, שילכו בדרך ה' לבדו, ולא ישנו את שמם ולשונם. גם כרתו ברית יחד לגמול חסד זה עם זה, שעי"ז יתעורר למעלה חסד של השם יתברך עליהם, וממילא יבטלו לבסוף גזירותיו של פרעה. ובאמת כן היה לבסוף, שדבר זה היה הסיבה לגאולה, כדכתיב (שמות טו יג) 'נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעזך'. ואיתא בפסיקתא (הובא בילקוט בשלח רמז רנא) נחית בחסדך זו גמילות חסד... עי"ז 'עם זו גאלת'.

וכך רמזו צדיקים במה שאמרה תורה בראשית דבר כשדיבר הקב"ה עם משה רבינו (שמות ו ה) 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל', וביארו צדיקים אומרו וגם - כי כך היא הנהגתו של בורא עולם, כאשר ישמע איש את צעקת רעהו ויתמלא רחמים עליו לעמוד לימינו להסיר ממנו כל צער ומכאוב, ישמע גם ה' לקול נאקתו ויפקדהו בדבר ישועה ורחמים.

לד. ב'בית אברהם' (לשבת הגדול ד"ה ענין שבת הגדול) הביא בשם הר"ק בעל ה'יסוד העבודה' זי"ע טעם לשם שבת 'הגדול', משל למלך רם ונישא שהכין סעודה גדולה לכל אוהביו, וכיון שאין עניות במקום עשירות הכינו העבדים את כל צרכי הסעודה בהרחבה גדולה וכיד המלך, וממילא בתום הסעודה נשארו הרבה מאכלים ומשקאות, באו וסיפרו כן לפני המלך, ויצו המלך לחלק את השיריים לאנשי המדינה, ועדיין נשאר משיירי הסעודה ואין זה מן הכבוד להשליך לאשפה את מאכלי המלך, הורה המלך להאכיל את הפושעים היושבים בבית האסורים ולתת להם לאכול ולשתות [ויש להוסיף עוד, דמן הסתם הוציאו אותם מכלאם והושיבו אותם במקום מכובד כדי לאכול מן הסעודה, דהא אין זה מדרך כבוד לאכול מאכלי המלך בבית האסורים].

והנמשל, למלך מלכי המלכים שלא כלו רחמיו, ולכן יגיע מרחמיו וחסדיו גם אל הפושעים והחוטאים, כדכתיב (תהלים כא יא) 'וסלחת לעוני כי רב הוא', והקשו המפרשים מה הניתנת טעם באומרו 'כי רב הוא', אדרבה אם רבו מעשיו בפשע וסררה מדוע יזכה לסליחה וכפרה, אך להאמור אתי שפיר, דיש לומר שתיבות 'כי רב הוא' קאי על חסדי ה' שהמה מרובים למאד, וכדי שלא ילכו לאיבוד צריך להשתמש בהם אף לחוטאים ופושעים.

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

זה'לבוש' (סימן תל סעיף א) ביאר, שלכן נקראת שבת הגדול כי היא הקדמה לגאולה, שנאמר בה (מלאכי ג כג) 'הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם'.

הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שש"ק ג קצו) השווה שבת זו ליום כיפור, ודרש מעין גזירה שוה, וז"ל, עשור הזה הוא כמו עשור דיוהכ"פ - שהוא מטהר ומעמיד בחזרה ביושר (וכן משמע בזה"ק ח"ב לטז), לכן נקרא יום הכיפורים 'זמא רבה', בן נמי נקראת השבת 'שבת הגדול' כי היא מזככת ומקדשת את נשמת ישראל מכל פגם ועוון.

איתא ב'אוהב ישראל' זי"ע נשגבות בקדושת שבת זו (הובא בספרו שם), דהנה מבואר בזה"ק (ח"ב סג) 'מיניה מתברכין כל שיתא יומין', פירוש שכל ימות השבוע יונקים מקדושת השבת שלפניו, אולם כל השבתות כולן יונקות כוחן משבת הגדול ושבת שובה, הרי שכל השבתות של כל השנה גנוזות בגוויה.

תשביתו - ענין נקיון הבית והזהירות מכעס עומדים אנו בימי ההכנה לקראת חג הפסח, ימי נקיון הבית לה כפשוטו ונקיון חדרי הלב, מיהו צריך להשגיח ולזהר מאד שכל עבודת הקודש של נקיון הבית מחמץ תיעשה מתוך שמחה וחרדה ולא חלילה

ובזה מפרש ה'בית אברהם' דלכן נקראת השבת 'שבת הגדול', כי גדול וקדוש הוא השבת לחסות תחת כנפיו אפילו לפחות שבפחותים, לפושעים ולמורדים - לטהרם ולהכניסם לחג הקדוש.

שמעתי מאחד מנכדי הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע שזקנו היה חוזר בכל עת על דברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, שלכאורה קשה, וכי מה ייחוסה שלך שבת זו שנקראת 'גדולה', והרי כל שבת ושבת 'גדולה' היא, וכמו שאומרים בברכת 'רצה החליצנו' - כי זה יום גדול וקדוש הוא לפניך, אם כן מהי מעלתה של שבת הגדול, אלא, שיום שבת זה הוא הגדול שבגדולים'.

לה. היה הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מפליג מאד בשבחן של ישראל העמלים לבער ולגרש כל זכר של משהו חמץ, ובקדושתו המליץ שפעולות אלו שוות לתקיעות שופר העולה קשר"ק, כי 'ראשי תיבות' שלהם הוא 'ק'ראצין ש'אייערין ר'יבין ק'ערין' (כולם ענין נקיון הם בשפת האידיש, לשפשף ולכבד את הבית מכל פירור של חמץ) והמלאכים העולים מהם הם קשר"ק, וממליצים טוב על ישראל. ונתנו (בוצינא דנהורא, בית אברהם) רמז לכך מן הפסוק (שמות יג ה) 'ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה', שנקיון הבית מן החמץ דומה לעבודתו של כהן גדול ביוהכ"פ - כתיב הכא 'את העבודה הזאת' וכתיב התם (ויקרא טז, ג) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', ללמדנו שקרצוף הבית בחודש הזה דומה לעבודת כה"ג ביום הכיפורים.

ידוע דבר המעשה, שהגבאים של הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע רצו להחליף את השולחנות ולקנות חדשים לפסח, גער בהם הרה"ק ואמר, מה יאמר הרה"ק מבארדיטשוב, וואס וועט דער בארדיטשובר זאגן, תדעו שהרעש והקול העולה משפשוף וגירוד השולחנות עולה למעלה ומבטל כל מיני קטרוגים מלמעלה.

וכה כתב בשו"ת 'מן השמים' (סימן עא) 'והחמירו בהם בכלליהם ובפרטיהם' (של איסור חמץ בפסח), וכל המאריך בדקדוקיהן מאריכין לו ימיו ושנותיו'.

ותתלהב נפשו בדברי ה'קב הישר' (פרק ז) בשם ספר 'יסוד יוסף' וז"ל. ויש קבלה בידי, כל טורח שאדם מטריח עצמו לכבוד יו"ט של פסח, והוא עיף ויגע בהטורח, אזי בעסק זה הוא הורג כל המזיקים הנקראים נגעי בני אדם, עכ"ל. והיינו שעל ידי זה מגרש ומבטל כל רע מעל עצמו.

ואל יאמר, אוי לי, כי 'ביטול תורה' נגרם לי בימים אלו, מה גם ש'טרדות' אלו מוציאות אותי מ'סדר היום' וכיו"ב משאר תרעומות ונקיפות הלב, כי אדרבה טרדות אלו הם המוליכות אותנו לקבל את החג והשפעותיו, וכבר העיד הרה"ק בעל ה'שומרי אמונים' זי"ע שבשנה אחת החליט בתחילת ימי ניסן ש'השנה' הוא רוצה לקבל את שפעת הקודש הבא ומתגלית בליל חג הפסח, לכן הודיע למשמשי שימעיטו ככל היכולת מלהכניס אליו את הקהל, וסגר את עצמו בכל ימי ניסן ב'הכנות גדולות' לקראת ליל הסדר, וממילא לא סייע בגופו להכנות הנדרשות, אבל, משנכנס החג ראה שמעולם לא היה לו סדר 'חלש' מבלי השגות מוחין עלאין כאותו ה'סדר'.

מתוך כעס ועצב^ל, רק ישיש וישמח בזכות גדולה זו הפסח יש ביד האדם להשיג מדריגת רוח הקודש, אך שגפלה בחלקו לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש^ל ולבער את הרע מקרבנו.

בדרך רמז אמר הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע

נוראות הובא משמיה דהרה"ק רבי לוי יצחק בפסוק (שמות לד יז) 'אלהי מסכה לא תעשה מבארידטשוב זי"ע, שעל ידי ההבנות לחג לך', וסמך ליה (פסוק יח) 'את חג המצות תשמור', כי

לו. בדרך צחות אמרו, דהנה אמרו חז"ל (ר"ה טז.) 'למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן', ובתוס' (ד"ה כדי) הביא בשם הירושלמי 'כד שמע קל שיפורה זימנא חדא, בהיל ולא בהיל, וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפורה דיתקע בשופר גדול ומטא זימניה למתבלע, ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קטגור', ועל דרך זה ייאמר לעניינו לגבי עבודות הנקיון שהם בבחי' 'תשר"ק', שבפעם הראשונה בה 'תוקעים' ומנקים נבהל השטן ועדיין אינו נבהל לגמרי, אכן אם חוזרים ותוקעים – בעת אשר אחד מהתינוקות (או מהגדולים...) הכניס חמץ למקום הבדוק והנקי, וחוזר ומנקה ביישוב הדעת בלא כעס, אזי השטן נבהל לגמרי לנוכח מדרגתו של איש הלזה שכה כובש את יצרו ועושה רצון ה' מתוך שמחה ושלווה.

לז. והנה לאלו המתלוננים על 'קושי השעבוד' בערבי פסחים, יסופר כי פעם נכנס הגה"ח רבי נטע ציינווירט זצוק"ל לביהמ"ד בימים שקודם הפסח, ופתח ואמר לסובביו 'מנהג אבותינו בידינו לעשות יום תפלה ותענית על כל צרה שלא תבוא, וכיוון שנתרגשה צרה לפתחנו – ו'ערב פסח' שמה, אם כן מן הראוי להכריז על יום תפילה...' כמובן שבדבריו אלו הרגיע את הרוחות הסוערות, והבינו הכל דאדרבה יש לשמוח ולשבח להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקנו, ובנים אנחנו לה' אלוקינו וזוכים לעשות רצונו.

לח. וביותר צריך חיזוק שלא לכעוס בביתו פנימה על בני ביתו ועל יו"ח, וכבר אמרו 'דבר נורא', דלכאורה אינו מובן על מה מקנטר הרשע ומתלונן – 'מה העבודה הזאת לכם', הלא פסח זמן חרותנו הוא, והכל יושבים בהסיבה כבני מלכים, ואין לך תענוג גדול מזה, ומה גרם לרשע למאוס בעת כזאת במצוות ה', הלא מסברא היה נראה יותר להתלונן בשעה שצמים ומתענים ביום הכיפורים, או בשאר קיום המצוות שאין בהן הנאת הגוף, אלא, אחר שהרשע רואה בערב החג איך כולם עומדים ומנקים את הבית בעצבון מתוך 'נערווען' (עצבים), ובמקום לשמוח בקיום מצות מלך המלכים מתרגזים ובאים לידי כעס ולכלל טעות, זה גורם לו למאוס בעבודת ה' ויצא שחרם בהפסד ח"ו.

אלא אדרבה 'יפשיל שרוולים' ויסייע ב'שתי ידיים'. וכמסופר על הגה"צ רבי שמשון אהרן פאלאנסקי גאב"ד טעפליק זצ"ל ראה פעם בביהמ"ד אברכים השוקדים על תלמודם בהתמדה גדולה בערבי פסחים, והבין שבבית כמה מהם נצרכים לעזרתם בהכנות החג, עלה הרב על הבימה והכריז, בידי רשימת אלמנות המשוועות לעזרה בדחיפות למען צרכי החג, מי ממכם מוכן לעזור ולסייע להן. כאיש אחד ובלב אחד התאספו כולם לעזור ולסייע לאותן אלמנות. ביקש מהם הרב להתייצב לפניו בשורה ונתן בידי כל אחד פיתקא בו נכתב אדרעס (כתובת) של אחת מהמשפחות הזקוקות לעזרה, והי כאשר פתחו את הפתקים מצאו כל אחד כתוב בפיתקא שלו מקום מגוריו – שנשלח לסייע לבני ביתו. והייתה כוונתו להוכיח להם, שלא טוב הוא המעשה שהם מוכנים ומזומנים לסייע לאחרים יותר מבני ביתם, ולא באלה חפץ לה' שהרי כתיב (ישעיה נח ז) 'ומבשרך לא תתעלם', וד"ל.

וכבר היה מעשה באחד ששאל את אחד מגדולי הדור שליט"א בערבי פסחים, היות ונפל בדעתו 'חומרא' רבתי שצריך לנקות – לגרד ולשפשף כהוגן בין המרצפות (tiles between the) ובני הבית אינם מסכימים כל כך לקבל על עצמם 'חומרא' זאת, האם עליו לכופם על כך... אמר לו הרב אכן הידור גדול וחשוב ראוי הוא, אך ב'חומרא' כזו אין סומכין על הנשים, אלא אתה בעצמך צריך לעשות זאת במו ידיך...

שמעתי אומרים בשם עדי ראיה שזכו להיות נוכחים במשך כמה שנים בליל הסדר אצל הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל גאב"ד טשעבין, בכניסתו לביתו מביהמ"ד התחיל תיכף בעריכת הסדר כמנהג ישראל, ופתח ואמר 'קדש' ותרגם בשפת האידיש את משמעותו של 'קדש' כנהוג, וכן עשה בכל שאר הסימנים, אך כשאמר הסימן של 'שלחן עורך' סתם ולא פירשו, רק אמר זימנא חדא 'שלחן עורך' מבלי לתרגמו ולפרשו, והיה הדבר למילתא דתמיהה בעיניו. בתום עריכת ה'סדר' שאלו לפשר הדבר, וזכה שגילה לו טעמו באמרו הנה בשאר הסימנים כיוונתי את

באר הפרשה - מצורע - שבת הגדול

בפרשת ויקרא (ב יא) 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה', כי הנה שאור מרמו על גאווה, כי הוא הגורם לעיסה להיות תופחת ועולה, דבש מרמו על הכעס כי סתם 'דבש' דבש דבורים הוא (עיי' נדרים נג. שור י"ד ר"ז סעי' י"ד) והדבורים יש בהם 'עכס' (אדם) אותיות כעס. והנה שני מידות הללו אינם טובות אף לשם שמים - כמו שהזכיר ה'מגיד' את ה'ב' (באזהרות שבריש 'מגיד מישרים') שאף במקום שנצרך לקנאות קנאת ה' צבאות עב"ז ימנע מן הכעס, כי אין טוב יוצא מזה. וזה אשר בא הכתוב ללמדנו כי כל שאור כל גבהות לבב וכל דבש כל כעס לא תקטירו ממנו אפילו לאישה לה' אפילו לשם שמים.

ולמדנו כן מה'מצה', כי החמץ תופח ודומה לכיס מלא אויר, והיא היא מציאותו ומהותו של ה'כועס'.

מילתא דשכיחא היא שבאים לידי כעס בעת ההכנות לחג הפסח וכן בחג עצמו, והרי אמרו חז"ל (שבת קה:) כל הכועס כאילו עובד ע"ז, לכן הוזכרה תורה שבימים אלו יזהר ביותר שלא לעשות 'אלהי מסכה' זה הכעס לט', אלא בניחותא ורוגע ומתוך שמחה של מצוה ינקח את ביתו מכל משהו חמץ².

וכבר כתב בספה"ק 'פלא יועץ' (סוף ערך גלות), כי מה שמנדיין את בעה"ב ממקומו בערבי פסחים וצריך לישב בין תנור לכירים מכפר בגלות כי מה לי כולו מה לי מקצתו. ובלבד שיכוין לשם כך וליקבלינהו באהבה רבה. עיי"ש.

ובך מתאמרא בשם הרה"ק רבי חיים חייקל מאמדורא זי"ע (ונמצא כתוב בשערי אמונה להרה"ק רבי נטע אב"ד קאלביעל משנת תרנ"ט, ועוד ספרים) לבאר במה שנאמר

הדברים לעצמי, 'קדש' שאני אעשה קידוש, וכן 'ורחץ' שאני אטול ידיים וכן כולם, אך ב'שלחן עורך' אמרתי לבית יעקב אלו הנשים שיכינו את השלחן במעדנים ומטעמים לכבוד יום טוב, וכשמצווים לאחרים אין צורך לחזור ולפרש שוב, ודי באמירה רכה תחילה...

מענין לענין באותו ענין, הרבני הנכבד רבי שמואל בנימין שיפער הי"ו מוויען זכה אף הוא להיות אצל גאב"ד טשעבין בליל הסדר, וסיפר מה ששמע מפיו באותה עת, דהנה הרבנית בזיו"ש של הגה"צ מטשעבין היתה נכדת מרן ה'חתם סופר' זי"ע, ולכבודה היה מזכיר מדי יום ביומו את זכרו של זקונה הגדול אם באמירת דבר תורה או עובדא משמו, וכיון שכן העיז רבי שמואל בנימין לשאול בשעת הכושר, מאחר שהוא מכבד ומוקיר כל כך את החת"ס מדוע אם כן אינו נוהג כמותו גם באכילת 'קניידלעך' בפסח [כידוע שהחסידים אינם אוכלים מאכל זה משום מצה שרויה], והשיב לו הגה"צ מטשעבין תשובה רבת משמעות 'אכן, מן הראוי לדבר ולשוחח ממעשי צדיקים ולהיות דבוק בהם ובמשנתם, אך אין מתחילים עבודה זו עם ה'קניידלעך'... כאומר שבתחילה צריך להלך בדרכי הצדיקים בתורה, תפלה מידות טובות ויראת שמים, ורק לאחר מ"כ יש מקום לחשוב על אכילת ה'קניידלעך'.

לט. והעצה היעוצה, שיזכור מה שאמרו (קידושין מא.) 'רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו', פירוש שהרי 'כעסו ורגזו' לא יועילו לו מאומה לשנות את הנעשה, ומה יתן לו ומה יוסיף לו כעסו אשר יכעס, מלבד מה שמזיק לבריאות גופו ונפשו במה שמעלה כעס בלבו.

יש המסבירים את דברי חז"ל (שבת קה:) שהשוו את הכועס לעובד ע"ז, שהרי הע"ז - פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו אף להם ולא יריחון, והעובד אותם אי אפשר שירוויח מהם מאומה, כמו כן הכועס אינו מועיל כלום בכעסו. מ. בכל מצב ישמור על יישוב דעתו ולא יאבד עשתונותו, כי אז אין 'שמח וטוב לב' ממנו. באחת השנים כשפתחו את הדלת בליל הסדר ל'שפוך חמתך' - אצל הגה"צ רבי שמואל שמעלקא מסעליש זצ"ל מגדולי רבני אונגריין, מצאו את הגוי שקנה כיום אתמול את החמץ מכל בני העיר על ידי הרב, והוא טען בתוקף שברצונו לחזור בו מן הקנין, - כי בני משפחתו ששמעו על כך הניאו אותו מלהתעסק ב'עסק' גדול כ"כ, בני משפחת הרב הבינו שלא יצליחו לשנות את דעתו של הערל, ובהלה ניגשו אל אביהם - וכי עתה יעברו כל בני העיר על 'בל יראה ובל ימצא'... הרב לא נתרשש, ולא איבד עשתונותו, ובשלוות נפש קרא לנכרי וכיבדו בלגימה המקרבת, וביקש לשמוע ממנו את בקשתו בפרוטרוט, הרב האזין בכובד ראש לדבריו, ולאחמ"כ התעמק בהרהוריו, והשיב לנכרי, הצדק עמך, אך היות והשעה מאוחרת מאד, וא"א להודיע לכל הסוחרים באישון לילה על ביטול המכירה, ובימים הקרובים חוגגים כולם בני הקהילה את ז' ימי החג, ע"כ, חזור הנה בעוד כשמונה ימים, ואז נאסוף את כל השותפים ונבטל את המקח, ועתה חזור אל בני ביתך ותרגיע אותם שהכל יבוא על מקומו בשלום...'.³

שממלא כריסו ב'אף וחימה', ובפרט שהמצה מורה על שפלות וענוה שהיא עיקר הגורם לסבול את הכל בניחותא ולא להתרעם ח"ו, שהרי הוא שפל בעיני עצמו ויודע שמצד הדין אינו ראוי לקבל מאומה^{מא}.
 יהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא שנוכה לערוך הכנה בראוי לקראת חג חרותנו, מתוך הרחבה גדולה, ועוד בהאי שתא נאכל מן הזבחים ומן הפסחים אשר יעלו דמם על קיר המזבח לרצון לפני אדון כל.

מא. ביאור נורא מבאר הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות דף רלז טור א) בלשון הכתוב (ו ט), 'מצות תאכל במקום קדוש', דמדת הענווה וההכנעה, שיהא האדם סובל הכל - גדלה מעלתה מכל הפרישות שבעולם המכונה 'קדוש', וזה מרומז בפסוק 'מצות תאכל' - מצה מרמזת על הענווה, והרי היא 'במקום קדוש' נמצא שהוא במקום הקדושה, ומוסיף ה'חתם סופר' - 'ועוד בה יתירה', כי 'בחצר אוהל מועד יאכלוה' - כי פרי שכר הענווה יאכלו אף בעולם הזה המכונה 'חצר' וטרקלין לעולם הבא.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הכנה לחג

בס"ד | גיליון מס' 226

פרשת מצורע - שבת הגדול

איך מסמר שנועץ ברגל - נעץ מסר בלב?

והגדת לבנך ביום ההוא!

כדאי כל כך להתכונן ולהיערך לקראת ליל הסדר, להכין את ליבנו ונפשנו לקראת בואו של הלילה הזה, כדי שנפיק ממנו את מירב ומיטב התועלת.

וההכנה הזו, באה לידי ביטוי בפסוק שבתחילת פרשת בא, 'ולמען תספר באוזני בנך ובן בנך... וידעתם כי אני השם'. מדוע נאמר כאן 'וידעתם'? הלא אנו עוסקים בלספר באוזני בנינו ובני בנינו, למען יידעו הם על גדלות הבורא ונוראות נפלאותיו. מדוע נוקט הפסוק במילה 'וידעתם' - כאילו המטרה היא אנחנו, המבוגרים, שאנו נדע על גבורות ה' ונפלאותיו?!

התשובה היא, שכדי שהדברים אכן ימצאו מסילות ללב בנינו, כדי שנצליח להעניק להם את החוויה הרוחנית הנפלאה, כדי שנוכל להטמיע בהם את הערכים הללו,

כדי שנצל את הלילה הזה למלא את נפשם במטעני אמונה, עלינו - המבוגרים - למלא את הנפש שלנו בערכים הללו, לחדד אותם בליבנו פנימה. רק כאשר נהיה בבחינת 'וידעתם' - כשאנו נדע ונחוש את החוויות הרוחניות, כשליבנו יתמלא באושר צרוף של הודאה לה' וסיפור נפלאותיו - נוכל להעביר את המסר הלאה.

כדי שנצל את ליל הסדר כיאות, הימים הללו הם הימים המכריעים. עכשיו הזמן למלא את הלב שלנו, להציף בנו רגשות של קרבת אלוקים, רוממות הרוח, הודאה על הניסים הגדולים, וביטחון ואמונה חזקים בכוחו של הבורא אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים.

הבה נצל את הימים שנותרו לנו, הבה נתבונן בהגדה הנפלאה, הבה נשקיע מאמץ בלחבר את ילדינו להווי החג ולמהותו העמוקה - ואז הם יהיו מוכנים לקבל את השפע הרוחני המושפע משמים בליל החג, אוזניהם תהיינה כרויות וליבם ייפתח לקבל, ואז הם יזכו לצאת מליל הסדר טעוני עוצמה רוחנית כבירה, שתעניק להם כוחות לכל השנה!

חוויות מכריעות לחיים!

בבית משפחת א. מירושלים, שררה מזה תקופה ארוכה תחושה קשה. היצר הרע מצא מסילות ללבבו של בנם יקירם, בחור צעיר לימים שבימים כתיקונם עסק בתורה בהתמדה ונחשב מבני העליה שבחבורה, והחל מפתה אותו בתואנות שוא ומדוחים. הילד הטוב, פאר המשפחה עד לפני תקופת מה, החל להתדרדר מאוד מבחינה רוחנית, וליבם של ההורים נשבר בקרעם.

הם ניסו לשוחח אתו, לרומם אותו, לחזק אותו, להעניק לו חממה רוחנית אוהבת, אך הנער בשלו. מצבו הרוחני הולך ונשחק, מראהו החיצוני השתנה לבלי הכר, ואת מראהו הפנימי עדיף שלא לתאר... הוריו ניסו למושכו אליהם בחזרה בעבותות אהבה, אולם הנער הלך והרחיק נדוד, עד שבקושי הגיע לביקורים חפוזים. קשה היה לו לחוש שותף ושווה בין שווים, כשכל המשפחה מקפידה על קלה כבחמורה, בעוד הוא כבר איבד כל שמץ של יראת שמים.

לחג הפסח שבפתחו אנו עומדים, קודם חג נוסף שאנו ממש בעיצומו, ערב פסח שמו... 'ערב פסח' הוא חג המשתרע על פני ימים ושבעות ארוכים, ימי ההכנה לקראת חג הפסח. אלו ימים בהם כל יהודי טרוד ועסוק, זה מתרוצץ בקניות ואחר מקרצף בנקיונות, פלוני ממחר לאפיית מצות וחברו רוכש יין משובח. הכל אצים רצים לקראת החג, טורחים ומתכוננים לקראת זמן חירותנו הממשמש ובא...

אין כמו הימים של ערב פסח, ימי התכונה וההתרגשות. כשקול שואבי האבק נמהל בקולות ה'קמחא דפסחא', כשניחוח חומרי הניקיון משתלב באדי העשן העולה מארובות תנורי המצות, כשמזמרת ילדי החמד המשננים 'מה נשתנה' מתערבבת ברעש בועות המים הרותחים שבחביות הענק של מגעילי הכלים. חן מיוחד נסוך על הימים האלה, כאשר למרות העבודה הרבה והמאמץ המושקע - הפנים קורנות, הלב מלא באושר, כל יהודי חש מרומם ונרגש...

אחד הערכים החשובים ביותר בחג הפסח, ובדגש בליל הסדר - הוא חינוך הילדים, הטמעת והענקת הערכים שלנו לדור הבא. האמונה היהודית, כוחות הנפש שלנו, היותנו בנים למלך מלכי המלכים, התורה והמצוות היקרות והאהובות - אלו ערכי נצח שאנו פועלים לחנך את ילדינו לאורם, אלו מוסכמות יסוד שאנו מטמיעים בנפשות הדור הצעיר.

לכל אורך ימות השנה, כל הורה אוהב משקיע כוחות ומאמץ כדי להעניק לילדיו את החינוך המיטבי, כדי למלא את נפש בניו ובנותיו בערכים הנכונים. כולנו משקיעים אנרגיה ומשאבים לגדל לחנך את ילדינו כיאות, כדי לזכות לנחת יהודית, לראות את צאצאיו גדלים לתפארת, ממשיכים את המסורת, טווים חוליה נוספת בשרשרת הדורות.

ובהתקרב חג הפסח עצמו, כל לב יהודי נרעש ונרגש, כל הורה נערך ומתכונן, כל נפש ישראל צמאה והומה לרגעים הגדולים, בהם תתכנס כל המשפחה סביב השולחן הערוך והמלכותי, למעמד המכונן והבלתי נשכח - 'ליל הסדר'. זה הלילה בו נשב יחדיו, נספר

בחדווה את סיפור הגאולה הפלאי שלנו מהשאל המצרי, נשורר לבורא עולם על חסדו, ונמלא את נפשנו במטעני עוז ואמונה, ביטחון אמיתי בגואלנו החזק, מתוך תקווה כי כשם שבניסן נגאלו - כך אנו עתידין להיגאל בניסן הנוכחי!

ובלילה הזה, במרכזו, עומדים ילדינו. מצוות 'והגדת לבנך' - היא המצוה של הלילה הזה, אחד מתפקידי המרכזיים. העברת המסרים שלנו לדור הבא, הטמעת הערכים שלנו בדור הצעיר, החדרת החינוך על היותנו יהודים גאים - אלו המטרות המוגדרות של הלילה הזה, והוא מסוגל לכך במיוחד.

וכדי שנצל את הלילה הזה היטב, כדי שנזכה למלא את ייעודו ולהעניק לילדינו חוויה חינוכית בונה ומעצימה, זה הזמן להתכונן ולהתבונן, לחשוב ולתכנן איך נמנף את הלילה הזה באופן מקסימלי, איך נפעל במהלכו בצורה הטובה ביותר. הימים הללו שאנו בעיצומם, מעבר לכל ההכנות האחרות לחג הפסח, אלו הימים בהם

הנער מצא מקום למושב לו, בחברת חברים מהסוג שעדיף שלא להכיר. הוא התרועע איתם, התעסק בעיסוקיהם, ואף התגורר עימם. הנתק מהוריו וממשפחתו היה כמעט מושלם, עד ש...

הגיעו ימי חודש ניסן, ימי הקדחתנות לקראת חג הפסח. בעוד האווירה ברחוב הומה ורוגשת, המונים מתרועעים ממכירת פסח אחת לרעותה וממהרים להגיע ולטבול כלים, בדירה בה התגורר מיועדנו השגרה נמשכת במלוא עוזה, אין זכר לחג המתקרב. אבל בעומק הלב פנימה, משהו החל לנוע ולרטוט בחוזקה...

לילה אחד, כשישב לשאוף אוויר במרפסת, הביט אל הרחוב החשוך בשעה כה מאוחרת, והבחין באדם המגלגל לפניו עגלה כורעת מכובד משהו, עמוסת פירות וירקות, כלים חד פעמיים ועוד מצרכי מזון בסיסיים. הוא זיהה את תוכן העגלה, הן כזו עגלה בדיוק נהג הוא בעצמו להוביל בערבי פסחים, כשהתלווה לאביו לקניות הפסח...

דמעה נשרה מעיניו, ובלבו החלו לעלות זכרונות מאותה תקופה קסומה, בשבתו בבית הוריו ומשפחתו. התקופה הזו של ערב פסח, ההמולה, ההתרועעות, הנקיונות, הקניות... היטב זכר כיצד יום אחר יום, שעה אחר שעה, ערב ועוד ערב, כל בני המשפחה התגייסו למטרה, לנקות ולצחצח את הבית מכל פיזור חמץ. איך היו טורחים ועמלים, מקרצפים ביגיעה ומצחצחים ביזע - ופניהם קורנות באושר, מבטם עליז, רגליהם כמעט פוצחות בריקוד בעיצומה של הספוגה'...

הוא נזכר כיצד הטרחה הגדולה, העמל ללא הרף, המאמץ המרוכז, היו רגעי אושר, אנקדוטות של שמחה. לא היה בהם ולו בדל של 'עבודת פרך', לא היתה בהם טירחה מעצבנת. ההיפך, הם עבדו קשה, אפילו קשה מאוד, אבל הפנים קרנו באושר, הלב פיזז בשמחה, ההתרגשות שלטה באוויר...

המראות הללו שצפו בזכרונו, הרטיטו את לבו והוא חש דמעות סוררות זולגות במורד לחייו. עוד מבט בעגלה העמוסה המיטלטלת ברחוב בכבדות, והוא נזכר כי סל המוצרים שנרכש בבית הוריו היה זהה להפליא: הררים של פירות וירקות טריים, ועוד כמה מוצרי מזון בודדים - בכמויות ענק. כי אבא תמיד נהג לומר, שיש הרבה מוצרי מזון כשרים לפסח בכשרות מהודרת, אבל אנחנו - אשרינו שזכינו להחמיר ולהדר, להימנע מכל אוכל מתועש!

ופתאום הוא מבין, שכל הרוח החופשית שהוא נתן בה, וכל אפשרויותיו לעשות כמעט ככל העולה על רוחו - אינן מתקרבות לאחוזון בודד, לפרומיל מהאושר ההוא שהיה נחלת אחיותיו, שעה שבכדי לאפות עוגה פסחית פשוטה החלו את ההלהיך בקילוף השקדים, במקום להשתמש בחומרי גלם מוכנים... היטב זכר את פניהם הקורנות של אחיו,

הנמנעים מאכילת ממתקים כשרים לפסח למהדרין, מאושרים על שהם זוכים להחמיר ולהדר ככל מנהגי הפסח ומסורותיו!

ופתאום - משהו בתוכו הסתחרר, נרעד. רגע, מה הולך פה? איך יתכן שהאושר הזה הוא לא מנת חלקו? איך הוא מאפשר לעצמו להחמיר את העונג הקסום של הקרצוף והמירוק לקראת הפסח, את המבט המאושר במציאת כל פיזור חמץ, את הסיפוק העצום שחש אז - כשסיימו להבריק ולצחצח את המטבח, כשפרשו עליו גלינות נייד כסף? איך יתכן שכבר לא יזכה לאותה שמחה פנימית עמוקה שהיתה בבית בעת העבודות לקראת הפסח ובמהלכו?!

רגע ועוד רגע עובר, ובתוככי לבו החלה עולה נעימה ענוגה ונרגשת, צלילים של פעם. המנגינות שהתנגנו בבית תוך כדי נקיונות הפסח, עיניו המאירות של אבא כשבדק את המצות המהודרות שרכש, לפתע הצליח כמעט להריח את ניחוחות תבשילי הפסח... 'איי, אלו היו ימים!' - נאנח בהרהור מתגעגע, 'איך היינו מאושרים, איזו שמחה היתה זו!'

ובימים הבאים, ההרהורים הללו שבו ועלו בלבו, קדחו סדק ועוד סדק בנשמתו האטומה עד אז, פרצו פירצה ועוד פירצה. האושר שהיה בבית לנוכח עבודות הפסח, השמחה ששרתה לנוכח העבודה הרבה והמייגעת, החדווה שבהקפדה על כל חומרה - אלו פתחו את הפתח עוד ועוד, עד ש...

ימים ספורים לאחר החג התייצב הבחור בבית הגה'צ רבי גמליאל רבינוביץ' שליט'א - שמספר את הסיפור בספרו 'טיב המעשיות', ובפיו בשורה מרגשת, אותה ירה בנשימה אחת, כאילו כדי לוודא שלא יוכל לחזור בו: 'החלטתי לעזוב הכל ולשוב בתשובה שלימה. אני מתחרט על כל מעשיי, רוצה לשוב לכור מחצבתי!' - פסק הבחור, ופרץ בבכי נסער...

הרב רבינוביץ' קרב אליו, וביקש לשוחח עמו מתוך רוגע ושלווה. הם שוחחו על התקופה הרוחנית הקשה שחווה, על מה שהביא אותו להידרדר באופן כה קשה, ובעיקר - על מה שתפס אותו בחזרה, מה שהשיב אותו לחיק החינוך עליו גדל מנעוריו. אכן כן, הזכרונות מהאווירה הביתית החמה של ערבי פסחים, המראות שנחקקו בלבו מההתרגשות בקיום מצוות החג בהידור, הסיפוק משמירת חג הפסח ככל משפטו וחוקתו - אלו השיבוהו אל שורשיו העמוקים, לשוב ולהתענג על ה'!

וסיפור מרגש זה, פותח לנו צוהר מאיר: הימים הללו, ימי ההכנה לפסח, ימי הטיחה לקראת בו החג, עלולים להיות ימים לחוצים ונרגנים, אולי אפילו מעצבנים. וזה כל כך חבל - - -

כי לעומת זאת, ניתן להפוך את הימים האלה למנוף של חוויות משפחתיות משותפות, לרגעי הוד קסומים בחיק הבית, להטמעת ערכי חינוך נכונים בלבבות הילדים. מצוות 'הגדת לבנך' היא בליל הסדר, אך כבר בימים הקודמים ללילה

ספר אחד, מהפכות רבות!

את מכתבו זה, מסיים הקורא בשאלה: 'מאז הופיע הכרך הראשון - חלפה למעלה משנה. מתי מופיע הכרך הבא?'

ובכן, קוראים יקרים, הבשורה היא שהוא כבר הופיע! כן, הכרך השני בסידרת 'פניני פרשת השבוע' כבר בחנויות הספרים, ולא זו בלבד, אלא שלאור העובדה שהכרך הראשון כבר נחטף מהמדפים ואזל מהשווקים - הדפסנו גם אותו במהדורה נוספת. עתה, בפרוש ימי הפסח, רגע לפני 'הגדת לבנך' - ניתן לרכוש את שני כרכי הספר, ולהינות מהאוצר היקר בביתכם!

אף על פי שהספר מותאם לכל הורה שמבקש רעיון, מאמרו או סיפור מרתק לשולחן השבת, גם מרצים מעמיקים, מחנכים ומרביצי תורה נהנים מאוד מיתרונותיו הנפלאים, בהסברת ערכים נעלים בצורה ממוקדת, עמוקה, עשירה ומרגשת. מאמרי הספר כמו גם הסיפורים מוגשים באופן המאפשר להורה ליטול רעיון או סיפור ולהאיר בו את שולחן השבת, ובד בבד - גם מבקשי העמקה יכולים ליהנות מתובנות ומסרים עמוקים ומזהדים.

היתרון הבולט של הגיליון - שעובר גם לדפי הספר, הוא במבט הממוקד מדי שבוע בנושא אחד העולה מפרשת השבוע, המעוטרת בתבונה מהדהדת ובסיפורים נדירים ומדהימים. לא פחות מכך, הסגולות והעצות, הרעיונות והמאמרים המובאים בכל מאמרו, הופכים למשני חשיבה בקרב הקוראים, כפי שמוכיחות התגובות הנלהבות.

בנוסף לעובדה כי מחזיקי הספר נהנים מכל האוצר הבלום הזה בהישג ידם מדי שבת בשבתו, באפשרותם להיעזר במפתחות מסודרים על מאות ערכים, סיפורים, מאמרים וסגולות, מפתח נושאים ומפתח אישים יעיל, המאפשר התמצאות מהירה באוצר עשיר בחומר מרתק על ערכי היהדות, המוגש בשפה עשירה, משובבת לב ומותאמת לכל סוגי הקהלים.

לקראת חג הפסח הבעל"ט, ניתנת ההזדמנות להתחדש בספר החדש וליהנות מהאוצר הבלום שבו. בנוסף, הספר מתאים כמתנה יקרת ערך לימי החג הבעל"ט, ויעניק לכל קוראיו רוכשיו ומקבליו - חוויה רוחנית מרגשת ומעצימה, ובד בבד - מטלטלת ומרתקת. אין ספק, כי ההתחדשות בחודש האביב תשע"ט בספר החדש, תהפוך לבשורה מרוממת שתרום את החג ואת השבתות שבעקבותיו, ותעניק מימד רוחני נעלה ונשגב לכל ימות השנה!

את הספר ניתן בסיעתא דשמיא להשיג בחנויות הספרים. הפצה ראשית בטל. 03-756-3554, או בדוא"ל: 8510510@gmail.com.

אחד הזמנים המיוחדים והנעלים לחינוך הילדים בדרך טובה וחיובית - הוא ללא ספק הזמן המוקדש לסעודות השבת. הרגעים בהם המשפחה כולה מתכנסת בצוותא, סועדים יחדיו סעודה מרוממת, שרים זמירות שבת ברגש, ומדברים דברי תורה וסיפורי צדיקים מרוממי לב ומעשירי ידע. דווקא לכן, כדאי כל כך להתכונן לסעודות השבת, להיערך בתוכן מעניין ומרתק, רוהט וממוקד, מסקרן ומרגש...

לפני קצת יותר משנה, הופיע הספר 'פניני פרשת השבוע', הכרך הראשון בסידרה. להלן מכתב מרגש שקיבלנו מאחד הקוראים הנאמנים, וכך הוא כותב:

'סעודות השבת בביתי, עד לפני תקופה, היו רגעים שקשה לי להגדיר. מצד אחד, כל כך רציני לשבת עם הילדים ולדבר איתם, לשמוע אותם, להשמיע להם, וגם - לנצל את השעה כדי להטמיע בהם ערכים נעלים, רעיונות מעניינים, חיזוק ואמונה. אך כל מאמצי עלו בתוהו, לא הצלחתי להכין להם חומר כלבבם. לפעמים הכנתי מאמרים עמוקים, לפעמים סיפורים שטחיים, לפעמים לא היה קשר בין נושא אחד למשנהו...

ואז גיליתי את הספר 'פניני פרשת השבוע', והוא חולל מהפך בסעודות השבת שלי, והאמת - חולל מהפך בכל היחס שלי כלפי ילדי, ובכל האווירה בבית. בערב שבת אני קורא מאמרו, למד על ערך העולה מהפרשה, מתרגש לעמוד על טיבה של מתנה או מצוה שנתן לנו הבורא. בהמשך מופיעים על כך שני סיפורים מרגשים, שכשאני מספר אותם לילדים - הם יושבים על מקומם בלי לנוע, עיניהם פעורות, אוזניהם קשובות, מרותקים!

ואז הם שואלים שאלות, אנחנו משוחחים על הנושא, מרחיבים את היריעה. כמה חמוד לשמוע ילד צפצפן ששואל אם גם מי שלא יודע לקרוא - כדאי שיברך מתוך ברכון, או נערה מתבגרת שמבקשת לברר אם גם היא יכולה להתחבר להחזקת תורה. כשאתה שומע את השאלות הללו - אתה מבין שהנושא המדובר עשה חריש עמוק בנפשם, הם באמת מתרגשים להתחבר לערכים שכל כך חשוב לנו להטמיע בהם!'

עד כאן חלקו הראשון של המכתב, אבל חלקו השני - מעניין לא פחות: 'האמת, שמאז שהתחלתי להיעזר בספר ולהיערך בעזרתו לשולחן השבת המשפחתי, אני מרגיש שלא רק סעודות השבת קיבלו צורה אחרת - מרוממת ומרגשת יותר, אלא כל השיחות בבית, כל האווירה בו, הכל השתנה. אני רואה את הילדים מחוללים שינויים בהתנהגותם, צורת השיח השתנתה, הכל קיבל פנים אחרות לחלוטין!'

הזה ניתן להטמיע בילדינו ערכי חירות רוחנית, שמחה בטירחה למען המצוה, אושר אינסופי על שזכינו להימנות על העם המצחצח את הבית וטורח בנקיונו לקראת פסח. זה כל כך פשוט, וזה תלוי רק בנו. הבה נאמץ את השיטה הזו, נחוה את עבודות הפסח בשמחה ובחדווה, נצל את שעות האילות של העבודה המשותפת כדי להנחיל ערכי חן יהודיים, את האושר האינסופי שבקיום המצוות וההקפדה על חומרות החג. כך, כמו בני ישראל בצאתם ממצרים, נצא אף אנו מהחג הזה ברכוש גדול, בילדים מועשרים ומאושרים!

תובנה חדה מכאב חד...

היה זה בשעת ערב מוקדמת, בבית משפחת הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל - רבה של קהילת 'נחלת משה' בבני ברק. באותו היום הזדרז הרב לשוב הביתה מלימודו, משימה חשובה ודחופה מוטלת עליו. הן עם שחר, כשהילדים השכימו קום, וקיפצו מהמיטה - ויש אומרים על המיטה - נשברה המיטה הישנה שבחדר הילדים, ועתה הוא נדרש לתקנה.

האב-הרב קרב אל המיטה, בידיו פטיש וצבת, והחל במלאכת התיקון. חיש מהר גילה כי המיטה התפרקה, הקרש הגדול הסוגר על המיטה מאחוריה יצא ממקומו, ועתה יש להשיב את הדיקט למקומו, ואחר כך להשיב את הקרש המחובר לבסיס המיטה בכמה מסמרים אימתניים. האב הסיר את הקרש בזהירות מהמיטה, ופנה לאחד מבניו:

'החזק בבקשה את הקרש בשוליו בזהירות, היזהר לבל תניחנו באף מקום, או חלילה תמשמש במרכזו. הן מחוברים לקרש כמה מסמרים חזקים, שאיש אינו רוצה להיתקל בהם, ואיש אינו רוצה שהם ייתקלו בו... לפיכך, אבקשך להחזיק את הקרש היטב, לבל יינזקו מהמסמרים הנעוצים בו!' - ביקש הרב, העביר לבנו את הקרש והחל במלאכה...

כשאבא

אלא שהילד צעיר, וסבלנותו בהתאם.

היה שקוע ביישור הדיקט ובהתאמתו למקומו המדויק - ביקש הילד לראות דבר מה בחדר סמוך, והניח את הקרש על הרצפה. האב לא שם לב, כולו שקוע במלאכת התיקון, עד שלפתע צעד צעד אחד לאחור, והניח את רגלו הישר על הקרש, כל כובד משקלו הוטל על המסמרים הנעוצים בו כחרב!

'איי!' - צעק האב לפתע, המום מעוצמת הכאב החד שפילח את רגלו. הוא הפנה את מבטו כלפי מטה, והבין מיד את אשר קרה: בנו התרשל בתפקידו, השאיר את הקרש על הרצפה, וכמה צפוי ככה כואב: הלא את אשר יגר ממנו בא לו, הוא הניח את רגלו הישר על הקרש מפניו חשש כל כך, והמסמרים ננעצו בבשרו! כעת, הוא עמל בעדינות כדי להוציא את הקרש והמסמרים הנעוצים ברגלו, כשכל הילדים נזעקו ובאו לראות מה קרה, ועיניהם הרואות כי דם רב ניגר מרגלי אבא!

אך יותר מכולם - הבן שהתרשל במלאכת השמירה נחרד כולו. הן הוא יודע היטב כי בעטיו הרעה הזאת, באשמתו כי רבה ובעצלותו החמורה... הוא ציפה שאבא יגער בו, יצעק עליו, אולי אפילו יעניש. אבל אבא נשך שפתיים ושתק, והוסיף לסכור את פיו בדממה, כשאין לדעת אם הוא נושך את שפתיו כדי לא לזעוק מכאבים, או כדי להימנע מלגעור בבנו...

הילד החל לבכות, בכי ספונטאני ונגרש. בכל מאודו לא רצה להכאיב לאב, ועתה הוא מבין את תוצאות מעשיו - בראותו את אבא כאוב ומתייסר, ואת הממחטות הנצבעות באדום עז מהדם שלא פוסק מלרדת. ואז שאל אותו אביו: 'אמור לי, למה אתה בוכה?' 'למה?' - השיב הילד, וכי הוא נדרש לענות? הוא מצביע על מה שהתחולל בעטיו, מחווה באצבעו על הקרש והמסמרים, על אביו שבמרכז החדר ועל הדם שמסביב. 'אבא, אני בוכה על שלא שמרתי על הקרש, תראה מה עשיתי לך!' - אמר הילד, ובכיו שב והתחזק...

'ומה אתה רוצה לעשות עכשיו?' - שאל אבא בקול שקט, רגוע ומלא רוח. 'מה אתה רוצה לעשות לאחר שקרה מה שקרה?' - שב האב ושאל בקול שליו...

'אני רוצה... אני רוצה...' - הילד המופתע התקשה לענות. הוא לא העלה בדעתו כי אבא, למרות הפגיעה שגרם לו, ישאל אותו מה הוא רוצה עכשיו. לתומו חשב כי אבא יצעק, לא ישאל אותו מה הוא מבקש. לאחר רגע התעשת והשיב: 'עכשיו אני רוצה לפצות אותך, לשמח את אבא...'

הרב פלמן הביט בבנו בחיבה. כמו שכח מהרגל הכואבת, כאילו אין כאן פצע מדמם, משל אינו מתייסר עכשיו מהמסמרים שננעצו בו. הוא פשוט הסתובב אליו, הניח יד רכה על כתפו, ואמר בשקט ובאצילות: 'בני, אם אתה רוצה לשמח אותי - פשוט תשב ותלמד. שב ותלמד תורה, זה מה שמשמח אותי!'

והמשפט הזה, שנאמר ברגע הנכון ובהזדמנות הנכונה, קנה שביתה בלבו של הבן, ננעץ בנפשו פי אלף מהמסמרים שננעצו ברגל של אבא. כשמתוך הכאב, בעודו מתייסר, כשהדם עדיין ניגר - אבא שולט שליטה עצמית מוחלטת, לא צועק ולא צווח, בעדינות ואצילות הוא מתמרן את המצב למסר חינוכי מעצים, להטמעת הלכה שהדבר שהכי חשוב לו ושהכי משמח אותו - הוא לראות את בנו יושב ולומד תורה!

בשבועות ובחודשים הבאים, לגלות עד כמה הילד לבית בלימודיו ומתמיד בתורה.

המלמד
פלמן
הוא לא הבין
מה קרה,
רק הילד
ידע
שאבא
שילם על
כך בדם,
אבל הוא
קנה באותו
מעמד נכס
לחיים!

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'ללא שם' על דמותו של הרב פלמן, מאיר ומעיר עד כמה יכולים הורים להוות דוגמה אישית בהתנהגותם, להשפיע על ילדיהם דרך סיטואציות שגרתיות, למנף הזדמנויות שנקרות בעיצומם של ימים רגילים למנופים חינוכיים רבי עוצמה והשפעה.

חינוך הילדים הוא לא משימה שיש לה זמן ותפקיד, זו משימת החיים, מטרת העל. הבה נהיה מפקדים אליה, ממוקדים בה. נצל כל הזדמנות, נסתער על כל אפשרות, נטמיע בילדינו חינוך וערכים נכונים בתוככי השגרה השוחקת, ובוודאי כשהם לצידנו - בערב החג ובמהלכו. כך נזכה לחנך ולגדל אותם כראוי, ולרוות מהם רוב נחת דקדושה לדורי דורות!

בקרוב בחנויות



על פרשת השבוע

פרשת מצורע תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

אגעדאנק

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

הדא הוא דכתיב 'מי האיש החפץ חיים' (תהלים לד) לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם: 'זאת תהיה תורת המצורע' - תורת המוציא שם רע (ויק"ר טז, ב)

במדרש (שם) הובא המעשה המפורסם באותו וכול שהיה מחזיר בעירות שהיו סמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר: מי רוצה לקנות סם חיים? והיו הבריות מקיפין אותו. רבי ינאי היה יושב בטרקלין שבביתו ועוסק בפשוטי המקרא וחוזר עליהן. שמע שמכריז "מי רוצה לקנות סם חיים", אמר לו: בוא עלה לכאן ומכור לי. אמר לו: לא אתה ושכמותך נצרכים לזה. הפציר בו רבי ינאי. הוציא לו ספר תהלים, הראה לו פסוק "מי האיש החפץ חיים", מה נאמר אחריו - "נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה סור מרע ועשה טוב". אמר רבי ינאי: כל ימי הייתי קורא את הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו "מי האיש החפץ חיים".

ויש להבין, מה היה קשה לרבי ינאי בהסברו של הפסוק, שנפשט לו לאחר מפגשו עם אותו רוכל?

פרש מהרז"ו: לשון הפסוק קשה, מדוע הוא בא בלשון שאלה: "מי האיש החפץ חיים" לכאורה היה לו לומר בפשטות שהנוצר לשונו מרע - יחיה.

עד שבא אותו רוכל, סובב בערים ובכפרים והכריז בקול "מי רוצה סם חיים", ומכאן הבין ר' ינאי שדוד המלך בא להשמיענו שעל דבר זה שכולם נכשלים בו, יש להודיע בלשון הכרזה, וכאותו רוכל שהכריז בקול "מי רוצה סם חיים", כך אמר דוד: "מי האיש החפץ חיים".

ומדוע הלך אותו רוכל דוקא לעיר ציפורי ולעירות הסמוכות לה כדי למכור סחורה זו?

באר רבי יוסף מפונא (חתנו של ה"נודע ביהודה"), על פי דברי ה'זהר' הקדוש שבאר על דרך הרמז את הפסוק "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" (שמות לה, ג), ש"אש" זו אש המחלוקת. יום שבת הוא יום שבו יש פנאי לאנשים לשבת ולשוחח על דא ועל הא, וממילא עלולים לבוא לידי ריב ומחלוקת. והנה בציפורי היה יום ארוך יותר משאר המקומות, כמובא בגמרא (שבת קיח ע"ב) "יהי חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי". העיר ציפורי שכנה בראש ההר, ומשום כך כניסת השבת היתה כמו בכל מקום, אך יציאת השבת היתה מאוחרת יותר כי שקיעת החמה נתאחרה, ונמצא שהשבת שם היתה ארוכה יותר. לכן בא לשם להזהירם באופן מיוחד על עוון לשון הרע ומחלוקת.

(ומתוך האור)

ועץ ארז. ושני תולעת ואזב.

אומר רש"י - ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו, כתולעת וכאזב.

אומר הספר פרדס יוסף - כאשר בן אדם משפיל את עצמו, ישנה סכנה שיבוא לידי גאווה בגלל ההשפלה.

ישנה הנהגה בעולם המוסר, של אנשים שנוהגים להשפיל עצמם עד לעפר, וממילא, לא תהיה לו שום סיבה להתגאות.

אותם אנשים היו עושים פעולות, כדי להשפיל את עצמם. לדוגמא, היו נכנסים למכולת ושואלים: "סליחה, אולי יש לכם במקרה 100 גר' מסמרים?", או שהיו נכנסים לבית מרקחת ושואלים: "סליחה, אולי במקרה יש לכם עוגה?".

אנשים היו חושבים אותם למשוגעים, וככה הם היו מכניסים להם לראש, שהם לא שווים כלום.

בן אדם שמגיע למקום כזה, שכולם מחשיבים עצמם לאפסים, יכל להתגאות ולומר לעצמו: "הבחור הזה אפס?! אני הרבה יותר אפס ממנו!"

☺

אם ככה, גם בעונה יש סיכון.

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן

נפתח במילתא דבדיחותא של ה'קרן לדוד', פעם אחת נכנס לביתו ה'יוסי' מפיאפא בשעה שהכין את הדרשה לשבת הגדול, [נתגדל בבית דודו כמה שנים בצעירותו] וראה שהוא מעיין בדרשה שאמר בשנה שעברה. ואמר לו שכיון שבעלי הבתים יש להם זכרון נפלא, לכן הוא מעיין במה שכבר דרש בשנה שעברה, שלא יחזור על דבריו.

וסיפר שפעם אחת היה הרב דורש דרשה בבית המדרש, ואשה אחת מעזרת נשים אמרה לחברתה, שהדרשה הזאת כתובה ב'צאינה וראינה', חברתה חברה אית לה עד שהגיעו הדברים לאזני הרב, והחליט מאותו שבת ואילך שהוא בודק בצאנה וראינה שלא יאמר ח"ו איזה דבר בדרשתו מה שכבר כתוב שם. פעם אחת נכנס השמש לבית הרב לפני הדרשה, ומצא אותו מסתכל בצאינה וראינה, יצא השמש וסיפר לכל, שהוא תפס את הרב שבאמת הוא מעיין בצאינה וראינה לפני הדרשה...

ועתה נתחיל בעז"ה להכין נפשינו לקראת היום טוב הבא עלינו לטובה, כמ"ש בתפארת שלמה "כול מראש חודש" שבאמת אנו יכולים להתחיל להכנס לאור היום טוב מראש חודש ניסן. ולזאת נלמד מדברי רבי שלמה קלוגר לקשר את פרשת מצורע לשבת הגדול, וכמ"ש הקרן לדוד שבעלי הדרוש אין יודעים מה לדרוש כששבת הגדול חל ב' מצורע... ואמר כיון שאנו צריכים אוצר גדול של שפע שנוכל להכניס את חג הפסח בהרחבה, זהו הקשר לפרשת מצורע ששלח לנו הקב"ה אוצר בקירות הבית ע"י נגעי הבתים, מכים בקיר ומוציאים אוצר, והרי כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליא, זהו שבת הגדול, שזה השבת ממשיך שפע גדול.

'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן', והקשו המפרשים הרי עדיין הוא טמא ואינו נכנס לב' מחנות, מדוע כינה הכתוב את יום ביאתו אל הכהן 'כיום טהרתו', הרי אינו טהור עדיין, ואסור במעשר וכ"ש תרומה וקדשים. עוד הקשה רבי שלמה קלוגר שבהמשך לשון הכתובים מכנים את תהליך הטהרה כרפואה, כדכתיב 'והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', א"כ היה צריך לכתוב 'כיום רפואתו' ולא ביום טהרתו? וביאר רבי שלמה קלוגר לאור מה שחידש לעיל ואח"כ מצא כדבריו בג' מקומות בזה"ק שבאמת יש בנגעים יסורים של אהבה, כמ"ש בגמ' ברכות כל מי שיש בו מד' מראות נגעים הללו, אינו אלא מזבח כפרה, בחי' כי את אשר יאהב ה' יוכיח'. ואיך יבדוק האדם אם אלו הנגעים באים לטמאו או לקרבו, דבר זה תלוי אם נראו באלו הנגעים סימני טומאה. אם קיבלו באהבה לא יטמא בצרעת, אדרבה אזי הוא במדרגת 'כי את אשר יאהב ה' יוכיח', ואם ח"ו על ה' יזעף לבו, אזי נתגלים בו סימני טומאה. וזה שכתוב 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת, והיה בעור בשרו לנגע צרעת', שהברירה בידו אם תהיה נגע צרעת בתוך השאת וספחת, שאם יקבל היסורים באהבה, לא יטמא, וגם לאחר שנטמא, כשיחזור בו ויתגבר לקבל היסורים באהבה, אזי יצמח בו שער שחור ויתרפא הנגע.

והנה איך נוכל לדעת אם זה האדם התרפא בשלימות או לא, סימן לדבר אם הוא יכול להביא קרבן עשיר, או שהוא מצורע 'אשר לא תשיג ידו בטהרתו', היינו שעוד לא הכיר שהיסורים באו לו באהבה, כי בתחילה צעק על זה 'טמא טמא', וכאילו זועף לבו על היסורים, ואינו מקבל היסורים באהבה שהם מטהרים אותו. זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרת מחשבותיו וזעפת לבו על ה', כשמקבלם באהבה, אזי יראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע ויוכל להביא קרבן עשיר. כי הכהן אינו מכיר בתחילה באיזה ענין נרפא, אם מחמת עצמו, או מחמת שהתפללו עליו קרוביו ואוהביו, הדבר תלוי אם הוא יכול להביא קרבן עשיר, שזהו סימן שהוא משיג ידו בטהרת פנימיות נפשו.

(הגרמ"י רייזמן)

"זאת תהיה תורת המצורע" (יד, ב)

לכן, אם התורה היתה מצוה לקחת רק עץ ארץ ואזוב, הנפילה היתה מלמעלה עד למטה – מעץ הארץ שהוא מרומם ביותר, ועד לאזוב שהוא המושפל ביותר.

באה התורה ונקטה ב'קו אמצע' ואמרה: "בין עץ הארץ לאזוב, תכניס שני תולעת".

כלפי מה אמורים הדברים ?

אומרת המשנה {אבות א, א} - משה קבל תורה מסיני.

נשאלת השאלה – למה לא נאמר משה קבל תורה בסיני ?

הפשט הוא, שמשה רבינו קיבל את תורת הענוה מהר סיני. כשראה משה, שמכל ההרים שרצו לקבל עליהם את התורה, בחר הקב"ה דוקא בהר סיני כי היה ההר הנמוך מכולם, שנאמר {תהילים סח, יז} **למה תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף ה' ישכן לנצח.**

מובא בשם האדמו"ר מקוצק:

אם הקב"ה כ"כ מחבב הרים נמוכים, למה לא ניתנה התורה בתוך בקעה ?! למדנו מכאן יסוד, שהר צריך להיות. אם לא יהיה הר, לא יהיה כלום.

כלפי מה הדברים אמורים ?

אמר האדמו"ר מקוצק – כל יהודי, צריך שיהיו לו בכיס שתי פתקאות. באחת יהיה כתוב **"כי בצלם אלקים עשה את האדם"** ובשניה **"ואנכי עפר ואפר"**.

נשאלת השאלה – בשביל מה צריך את זה ?

אם אומרים לבן אדם: "בוא תייסד שיעור תורה"

"אני לייסד שיעור ?! אין לי כח לזה ..."

"אולי תייסד גמ"ח ???"

"לא נראה לי ..."

אומרים לו: "תשמע, אתה יודע שנבראת בצלם אלקים ?! אם ככה, יש לך כוחות לכך !"

מצד שני, פוגעים ומשפילים אותך ?! תוציא את הפתק השני - **"ואנכי עפר ואפר"**. ממילא אם תבין שאתה עפר ואפר, לא תיפגע מאף אחד.

אמר האדמו"ר מקוצק – אבל ישנה בעיה אחת, שאנשים מחליפים את הפתקים.

כשאומרים לאדם להקים שיעורי תורה או להקים גמ"ח, אומר האדם: **"ואנכי עפר ואפר ... אני יכל להקים משהו ?!"**, וכשפוגעים ומשפילים אותו, הוא אומר: "אתה יודע על במי פגעת ?! באלקים !"

אם ככה, צריך האדם לדעת להוציא את הפתק המתאים, בזמן המתאים. מבקשים ממך לעשות פעולה מסוימת, אל תאמר "אין לי כח", שהרי נבראת בצלם אלקים. כשפוגעים בך, תדע שאתה **עפר ואפר!**

(ברוך שאמר)

מאוצרות המגידים

יצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות (יד, ד)

פירש רש"י: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול".

על עוון לשון הרע אמרו חז"ל (ערכין טו, ב) "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא, מאי דכתיב: 'מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה' ? אמר לו הקב"ה ללשון: כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד, אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת של בשר".

אשאל אתכם, מורי ורבותי: וכי שני השומרים הללו הם אכן גדרים, המקשים על האדם לדבר? אם אין שיניים קל יותר לדבר? אם עושים גדר של אבנים ושל ברזל – נוח, אי אפשר להיכנס, אבל הגדרים האלו שהקב"ה ברא ללשון – איזו גדר הם? אם משהו יעשה גדר מנייר שהגנבים לא יכנסו – זו גדר?

וודאי הכוונה ללמוד מוסר מאותו 'חומות', שאדם ילמד וישכיל ויתבונן – תראה כמה מוחבאת הלשון פנימה, כמה היא זקוקה לשמירה. כל עוד התינוק לא יודע לדבר – אינו צריך שיניים. ברגע שהוא מדבר – יש לו כבר שיניים. כל זאת, כדי שאדם יתבונן ויבין כמה שמירה צריכה הלשון.

יש לנו ב"ה את ספר "שמירת הלשון" – קילורין לעיניים. רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על החפץ חיים זצ"ל: כמה פשטות ככה גדלות. כאשר פותחים את הספרים שלו מבינים כי לשון הרע וגסות הדיבור הם פשוט אש! אחד הדברים שכתובים בחז"ל וה"חפץ חיים" מצטט זאת שוב ושוב הוא, שהמדבר לשון הרע, בתפילה ובלימוד שלו נכנסת רוח טומאה, והתפילה נמאסת, באותו פה שדיברת לשון הרע אתה לומד ומתפלל לריבונו של עולם!! א מויראדיגע זאך!

סיפרתי כמה פעמים את הסיפור ששמעתי בבארא פארק. טוב לספר אותו לאחרים, בפרט לילדים.

מלך גרמניה ערך ביקור ברוסיה. כמובן הגיע עם כל הפמליא.

ערכו סעודה גדולה לכבודו, ארוחת ערב גדולה. שר הטבחים הגיש מאכל, שאצלו קוראים לזה קישקע – מעי של בהמה. טוחנים כל מיני מטעמים ומכניסים בתוך הקישקע.

מלך גרמניה ראה מאכל חדש, טעם ממנו ומאוד מצא חן בעיניו.

הוא הורה לשר הטבחים שלו שהצטרף לפמליא: "תפגש עם שר הטבחים של רוסיה, ותבקש ממנו את המתכון, כי אני רוצה שתלמד לעשות 'קישקע'".

אתם יודעים, אוכל למלך זה לא סתם, קצת ככה וקצת ככה. צריך לשמוע את ההוראות בדיוק מוחלט [ובפרט אצל הגרמנים...], כך וכך בשר טחון, כך וכך קמח, פלפל, מלח, סוכר, וכמה פפריקה ושאר תבלינים. הפגישה נערכה והטבח הרוסי הדריך את עמיתו הגרמני ברשימה מפורטת, ממש על המילימטר.

נסעו בחזרה. מלך גרמניה מגיע לביתו. ויהי היום, הגיע מלך פלוני לביקור בגרמניה. הטבח הוציא תא הרשימה הטמונה באוצרותיו, ועשה כמו שלימדוהו ברוסיה, הכל בדיוק מוחלט – בשר, מלח, סוכר, פלפל, פלאי פלאים. הכניס את הכל בתוך הקישקע.

התבשיל היה מוכן, הגישו לסעודה הגדולה, החלו לטעום. המלך נטל את הסכין ואת המזלג, הכניס לפיו חתיכה מהמאכל, ואבוי! נהיה לו חושך בעיניים. טעם תפל, עם ריח נורא. לא ידעו אם זה רעל, או שלקחו את האוכל מהאשפה...

מיד הורידו הכל מהשולחן, ובינתיים הביאו לכל המסובים מים לשטוף את הפה מהגועל שנדבק בהם.

אחרי הסעודה רצה כמעט מלך גרמניה להרוג את שר הטבחים. הטבח התחנן: "אדוני המלך, אני יכול להישבע אלף שבועות, עשיתי בדיוק כמו ששר הטבחים ברוסיה לימד אותי, לא שיניתי דבר וחצי דבר. מה אני יכול לעשות שכך קרה?"

המלך הורה לו בזעם: "עכשיו אתה נוסע לרוסיה לברר מה היתה הבעיה והיכן הטעות".

הטבח שמח עד השמים, העיקר שלא הורגים אותו. יצא לדרך, הגיע לרוסיה. שם סיפר לשר הטבחים של הרוסי: "אוי מה שהיה לנו, עשיתי את הקישקע, והמסובים כמעט הקיאו, הרגישו שאוכלים זבל".

הטבח הרוסי ביקש ממנו: "תביא את הרשימה שלך". הגרמני הציג את הרשימה על פיה הכין את הקישקע – אחת, שתיים, שלוש, ארבע, הכל בסדר.

"רגע", נזכר הטבח הרוסי, "כאשר הבאת את המעי למטבח, מה עשית?"

"מה פירוש מה עשיתי? טחנתי בשר, טחנתי לחם, פפריקה, מלח וסוכר, ומלאתי את הכל בתוך המעי".

"אוי, וי!", קפץ הרוסי ממקומו, "אתה נורמלי?! הלא זה מעי של בהמה! את המעי צריכים לשטוף היטב, עם מים רותחים, ואחר כך להשרות במים עשירים וארבע שעות, שכל הטינופת תצא מהמעי והוא יתנקה. אחר כך שוב שוטפים, עד שבטוחים שהמעי נקי לחלוטין. רק אז אפשר להכניס את כל המצרכים... היכן השכל שלך?! – כעס עליו שר הטבחים הרוסי.

יכול אדם להטעין על עצמו את המצוות הטובות ביותר, אבל אם יכניס אותן בפה לא נקי, הוא מקלקל את הכל!

(יחי ראובן)



פרשת השבוע שנקרא בע"ה, בשבת זו, פרשת מצורע. עוסקת הפרשה בטהרת המצורע ובצרעת הבית.

הצרעת כתובה בתורה, לא כסדר שמקבלים אותה. בתורה כתוב קודם כל צרעת הגוף, לאחר מכן צרעת הבגד, ובפרשה שלנו מופיעה צרעת הבית. אבל הסדר שבו האדם לוקה בצרעת, לא כך. אלא קודם כל צרעת הבית, לאחר מכן צרעת הבגד, ולבסוף צרעת הגוף.

דבר ראשון, צריך להבין מה זה בכלל עונש הצרעת.

אומרת הגמרא {מסכת ערכין טז, א} - א"י יוחנן על שבעה דברים נגעים באין על לשון הרע ועל שפיכות דמים ועל שבועת שוא ועל גילוי עריות ועל גסות הרוח ועל הגזל ועל צרות העין.

לשון הרע, כידוע, הוא חשיפה של דברים שאנשים בדר"כ מעדיפים להצניע. כלומר, האדם מצניע מעשה מסוים שעשה, ומישהו הלך ופרסם את הדבר. לכן כמו שהוא הלך ופרסם את הדבר והוציא אותו החוצה מ'הכיסוי' שלו, במידה כנגד מידה הקב"ה מסייר ממנו 'כיסויים'.

אומר הכלי יקר {סוף פרשת תזריע} - ותדע ותשכיל כי ג' מיני צרעת באים על ג' דברים, שהם כסוי לאדם זה לפנים מזה. מכסה ראשון הוא, עורו לבשרו. למעלה מעורו, בגדיו שהם כסוי לעורו. למעלה מהם, ביתו כי הוא מכסה לו להצילו ממטר ומזרם. ומי שהוסר מעליו כל מכסה נקרא פרוע ומגולה לכך נאמר (שמות לב, כה) וירא משה את העם כי פרוע הוא ודרשו רז"ל (ילקו"ש מצורע יד, תקסג) שנלקו בצרעת שנאמר בו וראשו יהיה פרוע, (ויקרא יג, מה) ע"כ הזכיר תחילה נגעי עורו ואחר כך נגעי בגדיו ואח"כ נגעי בתים להסיר

מכסוה אחת אחת עד שיהיה פרוע ומגולה מכל וכל. וכן דעת המדרש שמביא הילקו"ש בפסוק ראשו יהיה פרוע. על דרך ויגל את מסך יהודה (ישעיה כב.ח) על חורבן בהמ"ק כי בחורבן הבית נעשו מגולין מכל וכל. אמנם לדעת רז"ל (ויק"ר יז.ד) הסדר הפוך כי אמרו אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה כו' לכן מביא תחילה נגע על ביתו לא חזר בו מביא גם על בגדיו לא חזר בו מביא גם על גופו כו'. ומה שהזכיר תחילה נגעי הגוף לפי שהקב"ה מתרה במכה אחרונה הגדולה תחילה כמו שאמר לפרעה (שמות ד.כג) הנה אנכי הורג בנך בכורך וכמו שפירש רש"י שם, כך הזכיר כאן נגעי הגוף בראשונה לאיים על האדם ממה שהוא מתירא ביותר אבל לעולם אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחילה כי אל רחום וחנון הוא. כל אלה צורות של כיוסיו, ולכן האדם נענש דוקא בנושאים האלה, של בית, בגד ועור.

היות והצרעת באה על: בית, בגד וגוף, אבל במדבר לא שייך להביא צרעת על הבית, כי אנשים היו גרים באהלים, לכן לא שייך להביא צרעת על האהל, וגם לא על הבגד. למה? כי כאשר יצאו ממצרים, כל אחד יצא עם סט אחד של בגדים, כאשר הענינים, היו מכבסים להם את הבגדים.

אם ככה, לא שייך להביא צרעת על הבית, כי אין בית. ועל הבגד, אי אפשר לומר לאדם שקיבל צרעת "תלך בלי בגדים", לכן הדרך היחידה להעניש במדבר, היתה רק צרעת הגוף.

יתכן גם, שלכן הקב"ה כותב בתורה את הדברים בסדר הזה, כי כל עניין צרעת הבית, שייך רק כאשר יגיעו לארץ ישראל.

אומרים חז"ל במדרש {ויקרא רבה, פרשה יז, אות ד} - רב הונא בשם רבי יהושע בר אבין ורבי זכריה חתניה דרבי לוי בשם רבי לוי, אין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה, ממי את למד מאיוב, שנאמר {איוב א, יד}: הבקר היו חרשות, מלמד שהראה לו הקדוש ברוך הוא מעין עולם הבא, שנאמר {עמוס ט, יג}: וגש חורש בקצר, {איוב א, טו}: ותפל שבת ותקחם, אמר רבי אבין בר כהנא יצאו מכפר קריינוס והלכו את כל האבילין ובאו למגדל צבעייתא ומתו שם, {איוב א, טו}: ואמלטה רק אני לבדי להגיד לך, אמר רבי יודן כל מקום שנאמר רק, מעוט, אף הוא משבר ומלקה.

אמר רבי יודן לבדי ועל לבדי להגיד לך, אף הוא כיון ששמע מיד מת. {איוב א, יז} עוד זה מדבר וזה בא ויאמר כשדים שמו שלשה ראשים, רבי שמואל בר נחמן אמר כיון ששמע איוב כך מיד התחיל מגייס חילותיו למלחמה, הדא הוא דכתיב {איוב לא, לד} כי אערץ המון רבה ובזו משפחות יחתני. אמר אמה זו בזויה, שנאמר {ישעיה כג, יג}: הן ארץ כשדים זה העם לא היה, לא היתה באה אלא לתן אימתה, כיון שנאמר {איוב א, טו} אש אלהים נפלה מן השמים, אמר מה אני יכול לעשות, {דניאל ד, כח}: קל מן שמיא נפל, מאן יכולה לעשות {איוב לא, טז} ואדם לא אצא פתח, לקח לו חרס להתגרד בו אם ככה, קודם כל לקח לו הקב"ה את הבקר, אח"כ את הגמלים, את הצאן, ורק אח"כ את הילדים, עד שהגיע אליו. ללמדך שאין בעל הרחמים נוגע בנפשות תחלה. אף במצרים כן לפני שהעניש הקב"ה את פרעה במכת בכורות, הוא נתן לו הרבה עונשים בממונו, שנאמר {תהלים עח, מח}: ויסגר לברד בעירים ומקניהם לרשפים, ואחר כך {תהלים קה, לג}: ויך גפנם ותאננתם וישבר עץ גבולם, ורק אחר כך {תהלים קה, לו}: ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם. אותו הדבר, מביאים חז"ל לגבי מחלון וכליון בניו של אלימלך, שירד למואב, כי בעקבות הרעב שהיה בארץ ישראל, הוא חשש שיבואו העניים לרושש את ממונו - אף מחלון וכליון כן, בתחלה נגעה בהם מדת הדין בממונם מתו להם הסוסים, אח"כ החמורים, אח"כ הגמלים ועדיין לא קלטו את המסר, ואחר כך {רות א, ה} וימתו גם שניהם.

עד כאן דברי המדרש.

מביא הדעת זקנים מבעלי התוספות דעה אחרת מהמדרש:

כותב הדעת זקנים מבעלי התוספות - ונתתי. אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל ראו מה ביניכם לאומות העולם כשהן חוטאין אני מלקה בהם תחלה ואח"כ בבתייהם שנאמר וינגע ה' את פרעה כו' אבל אתם אם חטאתם בתיכם אני מלקה תחלה שנאמר ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכי מה חטאו העצים והאבנים אלא כדי שיראו ויקחו מוסר וכן אתה מוצא כשחטאו ישראל ורצה הקב"ה להגלותם הביא סנהריב על כל האומות כדי שיראו ישראל ויעשו תשובה שנאמר הכרת גוים וכו' כך הקב"ה מראה לאדם ומלקה ביתו תחלה אם חזר בו מוטב ואם לאו בגדיו לוקים שנאמר אחר כך ולצרעת הבגד ועדיין אם חזר בו מוטב ואם לאו לוקה בגופו שנאמר לבסוף איש כי יהיה זב וגם לוקה בג' מינין הללו לשאת ולספחת ולבהרת וזש"ה נכונו וללצים שפטים אמר הקב"ה עד שלא בראתיו תקנתי לו את אלו. משל לעבד רע שנמכר בשוק והלך אדם לקנותו והכיר בו שהוא רע ולקח עמו כבלים ומקל לרדותו בהם אם יסרח כיון שסרח אסרו בכבלים והכהו במקל אומרת הגמרא {מסכת יבמות סג, א} - א"ר אלעזר בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר {צפניה ג-י} הכרתי גוים נשמו פנותם החרבתי חוצותם וכתיב {צפניה ג-ז} אמרתי אך תיראי אותי תיקחי מוסר. אומר רש"י - בשביל ישראל. ליראם כדי שיחזרו בתשובה.

זאת אומרת, אם אתה רואה שהקב"ה עושה רעידת אדמה ביפן, זה לא בשביל יפן, אלא בשביל ישראל. הקב"ה 'מרקיד' את יפן כדי שאנחנו נחזור בתשובה.

פעם ניכנס יהודי מסין לחפץ חיים. שאל אותו החפץ חיים: "תגיד, מה עם השיטפונות בסין?"

שאל אותו היהודי: "למה הרב מתעניין בסין?!"

אמר לו החפץ חיים: "אין דבר שקורה בעולם, שלא שקור לכלל ישראל, כמו שנאמר {צפניה ג, ז-ו} הכרתי גוים נשמו פנותם... אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר. יהודי שעומד בשוק הראשי של ורשה, לוקח כיסא ומתחיל לדבר באידיש. כולם מבינים שהוא לא מדבר לפולנים, אלא ליהודים שנמצאים בשוק. כך הקב"ה, כשמביא אסונות לעולם, לא מתכוון לגוים, אלא לעם ישראל, שיראו את האסונות ויבינו שהקב"ה מדבר אליהם, כדי שיחזרו בתשובה."

לא מענין אף אחד, אם ילכו ליפנים מיליון או שני מיליון מכוניות של

TOYOTA. אם זה לא יהיה, יסעו עם מכוניות אמריקאיות. חסר מכוניות?!

כך אומר המדרש. כשהקב"ה נותן לאדם צרעת בבית, הוא לא נותן לו את זה כדי שיעשה שיפוצים. אלא הוא רוצה ללמד את האדם לקח, כי המקום הבא שתגיע הצרעת זה בגופו, "תעצור כאן, כדי שזה לא יתדרדר".

היינו רוצים היום לעמוד על ענייני הצרעת, רק לפני שנתחיל נקרא פסוקים בטהרת המצורע:

אומרת התורה {יד, א} וידבר ה' אל משה לאמר: {ב} זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן.

אומר רש"י - זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו בלילה.

{ג} ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע.

אומר רש"י - אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם בימי חלוטו.

{ד} וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזב.

אומר רש"י - ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח: ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזב.

{ה} וצוה הכהן ושחט את הצפור האחת אל כלי חרש על מים חיים: {ו} את הצפר החיה יקח אתה ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב וטבל אותם ואת הצפר החיה בדם הצפר השחטה על המים החיים: {ז} והזהר על המטהר מן הצרעת שבע פעמים וטהרו ושלח את הצפר החיה על פני השדה.

אומר התרגום יונתן בן עוזיאל - {ז} וידי על בית אפוייה דמידי מן סגירותא

שבעתי ומנין וידיכניה ויפטור ית ציפורא חייתא על אנפי חקלא ויהי אין איטימוס ההוא גברא למילקי תוב בצורעא תייבא ציפורא חייתא לביתיה

ביומא ההוא ומתכשרא למיכלא וית צפורא נכיסא הוה מקבר כהנא במיחמי מצורע - אם הבן אדם חוזר לדבר לשון הרע, אותה ציפור חוזרת אליו ומזהירה אותו: "תזכור, כבר עברת פעם תהליך של צרעת!"

{ח} וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהל שבעת ימים: {ט} והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבת עיניו ואת כל שערו יגלח וכבס את

בגדיו ורחץ את כשרו במים וטהר. שום שיערה לא נשארת לו, מלבד העפעפיים!

{י} ובוים השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלשה עשרים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן: {יא} והעמיד הכהן

המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה' פתח אהל מועד: {יב} ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב אותו לאשם ואת לג השמן והניף אתם תנופה לפני

ה': {יג} ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת ואת העלה במקום הקדש כי כחטאת האשם הוא לכהן קדש קדשים הוא: {יד} ולקח הכהן מדם

האשם ונתן הכהן על תנוך אזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית: {טו} ולקח הכהן מלג השמן ויצק על כף הכהן השמאלית: {טז}

וטבל הכהן את אצבעו הימנית מן השמן אשר על כפו השמאלית והזהר מן השמן באצבעו שבע פעמים לפני ה': {יז} ומיתר השמן אשר על כפו יתן הכהן

על תנוך אזן המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית על דם האשם: {יח} והנותר בשמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר וכפר עליו

הכהן לפני ה'.

משום עבירה שבן אדם עושה, לא מצאנו כזו טהרה.

אני רוצה לשאול שאלה נוספת:

הקב"ה ניזהר, שלא לגלות שם של חוטא. לדוגמא:

מי היה המגדף בפרשת אמור? התורה לא אומרת. מי היה המקושש?

אומרת התורה {במדבר כז, א} ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה

ומלכה ותרח: {ב} ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה פתח אהל מועד לאמר: {ג} אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו: {ד} למה יגרע שם

אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו.

התורה לא אומרת, אבל רש"י מביא מחלוקת חז"ל:

אומר רש"י - והוא לא היה וגו'. לפי שהיו באות לומר בחטאו מת, נזקקו לומר לא בחטא מתלוננים, ולא בעדת קרח שהצו על הקב"ה, אלא בחטאו לבדו

מת, ולא החטיא את אחרים עמו (שם קיח: ספרי שם), רבי עקיבא אומר, מקושר עציס היה, ורבי שמעון אומר, מן המעפילים היה (שבת צו).

אלמלא בנותיו היו באות ומבקשות נחלה, אף אחד לא היה יודע מי היה המקושר.

נשאלת השאלה – למה התורה לא מפרסמת את שמותיהם?
כי הקב"ה מעלים את שמות החוטאים, אין ענין לדון בהם. אחת חטאה, ופרסמה הכתוב:

אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה לג, אות ה} – רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים ... ולא נמצא אחד מהם פרוץ בערוה, תדע לך שהיה כן אחת היתה ופרסמה הכתוב, שנאמר {ויקרא כד, יא}: ושם אמו שלמית בת דברי למטה דן, שלמית, דאמר רבי לוי זהות פטטא בשלמא, שלם לך שלם לכו. בת דברי, אמר רבי יצחק שהביאה דבר על בנה. למטה דן, גנאי לאמו, גנאי לו, גנאי למשפחתו, גנאי לשבטו שיצא ממנו. דבר נוסף, יהושע יוצא למלחמה על העי.

אומר הנביא {יהושע ז, ה} ויכו מהם אנשי העי כשלישים וששה איש וירדפום לפני השער עד השברים ויכו במורד וימס לבב העם ויהי למים: {ז} ויקרע יהושע שמלתיו ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה' עד הערב הוא וקני ישראל ויעלו עפר על ראשם: {ז} ויאמר יהושע אהא אדני ה' למה העברת העיבר את העם הזה את הידן לתת אתנו ביד האמרי להאבידנו ולו האולנו ונשב בעבר הידן על מה באה עלינו הצרה הזאת?!

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין מג, ב} – בשעה שאמר הקב"ה ליהושע {יהושע ז-יא} חטא ישראל אמר לפניו רבש"ע מי חטא אמר ליה וכי דילטור אני? לך הפל גורלות.

דבר נוסף, התורה לא מגלה מה היה עץ הדעת. באים חז"ל ומגלים לנו: **אומרת הגמרא** {מסכת ברכות מ, א} – דתניא אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר {בראשית ט-כא} וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר שנתקלקלו בו נתקנו שנאמר {בראשית ג-ז} ויתפרו עלה תאנה ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן. **מביא המדרש דעה נוספת** {בראשית רבה, פרשה טו, אות ז} – רבי אבא דעכו אמר אתרוג היה, הדא הוא דכתיב {בראשית ג, ו}: ותרא האשה כי טוב העץ וגו', אמרת צא וראה איזהו אילן שעצו נאכל כפריה, ואין אתה מוצא אלא אתרוג.

אומרת התורה {צו ו, יח} במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת. **נשאלת השאלה** – למה?

כדי שהאדם שמביא חטאת, לא יצטרך לעמוד בתור, ובינתיים יתחילו לשאול אותו: "תגיד, איזה עבירה עשית?"
בכל דרך אפשרית, מנסה התורה להסתיר שם של חוטא, כדי שלא תבוא הביתא והוא יהיה נושא השיחה: "אל תשאל את מי ראיתי בתורים לחטאת!" ☺

מקום אחד בכל התורה כולה, חרגה התורה ממנהגה, ופרסמה שם של חוטא כדי להזהיר אותנו – **מרים הנביאה**.

אומרת התורה בפרשת {כי תצא כד, ט} **זכור את אשר עשה ה' אליה לך במצרים**.

כותבת התורה גם את שם החוטא, וגם את שם המקום.
בכל יום לאחר התפילה, מזכירים את מרים הנביאה – **"זכור את אשר עשה ה' אליה לך במצרים בדרך בצאתכם ממצרים"**.

נשאלת השאלה – למה מגיע לצדקת כמו מרים, שמפרסמים את חטאה? שאלתו של הסבא מקלם {פרשת כי-תצא}.

כותב הרמב"ם {הלכות טומאת צרעת, פרק טז, ה"י} – **"השמר בנגע הצרעת"** {דברים כד-ט} **"זכור את אשר עשה ה' אליה לך במצרים בדרך"**. הרי הוא אומר התבוננו מה ארע למרים הנביאה שדברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגדלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים ...

עוד, **אומרת התורה** {במדבר יא, כו} **וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד ותנח עליהם הרוח והמה בכתבים ולא יצאו האלה ויתנבאו במחנה: {כז} וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה: {כח} ויען יהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה כלאים {כט} ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם ... {לב, א} בר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח.**

אומר המדרש {תנחומא פרשת צו, אות יג} – ומה אמרו, הרק אך במשה דבר ה' {במדבר יב, ב}, כלומר, במשה דבר ה' לבדו, שפרש מאשתו. הלא גם בנו דבר (שם), כמו כן דבר עמנו ולא פרשנו מדרך ארץ. ומניין היתה יודעת מרים שפרש משה מן האשה. רבי נתן אומר, מרים היתה בצד צפורה כשאמרו למשה אלדד ומידד מתנבאים במחנה (שם יא, כז). וכיון ששמעה צפורה, אמרה, אוי להם לנשותיהם של אלו. ומאיזה זמן פרש משה מדרך ארץ, אלא בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה בסיני קדם מתן תורה שיקדש את

העם ואמר להם: לשלשת ימים אל תגשו אל אשה (שמות יט, טו), פרשו הם מנשותיהם ופרש משה מאשתו. ואחר מתן תורה אמר ליה הקדוש ברוך הוא, לך אמר להם, שובו לכם לאהליכם, ואתה פה עמד עמדי {דברים ה, ל-לא}, ואל תשוב לדרך ארץ. וכשאמרה צפורה אוי לנשותיהן של אלו, הן נזקקין לנבואה שיהו פורשין מנשותיהם כמו שפרש בעלי הימני.

ממשיך הרמב"ם ואומר – והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר {במדבר יב-ג} **"והאיש משה ענו מאד"** ואף על פי כן מיד נענשה בצרעת. קל וחמר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. לפיכך ראוי למי שרוצה לכון ארחותיו להתרחק משיבתו ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס אדם ברשת רשעים וסכלותם.

אם ככה, למרות שמרים לא התכוונה לדבר רעה על משה אחיה, ולמרות כל גדולותיה, באה התורה ומזהירה אותנו: **"זכור את אשר עשה ה' אליה לך למרים בדרך"**!

נשאלת השאלה – למה דוקא את מעשה מרים מזכירים?!

נצטוונו לזכור בכל יום:
א. {דברים כה, יז} **זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים**. ב. {דברים ט, ז} **זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אליה בדרך** (חטא העגל). ג. {דברים כד, ט} **זכור את אשר עשה ה' אליה לך למרים בדרך**.

אומר הרמב"ם {פרשת כי תצא כה, יז} – "... וכן במעשה מרים נצטוונו להודיעו לבנינו ולספר בו לדורות ואע"פ שהיה ראוי גם להסתירו שלא לדבר בגנותו של צדיקים אבל צוה הכתוב להודיעו ולגלותו כדי שתהא אזהרת לשון הרע שומה בפיהם מפני שהוא חטא גדול וגורם רעות רבות ובני אדם נכשלים בו תמיד כמו שאמרו {ב"ב קסה} והכל באבק לשון הרע".

כולנו יודעים עד כמה הקב"ה ניהרר שלא לבזות אנשים.
כותב רבינו יונה {שערי תשובה שער ג, ק"ב} – **צער הכלימה מר ממות**. אומר ר' יוחנן בן זכאי – תגיד, אתה יודע למה בן אדם שגנב שה וטבח ומכר, משלם פי ארבעה, ואדם שגנב שור וטבח ומכר, משלם פי חמישה? כי הוא התבזה!

אי אפשר לקחת שור על הכתפיים, אלא קושרים לו חבל והוא רץ אחריו. אבל את השה, סוחבים על הכתפיים ורצים.
היות והוא סחב את השה על הכתפיים, וכידוע השה לא מריח הכי טוב שבעולם, והוא גם קצת מלכלך, לכן מגיע לו הקלה בעונש של 20%.

למה, מה קרה?!
אומר ר' יוחנן בן זכאי – **"כי הוא התבזה"**!

נשאלת השאלה – הגנב התבזה?!

יושב שופט בבית משפט ושואל את הנאשם "תגיד, אתה נכנסת לדירה של הזקנה?!"

"כן".
"הרדמת אותה?!"

"כן".
"גנבת לה את הארנק?!"

"כן".
"אתה יודע שעל עבירה כזאת זה שנתים מאסר?!"

"כן".
"מה יש לך להגיד להגנתך?"

"אדוני השופט, כשירדתי מהסולם נקרעו לי המכנסיים ..." ☺

"אז מה אתה רוצה?"
"הקלה של 20% בעונש."

"למה?"
"אתה יודע איזה ביזיון זה שנקרעים לך המכנסיים באמצע העבודה?!"

אם ככה, ראינו עד כמה הקב"ה נזהר שלא לבזות בן אדם. ואם הבן אדם ביזה את עצמו, הוא מקבל 20% הקלה בעונש – במקום תשלומי חמישה, תשלומי ארבעה.

אם הקב"ה כ"כ נזהר שהאדם לא יתבזה, בואו נראה מה הוא עושה למצורע:

אדם קם בבוקר, ורואה שיש לו נגע בבית. מה עושים?
תופס את הילד שלו: "צחי! תקפוץ רגע למשפ' כהן ממול, תגיד לו שיכנס אצלי רגע, נראה מה זה הדבר הזה".

הילד מגיע לכהן ... "הרב כהן, אבא שלח אותי אלייך, יש אצלנו משהו בבית, תוכל לבוא לראות אם זה צרעת או לא?"

אמר לו הכהן: "תגיד לאבא שאני לא יכל לקבל הודעות, שיבוא הוא".
למה דוקא הוא צריך לבוא?!

כי **אומרת התורה** {ויקרא יד, לה} **ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית**.

אומרים חז"ל בפסיקתא – והיה אומר לו הכהן דברי כבושים: בני, אין הנגעים באים אלא על לשון הרע, שכן מצונו במרים שלא נענשה אלא על לשון הרע, שנאמר: "השומר בנגעי הצרעת".

אומרים חז"ל {תוספתא} – בני, צא ופשפש בעצמך וחזור כך.

שואל המאור שבתורה – מה זה משנה מי יבוא, הרי גם ככה הכהן בא אליו! לכאורה, התשובה פשוטה – אינו דומה תוכחה לאדם בביתו, לתוכחה מחוץ לביתו. בביתו של הכהן, הכהן מרגיש בנח להשמיע לו דברי תוכחה.

הוא עובר צרעת הבית, צרעת הגוף, הוא מגיע כבר לצרעת, שהוא צריך לצאת מחוץ למחנה.

אומרים חז"ל במדרש – הוא יושב שבעה ימים, מחוץ למחנה. אסור לו לדבר עם אף אחד מחוץ למחנה. יושבים שם חמישה מצורעים, לאף אחד אסור להחליף מילים **בדד ישב מחוץ למחנה** אף אחד לא מדבר איתו! אסור לו לדבר, לפי המדרש, גם אסור לו ללמוד.

אומר לו הקב"ה – אני לא רוצה לשמוע ממך מילה אחת בלימוד, ואל תיקח איתך שום דבר!

למה אסור לו לדבר?

פשוט מאוד – (תהילים נ, טז) **ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פך** – שתוק! לא רוצה את התורה שלך!

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה טז, אות ד} – זאת תהיה תורת המצורע, **הדא הוא דכתיב {תהילים נ, טז}: ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פך**, בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו, אמרו ליה שמא בסדרי מרכבה אתה עוסק, אמר להן לאו, אלא מחריז דברי תורה לנביאים, ונביאים לכתובים, ודברי תורה שמחין כיום נתינתן בסיני, עקר נתינתן באש נתנו, **הדא הוא דכתיב {דברים ד, יא}: וההר בער באש**.

נשאלת השאלה – מה קשור המדרש הזה לפרשת מצורע??

אומר הרד"ל – רצה המדרש לומר לך, שאפילו אדם שלומד תורה ויורדת אש מן השמים מרוב החביבות שיש ללימוד התורה שלו, בכל זאת, ברגע שהוא מדבר לשון הרע, אומר הקב"ה: "אני לא רוצה לשמוע ממנו אף מילה!"

נשאלת השאלה – מה יעשה המצורע במשך שבוע?! יתפלל?!

גם להתפלל אסור לו!

הוא יושב מחוץ למחנה במשך שבוע ימים, בלי להוציא מילה! שבוע שלם הוא לא עושה כלום!

נשאלת השאלה – מה הוא כן עושה במשך שבוע???

לומד את כל ה'דפי זהב' בע"פ – את כל מספרי הטלפון של משה' כהן ☺ הוא עומד על הגדר, ומחפש אנשים שעוברים: "הלו, תתפלל עלי דוד בן שרה'!!!"

נשאלת השאלה – למה הוא צריך לחפש אנשים שיתפללו עליו, שיתפלל על עצמו?!

אומר הזוהר הקדוש {פרשת מצורע נג, ע"א} – הוא לא יכל להתפלל על עצמו. למה? מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קודשא בריך הוא דהא אתער עליה רוחא מסאבא כל המדבר לשון הרע, תפילותיו לא עולות למעלה. כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב, **ביום טהרתו והוא אל הכהן וגו'.**

אומרים המפרשים – עכשיו תבין טוב מאוד, למה משה רבינו מתפלל על מרים "אל נא רפא נא לה", ולמה מרים לא מתפללת על עצמה "אל נא רפא נא לי"? כי היא דיברה לשון הרע, ומי שמדבר לשון הרע, תפילתו לא מתקבלת!

עומד המצורע וצועק: "תתפלל עלי בבקשה!!!", שנאמר **{ויקרא יג, מה} וטמא טמא יקרא**. זה הדבר היחיד שהוא יכל לעשות.

נותנים לו שבוע שלם להיות עם עצמו. "אתה חכם גדול לגלות קלונם של אחרים?! תשב עכשיו שבוע שלם בבדידות, ותעשה חשבון נפש עם עצמך".

האדם הזה ברוך ה' עשה תשובה. ישב ובכה שבוע... התייבש לו כבר שק הדמעות מרוב בכי, וברוך ה' נעלמה הצרעת.

אומר לו הכהן: "נתחיל עכשיו תהליך טהרה – תביא שתי ציפורים, עץ ארז ואזב ושני תולעת..."

לאחר הבאת הקרבנות, עושים אותו קרח אפס-אפס!

רבותי, אתם יודעים מה זה קרח 'אפס-אפס'? אתם יודעים מה זה אדם שהיה לו זקן במשך שלושים שנה, ועכשיו הוא צריך להוריד הכל?! לא משאירים לו אפילו שיערה אחת, אפילו גבות אין לו!!!

איזה ביזיון עובר אדם כזה, בכניסה לבית הכנסת! כל העיניים מופנות אליו! **נשאלת השאלה** – אם הקב"ה כ"כ ניזהר שלא לבזות גנב, למה מספר לשון הרע מקבל כאלו ביזיונות???

בן אדם סיפר לשון הרע, היה שבוע בבדידות, לא למד תורה, למד את כל ה'דפי זהב', מה אתה רוצה ממנו?!

היה לי פעם חבר טוב, קראו לו שרגא גיברלטר שחלה בסרטן העור. הוא התחיל לקבל טיפולים, ולאחר כמה חודשים לא נותרה לו שום שיערה בראש.

יום אחד הלכתי לבקר אותו בבית החולים תל השומר. נכנסתי וראיתי אותו כשהוא יושב בבדידות.

אמר לי: "אתה יודע מה חשבתי? סרטן זה כמו מצורע!"

שאלתי אותו: "למה אתה חושב ככה?"

"אני יושב עם עצמי וחושב, תראה מה זה, באתי אל הד"ר ואמרתי לו, אני רואה שיש לי כתם על היד, מה אתה אומר? אמר לי הד"ר: בוא נסמן את זה בעיגול, תבוא שבוע הבא ונראה אם זה גדל. אם זה גדל, אז זה גידול, ואם לא גדל, אז הכל בסדר". חזרתי לאחר עשרה ימים, והכתם גדל. אמר לי הרופא: בוא ניקח ביופסיה ותבוא בעוד שבועיים. מה אתה עושה שבועיים?! יושב על גחלים. אחרי שבועיים מצלצל הד"ר: תבוא זה סרטן. מה עושים? אתה נוסע לתל השומר, ושם ידונו איזה סוג של תערובת תחסל את הסרטן הזה. אתה מתחיל לקבל טיפולים כימיים, שבוע ועוד שבוע ועוד שבוע... מערך החיסון יורד לאפס, ואז אתה נכנס לבדידות. כל מי שמגיע לבקר, צריך לשים מסכה, שלא להדביק אותי באיזה וירוס.

ככה בדיוק זה העונש של מספר לשון הרע – הוא מקבל צרעת, מגיע לכהן: "תבדוק את העור", הכהן אומר "טמא", יוצא מחוץ למחנה, מגלח את כל שערות גופו, וככה הוא חוזר בחזרה לחברה. זה לא אותו דבר?! יושב מולי בן אדם ונותן לי תיאור חי, איך זה היה כשבית המקדש היה קיים. מי היה יכל לדבר לשון הרע?!

מביא הסבא מקלם בספרו {חכמה ומוסר, חלק ב', מאמר רס"ה} דבר נורא: משל לאדם שישב ליד חדר ניתוח והציץ מבעד לחורים. הוא רואה רופא, שתי אחיות ופציינט ששוכב על המיטה.

איזה ניתוח זה כבר יכל להיות?! מקסימום הוצאת שקדים.

הבחור יושב חצי שעה, ורואה שלחדר הניתוח כבר באים שלשה רופאים ושלוש אחיות.

אומר לעצמו הבחור: "זה כבר לא שקדים... זה נראה לי אגוזים" ☺

לאחר שעה וחצי יוצא הפציינט ואחריו נכנס פציינט חדש.

הבחור מתחיל לראות שלחדר הניתוח ניכנס רופא נוסף... לאחר כמה דקות עוד רופא, ואחריו עוד רופא... עוד אחות... ועוד אחות... אחרים מגיע אחד אחד בריצה עם שני בלוני חמצן ומנות דם, אחריו מגיע אחד עם מכונת לב ריאה, אחריו מגיע אחד עם מכונת אקו לב...

הוא שואל את אחד היושבים בחדר: "תגיד, אולי אתה יודע מה הולך פה?!"

"זה שום דבר, בטח עושים לו ניתוח להסרת פרונקל באף" ☺

"בשביל פרונקל באף, מביאים חצי בית חולים?!"

הבחור כבר מתחיל להבין, שיש כאן משהו רציני.

אומר הסבא מקלם – אין חוטא בתורה, שעובר מה שמצורע עובר!

אדם חטא במזיד – לא הניח תפילין.

הוא עובד כל היום ביציקה על הגג, בא אליו מישוה ואומר לו: "משה, עוד חמש דקות שקיעה, לא הנחת תפילין היום?!"

"עזוב אותי, תן לי לסיים את העבודה!"

"משה, תפילין! 5 דקות!"

"אין לי זמן... מחר אני אשים שטים!" ☺

למחרת הוא קם ואומר לעצמו: "אני לא נורמלי, בשביל בטון ביטלתי מצות עשה מהתורה?!", עולה לירושלים ומביא קרבן עלה.

בא בן אדם, ומתגלח עם מכונת גילוח.

"תגיד, איזו מכונת גילוח זאת?"

"רמינגטון 500A"

"אתה יודע שזה תער מדאורייתא?!"

"עזוב אותי מדאורייתא, מגרד לי אני חייב את זה!!!"

"מגרד לך?! תעשה עם 'משעי'"

"לא יכל, הריח הורג אותי."

"אתה חושב שהריח של הגיהינום יותר טוב?! כדאי שתתרגל בקצב הזה."

בכל זאת הוא התגלח. מה הוא מביא לכפרתו?

לוקחים אותו לבית הדין לקבל ל"ט מלקות.

שואל הסבא מקלם – ראית עוד אדם שעובר תהליך כמו המצורע?!!

הבית הלך, הבגד הלך, הגוף הלך, הוא עובר מחוץ למחנה מושבו, לא קורא ולא לומד, חוזר עם קרחת, ומביא שלשה קרבנות!

אומר הסבא מקלם – אם אתה רואה שלחדר ניתוח מכניסים כ"כ הרבה מכשירים, תבין באיזה צרה נמצא המצורע. תבין מה חומרת העוון של לשון הרע!

אם אתה רואה שמכניסים לחדר הניתוח עגלה עם עשרים מנות דם, מכונת לב-ריאה, בלוני חמצן ואת כל הרופאים במחלקה, זה לא מחייב אותך להתעורר?!

אם אתה רואה שבאים כ"כ הרבה צרות, ואתה רואה כאלה סוגים של כפרה, מזה תבין לבד, עד כמה העוון הזה חמור !

אם ככה, נשאלת השאלה – מה מונח בעוון הזה של לשון הרע?

מביא הגאון מוילנה {קול אליהו} דברי גמרא :

אומרת הגמרא {מסכת שבת קנה, ב} - אמר רב פפא לית דעניא מכלבא אין עני יותר מהכלב ולית דעתיר מחזירא ואין עשיר יותר מהחזיר.

אומר רש"י - לית דעתיר מחזירא. שכל מאכל ראוי לו ומוצא לאכול ואף מאכילין לו הרבה.

לעומת הכלב שהוא עני, אומר שם רש"י, שבכל מקום שהוא מגיע מגרשים אותו*.

* זה היה פעם. היום השתנו הדברים. היום יש את 'תנו לחיות לחיות', ששומרים יותר טוב על החיות מאשר על הילדים. אם הבעלים שלהם יצאו לחופש, משאירים אותם בבית מלון חמש כוכבים, עם מספרה, וטרינר. ממש גן-עדן ☺

נשאלת השאלה - מה רצה רב פפא לומר לנו בזה ?

אומר הגאון מוילנה דבר נורא - תרי"ג מצוות ניתנו מסיני. ישנן עבירות שכולם נוהרים מהם פחד מוות, וישנן עבירות שהם לאווים בתורה, ואנשים מזלזלים בהם.

משל למה הדבר דומה :

יבואו לבן-אדם, ויאמרו לו: "תשמע, יש לי שידוך בשבילך. משפחה טובה ברוך ה', האבא מסור T, האמא חרדית ב - 100%. הבן סוכריה של בחור. ישנה בעיה אחת - האבא אמנם שומר שבת והולך לבית הכנסת בכל יום, אבל בשבת, הוא חייב לאכל חזיר !" ☺

"חזיר ?!?"

"כן, הוא חובב חזיר"

"תגיד לי, אתה נורמלי ?! אני ישתדך עם אחד שאוכל חזיר ?!?"

כן, מה אכפת לך ?! הוא נתן דירה !"

"אתה נורמלי ?! הבת שלי תגור ברחוב ולא תתחתן איתו !"

"מה אכפת לך ?!"

"בשום פנים ואופן לא !"

יבוא אליך מישור נוסף ויציע לך שידוך אחר: "תשמע בחור נהדר, מתפלל שלוש תפילות ביום, קובע עיתים לתורה, עושה חסד לאלפים, באמת משהו משהו ! יש לו רק בעיה אחת - בשבת בצהריים, הוא תופס 'קרבן' ומפשיט לו את העור - בוחר בן אדם מבית הכנסת, ומתחיל לדון עליו - מי הוא, מה הוא, כמה הוא מרוויח וכו'. תגיד, אתה תחתן את הבת שלך עם בחור כזה ?!"

"נראה לי שכן ..."

אומר הגאון - לזה התכוון רב פפא "לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא": אדם שאוכל חזיר, אף אחד לא מוכן להשתדך איתו. אבל מספר לשון הרע, אין לזה בעיה בכלל.

נשאלת השאלה - למה זה ככה ?

אומר ר' נפתלי מאמסטרדם - התברר לך על אדם מסוים, שהוא התחתן עם מישור נוספת, חוץ מאשתו. מה תאמר עליו? מישור יהיה מוכן להשתדך עם אחד כזה ?

"לא !"

"למה ?"

"הוא עבר על חרם דרבינו גרשום."

אומר ר' נפתלי מאמסטרדם - יתכן שהחרם של רבינו גרשום לא רלוונטי, כי החרם הזה תופס רק לאלף שנים.

מתי יסכימו להתחתן איתו ?! כשהוא יביא מכתב היתר מהרבנים.

אומר ר' נפתלי מאמסטרדם - החרם הזה הוא של רבינו גרשום. הלאו של לשון הרע הוא מדאורייתא, זה הקב"ה צוה. איך אתה מפחד מחרם דרבינו גרשום ולא מפחד מלאו מדאורייתא ?! למה זה כ"כ קל בעיניך ?!

מתי התשובה לזה ?

נשאלת השאלה - למה הגאון אומר את "לית דעניא מכלבא" על לשון הרע, ולא על משהו אחר ?

אומר הגאון מוילנה - כי כתוב בגמרא {מסכת פסחים ק"ח, א} - ואמר רב ששת משום ר' א"ב בן עזריה כל המספר לשון הרע וכל המקבל לשון הרע וכל המעיד עדות שקר בחבירו ראוי להשליכו לכלבים שנאמר {שמות כב-ל} לכלב תשליכון אותו.

נשאלת השאלה - למה דוקא לכלבים ?

כי לשון הרע וכלב, הולך ביחד. למה זה הולך ביחד ?

כי זה מתקשר לפסח. במה זה קשור לפסח ?

אומרת התורה {פרשת בא יא, ז} ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו.

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, פרשת וישב, ס' קמ"א} - {בראשית לו, יח} ויראו אתו מרחק ובטרים יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו אמרו שמעון ולוי נשסה בו את הכלבים.

נשאלת השאלה - למה לשלוח עליו כלבים ?

כתוב במפרשים - {לו, ב} ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם - יוסף דיבר לשון הרע, ולכן שולחים עליו את הכלבים, כי כל המספר לשון הרע, ראוי להשליכו לכלבים.

כותב הילקוט שמעוני {פרשת בא, ס' קפ"ז} - רבי ישעיה, תלמידו של ר' חנינא בן דוסא, היה מתענה שמונים וחמש תעניות גימטריא 'פה', כדי שיגלה לו הקב"ה סוד - . אמר: מפני מה זכו כלבים שכתוב בהם והכלבים עזי נפש, יזכו לומר שירה זו 'בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני ה' עושנו. נענה אותו מלאך מן השמים ואמר: ישעיה, עד מתי אתה מתענה על אותו דבר, גזירה היא מלפני הקב"ה, מיום שגילה סודו לחבוקוק הנביא, לא גלה דבר זה לשום בריה שבעולם, אלא בשביל שאתה תלמידו של חכם גדול, לכך זקק לי מן השמים ושלחוני אליך ואמר, כלבים כתיב בהן: "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתן, לכתוב בהן ספר תורה תפלין ומוזות על כל זכו לומר שירה. ולענין שאלה ששאלת חזור לאחוריק, ואל תוסף בדבר הזה עוד כמו שכתוב "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

למה זכו לזה הכלבים ?! כי ישבו לילה אחד בשקט. לילה אחד!

אומרים לבן אדם - אתה מספר לשון הרע ? הכלב הזה, אין לו יצר הרע ויצר הטוב. הוא לא מכיר חכמות, אם הקב"ה אומר לו לשתוק, אז הוא שותק ! למה אתה, שאומרים לך לשתוק, אתה לא שותק ???

אם ככה מובנים דברי הגמרא {מסכת פסחים ק"ב, א} שאדם המדבר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים. למה ?! כי הכלב יותר טוב ממך, הוא לפחות סוגר את הפה !

כותב האר"י הקדוש - אדם המספר לשון הרע, חוזר לעולם בתור כלב.

אני חושב, שלא הכוונה לאדם שפעם אחת דיבר לשון הרע, אלא לאדם שהולך רכיל בכל מקום.

נשאלת השאלה - מה פתאום הוא חוזר בתור כלב ?

האר"י הקדוש לא כותב, אבל החיד"א כותב.

אומרת התורה {מטות לב, מב} ונבח הלך וילכד את קנת ואת בנתיה ויקרא לה נבח בשמו.

אומר החיד"א - ויקרא אם אדם קורא לה=לשון הרע, הוא חוזר בחזרה בתור נבח - כלב.

כולנו יודעים למה ירדנו למצרים - ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם - בגלל לשון הרע.

נקרא בע"ה בהגדה של פסח: "וירד מצרימה. אנוס על פי הדבור" - ירדנו למצרים, כדי לתקן את חטאי הדיבור.

פרעה נקרא בפי חז"ל בשם 'כלב'.

נשאלת השאלה - איפה מצינו שקוראים לפרעה 'כלב' ?

ב - "חד גדיא":

"חד גדיא ואתא כלבא פרעה ונשך לשונא החתול, אלו שבטי-יה שירדו למצרים כתוצאה מהקנאה ביוסף".

אם ככה, למה נקרא פרעה בשם 'כלב' ?

הכלבים אוהבים ללקק דם, כך אומר הנביא {מ"א כא, יט} אשר לקקו הכלבים את דם נבות ילקו הכלבים את דמך גם אתה. מכאן, שהכלבים אוהבים ללקק דם.

נשאלת השאלה - מה פרעה קשור לדם ?!

אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה א, אות לד} - (ישעיה ו, א): בשנת מות המלך עזיהו, ויאנחו בני ישראל, למה נתאנחו, לפי שאמרו חרטמי מצרים לפרעה אין לך רפואה מהצרעת אם לא נשחט מקטני ישראל מאה וחמשים בערב ומאה וחמשים בבקר, ורחץ בדמיהם שתי פעמים ביום כיון ששמעו ישראל גזרה קשה, התחילו מתאנחים וקוננים.

אם ככה, ירדנו למצרים, לפרעה, שנמשל לכלב, כי היינו פגומים בחטאי הלשון, וכל המדבר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים.

רבינו יונה בספרו {שערי תשובה}, מסביר מדוע בני האדם מזלזלים בעוון לשון הרע.

אחת הסיבות לזלזול, כותב רבינו יונה, היא משום שאנחנו לא רואים את העוון הזה.

"מה בסכ"ה אמרתי ?! הרגתי אותו ?! לא. הוצאתי לו אוויר מהגלגלים ?! לא. נתתי לו מכה עם מבוטה ?! לא... רק אמרתי עליו כמה דברים ..."

אתה יודע איזו משמעות יש לדיבור שלך ??? אתה יודע כמה משמעות יש לכל מילה שאתה מוציא מהפה ???

אדם אחד רוצה לברר שידוך למישהו :

"תגיד, מה אתה אומר על הבן של דוד ?"

"הבן של דוד מוצלח ביותר. אבל אני מציע לך שתברר ... הוא לוקח כדורים".

ברגע זה ניגמר השידוך. מצלצל לשדכן: "תבטל!"

"למה, מה קרה ?!"

"לא רלוונטי, תבטל !"

לאחר תקופה, מגיע בחור נוסף לברר על הבן של דוד :

"תגיד, מה אתה אומר הבן של דוד ???"

"הבן של דוד ? הוא בסדר ... אבל אתה יודע, הוא לוקח כדורים"

פעם נוספת שבוטל השידוך.

אם הוא היה שואל "איזה כדורים הבן של דוד לוקח ?", היו אומרים לו שהוא

לוקח ויטמינים נגד הצטננות, שלש פעמים ביום ויטמין C.

אבל לא אמרו לו את זה ... "לוקח כדורים" – ניגמר הסיפור.

אומרת התורה {בראשית מט, ה} כי באפם הרגו איש - עם האף אפשר להרוג.

אומר רבינו יונה – האדם שחטא, לא מרגיש אפילו שהוא חטא.

"מה עשיתי ?! נתתי לו מכה ?! שברתי לו יד ?! שברתי לו רגל ?! בסכ"ה אני

לא רוצה אותו בתור משודך שלי. מה כבר עשיתי?!"

אומר רבינו יונה - החטא הזה כמעט ולא ניתן לכפרה.

אדם שסיפר לשון הרע, צריך ללכת לבקש סליחה מכ"כ הרבה אנשים

שניזונו מהלשון הרע הזה, שכמעט ולא אפשרי לעשות את זה !

לכן, היות והבן אדם לא חש במשמעות המילים שיוצאים מפיו, לכן הוא מזלזל בזה.

כותב ר' חיים פרידלנדר - ביהדות זה בדיוק להיפך. ככל שהחושים דקים יותר, כך העיון חמור יותר.

בן אדם יודע להרגיש דבר, לפי חוש המישוש שלו – הרבצתי ... נתתי אגרופ ... הוצאתי אויר ... הוא מרגיש שהוא עשה משהו. אבל כשבן אדם לא עושה

פעולות מעשיות, הוא לא מרגיש שהוא עשה משהו.

"מה בסכ"ה עשיתי ?! שמעתי ?!"

את השמיעה אי אפשר למשש.

דיבור ?! "בסכ"ה קצת רוח"

אומר הנביא {עמוס ד, יג} יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו !

אפילו שיחה שבין איש לאשתו, דנים את האדם בשמים !

אומרת הגמרא {מסכת חגיגה ג, א} - והא הנהו תרי אלמי דהו בשבבותיה

דרבי והיו שני אילמים בשכנותו של רבי, והיו בני בריתו בני בתו דרבי יוחנן בן גודגא ואמרי לה בני אחתיה דרבי יוחנן דכל אימת דהו עייל רבי לבי

מדרשא בכל פעם שהיה רבי נכנס לבית המדרש הו עייל ויתבי קמיהו היו נכנסים ויושבים לפניו ומניידי ברישיהו ומרחשין שפוותיהו והיו מנענעים

בראשו והיו שפתותיהם רוחשות ובעי רבי רחמי עליהו ואיתסו וביקש רבי רחמים עליהם ונתרפאו ואשתכח דהו גמירי ונמצא שהיו יודעים הלכנא

משניות וספרא הברייתות שעל חומש ויקרא וספרי הברייתות שעל חומשים במדבר דברים וכולה הש"ס ומוכח שהאילים יכל ללמוד.

מסופר על ר' מאיר שפירא מלובלין, שהגיע להתרים אנשים בניו-יורק. נתנו לו לדבר בערב שבת, הזמן שנחשב לטוב ביותר, כל הבית כנסת מלא עד

אפס מקום. אנגליה הוא לא ידע, ועברית הם לא ידעו, אז השפה היחידה שהוא יכל לדבר איתם זה באידיש.

הרב התחיל לדבר. בקדמת בית הכנסת, ישב ילד בן 9 ובמהלך כל הדרשה הנהן בראשו. לאחר שסיים הרב את הדרשה, הוא ניגש לילד ושאל אותו:

"תגיד, אתה מבין אידיש ?"

אמר לו הילד: "לא".

"הבנת על מה דיברתי בדרשה ?"

"כן, אתה רוצה כסף".

אמר לו ר' מאיר שפירא: "נראה לי שאתה היחיד שהבנת אותי פה". ©

יושבים שני הבחורים ומנענעים בראשם. היו אילמים, עד שהקב"ה פתח להם את הפה, ואז התברר למפרע, שהם הבינו את הכל.

שואל הבן יהודיע – מי היו שני האילמים שהתפקחו ?

ואומר – הם היו אלדד ומידד.

איפה זה מופיע ?

ב - והא הנהו תרי אלמי

אומר הבן יהודיע – א"ל מ – אלדד. מ"י מ – מידד.

נשאלת השאלה – למה הם חזרו לעולם הזה ?

בגלל ארבע מילים שאמרו, והיה אסור להם להגיד – "משה מת ויהושע

מכניס". ארבע מילים!

לא לשון הרע, אלא נבואה שלא ניתנה להיאמר ! חזרו לעולם אלמים, בגלל ארבע מילים !

ללמדך, "יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שחו" - תשמור על מילים שאתה מוציא מהפה ! כל עמל האדם לפיה !

ישנו משל כ"כ יפה, אם נוכל ללמוד ממנו והיה זה שכרנו :

מלך יוון הזמין לאירוח את מלך צרפת. מגיעה ארוחת הערב, מנה עיקרית - קישקה.

שואל מלך צרפת: "מה זה ?! זה נראה כמו נחש ארסי..." ©

"תאכל ... תאכל, אתה עוד תבקש עוד מנה. יש מזה בשפע, אל תפחד !"

הוא משתכנע לאכול... "באמת טעים הדבר הזה ! מה זה ?"

"זה קישקה - מעיים של בהמה, שלתוכם דוחפים סולת, קמח, שמן, בצל ... מבשלים 12 שעות ויוצא מעדן!"

קורא מלך צרפת לטבח שלו: "בוא רגע, לך לטבח של המלך, וקח ממנו את המרשם למטען צינור הזה. בשבוע הבא יש לנו אורח מספרד, נגיש לו את זה בתור מנה עיקרית !"

נתן לו הטבח את המרשם והסביר לו שלב אחרי שלב איך להכין את זה. הלך הטבח של מלך צרפת והכין את הקישקה לפי ההוראות. הכל היה נראה מעולה. בבוקר הגיע המלכים לארוחה ... והטבח מגיש את הקישקה.

שואל מלך ספרד: "מה זה ?"

אומר לו המלך הצרפתי: "זה משהו שקיבלנו ממלך צרפת, משהו בונבוניירה. תטעם אתה תבקש עוד !"

מלך ספרד מכניס לפה חתיכה מהקישקה ... טפוווווו ©

"מה קרה??"

"איזה גועל נפש. רצית להרעיל אותי ?!?"

"למה אתה אומר ככה ?!"

"תטעם ותראה !"

מכניס לפה ... טפוווווו ... "איזה גועל נפש, תביאו מהר מים, חמצן ... אין לי אוויר !!"

קוראים מהר לטבח "תגיד, מה עשית ?!"

"תאמינו לי, עשיתי בדיוק כמו שהטבח היווני לימד אותי. אחד לאחד !"

התקשר הטבח הצרפתי לטבח היווני: "הלו, אל תשאל כולם מקיאים פה מהקישקה !"

"עשית כמו שלימדתי אותך ?!"

"אחד לאחד !"

אמר לו הטבח היווני: בוא תגיד לי מה שמת ...

"צלצלתי לבית המטבחים, הזמנתי 12 מטר קישקה..."

"נו, ומה עשית עם הקישקה הזה ?"

"איך שקיבלתי אותו מבית המטבחים, מילאתי אותו ..."

אמר לו הטבח היווני: "תגיד, אתה נורמלי ?! את כל מה שאכלה הפרה

בשלושה חודשים האחרונים הגשת כקישקה ?! צריך לנקות את זה קודם ! לוקחים צינור מכבה אש ומכניסים בתוך הקישקה, כדי שכל הלכלוך יצא

החוצה. אחרי זה שמים את הקישקה בחומץ למשך שעתים כדי שיצא הריח, ורק אז מכניסים את הקישקה! קח אותו מהר לשטיפת קיבה לפני שהוא

יקבל שפעת חזירים מזה". ©

כמה שזה נשמע מצחיק, אמר לי פעם ר' ראובן קרלנשטיין, שכך אנו נראים בשעה שאנו מבקשים מהקב"ה בקשות.

באים לקב"ה ומבקשים: "ריבונו של עולם, תציל אותי ... תושיע אותי ... שידוכים ... פרנסה ... בריאות".

אם לפני חמש דקות, הכנסת בפה הזה את כל הזבל של המדינה ... אתה עומד בתפילת 18 ומבקש "ה', שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך" – "בבקשה

ריבונו של עולם, תעזור לי לפתוח את הפה..."

אומר ר' יהונתן אייבשיץ – לפני חמש דקות לא סגרת את הפה, איך פתאום אתה מבקש שיפתחו לך אותו?! מלאכי השרת עומדים למעלה וצוחקים

ממך ! יותר טוב שתשתוק !

עם פה מטונף כזה, אתה בא לבקש ממני בקשות ?! הטעם של הבקשות שלך, בדיוק כמו הטעם של הקישקה עם כל הזבל בפנים !

בא רב אחד לחפץ חיים ואמר לו: "רבה, אני עובר מעיר לעיר, מדבר על לשון הרע, נכנס באוזן אחת, יוצא בשניה. שום דבר לא עוזר !"

שאל אותו החפץ חיים: "תגיד, כמה זמן אתה מדבר על הנושא?"

"בערך שעה וחצי".

אמר לו החפץ חיים: "שעה וחצי האנשים שתקו ?! מספיק, עשית את שלך!"

אומר הגאון מוילנה – בכל רגע שאדם סותם את פיו, זוכה לאור הגנוז, שאין מלאך ובריאה מסוגלים לעמוד בפניו!

שעה וחצי סגרו את הפה ?! זה יכל להיות רק בדורו של החפץ חיים. בדור

הזה, גם בשעה וחצי יש ארבע טלפונים. ©

אם בן אדם יחשוב פעם אחת, לפני שהוא מתחיל לדבר לשון הרע ... איך תבקש עם פה מלא אשפה ?! למי תפנה ?!

ניגשים לחג הפסח. אמרנו, שהגיטריא של חודש 'ניסן', היא פעמיים 'פה'. העבודה של חג הפסח, היא כולה בפה:

ב - ושת נאכל מצות, ומרור ונשתה ארבע כוסות. ב - קנה, נספר את סיפור יציאת מצרים.

פה-סח, זה הפה שסח תהילות ה'.

שואל הבן איש-חי – הבן שואל: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, הלילה הזה שתי פעמים?"

נשאלת השאלה – את מה מטבילים פעמיים ?

פעם אחת לוקחים כרפס, ומטבילים אותו במי מלח. ובפעם השניה, לוקחים עלי חסה (מורור) ומטבילים אותם בתוך החורסת.

נשאלת השאלה – למה?

כולנו יודעים – כדי שהתינוקות ישאלו.

אומר הבן איש-חי – זה הרבה יותר עמוק:

מתחילים בכרפס ומטבילים אותו במי מלח – זו הירידה למצרים. לוקחים מורור, ומטבילים בחורסת – זו כבר יציאת מצרים.

למה?

אומר הבן איש חי – הירידה למצרים, התחילה בגלל לשון הרע, שנאמר {בראשית לו, ב} **ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.**

אומרים רבותינו – כרפס, ראשי תיבות – כלל ראשון פה סגור.

מתחילים לספר ביציאת מצרים, על שהכל התחיל במכירת יוסף. הורידו ממנו את כתונת הפסים והטבילו אותה בדם, כנגד זה, אנחנו מביאים כרפס ומטבילים אותו בתוך מי מלח, כנגד הדמעות שהורידו כולם על מכירת יוסף! יצאנו ממצרים לאחר 210 שנים ... ומה היתה הסיימת בלילה האחרון של מצרים?!

{שמות יב, כב} ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף.

נשאלת השאלה – למה מסתיימת יציאת מצרים דוקא בפסוק הזה?

אגדת אזוב מסמלת את השפל בך, את העניו. כשכולם אגודים ומחברים, זה התיקון שלנו.

ירדנו למצרים בגלל חטאי הלשון, וכמו שכתוב **"ואתא שונרא ואכלה לגדיא"** – באו השבטים, ו'אכלו' את יוסף.

ושם במצרים, אצל הכלב שנקרא פרעה, תיקנו את חטאי הלשון.

אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, פינחס, ס' תשע"ג} – **אמר רב הונא בשם בר**

קפרא, בזכות ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים: שלא שנו את שמם,

ראובן ושמעון נחתין, ראובן ושמעון סלקין כלומר ירדו ועלו ממצרים באותם שמות. שלא שנו את לשונם, שנאמר {בראשית מה, יב} כי פי המדבר אליכם ובלשון הקודש היה מדבר. ושלא היה בהן לשון הרע, שנאמר {שמות יא, ב} דבר נא באזני העם וישאלו וגו'. אתה מוצא שהדבר היה מופקד אצלן שנים עשר חדש ולא נמצא אחד מהן שהלשין על חברו. ועל שלא היה בהן פרוץ בערוה. תדע לך, שהרי בת אחת היתה ופרסמה הכתוב, דכתיב {ויקרא כד, יא} ושם אמו שלמית בת דברי למטה דן.



"ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" (יד, לד)

בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן (רש"י)

לכל אדם - אומר רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל נגזרה מנת היסורים שעליו לעבור בימי חייו.

אין אחד שנמלט מהם. יתכנו לפעמים תקופות בחיים שאדם אינו סובל, אך אין מציאות כזו שאדם יחיה את כל חייו בשלוה, ללא יסורים. השאלה היא רק: כיצד מקבל האדם את היסורים הבאים עליו, מה תגובתו, וגם כאן, הכל תלוי בנקודת המבט!

הנה כאן, בפרשת נגעי בתים: חז"ל מגלים לנו, שלפעמים חפץ הקב"ה לזכות אדם במטמונו, ולשם כך מביא בקירות ביתו נגע צרעת. הוא מזעיק את הכהן, והכהן שולח להודיע לו: לפני שאגיע לביתך, עליך להוציא את כל רכושך מהבית, שלא יטמא במידה ויתברר שאכן צרעת הבתים היא זו. "אוי ואבוי" - חושב האיש - "להוציא הכל מהבית זו עבודה קשה! אבל טוב, אם הכהן אמר - אני מקבל".

מגיע הכהן, בודק את הנגע, ומודיע כי יש להסגיר את הבית. כלומר, בימים הקרובים אסור להתגורר בו! בלית ברירה, עוזב מיודעינו עם כל צאצאיו את ביתו, והולך להתאכסן אצל קרובים או בבית מלון.

בסופו של דבר מתברר שאכן נגע צרעת הוא ויש להרוס את כל הבית עד היסוד. הורסים את הבית ואז מתגלה המטמונו שהטמינו בו האמוריים.

שואל הנאות דשא: אם הקב"ה רוצה לתת לאדם מטמונו, וכי אין בידו דרך יותר טובה לעשות זאת [כגון: זכיה בהגדרת מפעל הפיס וכדומה]? מדוע לשם כך צריכים לשבור את הבית ולעבור את כל העינוי והסבל הכרוך בגלות מחוץ לבית?

כעין זה מצינו בירושלמי (הוריות ג' ד') מעשה באבא יודן שהיה עשיר גדול ויחד עם זאת נדיב ובעל צדקה גדול, עד שיום אחד הוא ירד מנכסיו. עד כדי כך, דגבאי הצדקה לא רצו לקבל ממנו כסף, וכשהסתובבו בעיר לאסוף תרומות דלגו על ביתו כדי שלא לביישו. אבל אבא יודן לא ויתר. הוא רדף אחריהם, וכשהשיגם אמר להם: "משביע אני אתכם שתאמרו לי עבור איזו מטרה אוספים אתם כספי צדקה!"

"אמרו לו: "לחתונת יתום ויתומה" בא אבא יודן הביתה ודן עם אשתו מה יוכלו לעזור בנידון. אמרה לו אשתו: "הלא נותרה לנו שדה אחת. לך תמכור חצי מהשדה ואת תמורתה תן לגבאי הצדקה". מכר, ונתן את הכסף לחכמים. למחרת יצא לחרוש את חצי השדה שנותר לו. באמצע החרישה נתקלה הפרה בחפץ קשה ושברה את הרגל. אבא יודן ניגש לבדוק מה פגע בפרתו, ובעודו חופר באדמה התגלה לפניו מטמונו.

ושוב עולה התמיהה: הלא יכול הקב"ה להעניק לו את אותו מטמונו בלי לשבור את רגל פרתו! מה גם שפרה אשר רגלה נשברה, בלית ברירה הורגים אותה, כדי למנוע ממנה סבל. לשם מה צריך את כל זאת?

התשובה היא: הקב"ה רוצה לתת לו את המטמונו, רק הוא קודם מנסה אותו לראות אם אכן הוא ראוי לזכות בו. אם כשמתעורר הקושי האדם מתלונן ואומר: "נמאס כבר, למה דוקא אני...", אומר הקב"ה: אין בעיה, הצרות יפסקו, אך את המטמונו לא תקבל. אינך ראוי לו!

כשנראה לאדם נגע בביתו, בעצם הקב"ה מנסה אותו בנסיון אחר נסיון: בתחילה - לשהות מחוץ לבית שבוע שלם. לאחר מכן עליו לשבור כמה אבנים מקירות הבית, עד שנאלץ להרוס את הבית עד היסוד! אם באמצע התהליך אדם מתלונן ובא בטריוניות על רוע מזלו. די, נמאס לו! - אומר הקב"ה: אין בעיה, הכהן יטהר את הנגע.

אם אדם עומד בכל הנסיונות, מביט על הדברים במבט הנכון ומקבל דין שמים באהבה ובהכנעה - בסופו של דבר יזכה במטמונו כשכר על צדקותו. איננו יכולים לברוח מן הנסיונות, כי לשם כך באנו לעולם הזה - לעמוד בנסיונות. מה שכן יכולים אנו לעשות, הוא לשנות את נקודת המבט שלנו, לבוא עם כלים אחרים לחיים. להחליט: ודאי שכל מעשי הקב"ה הם לטובתי, רק שאני אינני מבין זאת. אם כך נעשה - ודאי נגלה מטמונים על כל צעד ושעל.

כשאדם מאמין באמת, ורואה את הדברים הקשים בעין נכונה לפי השקפת התורה, כפי שהקב"ה רוצה שנראה את הדברים - בסופו של דבר הכל הופך להיות מטמונו.

אברהם אבינו עמד בתשעה נסיונות קשים מנשוא, ולקראת הנסיון העשירי מבקש ממנו הקב"ה (בראשית כב, ב): "קח נא" אנא ממך עמוד גם בנסיון זה - ולאחר שעמד בו אומר לו הקב"ה: "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה..." זוהי הסיבה לנגע שביקר בבית, כשאדם מבחין בנגע כזה, ועל אף שקשה לו עם כך הוא אינו מתלונן - הוא זוכה לאוצרות.

זוהי, אפוא, מטרתם של הנסיונות הבאים עלינו: לגלות את האוצרות, לתת לנו ולהעניק לנו בכפל כפליים!

שמעתי דבר נפלא: כשלוקחים תמונת 'גובלן' [תמונה העשויה מרקמת חוטים] ומביטים על צידה האחורי, שטחים נרחבים ממנה נראים חלקים, כמעט ללא קשרים, כי אלו השמים שצבעם כחול בלבד, אין שם גוון או שילוב כלשהו של צבעים. ובאמת, בצד הקדמי, זה החלק ה'משעמם' של התמונה. לא כאן מתגלה יפיה המיוחד. ישנם, לעומת זאת חלקים בתמונה שהחליפו חוט מידי כמה תפירות, והדבר גרם שהצד האחורי באותו אזור מלא קשרים, וחוטמים רבים מסובכים אחד בשני- בוקה ומבולקלה! אך כשהופכים את הגובלן רואים שדוקא בחלק זה מתגלה יופי מיוחד, מרהיב עין, פרטי פרטים המהווים את עיקרה של התמונה!

כאשר מביטים על החיים מנקודת מבט נכונה ואמיתית, מבינים שהחלקים הנראים יותר קשים ויותר מסובכים - דוקא הם החלקים היפים של החיים, נראה לנו שישנם 'קשרים' וקשיים, אך לאמיתו של דבר הקב"ה מכין לנו מטמונו, ולואי ונהיה ראויים לזכות בו!

(להגיד)

בדרך הדרוש

כבודו אין כבודו מחול ופריך הגמרא הא כתיב וה' הולך לפניכם וגו' ותיירץ ה'הם כולי עלמא דיליה הכא התורה לאו דיליה הוא ופריך הגמרא הא כתיב ובתורתו יהנה ומשני דלאחר שעסק ויהנה בה הוא תורתו עד כאן. והשתא מבואר כי באמת התשובה הראויה הוא שישפיל את עצמו. אך אם תלמיד חכם הוא אם כן אי אפשר לו להשפיל לעצמו דהא אין כבודו מחול כנזכר לעיל על כן אמר יעסוק בתורה ויהנה בה ויהיה התורה דיליה ויוכל לבוא לתשובת המשקל שישפיל את עצמו. נמצא דנותן תשובה אחת לתלמיד חכם ולשאר כל אדם:

(מדרש יונה)

מתקיימת אלא במי שמשפיל את עצמו כך תהא המצורע כלומר כך יהוה את עצמו המצורע שיהא נכנע ומשושפל: (תלמידו במשנת דר"א. עטרת שלמה על התורה):

במסכת ערכין דף ט"ו ע"ב מאי תקנתו של מספרי לשון הרע אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה וכו' ואם עם הארץ הוא ישפיל את עצמו וכו' עד כאן לשון הגמרא. והנה לכאורה קשה הא מוכרח להיות התשובה הראויה לפי ספרי המוסר תשובת המשקל ומה זה שנתן לתלמיד חכם תשובה אחרת ולשאר כל אדם תשובה אחרת. ויש לומר דבאמת נותן תשובה אחת לתלמיד חכם ולשאר כל אדם. דהנה איתא בגמרא רב שמחל על

תורת המצורע
במדרש וזה לשונו זאת תהיה תורת המצורע בהווייתו תהא. ותמוה. ויש לפרש על פי מה דאיתא במסכת נדרים דף נ"ח מה דכתיב מומדבר מתנה כשאדם עושה עצמו כמדבר להשפיל את עצמו ניתן לו התורה כמתנה וכו' עיין שם. נמצא מזה שאין דברי תורה מתקיימין אלא רק במי שמשפיל את עצמו. ואיתא ברש"י בפרשה זו ועין ארו לפי שהנגעים באים על נטות הרוח וכו' לפיכך ישפיל את עצמו מנאותו כאזוב. ואם כן יובן המדרש הנזכר לעיל זאת תהיה תורת המצורע בהווייתו תהא רצה לומר התורה וגם דין המצורע זה כמו זה דכמו שהתורה אינה



עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

274

פרשת מצרע

תשע"ט

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

ענשם 'הטוב' של הצדיקים

"כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם" (ד' לז)
 "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם. לפי שהטמיון אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שקיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן" (רש"י, ע"פ ויק"ר ד' יז).
 יש לתמה: הכיצד נתן לומר על נגעים הבאים על האדם כענש על עוונותיו (ראה ויק"ר ד' ב) שהם בעבורו בגדר 'בשורה טובה'?

פרש רבי יוסף נחמיה קורניצר רבה של קראקא:
 בזמר "כל מקדש שביעי" המושר בלילות שבת אנו מבקשים: "משוך חסדך ליודעך א-ל קנא ונוקם". ופרש ה'בעל שם טוב' את הקשר שבין חסד לנקמה, כי את "יודעי ה" אין צורך להעניש על חטאם, שכן עצם העבדה שנוגה עמם הקדוש ברוך הוא בחסד וברחמים למרות חטאם, מציפה אותם בבושה כה גדולה, שהיא גופה נחשבת בעבורם כענש. כפי שנאמר במשלי (כה כא-כב): "אם רעב שנאף האכלהו לחם...; כי גחלים אתה חתה על ראשו". ועל כך אנו מבקשים: "משוך חסדך ליודעך" - הצדיקים, אף שחטאו, שכן באמצעות חסד זה תהיה בעבורם: "א-ל קנא ונוקם".

כזה הוא הענש שבא על ישראל בפרשת 'נגעי בתי'; כיון שצדיקים הם, מביא עליהם הקדוש ברוך את הענש בכך שמיטיב עמם ומביא אותם לגלות מטמוניות בבתיהם. חסד זה מציף אותם בבושה, שכן באמצעות חסד זה תהיה 'לקוט הנרשני' שבת פא א; 'חדשי רבנו יוסף נחמיה'.

קדשת בית הכנסת - מדאורייתא או מדרבנן?

"ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית" (ד' לז)
 במסכת יומא (יא ב) אמרו חכמים כי 'נגעי בתי' אינם מטמאים בבתי כנסיות ובתי מדרשות. המהרש"ם מבריאן הביא מתוך כך ראיה 'לשיטת ה'ראי' (מצוה שכה) ש'קדשות בית הכנסת' היא מדאורייתא, שאילו היתה מדרבנן - כיצד היתה מבטלת את דיני נגעים שנאמרו בתורה?

אולם בעל 'שבט הלוי' דחה ראיה זו, שכן מעיון בגמרא מתבאר כי לא 'קדשת בית הכנסת' היא הסבה המונעת מטמאת הנגעים לחול בו, אלא הפסוק שהובא בגמרא: "ובא אשר לו הבית", ממנו משמע שאין טמאת נגעים אלא בבית השני; ל'יחיד [אשר לו] ולא בבית הכנסת השני; ל'רבים".

שו"ת מהרש"ם סי' יא אות ט; שו"ת 'שבט הלוי' ח"ג סי' יג

וכפי שאמרו חכמים (ב"ר נג ח): "בשעה שנפקדה אמונה שרה, הרבה עקרות ופקדו עמה".

שונה היא ההתייחסות בפרומים בין רפוי הבא מכת תפלה לבין רפוי הבא בעת רצון, ובהתאם להתייחסות זו מגלים מן השמים את פגישת המצרע עם הכהן: אם ירפא מן הצרעת "ביום טהרתו" - ביום שטהיה בו עת רצון, אזי: "והובא אל הכהן, ואולם אם: "נרפא נגע הצרעת" בכת תפלתו - "מן הצרוע" אזי: "ירפא הכהן אל מחוץ למחנה" - הכהן יוצא לקראתו.

אמרי שפר

מרמזי אמן בפרשה

רזי אמונים

שערי אמן ופתחים בטוהרת המצרע

"זאת תהיה תורת המצרע..." (ד' ב)

בזהר הקדוש (יתר פ א, וכע"ז באוקולוס כאן) תרגמה המלה 'מצרע' - 'סגור'. בדרך רמז יש ללמד מקף כי עיון לשון הרע גורם לסגירת שערי השפע הנפתחים בזכות עניית אמן כמבאר בזהר פרשת וילך (רפה ב).

יש להוסיף לכך רמז: ראשי התבות של שלשת השתפים בעיון לשון הרע: 'אומר', 'נאמר' (נשוא הספור) ו'מקבל', הם: 'אמן'. וכן, טהרתו של המצרע נעשית באמצעות הכאת צפורים ואזוב, שראשי תבותיהם הם: צ"א כגימטריה של 'אמן', כי בטוהרת נפתחים שערי 'אמן' שנגעלו בפניו. 'פרקאות לחכמה'; 'מגן אברהם' [למגיד משריט]

שני צדדים למטבע הישועה

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן; וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע" (ד' ב-א)
 אמר האדמו"ר רבי יששכר דב מבבל:

צדיק שזכה שתפלתו על החולה התקבלה, כל יחזיק טובה לעצמו, שכביכול תפלתו היא שהועילה, אלא עליו לתלות זאת בזכותו של החולה. מאידך, אף לחולה אסור לתלות את ישועתו בזכותו, אלא עליו לתלותה בזכות תפלת הצדיק.

רמז לכך נכלל למצא בפתוב שלפנינו: "זאת תהיה תורת המצרע [החולה] ביום טהרתו" - כשיצא ממחלתו, יתלה רפואתו בזכות הצדיק. ומאידך: "וראה הכהן" - אף הצדיק כשרואה: "והנה נרפא נגע הצרעת", אל יתלה זאת בזכותו, אלא "מן הצרוע" - בזכותו של החולה.

אדמו"ר בעלז' ח"ג עמ' שא

אמירת תהלים כתורת המצרע

"זאת תהיה תורת המצרע" (ד' ב)

דרש רבי יהודה ליבוש רוזנבוים מקראקא:

בפסוק זה רמזה התורה לבקשתו של דוד המלך עליו השלום, ששכרו של האומר תהלים יהיה שקול כשכר העוסק בסוגיות הקשות של נגעים ואהלות (מדרש תהלים א), וכן נדרש הכתוב: "זאת" - ראשי תבות: "זכות אמירת תהלים", "תהיה" שקולה כפסוק ב: "תורת המצרע" - הכוללת בתוכה את הלכות נגעים ואהלות.

'מי חידד תהלים'

סם חיים של תפלה

"זאת תהיה תורת המצרע" (ד' ב)

במדרש על פרשתנו (ויק"ד טו ב) הובא המעשה הידוע על הרוכל שהציע לכל עובר ושב לרכוש אצלו 'סם חיים'. כששמע זאת רבי יצאי בקש לרכוש מהסם המציע למכירה. בתגובה הוציא הרוכל ספר תהלים והחזיקו לו על הפסוקים (לד יג-ד): "מי האיש החפץ חיים...; נצר לשונך מרע". מששמע זאת רבי יצאי התפעל עד מאד מחכמת הרוכל והצהיר: "כל ימי לא הבנתי את משמעותו של פסוק זה, עד שבא רוכל זה והודיעני!"

רבים תמהו: הלא הרוכל לא הוסיף דבר מעבר למשמעותו הפשוטה של הפסוק, וממה התפעל רבי יצאי?

תרוץ נפלא לכך כתב רבי צבי הירש פרפר מרגני לונדון: רבי יצאי התפעל מקף שהרוכל הגדיר את האהירות מלשון הרע כ'סם חיים', כלומר: מלבד ההבטחה האמורה בכתוב זה שהמקפיד לנצר את לשונו מרע זוכה לאריכות ימים, זוכה הוא אף שפככול ינותן בפיו 'סם חיים' שבאמצעותו יוכל להחיות אחרים כאשר תפלה עליהם. וכפי שגרמז אף בלשון הכתוב (במדבר ל א): "לא יחל דברו כלל היצא מפיו יעשה"; מי שאינו מחלל את דבורו בדבורים אסורים, זוכה שכלל היצא מפיו בתפלתו, כן יעשה ממרומים.

פרם הצ"ב

יפה תשובה אף בעת רצון

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן; וראה הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע" (ד' ב-א)

פרש רבי שלמה קלוגר:

בדרך הטבע אין רפואה לנגע הצרעת, שכן היא באה כענש על חטא הלשון, ולכן אין היא נרפאת אלא באחת משתי הדרכים הבאות: א. אם ישוב המצרע בתשובה ויתחרט על עוונותיו. ב. פאשר תהיה עת רצון בעולם, ככתוב (ישעיה מט ח): "בעת רצון עניתיך". עת רצון זו מתרחשת בשעה שמיטיבים משמים עם הצדיקים,

נתפישט המנהג בדברי מרן

לקראת יומא דהלולא של מרן ה'בית יוסף' החל ב"ג בניסן מובאים בזאת דברי החיד"א המניח את מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא למרן ה'בית יוסף':

"פתב מרן בבית יוסף: יש נוהגין שאחר שברך אחד ברכת השחר וענו אחריו אמן, חוזר אחד מהעונים אמן ומברך ועונים אחריו אמן, וכסדר הזה עושים כל אותם שענו אמן... וכידוע נתפישט המנהג בברכים ועירות גדולות בדברי מרן".

ברכי יוסף או"ח סי' תרעז

ברכות השחר: בקול, בכונה, בחברותא.



ברכת המזון - ברכת 'בונה ירושלים' (ד')

קשים מזונותיו של אדם

"קשין מזונותיו של אדם קריעת ים סוף" - כך קבעו חכמים (פסחים ק"ח א). ואכן, אם נהרהר בדבר נגלה כי בשונה מיתר בעלי החיים שפרנסתם מצויה להם תמיד בלי טרחה ודאגה, דוקא האדם, בחיר הבריאה, נברא באופן שבו עליו להתאמץ ולדאג כדי להשיג את פרנסתו, עבודה הגורמת לו להיות שרוי בלחץ מתמיד.

נראה כי בלחץ נברא האדם כך, אלא כדי שיעניו יהיו גישותיו תמיד לבוא העולמים בתפלה שיספק לו את פרנסתו, וכדברי הגמרא (נדה ע"ב): "מה עשה אדם ויתעשר?... לבקש רחמים ממי שהעשר שלו".

בכך נבין את הקשר בין המזונות לבין קריעת ים סוף: כפי שבקריעת ים סוף הלחץ שהביא את בני ישראל בעומדם על שפת ים סוף, מבלי יכלת לפעל דבר בעצמם או לקוות לתועלת בשור ודם, הביאם לשאת את עיניהם בתפלה לאביהם שבשמים ולהושע, כך אף בנוגע לפרנסה, הלחץ המתמיד ששרוי בו האדם הטורח לפרנסתו, נועד כדי לגרם לו להפנות את עינו לאביו שבשמים שיפרנסהו, ובכך לפתח לעצמו את אוצרות השפע.

לא לחנם תקנו בקשה זו בלשון כה מתחננת: "אלהינו! אבינו!..." אין לנו מושיע אחר מבלעדיך! לפיכך אנא: "פרנסנו וכלכלנו..." (הגש"פ תפארת שמשון).

בסגנון זה מבאר הרמב"ם רבי יצחק מוורקא זצ"ל את הבקשה בהמשך ברכה זו: "ונא אל תצרכנו..." לא לידי מתנת בשור ודם... כי אם לידך..."

ממד גיטא מבקשים אנו שלא יצרכנו לידי מתנת בשור ודם, ומאידך גיסא מבקשים אנו שלא יהיה לנו עור כה רב עד שנחשב שאין אנו זקוקים ללילה לעזרת הבורא, "כי אם לידך" - שנשאיר 'צרכים', אף "לא לידי מתנת בשור ודם". וכפי שבארנו הצדיקים את קללת הנחש, שקללו הקדוש ברוך הוא שיהיה עפר לחמו כך שזמנו יהיה מצוי בכל מקום, ובכך שלא יצטרך לבקש מבוראו על מזונותיו, לא תהיה לו קרבת ה' (ש"ס שרפי קדש חיה אות טו).

בקשה שהחיים תלויים בה

מקור בקשה זו מופיע בתפלת רבי יצחק המובאת בירושלמי (ברכות ד"ב), שבתוכה בקש: "ואל תצרכנו לידי מתנת בשור ודם, ואל תמסר מזונותינו בידי בשור ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה..."

וכך הובא ב'תנא דבי אליהו' (זוה"ק טו): "אמר אבא אליהו זכור לטוב וזכור לברכה: מעיד אני עלי שמים וארץ, שכל תלמיד חכם שקורא לשם שמים ושונה לשם שמים, ואוכל משלו, נהנה משלו, ואין נהנה משל צבור כלום, עליו הכתוב אומר (תהלים קכח ב): 'גיע פכיד כי תאכל אשירי וטוב לך'."

מעשה ופעם הפערי אדם בברכה"ק האמרי אמת מגור שיח מזיו מתנה. האמרי אמת סרב לכן בכל תלמוד, אף האיש נסה להתחנן ולומר כי בנפשו הדבר שיח ממנו הרבי את המתנה. אף הרבי השיב ואמר: "אף לי נוגע הדבר לנפשי שלא אקח את המתנה מפה,

שהרי נאמר (משלי טו כו, וראה מגלה כח א): 'ושונא מתנת יחיה' (לסוטי 'הדה' על ברכה"מ).

כיצד נהנים תלמידי חכמים משלחן אחרים?

רבים תמהו: הלא ענינו הרואות כי סדרה ההשגחה העילויה שתלמידי חכמים יהיו סמוכים על שלחן אחרים, כגולונו שתמך בישיבך אחיו שעסק בתורה?

כך היה המעשה ברבי ברוך ממז"בז:

פעם הבחינה בתו באביה הכופל ומשלש בכייה את בקשת: "ונא אל תצרכנו..." כי אם לידך". משסים את הברכה שאלה אותו: "מדוע הנה מבקש על כך, הלא אין לך כל עסק אחר להריות בו את מזונותיך, מלבד הפדיונות שנותנים לך?"

אמר לה רבי ברוך: "אמת הדבר שאני נהנה מאחרים, אף יש שלוש דרגות בנותנים ממזונם לצדיק: יש שנותנים זאת כמתנה הנתנת מידה לצדיק, שעליהם אני מבקש: "לא לידי מתנת בשור ודם". יש שנותנים זאת כ'הלוואה', בידועם שבזכות נתינה זו יזכו לשפע בכלל כפלים, ואף עליהם אני מבקש: "לא לידי הלוואתם". אולם יש שנותנים זאת מתוך הכרה בעבודה שהם רכ 'שליחים' להעביר את המזון המפקד בידם, מידה ליד הצדיק. במתנה שפון אני חפץ ועליה אני מבקש: "כי אם לידך..." (בוציא דנהורא ערך צדיק אית כא).

וכך אמר רבי אברהם חיים מאולטשוב:

אף מי שנוצר לקבל מאחרים צדקה כדי להחיות את נפשו, כל יחשב שהוא מקבל את פרנסתו מהם, אלא לבין שה' הוא הנותן לו זאת בידי שליח - והרי ה'רבה שלוחים למקום ואם לא יקבל מהם יקבל מאחר. אם ינים זאת יריות שלא יצטרך להחניף לנותן, ואף לא להמנע מלהוכיחו בשעת הצורך. [ומפל מקום אין זה פוסרו מלהחזיק טובה לנותן (ראה 'חובות הלבבות', פתיחה לשער עבודת האלקים)] [ארח לחיים' סמות].

להנות מנותנה שהיא לשם שמים

ידוע היה הגאון רבי יוסף חיים זונגפלד, רבה של ירושלים, בהקפדתו היתרה שלא להנות משלחן אחרים כלל, מלבד פעם אחת שעבר על הנהגתו. היה זה לפני נשואי אחד מבניו, כאשר מאן דהוא הניח על שלחנו מעטפה שבה סכום מקבד לצרכי הנשואין. רבי יוסף חיים שער בנדאות דאסין, ומשפך הסכים להקביל כשהוא מסביר זאת על פי מאמר הגמרא (ברכות א'): "הרוצה להנות - יהנה כאלו ישע".

אף אלישע הקפיד מאד שלא להנות מבשר ודם, ואף קלל את גוזזו וצורו כשקבל מתנות מנעמן שר צבא ארם, אף מהאשה השונמית הסכים לקבל, כיון שידע כי כל כנותה היא אף ורק לשם שמים. וכך גם הגר"ח קבל מרבו, כאשר ידע כי כל כנותו לשם שמים (הגש"פ מגדולי ירושלים').

המחאה שהתחלפה ואמן שהחמצה

את הספור הבא שלח לנו הרב הגאון רבי הלל דוד לייטוואק שליט"א תלמיד חכם מפלגת פלסטיק שבוני יורק, אשר חבר ספרים נפלאים בכמה וכמה מקצועות התורה. הרב לייטוואק נוהג מזה שנים לחזק בכל עת מצא את קיום מצות עניית אמן, בהלכותיה ובסגולותיה בכל מקום שאליו הוא מגיע.

את המעשה המובא לפניכם הוא רשם לזכרון בראש הספר שהוציא לאור 'חובת עניית אמן'. זהו מעשה המשלב בתוכו השגחה פרטית מפלגה וחזק נפלא בנוגע למצות עניית אמן כהלכתה על כל פרטיה ודקדוקיה.

ספור המעשה החל בשבת קדש פרשת משפטים תשנ"ח. רבי הלל התפלל באותה שבת בבית כנסת מסים בשכונת בורו פארק שאותו הוא נוהג לפקד אחת לשנה לצורך 'שבת מגבית' הנערכת בעברו ארגון צדקה חשוב שהוא נוטל חלק בהחזקתו.

על אף שרבי הלל היה אורח במקום, ואף נזקק לשאת חן בעיני המתפללים, בכל זאת לא נרתע מלעסוק ומלחזק את סוכניו בנושא שהיה כה קרוב ללבו - עניית אמן כהלכתה. כך, כאשר במהלך חזרת הש"ץ הבחין באחד מהמתפללים העונה פעם אחר פעם אמן לפני שסיים החזן את ברכתו, התקשה לשאת זאת.

לאחר התפלה הוא נגש לאותו אדם והעיר לו כי הדבר אסור; "עניית אמן טרם סים הש"ץ את הברכה במלואה, נחשבת כ'אמן חטופה' שאסור לענותה", הסביר רבי הלל לאיש. אף הלה התקשה להודות בפגעותיו, "לשניה אחת לכאן או לשם אין כל משמעות...", הוא טען, וכשרבי הלל נסה להתוכח עמו דרש ממנו הלה שיראה לו מקור לדבר.

בשעתו של המתפלל כלל לא היה מסבכת בעבור רבי הלל; כמי שעוסק בנושא מה שנים, הלכות עניית אמן היו סדורות במחו, ובפרט הלכה פשוטה זו. הוא נגש מיד לארון הספרים ותר אחר כך א' של ספר 'משנה ברורה' של מרן להפחץ חיים. אלא שלמרב הפלא לא מצא את הברכה המבקשת.

בשעתו של המתפלל כלל לא היה מסבכת בעבור רבי הלל; כמי שעוסק בנושא מה שנים, הלכות עניית אמן היו סדורות במחו, ובפרט הלכה פשוטה זו. הוא נגש מיד לארון הספרים ותר אחר כך א' של ספר 'משנה ברורה' של מרן להפחץ חיים. אלא שלמרב הפלא לא מצא את הברכה המבקשת.

נגש אפוא רבי הלל בשנית לאותו אדם והסביר לו כי אומנם לא מצא את הברכה המבקשת אך אם ירצה יוכל לעין בעצמו ב'משנה ברורה' בסמן חזק סעיף קטן ל' ובגלל מצא את ההלכה. ליתר בטחון הוא התענין לשמו של העיר את הערתו, כי ישתדל לשלח לו בהקדם צלום של העמוד שבו מופיעה ההלכה המדברת.

הצורה שבה התקשה אותו אדם לקבל את הערתו, גרמה לך שבלבו של הרב לייטוואק החלו להתעורר ספקות, ששא הוא לא היה צריך להעיר את הערתו, הלא בספק הכל היה אורח במקום.

שבוע חלף מאז. בערב שבת קדש פרשת תרומה הופיעה מעטפה תחת הדאר של משפחת לייטוואק. המעטפה הכילה בתוכה מכתב מקפל ובתוכו המחאה בנקיאות. במכתב נאמר כי בשל בעיה שהיתה בהמחאה נאלץ הבנק להחזירה. מכתב חטוף בהמחאה הספיק לרב לייטוואק כדי להנכח שחלה טעות

'חובת עניית אמן' בהקדמה



פרשת מצורע | שבת הגדול

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

מאמר

ראש הישיבה

מפלים של ברכה

הכוח המיוחד שביום זה.

אותו דבר ביום הנישואים. מדוע כל כך חשוב לבני זוג לעשות פעילות מחברת ומאחדת ביום הנישואין? מה זה משנה מתי התחתנתם, הרי זה כבר עבר? אלא שהמצפן הפנימי שלב האדם מעניק לו את

אוהב הזדמנויות? המאמר הזה במיוחד בשבילך. זו ההזדמנות שלך להכיר מפלים של ברכה שנפתחים בתזמון מדויק. אם תכין את עצמך לתפוס את הרגע, גם אתה תוכל לשאוב ולמלא מאגרים בכל מה שתמיד חלמת...

חלון הזדמנויות

זה מאמר לאלה שאוהבים לנצל הזדמנויות. כולנו מחפשים הזדמנויות, חלונות ודלתות שנפתחים לרגע ואנחנו נכנסים לתוכן ומוזרים על הרגע הזה כל החיים. ישנם חלונות הזדמנות כלכליים, כמו לקנות את הדירה במקום הנכון ובזמן הנכון, או לקנות את המניות של החברה הנכונה בעיתוי הנכון, או לעלות על הרעיון לסטרטז'אפ הבא שיכבוש את העולם. וישנם חלונות הזדמנות אישיים כמו מציאת זוגיות טובה, ללמוד את הקורס הנכון - החלטות שמשנות את כל החיים לטובה.

אז לכל אלה שמחפשים הזדמנות טובה - יש כאן בשורה. מעגל השנה נקרא "מעגל", כי בכל פעם שחוזרים לתאריך מסוים בלוח העברי, חוזרים לאותו מקום בדיוק, לאותה "תחנה" בזמן, ולכן כל האירועים שקרו בנקודת הזמן הזו גם לפני מאות ואולי שנים, הם עדיין חיים וקיימים ומאירים באותה נקודת זמן.

יום ההולדת הוא לא ציון לאירוע שקרה לנו בשנה שבה נולדנו, אלא יש בו כוח של התחדשות בכל שנה מחדש.

ההבדל הגדול בין השנה המקורית שבה נולדת או שבה התרחש המאורע לבין כל שנה אחרת שבה אנחנו חוזרים לאותה נקודה הוא, שבשנה המקורית המאורע קרה בפועל, נולדת בפועל, ואילו בכל שנה ושנה לאחר מכן - זה תלוי בעבודה שלך, במשמעות ובהתייחסות שאתה מעניק לזה. יום מיוחד. והעבודה שלך היא לגלות ולחשוף ולנצל את

אוהב הזדמנויות?
המאמר הזה במיוחד בשבילך. זו ההזדמנות שלך להכיר מפלים של ברכה שנפתחים בתזמון מדויק. אם תכין את עצמך לתפוס את הרגע, גם אתה תוכל לשאוב ולמלא מאגרים בכל מה שתמיד חלמת...

ההרגשה שביום זה אכן ישנו פוטנציאל גדול לחידוש ולחיוזק הקשר - אבל זה תלוי במעשים ובפעולות.

תחנות של ברכה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

אותו דבר והרבה הרבה יותר מכך בכל החגים והזמנים שבמעגל השנה היהודי, שהרי באותם ימים התחוללו מאורעות כבירים ששינו את פני ההיסטוריה, וכתוצאה מכך בכל שנה ושנה מתעורר אותו כוח מחדש ויש בהם הזדמנות לשינוי מוחלט של כל מציאות החיים של האדם באופן פרטי ובאופן כללי.

חג הפסח בכלל וליל הסדר בפרט הם לא ציון למאורע היסטורי גרידא, אלא הם מעין "תחנות" בלוח השנה שבהן כל אותם מאורעות שארעו בעבר חיים וקיימים ומאירים ומשפיעים. העבודה שלנו היא לנצל את ההזדמנות ולמשוך על עצמנו את אותם המאורעות ולתת להם להשפיע עלינו בפועל, לשנות את החיים שלנו לטובה.

על זה מתפללים בתפילה: "והשיאנו את ברכת מועדיך" - בכל מועד וחג ישנה ברכה גדולה. מי לא רוצה בברכות? כולם רוצים. אבל זה לא בא באופן אוטומטי, צריכים להרים עיניים למרום ולבקש מאבא שבשמים: "תן לנו לטעום את הברכה שבחגים, זכה אותנו שרחג הזה ישפיע עלינו את כל ההשפעות הברורות שלו".

הסוד של חג הפסח

אך לפני שמבקשים צריכים לדעת מה מבקשים, איזו ברכה טמונה בכל אחד מהימים הטובים. יש הרבה מה לדבר על הברכה העצומה של חג הפסח. אבל לפני הכול הברכה היא הגאולה. כולנו רוצים להיגאל. כל דבר שקצר עלינו בחיים הוא גלות. כל צעה כל חושך כל בלבול כל קושי, כל הרגשה רעה, כל הסתר פנים - זה נקרא גלות. ובפסח ישנה ברכה מיוחדת ומושלמת של גאולה, כלומר, ישנו כוח לצאת מהעבדות, מהחושך מהיגון, מהצער מהמחלות, מהבדידות, ומכל הדברים השליליים בחיים שלנו.

אבל הברכה האמתית היא לא רק הגאולה הטכנית, אלא הברכה היא לזכות לשורש של

גליון 617
ח' ניסן תשע"ט

כניסה	יציאה	ר"ת
18:30	19:43	ירושלים
18:47	19:45	תל אביב
18:40	19:45	חיפה
18:47	19:44	באר שבע

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב



ירושלים

יום ד',
י"ב ניסן (17/04/19)
ישיבת "חוט של חסד"
שמואל הנביא 13,
בשעה 20:30

שדרות

יום א',
ט' ניסן (14/04/19)
בית כנסת "משכן שלום"
אלנבי 13,
בשעה 20:30

בדיחות הדעת

טיפש פותח מדור דרושים ורואה מודעה: "דרוש בחור רציני, תעודות מתאימות עם 12 שנות לימוד". הטיפש מחליט לנסות את מזלו, מתקשה ואחרי כמה זמן הוא מקבל זימון לראיון עבודה. המראיין שואל אותו: "יש לך תעודות?" אומר לו: "לא". שואל המראיין: "יש לך 12 שנות לימוד?" עונה לו הטיפש: "לא". אז הוא שואל אותו: "תגיד לי, למה הגעת לכאן?" עונה לו הטיפש: "רק רציתי להגיד לכם שלא תבנו עלי..."

1. מודעות - הכתרון להגברת מודעות הוא - שיקור של המצב/הבעיה. להראות/להדגים לאדם מה קורה לו בזמן שהוא אומר ביקורת (או מה ההשלכות).

2. רצון - רצון ניתן להגברה ע"י "מכירה" של השינוי. אני צריך לומר לעצמי מה יצא לי מזה אם אעשה שינוי.

3. אמונה/בטחון - כדי שיהיה לי בטחון ואמונה שאני יכול, אני צריך מידע/ידע על הנושא. מסודר בקצרה בצורה של נקודות - 1,2,3. או הדרכה בשלבים מה לעשות. צעד צעד. יד ביד. לאט ויציב... מידע תומך - מרגיע אותי, ואני מגביר בטחון ואמונה שאני יכול לבצע. זה מייצר אצלי חווית מסוגלות.

4. ניסוי - לעשות ניסוי קצר של 10 דק'. אנו מפחדים מניסויים ארוכים. זה נראה גדול ומפחיד. רוצה לשכנע אותי להתחיל משהו? לנסות להשתנות? תזמין אותי (ממש לומר: אני מזמין/ה אותך לנסות את זה ...) תראה מה יקרה. תבדוק אם אתה מצליח. אם זה עובד - תמשיך. אם לא - נלך שוב אחורה, לא קרה כלום. אין סיכון - רק סיכוי.

5. התמדה ותיקון - כל ניסוי, נשל כמעט 3/5 פעמים אם לא יותר לפני הצלחתו.

אם לא אהיה מוכן - אפגע, אעצור, אסוג ולא אמשיך לנסות. אם אני מוכן לכשלון - לא אפגע ממנו ואמשיך לנסות שוב. בהצלחה!

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

הערכה או ביקורת פרק י'

רציפה, במנות קטנות, לאט אבל בטוח. בדורינו, אנחנו חיים במירוץ ורדיפה לאורך היממה. קמים, הולכים, חוזרים, אומרים, עושים. מהפזיזות, אנחנו לא באמת מודעים להתנהגות שלנו.

לכן, בראשית העבודה האישית שלנו - נעלה לרמת המודעות שלנו שיש עוד בני אדם מסביבנו ואנחנו אומרים להם ביקורת.

מסופר על מלך אחד, ששלח את בנו יורש העצר, לעולם הגדול ללמוד חכמה.

לאחר 3 שנים חזר הנסיך, הוא התקבל בכבוד מלכים בארמון והמלך רצה לנסות את חכמתו.

המלך ובנו הנסיך יצאו לטייל בגן הסמוך לארמון, כשהגיעו למפל המים, אמר המלך לבנו: "אתה רואה את הסלע הזה, בתחתית המפל? אם למדת חכמה

בני, תעביר לי אותו בבקשה לארמון. אבל כשאתה מועבר אותו, אל תשתמש בשום חפץ רק בידך".

עזב המלך את הגן והשאיר את בנו שוקע בהרהורים. הנסיך שהסתכל על הסלע לא הבין כיצד יוכל להרים סלע כזה ענק עד הארמון.

הוא ניסה להיזכר בשיטות שונות שלמד בהשוואת כמות ומשקל, אך שום עצה לא עלתה במוחשבתו.

לאחר כמה שעות חזר שוב המלך למפל וכשראה את בנו מדוכדך אמר לו: "בני היקר! אתה חושב שבקשתי ממך להביא לי את

הסלע בשלמות? וכי אבקש ממך דבר שאין בכוחך לעשות? אם למדת חכמה, היית צריך לשבור את הסלע לחתיכות ולהעביר לאט ובמנות קטנות בידך את הסלע עד לארמון".

לאט אבל בטוח

אותו הדבר בעבודה זו, לא נוכל ביום אחד להפסיק להגיד ביקורת, עלינו לבצע בע"ה עבודה מתונה אך

**כשזה קורה -
נשים לב, נפסיק,
וננסה לתקן
את הטעות ע"י
אמירת הערכה
או פירגון. נשלם
בצורה חיובית על
המעשה שלנו.**

כשזה קורה - נשים לב, נפסיק, וננסה לתקן את הטעות ע"י אמירת הערכה או פירגון.

זה יעזור לנו לשים לב וגם יתקן במידה מסוימת את הנעשה.

נשלם בצורה חיובית על המעשה שלנו. על כל ביקורת שאמרנו - נשלם מיד באמירת דברי הערכה, שבח או פירגון.

אנחנו נמצאים ברמת יכולת גבוהה יותר? נשתף את בני המשפחה בעבודה הזו. נשוחח על ביקורת והערכה ונעשה מבצע מדברי ביקורת ולהגיד דברי

משפחתי - להימנע מהערכה האחד לשני.

שינוי בחמשה שלבים

זו עבודה לא קלה, ונדרשת תמיכה רבה. במקרה זה של אמירת ביקורת, נוכל בע"ה לשנות את ההתנהגות בחמשה שלבים. מודעות - רצון - אמונה/בטחון - ניסוי - תיקון

חדש

הלכות חיוביות

ע"פ הרב ארי' שטייטל

מנקד ומצויר בצבע

יפה נקי כלדה"

הבית החדש

ספר הבית החדש

הלכה למעשה

בית פתח

במהדורה מצוירת ומשקדת

מודעות שידוע

לתלמוד תורה חסידי בירושלים

דרוש מלמד

מנוסה לכתה ד"ה'

בוקר ואחה"צ

תחילת עבודה מיד לאחר הפסח

לפרטים 052-7156660

קו"ח למייל

7156660@gmail.com

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנות

איזה דבר דומה מתואר בפרשה זו כ"ח"י? על מה עוד כתוב בפרשה שהוא צריך להיות חי?

פתרון "שמיני": בפרשת קורח, כשמאתיים וחמישים האנשים ניסו להקריב קטורת בזמן המחלוקת, כתוב ש "אש יצאה מאת ה'" ואכלה אותם (במדבר טו לה). בפרשת בהעלותך, התורה אומרת על המתלוננים: "ותבער בם אש ה' הזוכה: שמעון אריאל, ירושלים.

פתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

ניסון | אמונה וגאולה



ה' יתברך
משלם על
האמונה
במזומן,
בעולם הזה!

(א.ב. של הדין)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותך

al5308000@gmail.com



סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

אומרים תודה גם כשלא הולך כסדר

בלחץ וכו'.

אבל התלמיד הזה הספיק לשמוע הרבה את הדיסק 'תפסיק להתבכיין', ובעקבות זאת לשמוע מוסיקה ליל הסדר לא מתחיל כ"קדש", אלא מהאמונה ששכנה ה' רוצה, ובמקום להתבכיין, התחיל לומר תודה: 'תודה לך ה', על שאין לנו מקום לעשות את ליל הסדר. תודה ה', אתה יודע מה אתה עושה. בטח הפל לטובה'. כך הוא הודה והודה והוסיף ואמר לאשתו ולילדים: 'היום הסדר שלנו מתחיל בלעזר לכולם למצא מקום', הודתה שלו באמת הקתיקה את הדינים, ברגע שנגשו והחליטו לעשות את ליל הסדר, הגיע למקום באופן לא טבעי ולא מובן. יהודי וידידו שפסע של אכל, מצות ויין, והם בעצמם ערכו סדר בהתקנה ובשקמה. ספר לי התלמיד, שכאלו אורות וכו' שמתה שהיתה להם - לו, לאשתו ולילדים - אי אפשר לתאר. הם זכו לחוויה חד פעמית שנהרטה עמוק בלב הילדים ובני הפושקה. כזאת שוקה קיחדת, כזו תחושה של גלוי אמונה, התעוררות והתרוכמות רוחנית ושפסע של אור מלא באשר שאי אפשר לתאר.



אמרת תודה ונושעת?
052-2240696

ספר לי תלמיד: אביו היה אמור לעשות אצל את ליל הסדר. יום לפני קבל האבא ארוע מוחי ל"ע, ולקחו אותו לבית החולים. הבן ובני ביתו היו קובלבלים ולא ידעו מה לעשות. אם ישוה בבית החולים עם האבא, מי יהיה עם כל הילדים וכו'? בסוף החליטו שכל הפושקה ילכו ויעבירו את ליל הסדר עם האבא בבית החולים - יהיה אף שיהיה.

כשהתקרב ליל הסדר, הודיעו להם מהנהלת בית החולים שיש ארגון הסד שמוארגן ליל סדר למשפחות החולים, נמסר שאין צורך להביא שום דבר, ושהכל מוכן ומסדר באולם קיחד וכו'. זה הרגיע אותם קצת והם שחקו וגם סמכו על זה, ולא עשו שום הכנות לסדר פסח, ולכן גם לא הביאו כלום איתם, לא יין ולא מצות, וכל שכן לא מאכלים נוספים.

כשהגיעו בלילה לאולם ששם התקיים הסדר חשכו עיניהם. הם הכתיעו למצא מקום קטן עמוס בעגלות חולים. היתה שם צפיפות נוראית, ולא רק שלא מצאו מקום לשבת עם האבא החולה, התברר שלא נשארו להם אפילו מצות ויין. לארבע כוסות. היצר הרע התחיל קיד "להפציץ" אותו במחשבות רעות: תראה מה קרה לך, בליל הסדר שזה הילה הכי חשוב בשנה! תראה, הילדים בצעה והאשה

רוצה לזכות בהגרלה? גם אתה יכול!

שלח לנו סיפור תודה

ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה

052-2240696



ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

מחברת התודה שלי (חלק ד')

היה פה ממש... נס... מעולם לא נתקלתי במקרה כזה! אני שמח לבשר לכם שאין צורך לעשות את הנתוחי". הוא פנה אלי ואמר "הוזה, אני כבר לוקח אותך לאח שיעשה לך גבס, ואנחנו שולחים אותך הביתה". הרופא היה נראה מבבל, אבל אבא שלי חיך ואמר: "אני לא מתפלל בכלל. כי יש לנו מתנה שהולכת אתנו לכל מקום". "איזה מתנה?" שאל הרופא. "מתנה ושמה תודה", ענה אבא שלי.

חזרתי הביתה בשמחה ואמצי בחם את מחברת התודה. הכל בזכות ההודיה...

אמרת תודה והתרפאת!



הוזה. מה שלומך הברק? אבא שלך בודאי דבר אתך על הנתוח שאתה צריך לעבר היום. אין לך מה לדאג. אתה נראה ילד גבור וחזק, זה יהיה בשבילך משחק ילדים..."

"אני באמת לא דואג", עניתי, "כי אמרת תודה לה, ויש לי הרגשה טובה שהכל יהיה בסדר".

הרופא הוסיף: "לפני שנקח אותך לחדר הנתוחים, הייתי רוצה לעשות לך עוד צלום, אז תגיד לרגל שלך לחיך למצלמה".

שעה לאחר מכן, אחרי שכבר עשיתי צלום והמתנו לתוצאות, נכנס הרופא, ועל פניו ארשת של תדהמה.

אמא ואבא לא ידעו מה קרה לרופא. פתאום היה נראה שהוא מגמגם. הרופא אמר לאבא ואמא: "אה... אה... אני... באמת לא מ... מבין איך ק... איך קרה הדבר הזה. פתאום חל שפור עצום ברגל, זה נראה כאלו

"יפה מאד, הוזה", אמר אבא כששפתתי אותו במחשבות וברגשות שלי. אבא פתח ספר תהלים, הלך להתפלל במסדרונות בית החולים והשאיר את העט על המחברת הפתוחה. נשאיתי עם עצמי והתחלתי להגיד תודה לה' על הכל - על התאונה, על הרופאים, על המטה, על החיים, על הרגלים, על הידים, על העינים, תודה על הכאבים, תודה על הטפול המסור, תודה על אמא ואבא, תודה רבה שלא קרה לי נזק הרבה יותר גרוע, תודה רבה על זה שאני צריך לעשות נתוח וזה מפחיד אותי, והתחלתי לרשם את הדברים במחברת התודה. פתאום שמתי לב שבמקום לבכות ולפחד, אני שמח ורגוע. היו כל כך הרבה דברים להודות עליהם, שיכלתי להמשיך עוד ועוד המון זמן. במקום להתבכיין מצאתי את עצמי מודה ומודה, וממלא במחברת עמודים שלמים של הודאות לה'...

כניסה פתאומית של הרופא קטעה את חושי מחשבותי. הרופא פנה אלי ואמר: "בקר טוב,



מידת הנתינה

עליו היא תחזיר אותו בתשובה, כמובא מעשה כזה במדרש, שפעם חיו ביחד זוג, שהבעל היה חסיד והאשה הייתה גם חסידה. כשעברו עשר שנים ולא נפקדו בני הזוג בבנים, התגרשו. הלך החסיד והתחתן עם מרשעת - ועשתה אותו רשע כמותה.

הלכה החסידה והתחתנה עם רשע - ועשתה ממנו צדיק. מכאן למדנו את הכוח של האשה להשפיע על בעלה לרע או לטוב. ועיקר הכח הגדול שנותן הבורא לאשה, שעל ידו היא יכולה להחזיר את בעלה למוטב ואפילו להפוך אותו מרשע לצדיק, הוא כח התפילה. ממש רואים בחוש איזה כח יש לאשה לגאול את ביתה בתפילות שלה.

וזו למעשה הנתינה הגדולה ביותר - התפילה. וכי יש דבר יקר יותר לתת לשני מאשר להתפלל עליו? הרי התפילה גואלת את האדם מכל המידות הרעות ומכל הדברים המצרים ומטרידים אותו, וכל מה שתיתן לאדם לא יכול להתקרב לנתינה שאתה נותן לו כשאתה מתפלל עליו.

האשה גם יודעת איך להתפלל על הבית שלה, כי היא מונחת על הקרקע, ומבחינה בכל הדברים עליהם צריך להתפלל. לעומת זאת הבעל מרחף קצת מעל הקרקע, והוא גם מסובך עם עצמו ועם היצר הרע שלו והמלחמות שלו. לכן על האשה מוטל להתפלל על הבית.

אהבה ונתינה - לחשוב על השני! מי שחושב שרק צריכים להתחשב בו והוא רק צריך לקבל, אין זו אהבה. אהבה, פירושה לחשוב: איך אני אתן לשני. איך אני אעזור לשני. איך אני אשמח את השני וכו'.

דוגמא לנתינה גדולה מאד של הבעל לאשתו היא: שיתפלל עליה. וכן האשה לבעלה הנתינה הגדולה היא: שתתפלל עליו. במיוחד לאשה שכוחה בתפילה גדול ועל זה אמרו חז"ל, שבזכות נשים נגאלו ובזכות נשים נגאל. לכאורה זה לא מובן.

איך יתקיים דבר זה? וכי כל אשה צריכה ויכולה להיות בדרגה כזו, שבזכותה כל עם ישראל יגאל? ה' האיר בלבי הסבר נפלא, והוא, שכל אשה צריכה לגאול את הבית שלה על ידי שתשקיע את כוחותיה בבניין ביתה, ובעקרון על ידי שתתפלל על בעלה ובני ביתה, כי התפילה היא הדבר העיקרי שגואל את הבית. וכשיגאל הבית הפרטי שלה, זו למעשה תחילת גאולת כל עם ישראל, מאחר ועם ישראל, זה למעשה הבתים שבהם הם חיים וגדלים, וממילא, כל בית שנגאל, זה גואל את עם ישראל.

לאשה בעיקר יש את כח התפילה העצום שאתה היא יכולה לגאול את בעלה ואת כל ביתה. גם אם אשה התחתנה עם בלעם הרשע, אם היא תתפלל

בשבוע שעבר דיברנו על כך שאחת מהדרכים לעזור את האהבה היא, שהאשה או הגבר ירגילו את עצמם לתת! דהיינו, שעם אותה האהבה הבסיסית שיש לה אחד לשני, אפילו אם היא קטנה מאד, יתאמצו לתת, ואפילו אם הנתינה היא הרבה יותר מכפי האהבה שיש לה או לו.

כי זה דבר ידוע, שכמו שהאהבה גורמת לאדם לתת לשני, כך הדבר פועל גם הפוך, שעצם הנתינה מעוררת בו את האהבה ועמה את הרצון לתת עוד. למעשה, הנתינה מעוררת את האהבה הן אצל הנותן והן אצל המקבל. כי כשאדם נותן לשני, יהיה מי שיהיה, זה חייב לגרום לו להתעוררות כלשהי, וכך זה הולך וגדל. לכן לא צריכים לחכות לאהבה שתבוא, ורק אז להתחיל לתת, אלא צריכים לעבוד על הנתינה, ועל ידי הנתינה תבוא האהבה, וזה כלל שחשוב מאד לזכור.

לכן גם הבעל וגם האשה צריכים להשקיע הרבה מחשבה איך לתת מעצמם. כי אם הם יהיו שקועים בלהסתכל על עצמם ובמה שהם צריכים לקבל מהצד השני וכו', ויחשבו: אני מסכן, אני מסכנה, לא נותנים לי וכו' - ככה לא בונים בית. ככה לא בונים בית מקדש. בית שהוא בית מקדש בונים על ידי

קמחא דפסחא תשע"ט 02-5308000

שניות מה גודל הזכות והעצמה של התוכן במקום הזה שנקרא "חוט של חסד". זה כולל את כל התורה, קירוב הלבבות, והספרים ששונים לב כולם, תוסיפו את כמות האנשים שהתחזקו ושינו את חייהם בזכות הרב ארוש. אתם תגלו שזו העסקה הכי שווה שתעשו בחיים שלכם, זה מניה שרק עולה ועולה, ואין סוף לזכויות, אין סוף!

הצעה משתלמת

באפשרות כל אחד ואחד מכם להיות חלק מהמערך הגדול הזה, בפעולה פשוטה וללא מאמץ.



בימים אלו אנו נערכים לקראת חלוקת קמחא דפסחא- סלי מזון חגיגים הכוללים את כל הוצאות חג הפסח ביד רחבה, למשפחות במצוקה, היו שותפים איתנו כדי שעוד משפחות יוכלו לשמוח שמחת חג אמיתית. והרווח- כולו שלכם!!

בברכת חג
פסח כשר ושמח,
מוסדות חוט של
חסד
למעלה
מ-
30
שנות
נתינה



מצויידים באוכל ושתיה, בדברי חיזוק ואמונה, מרוממים את רוחם ומחזקים את ידם.

- הפצת יהדות ע"י ספרים- "בגן האמונה" ספר רב מכר שתורגם ל- 11 שפות, שינה את החיים של אלפי אנשים יהודים וגויים בכל העולם וזה אחד מתוך עשרות ספרים שחיבר הרב ארוש.

את הספרים מפיץ הרב ארוש וצוות פעיליו בארץ ובעולם, וגם באמצעות אתר ברסלב ישראל.

- שיעורים והרצאות ע"י הרב- פעילות ענפה בה הרב ארוש מוסר שיעורי תורה בארץ ובעולם, מקרב מאות ואלפים ומחזק את הנפש והרוח.

- חלוקת סלי מזון למשפחות מדי שבת וחג- "אם לא החלוקה של "חוט של חסד" אין לי דגים לשבת" (ח.ש, נתמכת)

- ישיבות של תלמידי חכמים- אברכים ובחורים אשר נתמכים על ידינו, בכח לימוד מחזקים את העולם, תוך כדי התמקצעות בשבילי התורה ועד הגיעם למקצועות כמו רבנות, סופרי סת"ם, שוחטים ועוד...

שותפות? בשבילך!

"כל מי ששותף איתי בעוה"ז יזכה להיות שותף איתי בעוה"ב" (הרב שלום ארוש).

זה לא רק סיסמא, תעצרו ותחשבו למשך 60

חוט של חסד עד כמה אנו מכירים?

ההתחלה

מי לא מכיר את הרב שלום ארוש שליט"א ואפילו שותף איתו בפעילות? אך למרות זאת כמה באמת יודעים על האירגון העצום הזה שנקרא "חוט של חסד" שעומד בראשותו של הרב ארוש?

הכל התחיל לפני למעלה מ- 30 שנה. אז מסר הרב שלום ארוש שיעורים קטנים, פעילות ביתית עם קומץ קטן של אנשים. ואז בכח האמונה והאור הגדול הזה שהפיץ הרב, שהביא את הדברים הגבוהים האלה עד לאדם הפשוט, התמגנטו עוד ועוד אנשים לשיעורים אשר הוקסמו מהרוגע, השמחה והאמונה שהרב הקרין סביבו, כל השאר - היסטוריה...

על קצה המזלג

אך המימדים כיום מסבירים את גודל העוצמה והמהפך שהתחולל במשך שנות עשייה:

- פעילות בבתי כלא - בפרייקט הנקרא "פרח תורני" בו כל פעיל יושב עם אסיר-חניך ומחזיר בו אמונה. רב כלא אופק: "הם (הפעילים) יושבים אחד לאחד מדברים, פועלים ורואים את העיניים הנוצצות ואת ההתרגשות של הנערים החניכים" (פורסם בשבתון)

- תמיכה בחיילים בשדה הקרב- כשאנו עסוקים בחיי היומיום מגיעים פעילי הרב ארוש לחזית,



גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

מדברי רבנו הקדוש (ליקו"מ ג) אנו למדים, שלניגונים שאדם שומע יש השפעה גורלית על החיים שלו, שהשומע נגינה ממוגנת לא כשר משפיעים ניגונים אלו לרעה על מחשבותיו דיבוריו ומעשיו, כי הניגון נמשך מעולם הטעמים, מעולם הרצון, לכן הוא משפיע על כל קומת האדם. והנה בזמן בית המקדש, כאשר היה אדם פוגם בדיבורו, היה ניכר הדבר בבגדיו, בקירות ביתו או גופו, לפי גודל הפגם, וכחלק מתהליך טהרתו היה עליו להביא שתי ציפורים אל הכהן שהוא בחינת הדעת, שישמע צפצופי טהרה שיכניסו הרהורי תשובה בליבו. הוא פגם בקולו, בדברים בטלים, ברכילות ולשון הרע, עליו להמשיך טהרה מעולם הקולות, שהוא עולם הטעמים, כי אין הדין נותק אלא בשורשו, ושורש כל הקולות נמצא במקדש, במקום עליו נאמר "וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל... מִבֵּין שְׁנֵי הַקָּרְבִּים" (במדבר ז) ועל המקום הגבוה הזה נאמר "וְהָיָה קִנְיָן הַקִּנְיָן, וְהָיָה עָלָיו יְדִי ה'" (שבשיל להשרות רוח חדשה צריכים להתחבר לניגונים טובים, ניגונים שעניינם לברר רוח טובה מרוח נכאה, ניגונים הממשיכים על השומע רוח חיים, כי הניגון נמצא מעל המחשבה, ולכן יש בכוחו להטות את המחשבה כפי טיב הניגון. זה הטעם שנקרא המנגן בשם חזן, כי יכול בקולו להשפיע חזון שהוא אחד ממדרגות הנבואה וכדכתיב "חֲזֹן יִשְׁעִיהוּ". זה הטעם שהזהיר רבי נחמן להתרחק ממנגן רשע, שניגוניו בשביל מומן כבוד והתפארות, כי אל אשר תהיה רוחו לשם יטה את שומעיו. אך לא תמיד יכול אדם להישמר מניגונים ומנגנים שאינם שואבים רוחם

מבין הכרובים, לכן אחת העצות שלא יזיק לו ולא ימשוך אותו ניגונים מצד הקליפה זה לימוד גמרא בלילה, כי על ידי שהאדם לומד גמרא בלילה, הוא מתקן את ששת הטבעות הנמצאים בגרון שמהם תוצאות הקול, ועל ידי שניתקן קולו בלימוד הגמרא, הוא נשמר מניגונים שאינם טובים. זה סוד הכתוב "הָרָאִינִי אֶת מַרְאֵיךָ, הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ, כִּי קוֹלְךָ עָרֵב, וּמַרְאֵיךָ נְאֻמָּה" (שה"ש רבה ב), שעל ידי הארת פנים הזוכים מלימוד הגמרא, הופך קולו להיות קול ערב המחבר אותו רק לקולות ערבים מצד הקדושה, והזדככות קולו היא ביטוי לחכמת פניו. וזה הטעם שאין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה, ומי שרוצה לזכות לכתר תורה צריך להשתדל בכל לילותיו שלא לאבדם בשניה (רמב"ם ת"ת ג), כי עיקר בירור הרוח נעשה בלילה שהיא בחינת תורה שבע"פ, ולכן דוד היה קם בחצות ללמוד ולנגן, לכלול תורה ותפילה כאחד, ועל ידי זה זכה שנשפע לו ספר תהלים שכלול מחמשה ספרים שהם כנגד חמשה חומשי תורה, וכן זכה לעשרה מיני נגינה, שהם כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, בבחינת עשרה לשונות של נבואה (עיין ב"ר מ"ד ז), וזכה לבנות בית לשכינה שנמשלה לציפור, בבחינת "גַּם צִפּוֹר קִצְאָה בֵּית" (תהלים כ"ד), עד שכל האומר את זמירותיו, מתקן בפרטיות ובכלליות את המלכות דקדושה. זה שאומר הכתוב וְלָקַח לְפָטְהָר שְׁנֵי צִפְרִים תְּחִילַת טְהָרוֹת (ויקרא י"ד), שהאדם שרוצה לטהר את עצמו מכל מיני לשון הרע ודיבורים רעים ובטלים, צריך להתחבר לבחינה של השתי ציפורים

פנינים חסידות ברסלב

וזה בחינת שבת הגדול שקורין לשבת שלפני פסח שבת הגדול על שם הנס וכו', כי עקר הנסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים ששודד הפועלכות ובטל הפסע וגלה השגחתו יתברך בעולם, הכל נמשך מבחינת שבת שהוא עלקא דאיתי שכלו שבת, שפושט מקשרי העולם וכו', כפיכך, ההשגחה מבחינת סוף העולם וכו', בבחינת קץ בא הקץ וכו', פכבאר שם בפאקור הנ"ל. נמצא, שעקר יציאת מצרים נמשך מבחינת שבת, שהוא בחינת עולם הבא ועל כן גם פסח נקראת שבת, כמו שכתוב (ויקרא כג), "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִקְהַרְת הַשָּׁבֹת". דהיינו פסח, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מנחות סה), כי עקר תקן הנס של פסח נמשך משבת פנ"ל. וזה בחינת השבת שלפני פסח שקורין אותו שבת הגדול על שם הנס, כי כל הנסים של יציאת מצרים נמשך מבחינת שבת פנ"ל. ועל כן נקרא גדול על שם הנסים שנקראו בחינת גדול, כמו שכתוב (מלכים ב' ה), "ספרה לי את הגדולות שעשה אלישע". כמו שכתב רבנו שם בפאקור הנ"ל על מאקור הנ"ל, ואוריד שני דקעות לים הגדול, עין שם: (ליקו"מ או"ח - הל' נט"ו שחרית הלכה ב-ז)

הטהורות, בחינת רוח נבואה, הנמשכת מצדיקי האמת, שהם בחינת הכרובים הסוככים בכניסתם על כלל נשמות ישראל, ומלומדים אותם לחבר תורה ותפילה, לימוד גמרא ואמירת תהלים.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"ק ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 *

מלח - הבעיה שיכולה להיות במלח היא שטוחנים אותו במטחנה שיתכן וטחנו בה חיטה בעבר, ומכיון שהמלח נחשב לדבר חריף, יש החוששים לאיסור חמץ שנבלע במלח וכך נהרים האשכנזים, אמנם הספרדים מקילים בזה.

קפה שחור - קולים אותו וטוחנים אותו ואין בו חשש חמץ כלל.

נס קפה - נס קפה טבעי ורגיל, בין אם נעשה בהקפאה ובין נס קפה רגיל מותרים בשימוש בפסח ואינם צריכים כשרות מיוחדת לפסח, מכיון שאין בהם שום תמצית (ואף שיש מפעלים המזריקים שמן קפה לנס קפה, מ"ם גם שמן זה מופק מקפה ואין בו בעיה) ואם יש בו תמצית טעם של וניל, מוקה וכדומה, צריכים כשרות.

תה - עלי תה טבעיים ללא תמצית טעם, אין בהם שום חשש ומותר להשתמש בהם, אך כיום יש עלי תה עם תמצית טעם ובאופן כזה בודאי שצריך הכשר.

שמן זית - כיום רוב השמן זית הנמצא בארץ מגיע מספרד, ומכיון שיש חוק בארץ זו שאסור לערב שום דבר במוצר כאשר כתוב שמוצר זה הוא 100%, לכן שמן זית שמגיע ממדינות כאלו הוא כשר לפסח. בשמנים המופקים בארץ יכולה להיות תערובת של שמן קנולה או סויה (שניתן לערבב אותם בשמן זית מכיון שהם מכילים לציון שזה חומר שממוזג בין השמנים), ולכן לאוכלי קטניות זה מותר, ומי שאינו אוכל קטניות צריך להקפיד בזה.

מוותרים ואינם צריכים כשרות לפסח.

סוכרולוז - הוא סוכר רגיל, שפיצחו את ה-DNA שלו לשתיים, ולכן אינו מזיק לחולי סוכרת, אבל אין בו שום חומר ולכן כשר לפסח.

סוכרזיט - (של חברת בייסקול) - כשרה לפסח.

אבקת סוכר - באבקת סוכר יש עמילנים, ולכן חייב כשרות לפסח.

מוצרים אינם צריכים כשרות לפסח כלל

אורז (לאוכלי קטניות) - אין בו שום ציפוי ולכן מותר להשתמש בו.

כל סוגי הקטניות היבשים (לאוכלי קטניות) - חומס, שעועית, ושאר קטניות אינם עוברים שום תהליך בייצור (יש לציון שאין להשתמש כלל בחיטה, בורגול, גריסי פנינה וכדומה, שעל ידי הבישול והפכים להיות חמץ גמור).

ירקות מוקפאים - כל הירקות המוקפאים כגון אפונה וגזר, במיה, תירס וכדומה אין בהם חשש כלל ומותר להשתמש בהם בפסח, מלבד ארטישוק קטא שמורחים עליו חומר מונע השחירה וצריך הכשר.

פיצוחים - כל הפיצוחים שאינם קליינים מותרים באכילה בפסח, מלבד אגוזי מלך קלופים שמורחים עליהם חומר "אנטי אוקסידנט" שלא יוציאו ריח רע ושלא ישתירו, ומכל מקום יש לקנות את הפיצוחים בחנות של אדם ירא שמים שדובר אמת. או לקנות באריזה סגורה וחתומה עם הכשר ראוי.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

כשרות המוצרים לפסח חלק ב'

המשך למאמר הקודם אנו נותנים סקירה על מוצרים הצריכים כשרות לפסח. משחת שיניים, אודם, שפתון, חוט דנטלי, וקסמי שיניים

משחת שיניים מעיקר הדין אינה צריכה כשרות לפסח, והמחמיר תבוא עליו הברכה. וכן מי שצריך ליטול משחה רפואית לשיניים או הדבקה לשיניים תותבות, מותר להמשיך ולהשתמש בהן בפסח ואין צריך כשרות.

אודם ושפתון ללא טעמים, מותר להשתמש בהם בפסח ואין צריך כשרות, ואם יש להם טעם, ישנו חשש חמץ וצריך כשרות לפסח. כנ"ל לגבי חוט דנטלי וקסמי שיניים שאם אין בהם טעם כלל, מותר להשתמש בהם ללא כשרות לפסח, ואם יש בהם טעמים, חייב כשרות מיוחדת לפסח.

סוכר, סטיביה, סוכרולוז, סוכרזיט, אבקת סוכר

סוכר - מעיקר הדין סוכר אינו צריך הכשר לפסח כלל, אמנם ישנם מפעלי אריזה שאורזים את הסוכר באותו מקום יחד עם הקמח ושאר דגנים, ולכן במפעל שהאריזה נעשית בנפרד כגון חברת סוגת, אין צריך כשרות לפסח, אבל בשאר החברות יש להחמיר ולקנות כשר לפסח מחשש שנתערב מעט קמח בסוכר.

סטיביה - בסטיביה יש נוזל, ויש עלים, הסטיביה הנוזל כשר לאמצע השנה, אבל לעניין פסח יש בעיה וצריך כשרות מיוחדת, אמנם עלי סטיביה

ליקוטים נפלאים פרשת מצורע

זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב)

אמר ר' יהושע בן לוי: חמש תורות כתובות במצורע:

זאת תורת נגע צרעת" (יג, נט),

"זאת תורת אשר בו נגע צרעת" (יד, לב),

"זאת התורה לכל נגע הצרעת" (יד, נד),

"זאת תורת הצרעת" (יד, נז).

והקפ"י: "זאת תהיה תורת המצרע" – תורת המוציא שם רע. ללמדך שכל האומר לשון הרע עובר על חמישה חומשי תורה (ויקרא רבה טז, ו).

צריך להבין, הלא גם אם היה כתוב רק פעם אחת "תורה" היה אפשר לרמז את אותו הדבר. ותרץ ה"פנינים יקרים" שכוונת חז"ל היא, כי בכל חומש וחומש מחמשה חומשי תורה מופיע ענין לשון הרע.

בספר בראשית – מסופר על הנחש שסיפר לשון הרע על בורא אשר "מהעץ אכל וברא עולמו".

בספר שמות – "אכן נודע הדבר" (ב, יד), וכפירוש רש"י שם שהיו בהם דלטורין. כמו כן, "ויבא ידו בחיקו ויוצאה והנה ידו מצרעת כשלג" (ד, ו), ואמרו לנו חז"ל שצרעת זו באה למשה רבנו כי דיבר לשון הרע על ישראל, ואמר: "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי".

בספר ויקרא – "לא תלך רכיל בעמך" (יט, טז), וכל פרשת צרעת ונגעים.

בספר במדבר – ענין מרים שדברה לשון הרע על משה.

בספר דברים – "השמר בנגע הצרעת" (כד, ח), "זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים" (כד, ט).

נמצא שכל ספר מחמשה חומשי תורה מזהיר על איסור לשון הרע. לכן כתובה המילה "תורה" חמש פעמים, לרמז על חמשה חומשי תורה שהזהירו על חטא זה.

ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את

החטאת ואת העולה במקום הקודש כי כחטאת

האשם הוא לכהן קודש קדשים הוא" (יד, יג)

קשה למה לי כל האריכות, ולמה לא אמר 'ושחט את הכבש צפונה' ותו לא מיד. וגם אם טעם שחיתתה בצפון מפני שדומה לחטאת, מה ענין עולה לכאן, ועוד מה זה שכתב לכהן, ועיין רש"י.

ונראה דהנה איתא בסוטה (דף ל"ב) שלכן נשחטת החטאת בצפון כמו העולה, אף שעולה גדולה מחטאת כי כולה כליל, כדי שלא לבייש את המביאים חטאת, כי עכשיו יחשבו שזה עולה מכיוון שנשחט במקום העולה. ולפי זה גם האשם ראוי שישחט בצפון מטעם זה, כי גם האשם בא על חטא.

אולם יש לחלק כדאיתא בזבחים (דף פ"ט) שחטאת חשובה מן האשם כי זריקת דם החטאת על ארבע קרנות, לכן ראוי לשחטה במקום עולה הקדושה, משא"כ דם האשם זריקת דמו בשתי מתנות. אך זה לא מעלה ולא מוריד, כי מכל מקום קדושת שניהן שווה דמשניהן אוכל הכהן

את הבשר, ואינה כעולה שכולה כליל, על כן שפיר דין האשם בצפון כחטאת. וזה שאמר הכתוב, ושחט את הכבש במקום אשר ישחט את החטאת, ולמה, לזה אמר ואת העולה, כדי שיחשבו שזה עולה ולא יתבייש על חטאו, וכי תימא במקום הקודש, כי המקום קודש יותר מדי עבור שחיתת אשם אשר דמו נזרק רק בשתי מתנות, לזה אמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, שלגבי הכהן קדושתו שווה דמשניהן אוכל הכהן, קודש קדשים הוא, דכשם שחטאת קודש קדשים הוא אף שאוכל ממנה הכהן, כן האשם קודש קדשים הוא וראוי שישחט בצפון. (מלא העומר)

ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם" (יד, לד)

וברש"י הק' שהאמורים הטמינו זהב וכו' כל מ' שנה, וע"י שנותן הקירות ימצא המטמוניות.

וקשה וכי אין לקב"ה דרך אחרת לתת לישראל מטמוניות אלא ע"י נגעים, ועוד הרי נגעי בתים בא על צרות עין (ערכין טז) שאחד מז' סיבות שבא הנגעים היא צרות עין שאינו רוצה ליהנות אחרים משלו לכן יורד הבית לטמיון והוא ג"כ לא ינהג מביתו, וא"כ האם בגלל זה החטא עוד ימצא כסף וזהב שטמנו האמורים?

אלא כל זה בא ללמד אותנו שאף שאנו רואים שבאים עלינו ח"ו יסורים, מכל מקום צריך להאמין שבא מאהבת ה' אותנו ורוצה להחזירנו למוטב, ולבסוף נראה שהכל יתהפך לטובה, וכמו שראינו במכירת יוסף הצדיק שממנה הגיע למלכות וכן בכל צרה וצרה יצא מזה דבר טוב כמ"ש ממכה עצמה מוציא רפואה, והנה אם לא היו חוטאים בצרות עין או באחד מז' דברים שמביא שם בגמרא, כי אז היו מוצאים את המטמוניות ללא שום צער, ועכשיו שחטאו ימצאו ג"כ לבסוף אבל זה יהיה בדרך יסורים בתחילתו. (ערוך השולחן)

כנגע נראה לי בבית" (יד, לה)

אפילו תלמיד חכם שיועד שהוא נגע, ודאי לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי. (רש"י)

ולכאורה, מדוע הקפידה התורה ע"ז, הלא בין כך תלוי בכהן לטהרו או לטמאו, ומה יתרון לבעל הלשון אם הוא יאמר "נגע" או "כנגע"?

אלא ע"פ מה שכתב רש"י "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל מ' שנה שהיו בני ישראל במדבר, וע"י הנגע נותן הבית ומוצאן". א"כ, הרי "כל מה דעביד רחמנא לטב עביד" ונגע זה מטרתו הוא לעורר את האדם, להודיע להם דרכיו הנפלאים אשר נסתרו מעיני אדם, וסופו שעל ידו יגיענו טובה גדולה, ועל כן אל לו לאדם לומר "נגע נראה לי בבית" שמשמעותו לדבר שלילי, אלא יאמר "כנגע", היינו שבוודאי ע"ז תצמח לו טובה מכל הרע. (שי לתורה)

סיפורים נפלאים פרשת מצורע

"זאת תהיה תורת המצרע" (יד, ב)

אמר ר' יהושע בן לוי... "זאת תהיה תורת המצרע" - תורת המוציא שם רע. (ויקרא רבה טז, ו)

פעם נסע החפץ חיים בעגלה עם סוחרים בהמות וסוסים. בכל הדרך שוחחו הסוחרים על שוורים, פרות, סוסים וכדו'. ר' ישראל מאיר ישב שקוע במחשבותיו ולא שם ליבו לשיחותיהם. פתאום העלה אחד האנשים שיחה על סוחרים אחרים והתחיל ללעוג עליהם. ר' ישראל מאיר כאילו הקין משנתו, והעיר להם בנחת: "אחים! עד כה עסקתם בשיחה נאה על הסוסים והשוורים הנוגעת לפרנסתכם, אבל למה עברתם לשוחח בעסקי הבריות? הרי יש בזה עבירות חמורות של לשון הרע ורכילות..." שכניו בעגלה, שהיו אנשים פשוטים, חשבו אותו להלך מוזר והגיבו בדברי לעג ובזו על אשר הוא מתערב בענייניהם ומטיף להם דברי תוכחה.

ר' ישראל מאיר לא השיב לגידופיהם והיה נראה כאילו הוא נהנה מכך שהם הפסיקו בינתיים את שיחותיהם בענייני לשון הרע. לאחר שגמרו ללעוג לו, הם המשיכו לספר על חבריהם. החפץ חיים העיר להם שוב והתחנן לפניהם שידברו על סוסיהם ופרותיהם ולא על חבריהם. כשלא הועילו דבריו הוא ביקש מהעגלון שיוריד אותו מהעגלה. מוטב לו להישאר באמצע הדרך מלשבת בחבורת לצים ולהקשיב לדברי לשון הרע ורכילות. (מורשת אבות)

בעת מסעותיו למכור את ספר "חפץ חיים", נקלע ר' ישראל

מאיר באחת השבתות לעיר ידבוונה והתאכסן בביתו של השוחט. כשהתכונן ליטול ידיים לסעודה שלישית, שמע שהשוחט מספר לאשתו שיוסף הקצב רימה את פלוני והבטיח לו כי הבשר משחית אתמול הוא בלי סירכא. ר' ישראל מאיר הסתלק מיד מהבית מבלי לדבר דבר. כשהשוחט הרגיש כי אורחו איננו, החל לחפשו בעיירה, עד שמצאו מסב לסעודה שלישית באחד הבתים.

לשאלת השוחט, מדוע שינה את מקום אכסנייתו, השיב לו ר' ישראל מאיר שאינו יכול להתאכסן יותר בביתו. אם יש למר טענות על הקצב, הרי זו שאלה של איסור והיתר ויש לקראו אל הרב או יש להוכיחו בינו לבין עצמו, אבל כיצד הוא מספר זאת לאשתו? הרי יש בזה משום לשון הרע.

"הנני עוסק במכירת ספרים על זהירות מדיבורים אסורים, וכיצד אני רשאי להתאכסן בבית שמדברים בו לשון הרע?" סיים החפץ חיים את דבריו. (מאורות גדולים)

דיבה רעה ככל העולה על לשונו. ר' נפתלי הפסיקו ושאל אותו, אם כבר קיבל היתר ממאה רבנים על איסור לשון הרע. (מורשת אבות)

רבנו ה"חפץ חיים" כותב באריכות בספרו את חומר העוון של לשון הרע, שפעמים רק על ידי עקימת אף או קריצת עין אפשר להרוג בן אדם, וכמו שנאמר: "כי באפם עקרו שור" הוא יוסף הצדיק, שעליו נאמר: "בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו".

מעשה מזעזע היה בארצות הברית באיזה תלמיד שהיה בביתו של הגאון מפוסקי הדור, רבי משה פיינשטיין זכר צדיק לברכה, בארוחת בוקר, והנה על שולחנו של הגאון היו שני קנקנים עם שתי שקיות חלב, של שתי חברות שונות בהכשרים מהודרים, והתלמיד היקר שלנו ראה את הגאון הנ"ל מושיט ידו לאיזו שקית, והחזירה למקומה, ולקח את השקית השנייה, מיד הסיק אותו בחור שהרב סומך יותר על החברה השנייה, ולא על הראשונה, וחשב שיש "מצווה" לפרסם את הדברים לתועלת הרבים.

הלך לישיבה והתחיל לספר, וכן עשה בעוד ישיבות עד שלאט לאט החברה השנייה עמדה לפני פשיטת רגל, החליטה הנהלת המפעל ללכת לבית הרב לשאול איזה דופי מצא בחברתם, שפסל אותה. עלו ובאו לביתו, וכששמע הרב את דבריהם נבהל, קם והלך למקרה, והביא להם חלב של חברתם, באומרו שרק הבוקר שתה חלב שלהם, וכן כמעט בכל בוקר וערב, ואינו מבין מי המציא זאת.

ישב, חשב ונזכר, באותו מעשה וסיפר להם על חשדו בבחור שהיה אצלו, אך פשוט כשאחז בשקית החלב של אותה חברה, היא הייתה ריקה, ולכן לקח את השקית השנייה, ורק ההבנה של אותו בחור גרמה לכל הצער, והשם הרע על אותה חברה.

כמה עלינו להיזהר בלשון הרע, שלא לדבר רע על שום יהודי, והזהירונו חכמינו זיכרונם לברכה, שהמדבר רע על יהודי, הוא כמוציא לעז על התפילין של הקדוש ברוך הוא, שכתוב בהם: "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (ברכות ו) וזוהי סיבת הצלת עם ישראל ממצרים, והיא מפתח הגאולה העתידה. (כתונת פסים)

הגה"צ ר' משה אהרן שטרן שליט"א, משגיח ביישיבת קמניץ בירושלים, סיפר מעשה מהחפץ חיים זיע"א, אותו שמע בבחרותו בארה"ב, במהלך שיעור מפי הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל.

פעם יצאו החפץ חיים זיע"א ואדם גדול נוסף לנסיעה ארוכה בעניין דחוף של מצוה, הדרך ארכה להם כמה ימי נסיעה, כי המקום שאליו נצרכו להגיע רחוק היה. בהגיעם לאחד המקומות, שמו מיד פניהם לתור להם מקום

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

פעם בא לרבי נפתלי

אמסטרדם יהודי לבקש "היתר מאה רבנים" כדי להוסיף אשה על אשתו. וביתניים הוציא על אשתו

סיפורים נפלאים פרשת מצורע

שתוכל לחזור למשרתה וכדי שישררו ביניהם השלום והשלווה!..
(שאל אביך ויגדך)

רבי רפאל הכהן שפירא מוולוז'ין, היה מפליג בשתיקה ולא היה מוציא מפיו דברים אלא לעתים רחוקות, כדי שלא להיכשל בלשון הרע ורכילות. פעם שאלו אחד ממקורביו: "רבי, האינך עייף לפעמים מן השתיקה?" השיב רבי רפאל ואמר: "עלי להודות, כי באמת השתיקה מעייפת אותי לפעמים, וכדי לנוח מן השתיקה, הריני חוזר ושותק..."

דבר ידוע הוא, כי בעת שפוקדת צרה אל ישראל, מתחילות הבריות לפשפש במעשיהן ולחפש אחר עוונות וחטאים. כך ארע בשנת תר"ח, כאשר מגפת חולירע פרצה בעיר וילנה ובסביבתה. המחלה הקשה הפילה חללים רבים, והבריות פשפשו איש איש במעשיו ויש שביררו אף במעשי הזולת כדי לחשוף את החטאים שגרמו למגפה הקשה. אחד מאותם אנשים, שחיפשו חטאים לא רק בחדרי ליבם אלא גם אצל זולתם, הופיע בביתו של רבי ישראל מסלנט ולחש באזני הרב על אודות מעשיו הגרועים של פלוני. "בוודאי עקב מעשיו הרעים פקדה אותנו המגפה הקשה", סיים האיש בהתרגשות. כדרכו, האזין רבי ישראל בסבלנות לדברי האיש. ומשהשתק הלה, אמר לו: "כידוע, ציוותה התורה לשלוח את המצורע אל מחוץ לשלושת המחנות. ומדוע הורחק המצורע עד כדי כך? חכמינו זכרונם לברכה אמרו (במסכת ערכין ט"ז, ע"א), כי מחלת הצרעת באה על האדם בגלל עוון לשון הרע. יש אנשים הסבורים, כי איסור לשון הרע הינו מילה נרדפת להפצת דברי שקר. אך אין הדבר כן איסור לשון הרע כולל גם חיפוש חטאים ופגמים אצל הזולת! ועל כן אומרים לו, לבעל הלשון הרע: אם חושב אתה את עצמך למומחה במציאת חטאים ועוונות צא נא אל מחוץ למחנה. ושם, לכשתתבודד עם עצמך ימים רבים לא תוכל לחשוף את חטאי זולתך, אך תוכל בהחלט לחשוף ולגלות את כל העוונות שלך".

(מעשיהם של צדיקים)

רבי זלמן מוולוז'ין, היה שומר על לשונו שלא לדבר על הזולת וחיפש תמיד להפך בזכותם של ישראל. בערב שבת חזר פעם מהמקווה לביתו, ואשתו ראתה כי הכתונת הנקייה שנתנה בידו לכבוד שבת, איננה עמו. "היכן הכתונת?" תמחה, ורבי זלמן השיב בתמימות: "כנראה נטל עני אחד את הכתונת בהיותי בבית המרחץ". "והיכן, אפוא, כתונתו של אותו עני?" השיב רבי זלמן: "אותו עני שכח ולא השאיר לי את כתונתו שלו..."

"ועץ ארז ושני תולעת ואזב" (יד, ד)

פירש רש"י "ועץ ארז" לפי שהנגעים באין על גסות הרוח. "ושני תולעת ואזב" מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאווותו כתולעת וכאזב.

אכסניה למען יוכלו להשיב את נפשם מעמל הדרך ולהשביע רעבונם.

והנה, לאחר שמצאו אכסניה אצל שולחנה של בעלת בית יראת שמים, שהידורי הכשרות אצלה ענו על הדרישות המיוחדות של החפץ חיים וחברו למסע, ישבו שניהם וסעדו נפשם בתבשיל שהוגש להם. בתוך סעודתם נכנסה בעלת הבית ושאלה אותם האם האוכל ערב לחיכם. החפץ חיים ענה מיד: האוכל טוב מאד, ואילו אותו אדם גדול שחבר למסע אמר: כן, האוכל טוב למדי, אם כי חסר היה קצת מלח, אבל באופן כללי היה טוב מאד...

שמעה האשה ויצאה מהחדר, אבל מיד בצאתה מהחדר תפס החפץ חיים בידיו את זקנו וראשו ואנחת שבר בקעה מגרונו באומרו: אוי ואבוי, כל ימי נזהרתי בעצמי מלדבר ומלשמוע לשון הרע, ועתה נכשלתי פה ממש ששמעתי וקיבלתי לשון הרע, ואני מתחרט כבר על שנסעתי אתכם, ובוודאי לא היתה מצווה בנסייעתי אתכם...

כשראה אותו אדם גדול כיצד התעטף החפץ חיים ביגון, נאחו חרדה ותדהמה, אך גם תמה תמיהה מסויימת: מה לו כי נזעק ונסער כל כך? ואולם מכיוון שבחפץ חיים מדובר, פתח ושאל: מה כבר אמרתי, רבי ישראל מאיר, איזו לשון הרע היתה פה?... ענהו החפץ חיים: כלום אין לשון הרע במה שאמרתי לבעלת הבית שהתבשיל חסר קצת מלח? הן לא היה היא זו שבישלה את האוכל כי אם המבשלת שהיא מעסיקה, וזו אישה אלמנה, ומיד כששמעה את הטענה מפיכם על המלח, הלכה למטבח ופתחה בטענות על המבשלת המסכנה, למה לא שמת מלח בתבשיל, והמבשלת ענתה, כמובן, כי כן שמה מלח, ואז כבר הרעימה בעלת הבית את קולה וגערה בה באומרה לה, הלא הרבנים הסועדים על שולחני ואוכלים את התבשילים שבישלת אומרים שלא שמת מלח, וכיצד זה את אומרת אחרת? כך בוודאי מתווכחים השתיים, כשהמבשלת אומרת בבטחה ששמה מלח ובעלת הבית מטיחה בה וצועקת עליה שהיא שקרנית, שכן אם הרבנים אומרים שהאוכל חסר מלח, בוודאי שאינם משקרים, והיא זו שמשקרת, והאלמנה כועסת ואומרת ברוגז: בטוחה אני ששמתי מלח בתבשיל, ואז אומרת לה בעלת הבית: אם את כה מעיזה פנים לומר על הרבנים שהם שקרנים, הרי את מפוטרת ממשרתך ואיני רוצה בך יותר כמבשלת!...

חברו למסע של החפץ חיים, שכאמור אדם גדול היה, יושב ושומע בהקשבה מרובה לדברי החפץ חיים ופליאתו גוברת מרגע לרגע על דמיונו המופלג: מנין לו כל זה? איך הוא בונה מדיבור כל כך פשוט מגדלים באוויר? ובגמר פליאתו הוא אומר: רבי ישראל מאיר, הנכם מגזימים!...

ענה לו החפץ חיים: אם כן, אם ברצונכם להיווכח שצדקתי, הבה ניכנס שנינו למטבח ונראה מה מתרחש שם...

קמו שניהם ונכנסו למטבח, ומצאו איך שתי הנשים נרגזות ונרגשות ומוחות דמעה מעיניהן, וכל זאת לאחר דיון ודיבור קולני ופוגע ולאחר שבעלת הבית הודיעה למבשלת שהיא מפוטרת, הכל כפי שתיאר החפץ חיים קודם לכן.

כשראה אותו אדם גדול מה שקרה, השתדל, כמובן, בכל כוחו לשנות את הדבר, הוא שילם טבין ותקילין עבור האלמנה כדי

סיפורים נפלאים פרשת מצורע

העלבון והבושה היו כה גדולים, עד כי עיניה החלו לזלוג דמעות, וכך הלכה לבעלה הגדול ובכתה לפניו: "עד מתי נצטער כך?" בראותו עד היכן הגיעו הדברים, הוא עמד והבטיח לה: "עד כאן! היי בטוחה שנושע במהרה, ויותר לא נסבול חרפת רעב". ואכן, זמן קצר לאחר מכן נמנו וגמרו פרנסי הקהילה להכתירו כראש ישיבה בישיבה המקומית בסלונים, עיר מגורי חמיו, והוא החל להשפיע בין כתליה מרוח חכמתו וצדקותו, כשכל פרנסתו מסופקת מקופת הישיבה, וכך נתקיים בו מה שאמרו חז"ל (מועד קטן ט ע"ב): "כל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ".

"ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר" (יד, לה)

בספר "אמרי קדש" (עד) הובא המעשה הבא: רבי אברהם מרדכי מפינטשוב, שהיה גם תלמידו של החוזה מלובלין, היה עני מדוכא. היו לו שלש בנות שכבר הגיעו לפרקן, ולא היה לו כסף לנדוניה ולצרכי נישואין ומלבושים. בכל פעם שהיה נוסע לרבו ללובלין, היתה אשתו מדברת על לבו שישח את דאגתם לפני רבו הקדוש, אבל בכל פעם שהיה בא לפני החוזה – היה שוכח את עצת אשתו ולא מזכיר כלל את מצבו הקשה. פעם אחת נמלכה אשתו הרבנית ונסעה גם היא לובלינה אחרי בעלה, מבלי להגיד לו. כשנפגשו שניהם בבית מדרשו של החוזה מלובלין, הוכרח כבר ר' אברהם מרדכי לשפך את מרי שיחו לפני רבו. אמר לו החוזה: "מדוע לא אמרת לי דבר עד הנה?" השיב לו ר' אברהם מרדכי: "חשבתי שהרבי ברוח קדשו יודע מעצמו את אשר אתי". "לא כן", השיבו החוזה. "הנה בנגעי הנפש כתוב בתורה: 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן... וראה הכהן את הנגע', כלומר הכהן בעצמו יראה את הנגע מיד, מבלי שיגידו לו, אבל בנגעי בתים כתוב: 'ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית'. מכאן שב'נגעי בתים', כלומר בצרכי הבית, צריכים לומר, ולא לסמוך שהכהן ידע מכך בעצמו..."

"כנגע נראה לי בבית" (יד, לה)

יש לדקדק מדוע אומר נראה לי 'בבית' ולא אומר 'בביתי', ויש לומר דהנה אמרו חז"ל (יומא יא) נגעי בתים באים על צרות עין שלא רצה שיהנו אחרים מביתו, וזה שדייקה כאן התורה 'ובא אשר לו הבית' שהוא חושב שהבית רק שלו לעצמו ולא ליהנות אחרים ומטרת הקב"ה הוא לחנכו כי לה' הארץ ומלואה, והוא רק מחזיק פקדון אצלו ואינו בעליו, ואם יחשוב כך אז יהיה מטיב לאחרים, בידעו שה' עושה עמו לחם חסד שהפקיד בידו רכוש זה, לכן בבואו אל הכהן יאמר 'כנגע נראה לי בבית' ולא בביתי, כי אין הבית שלי אלא של הקב"ה ואז יחזור ויהנה אחרים מהנכסים. (שבט סופר)

מעשה בבעש"ט שבא פעם לשבות שבת בפולנאה, כשהוא נוסע במרכבה מהודרת, היה שם אחד בעל מחלוקות, שהלך ורינן אחרי הבעש"ט שהוא נוהג בגדלות ורחבות. נענה הבעש"ט ואמר: משל למה הדבר דומה למלך שחיפש אחרי סם רפואה מיוחד שיש בו כדי לחיות לעולם, בא חכם אחד ונתן לו סם רפואה שיתרכך מן הגאוה וינהג בענווה, מיד החל המלך לנהוג בענווה יתירה, עד כדי כך שהיה מהלך ברגל אחרי המרכבה המלכותית, אך ככל שהרבה לנהוג בענווה, הלכה וגברה בו גאוותו יותר ויותר, באומרו הביטו וראו! הרי אני מלך גדול ועם כל זה הנני עניו. עד שבא החכם והסביר לו שלא לזה נתכוון אלא שיעלה וישב בתוך המרכבה ויהיה עניו בלבו פנימה, אומנם ענווה זו תעלה לו ביותר קושי, אך תהיה זו ענווה אמיתית. (צפנת פענח)

"וגלה את כל שערו" (יד, ח)

סיפר הד"ר הרב משולם הרט: מעשה בבני זוג שלא שמרו מצוות, ולא נפקדו שנים רבות בילדים. הרופאים חיוו דעתם שבדרך הטבע אין להם כל אפשרות להיפקד. בשלב מסוים הציע להם הרופא המטפל, לעלות לביתו של מרן הגר"ח קנייבסקי ולקבל ממנו ברכה. בני הזוג הסכימו, והבעל הגיע לביתו של הגר"ח. כשסיפר את סיפורו הביט בו הגר"ח, וראה שהוא מגודל-שיער. שערו שגלש על גבו, נראה כשל אשה... פנה אליו הגר"ח ואמר לו: "אינני מבין כיצד אתה רוצה שיהיו לך ילדים, הרי גם אתה אשה!"... כיון שהיה זה בימי ספירת העומר, אמר לו הגר"ח שבל"ג בעומר ילך להסתפר ויכרכו. והנה פלאי-פלאים; הבעל הסתפר, הברכה התקיימה, נגד כל התחזיות של הרופאים. (דרשו)

"ואם דל הוא" (יד, כא)

נסיון העני מביא עמו הרבה קושי ומצוקה, כאב ובושה, ואנו מוצאים לא מעטים מבין גדולי ישראל, אשר למרות גדלותם העצומה, חיו בדחקות נוראה ונאלצו לרעב ללחם... ממש. בספר "מריצי תורה מעולם החסידות" מסופר, כי בעל ה"יסוד ושרש העבודה" חי חיי דלות ועניות עצומים. באותם ימים נהוג היה שכל עקרת בית היתה מכינה סיר חמין בערב שבת, ומביאה להטמינו בתנור האופה, כדי שחומו ישתמר עד למחרת. מאחר ומטבחה של אשת ה"יסוד ושרש העבודה" היה ריק, לא היה לה במה למלא את הסיר, ומפני הבושה נהגה למלא את הסיר במים צלולים, ולכסות אותו היטב. באחד הימים ננעצו בה עיני שכנה רעת לב, ומשום שחשדה שאין לעלובה זו כל תבשיל, החליטה להרים את מכסה הסיר לעיני כל הנשים, כמבקשת להציץ מה מתבשל בתוכו, ועל ידי כך שמה אותה ללעג ולקלס, מאחר והיא לא זכתה לנס בדומה לאשת התנא רבי חנינא בן דוסא (תענית כה)...)

{ אז נדברו }

פרשת מצורע תשע"ט | גליון מקוצר - בין הזמנים

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

”

מה הן תוצאות האמת של הבחירות...??

יום הבחירות הגיעו לקיצו... השעה תשע בערב... הקלפיות התחילו להיסגר, וכעת מתחיל רגע האמת... די לסקרים... די למדגמים... כעת מתחילה ספירת הקולות...

וכידוע... בכל מטה יש חפ"ק מיוחד לספירת הקולות... מגייס את כל המשקיפים לצאת לכל הקלפיות שבעיר ולהשקיף על ספירת הקולות שתיעשה בצורה הוגנת, שלא יגנובו ולא יחביאו לנו קולות יקרים... חבר שלי נשלח לקלפי פה בשכונה, הקלפי של החרדים, כיף לו, הוא יושב וכמעט כל הפתקים הם משלנו... אני מקנא בו... כי אותי שלחו לאחת השכונות הנדחות והרחוקות בעיר... שכונה חילונית מובהקת... אוירה מנוכרת... אבל אחראי ביקש ממני באופן אישי שאני אלך לשם... הוא אמר לי: אני יודע!! אני יודע שיש שם מאוד מעט קולות משלנו, אבל כפי שאתה יודע את הכלל: **כל קול קובע!** **כל קול קריטי להצלחת המערכה**, יצאתי, ובאמת האוירה הייתה מנוכרת, ישבנו בשולחן ומסביבי כולם חילונים... חלקם ממש שונאי דת... והספירה החלה... מאה קולות כבר ספרו, ואפילו קול אחד לרפואה עדיין לא הגיע למפלגה שלנו... ספרו עוד חמישים קולות... ואני כבר התחלתי לנמנם... כבר התחלתי להתחרט... בשביל מה באתי לכאן... לך תדע, אולי אפילו קול אחד לא יהיה פה בשבילנו...

והנה, לפתע פרצה קריאה... סוף סוף פתק אחד בשבילנו!!!!!! התעוררתי לחיים... והספירה ממשיכה... עוד שמונים קולות נספרו... והופה, עוד פתק אחד של המפלגה שלנו, האנשים שמסביבי התחילו למחות לי כפיים... חצי בציניות חצי בהשתתפות... בקיצור: בסופה של ספירה יצאתי משם אמנם עם פיהוק גדול, אבל עם שש קולות משלנו!! כן, כפי הסיסמא המקודשת: כל קול קובע... כל קול קריטי...

למעשה סוף המשל לא כ"כ מעניין... האם באמת הקולות שלי קבעו או לא זה לא נפקא מינה לשום דבר... בלאו הכי את העלון הזה אתה תקרא רק לאחר תוצאות האמת הסופיות... אבל הנמשל!!!!!! הנמשל הוא הרבה יותר אמיתי והרבה יותר נפקא מינה עבורנו בעיקר ליום שאחרי הבחירות... אם רק נפנים את המסר הזה... ובכן: כל לילה הנשמה עולה לשמים והקב"ה וכל פמליא דיליה וכל הצדיקים שבגן עדן... כולם מחכים לנשמה שתביא איתה פקאלע... שתביא כמה מילים של תורה...

והנה היא עולה לשמים... ואז הקב"ה שואל אותה: נו, נשמה טהורה שלי... מה עשית היום?? כמה קולות הבאת לנו לקיום העולמות?? ואז מתחילה ספירת קולות... כל קול קובע, כל מילה תורה היא קריטית! היא נצח נצחים, היא קיום שמים וארץ... אבל מה נעשה שמיועדנו היה עסוק בלפטט על ספירת הקולות של הבחירות... עשרים דקות הוא דיבר בגנות המפלגה השניה... עוד רבע שעה הוא שימש כעורך דין של המפלגה שלנו... עוד שלוש דקות הוא חיפש כוס... ועוד שבע דקות הוא שתה את הכוס קפה... וביני ביני אזי פה הוא למד איזה דקה ופה הוא קרא שתי שורות גמ', ובשעת לילה מאוחרת נעשית ספירת הקולות בעיצומה... בתחילה הקולות היו לא מעודדים... קולות צורמניים של לשה"ר ומחלוקת שממש משחקים לגוש השמאל המאיים... הנשמה כבר התחילה לבכות... ירדתי לעולם הזה לחינם... לא הבאתי איתי כלום... אבל לפתע!!!! לפתע בצבצו להם כמה קולות נעימים ומתוקים... קול מתוק של תורה... אוהו...

בבת אחת שמחה גדולה התעוררה בשמים... עשרה קולות!!! עשר מילים של לימוד התורה!! איזה נחת רוח... עשר מילים אלו עולות בסוד "נשיקין" ומתחברים עם עתיקא קדישא ביחודא שלים כדקא יאות... זהו... הכל היה שווה רק בשביל זה... וספירת הקולות ממשיכה... ואז לפתע מגיע עוד גל שחור משחור של קולות מפויחים ונודפים ריח של לשון הרע עסיסי... ומילות גנאי ליהודים מול הגמ' הפתוחה... הנשמה יושבת שם ומתפלצת מכאב, אבל לפתע שוב... שוב מופיע קול נעים, עוד עשרים מילים טהורות של שתי שורות גמ', ו"מארי גדפינ" נוטלים כל מילה של תורה והיא טסה בכל העולמות ומתעטרת בכותר של הקב"ה, **נו, מה יהיו התוצאות בקלפי הזו?**

אמנם התוצאות מאכזבות, אבל עדיין!!!! עדיין זה ריווחי!! כי סו"ס כל קול קובע, כל קול תורה זה נצח נצחים... וממילא אם מהקלפי הזה יצאו כמה קולות בלבד של תורה, בשביל הקב"ה זה כבר ריווחי, היה כבר שווה לשלוח את הנשמה הזו רק בשביל להביא לנו את הקולות האלו... שמקיימים את כל העולמות, אבל סוף סוף עדיין זו אכזבה, אבינו שבשמים מביט על הנשמה בסוף הלילה, והיא מבטיחה לקב"ה, והיא מאוד מקווה... שבקלפי הבא... בספירת הקולות של יום המחרת... אני מבטיחה שהתוצאות יהיו מעודדות יותר... השתי שורות גמ' יכפילו את עצמם פי עשרים, ואי"ה גם דף גמרא שלם ישלח לשמים והקב"ה ישתעשע בו עם הצדיקים בגן עדן,

--

עורו נא כי בכל לילה נשמתכם עולה למעלה לתת דין וחשבון מפעלה ליוצר ערב ובוקר,

נשמות הצדיקים מחכות מידי לילה בכיליון עיניים להשתעשע בפקאלה היומי שהנשמה שלך מביאה להם... לספירת הקולות הטהורים של עסק התורה שזה המזון והחיות של כל העולמות, גם של הגן עדן, כל קול קובע, כל קול קול יעקב עושה נחת רוח לאבינו שבשמים, ואם את המסר הזה נוציא מהבחירות... אז באמת כל קול קובע... הכל היה כדאי...

“

מיד נכנסת למתקפת הגנה: מה אני אשם??
התשובה היא: אתה לא אשם!!!

אתה פשוט לוקח קרדיט לטוב ולמוטב!!! זה מה שנקרא "בעלים"!!!

בפתח הגיליון נשאלה השאלה: מה אשם הזב שהוא חייב להקריב כפרה??? וכי איזו עבירה הוא עשה שהוא צריך לכפר עליה???

התשובה היא פשוטה מאוד!!! השאלה בכלל לא מתחילה:

הזב לא אשם בכלל... אף אחד לא אמר שהוא אשם... כי הוא באמת לא אשם!!! נו... אז למה הוא צריך לתת כפרה??? כי... כי זיבה זה סוג של קריץ... התורה מגלה לנו שזיבה זו מציאות של טומאה וקלקול בעולם... ואת הקלקול הזה צריך לתקן... רגע... למה שאני אתקן? מה... אני אשם- שואל הזב?? התשובה היא: ממש לא!!! פשוט זה הקלקול שלך!! אתה מתעסק פה עם הבנין הנצחי שלך!! והתורה מגלה לך: שבבנין הנצחי הזה שלך קרה איזה קלקול... ואת הקריץ הזה צריך לתקן... לא באים אליך בטענות... פשוט מודיעים לך שיש איזה בעיה בתקרה... ואתה הכתובת לתקן לא מדין אשם... אלא מדין בעלים!!!

מי שרוצה להיות ברבות הימים בעל ההטבה!!!
זה רק אם הוא יפנים שהוא גם בשלב זה בעל החסרון שלה!!!
אם אתה רוצה שיקפו לבעלותך הבלעדית את ההטבה!!!
זה רק אם תקבל אחריות מלאה בשלב זה על החסרונות שלה!!!

כל אמא יודעת שאם היא רוצה ברבות הימים לרוות רוב נחת מבנה... ולהכריז בגאון: זה הבן שלי!!! בני!!! אשר בך אתפאר... ככה??? את באמת רוצה עוד עשרים שנה להתגאות בבן שלך??? אם ככה... זה רק בתנאי... שכבר עכשיו... כשהוא בן שנה... גם עכשיו תכריז **זה הבן שלי!!!** ותקחי אחריות מלאה על מעשיו... גם כשזה לא כ"כ נעים... רק אם עכשיו תקחי אחריות ותהיי גם בעלת החסרונות שלו!!! רק אז את תזכי ברבות הימים להיות בעלת ההטבה ההיא...

אם היינו אורחים בעולם הזה... אם העבודת ה' הייתה משהו מהסוג של סבל שעושה את העבודה שלו והולך הבייתה... אז באמת בכל שאלה ובכל נושא... הנידון היחיד היה: רגע... זה קשור אלי או לא?? למה פונים אלי? מה זה נוגע אלי? אז זהו שלא!!! אנחנו לא פועלים אלא קבלנים!! עבודת ה' היא שלנו!!!!!! רבנו של עולם: דווקא תכננתי להקריב קרבן פסח... אבל מה אני אעשה שנטמאתי בטומאת מת... נו... אני אשם או לא אשם?? מה התשובה?? אתה ממש לא אשם!!! אתה פטור... הכל בסיידר... ואכן באמת אם כל השיקולים שלנו היו מתחילים ונגמרים ב"האם אני אשם או לא..."

מהחריצים האלו מכאן ועד עולם זה רק אני ולא אחר!!! אז מה זה כבר משנה אם הייתי אשם או לא... **אתה יודע מה... בא נניח שאני לא אשם... נו... ואז מה...??? לכן מה??? לכן כבר אין פה חריצים??? המציאות היא שיש פה חריצים!!! בין אם אני אשם ובין אם לא המציאות היא שיש פה כעת חריצים... מתי זה כן משנה האם אני פה אשם או לא???**

כשמדובר בספה של מישוה **אחר...** ואני הוא שמעלה אותה... כאן זה מאוד משנה!!! כי כאן החריצים הולכים להיות **שלנו!!** ואילו האשמה היא **שלי!!!** ממילא כאן כל השייכות שלי לספה הזאת... זה רק האם אני אשם או לא... אם אני אשם אז אני צריך לשלם על החריצים האלו... אבל אם התברר שאני לא אשם... אז מה אכפת לי... מצידך... תתקע עם החריצים האלו לנצח העיקר תעזוב אותי לנפשי... **אבל כשמדובר בחריצים שלי???** כאן זה לא משנה האם אני אשם... כאן בין אם אני אשם ובין לא... החריצים הם שלי וחבל לי!!! (לכן זה אף פעם גם לא יקרה...)

בפרשת פרה אדומה חז"ל אומרים משפט: **הנא האם ותקנה לואה כנה** – דהיינו: הפרה אדומה תבא ותטהר צואת בנה (דהיינו חטא העגל... שהפרה היא האמא של העגל...) עומדת לה האמא ושואלת: במה אני אשמה??? למה אני אחראית על העגל שלי?? במה חטאתי שאני צריכה לישא באחריות המעשים של הבן שלי?? **נו... מה התשובה?? אמא יקרה:** אף אחד לא אמר שאת אשמה!!! זה ממש לא קשור לאשמה!!! אז מה כן?? את אמא **שלנו!!!!** והוא הבן **שלך!!** זו הספה **שלך!!!** אם היית רק המטפלת שלו והיה קורה משהו... השאלה הייתה: האם את אשמה או לא?? אבל כאן זה הבן **שלך...** ברגע שזה הבן שלך אז מה זה משנה אם את אשמה או לא... סו"ס זה הבן שלך... ואם עכשיו הוא פתח את הראש אז רצים איתו לטר"ם... כי הבן שלי פתח את הראש...

עד כאן המשל... כעת ניגש לנומשל:

הקב"ה שלח אותנו לעולם... בשביל מה?? בשביל שנהיה אנחנו בעלי ההטבה!!! ונבנה את העולם הבא **שלנו בידינו!!!** בשביל זה הקב"ה מסר בידיים שלנו את **האחריות הגמורה למעשינו!!!** זו הסיבה שהקב"ה לא מוותר... החוסר ויתור הזה נובע דווקא מרוב רחמיו של הקב"ה **שהוא רוצה לאפשר לנו להיות ההבעלים הבלעדיים של ההטבה שלנו...** לכן הוא עשה אותנו **האחראים הבלעדיים** על מעשינו... שאנחנו ורק אנחנו נישא בתוצאות וההשלכות של מעשינו... ומעתה:

עבודת ה' זו הספה שלנו!!!! אם נעשה איזה קריץ וחריץ בספה שלי... זה בכלל לא משנה ולא מעניין אם אני אשם או לא אשם... זה בכלל לא נושא... **דבר אחד ברור:** זו הספה שלי... ויש בה חריץ... והיחיד שיסבול מזה וזה יפריע לו בעיניים זה אני... **ולכן אני הולך לתקן את זה... וכמה שזה יעלה אני אשלם!!!!** כן... ילד לא מסוגל להבין כאלו משפטים... כשמבקשים מילד לישא בתוצאות של מעשיו... הוא

איזו עבירה עשה הזב שהוא צריך לכפר עליה?

למי שלא יודע... הנושא של הפרשה שלנו... זה ד' מחוסרי **כפרה!!!** מדובר בארבעה סוגי אנשים וטומאות שצריכים **כפרה!!!** מי הם?? זב!! זבה!! יולדת!! מצורע!! ויש כאן שאלה מהותית: איזה חטא הם חטאו שהם צריכים לכפר עליו?? אז בשלמא: מצורע... מקובלנו שצרעת באה בעוון לשון הרע... נו... את זה אני מבין... דברת לשון הרע... אז הנה צרעת... ואחרי הצרעת... יש גם קרבן כפרה... יולדת?? נו... גם את זה אני יכול להבין... סו"ס יש לנו את המדרש שאומר שגם יולדת עוברת על עוון שבועה... אז גם בייחס אליה אפשר להבין למה צריך כפרה...

אבל זב ? ? ? ! רבנו של עולם: איזו עבירה עשה הזב שהוא חייב כפרה?? למי שלא יודע... זיבה זה בסה"כ סוג מסוים של מחלה!!! סוג של חולי שמגיע מחמת חולשה באחת ממערכות הגוף... שלא ידוע לנו שהמחלה הזו באה בגלל איזה עוון... (אדרבה... התורה מדגישה שאם זה מגיע בגלל חטא אין לזה גדר של זיבה...) ובכל זאת מי שחלה במחלה הזו... לא זו בלבד שהוא היה מסכן והוא לא הרגיש טוב... לא זו בלבד שהוא הלך לקופת חולים... לא זו בלבד שהוא שילם הרבה כסף בבית מרקחת... ולא זו בלבד שהוא היה טמא באחת הטומאות החמורות שבתורה שהם מטמא בהיסט ובמשכב וכל הבית שלו על גלגלים... הוא צריך עוד לתת על זה **כפרה!!!**

על מה?? על איזה חטא?? על מה ולמה?

הביאור בזה הוא כך:

לפניך שני סיפורים: **הסיפור הראשון הוא:** אני סבל במקצועי... פעם מישוה קרא לי שאני אסחוב לו איזה שולחן לבית... סחבתי לו את השולחן... העליתי לו את זה עד הקומה הרביעית... אנחנו מגיעים... הבן אדם מסתכל על השולחן... ו... ועשה פרצוף... יש פה חריצים... קריץ פה... קריץ שם... מה זה צריך להיות??? הרסת לי את השולחן... ואז כמובן התחיל הויכוח... האם אני אשם או לא?? האם הייתי צריך לארוז את השולחן לפני שהעליתי אותו או לא?? האם בשירות שלי אני לוקח אחריות על כאלו חריצים קטנים או לא?? האם זה קרה לי באונס או בפשיעה? בקיצור: האם אני צריך לשלם על הנזק או לא... **עד כאן הסיפור הראשון**

כעת ניגש לסיפור השני: עברו כמה שבועות והפעם הגיע התור שלי לקנות ספה **לעצמי!!** לבית **שלי!!!** ואני כפי שכבר הקדמתי... אני הרי סבל במקצועי... העליתי בכוחות עצמי את הספה עד הבית... ו... והנה שוב... רק הגעתי הבייתה... קריץ פה... קריץ שם... פה נקרע הריפוד... שם השתפשף... נו... **הפעם שוב נשאלה השאלה בחלל העולם:** האם אני אשם או לא?? האם זה קרה לי בפשיעה או באונס??? האם אני חייב לשלם או לא?? נו... מה התשובה?? **מה זה משנה!!!! למאי נפקא מינה אם אני אשם או לא אשם??** סוף סוף זו הספה שלי... וזו הפשלה שלי... וזה הקריצים שלי... ומי שהולך לסבול

והנשמות האלו שוב חזרו בדור של סדום ורק קלקלו... ואז הקב"ה הביא החזיר אותם שוב לעולם בפעם הרביעית והאחרונה... ובשביל שהם לא יקלקלו!!! ובשביל שהם כן יוכלו לתקן את חטא אדם הראשון... בשביל זה גלגלה ההשגחה העליונה שהם יצורפו בצרף היסורים כדי שכל הרקע שלהם יהיה רקע של כניעה וקבלת עול... ובשביל להכשיר אותם להיות באמת ראויים לתקן... בשביל זה הם היו צריכים לעבור את כל הציוף הזה... לא נכנס לנושא הזה... כך מבאר האר"י הקדוש כידיע... עכ"פ עם ישראל לא בהכרח חטאו שהם היו צריכים לתקן... אלא עם ישראל זה עם הנבחר שנבחר אחת ולתמיד לתקן את העולם כולו... ובשביל לזכות לקבל את הקרדיט הזה... בשביל זה היה צריך רקע מקדים...

כאן טמונה התשובה להרבה הרבה יהודים יראי שמים שעוברים כל מיני קשיים בחיים והם בטוחים שזה עובד שחור לבן... אם הולך לי קשה בדברים מסוימים סימן שהקב"ה מעניש אותי... סימן שהקב"ה כועס עלי... סימן שאני לא בסדר... **לא!!! לא כל דבר זה ככה!!!** אדרבה... ברוב הפעמים זה לא ככה!!! אם הולך קשה בכל מיני דברים בחיים זה אומר דבר אחד ויחיד: שהקב"ה נתן לך שליחות להשלים משהו בתיקון השלם!!! והוא רוצה שאתה תהיה בעל ההטבה של הספה... אז אתה צריך לישא באחריות של כל מיני קריצים שיש בספה הזו...

זה לא אומר שהקב"ה מאשים אותך... זה לא אומר שאתה חוטא... זה אומר שהקב"ה נותן לך את כל הכבוד ואת כל האחריות להשלים את מה שאתה צריך לעשות בעולם... ואם אתה תעשה את מה שמוטל עליך אתה תהיה בעל ההטבה!!! (כמובן שלפעמים הקב"ה מעניש ולפעמים הקב"ה גם מאותת... אבל לא תמיד... והרבה פעמים זה בסה"כ השליחות של האדם בעולם...) לאברהם אבינו היה בן ישמעאל ונכד עשיו ונין עמלק... למה? מה פירוש למה??? כי אברהם הוא אחראי על כל התיקון השלם... ושעיר וחותנו זה חלק מהמערכת...

אדרבה!!! במקום לראות כל דבר בעין של ניכור וכעס והקב"ה פה מעניש ודוחה... חלילה!!! צריך להסתכל על זה בעין אחרת לגמרי!!!

הקב"ה נותן לך משימה!!! ורוצה שאתה תקח עליה את כל האחריות!!!

כן... בזמן חז"ל כל בעל רפת או דיר... היה מוזמן מידי כמה ימים לבית הדין... למה השור שלך נגח??? למה הפרה שלך נכנסה לכרם ואכלה???

אותו בעל רפת... יכול ברגע אחד לסיים את הסיפור... הוא פשוט מכריז: אני מפקיר את הרפת וזהו!!! שור של הפקר פטור מתשלומין... נו... ואם בעל הרפת לא עשה את זה... והוא מעדיף שוב ושוב לשלם ולישא בתוצאות של המשק שלו כנראה... כנראה... כנראה שזה עדיין ריווח...

לכן... מהניסיון האישי: עצה טובה קמ"ל: כשאתה צריך לסחוב איזה רהיט לבית שלך... לקומה רביעית... אם אתה לא ממש חייב לקרא לסבל... כמו חבר אני מציע לך שתעשה את זה לבד... **אתה יודע למה???** כי כמה שהסבל לא רוצה להסתבך... ולכן הוא יעשה הכל כדי שלא יקרו כל מיני פשלות... **עדיין!!!** סוף סוף הספה היא לא שלו... ולכן: מבחינתו יותר ממה שהוא עסוק בספה **שלך**... הוא יותר עסוק **בעצמו!!!** שלא להיות אשם בפשלות שחלילה יקרו בספה שלך... גם אם תראה שהוא מאוד מתאמץ שהספה תגיע בשלום... עדיין שיהיה לך ברור שמה שכעת נמצא בראש מעייניו... זה לא שהספה תגיע בשלום... אלא **שהוא** יצא מפה בשלום... בלי האשמות ותלונות... לכן עם כל הכבוד למיומנות שלו... הוא כעת לא עסוק בספה אלא בעצמו!!! אבל אם אתה!!! אם אתה תעלה את הספה... אתה באמת תדאג שלא יקרה לה כלום... כי לך באמת חשוב שיהיה לך ספה חדשה ללא חריקות ולא חריצים ולא קריצים... **כן כן!!! זו עבודתנו!!! להבין שעבודת ה' זו הספה שלנו!!!**

ואם זו הספה והרהיט שלנו... אז לכן קוראים לנו חרדים!!! חרדים על המצוות!!! חרדים על ההטבה הבלעדית שלנו!!! וחרדים על הנחת רוח שכ"כ חשוב לנו לעשות לאבינו שבשמים...

בחור צעיר לא כשיר להבין כאלו מסרים... אבל אנחנו קצת יותר מבוגרים... מותר לנו להתקדם ולקחת קרדיט אמיתי על מעשינו...

ואני אגלה לך סוד כמוס: עם ישראל סבלו במצרים על לא עוול בכפם!!!!

עם ישראל לא עשו שום עבירה... שהגיע להם הסבל הזה... הרי בסה"כ עם ישראל רק נולד במצרים... אז למה הגיע לנו הסבל הזה???

בשלמא כל הגלויות וכל החורבנות שהיו במשך השנים... עם ישראל כבר הספיק לצבור חובות... הספיק להגדיש את הסאה... אבל כאן עם ישראל לא נולד... וכבר לפני שעם ישראל הקב"ה מודיע לאברהם אבינו שגר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם?? למה?? למה?? למה???

זו שאלה עצומה... וזה לא על רגל אחת...

אבל מה בכל זאת התשובה על רגל אחת???

עם ישראל נבחרו להביא את העולם לתיקון!!! עם ישראל לוקחים קרדיט על כל תיקון העולם!! עם ישראל אחראים לתקן את חטא אדם הראשון... ואת פגם הלבנה ואת הכל... בתור מה??? בתור חוטאים??

לא!!! בתור אחראים!! בתור עם הנבחר!!!!

ולכן... היות ויש חטא אדם הראשון שלא נכנס לכל סדר השתלשלות העניינים... שלאחר חטא עץ הדעת אדם הראשון הוריד לעולם נשמות שנטמעו בתוך הקליפות... וכעת היה צריך לתקן אותם... והנשמות האלו הגיעו בדור המבול ולא תיקנו אלא רק השחיתו... ושוב חזרו אותם נשמות בדור הפלגה בשביל לתקן והם לא תיקנו אלא רק קלקלו...

אז עד עצם היום הזה לא היה לנו פסח שני... ומעולם לא היינו עבדי ה' אמיתיים... **אז זהו שלא!!!** עבודת ה' **זו הספה שלנו!!! זו עבודה שלנו!!!** זה החיים שלנו!!! וזה העולם הנצחי הבלעדי שלנו!!! אנחנו חפצים בעבודת ה'!!! וברגע שקורה חלילה כל מיני חריצים ושיבושים בתכנית... זה בכלל לא נושא האם אני אשם או לא אשם... זה עבודת ה' שלי!!! וזה הקריצים שלי!!! נו... אז מה ואני לא אשם... לכן זה לא קריצים... אז מה ואנחנו לא אשמים שאנחנו לא מקריבים קרבן פסח... נו... ולכן זה נקרא שהקרבנו? למה נגרע? ברגע שהשאלה הזו מגיע מלב טהור!!! הקב"ה לא השאיר אותם עם לשון בחוץ!!!!

זו נקודת ההבדל הכי עמוקה בין עובד אלוהים לאשר לא עבד:

עובד ה' חי בגישה שעבודת ה' זה המגרש הפרטי והאישי שלי!!! ואילו מי שאינו עובד ה'... הוא מגיע לעבודת ה' מתוך נקודת הנחה שאני צריך לדפוק כרטיס אצל הרבש"ע... ולא נותר לי אלא לנמק על פי חוק האם אני אשם או לא אשם... לא נותר לי אלא להצליח להוציא מהרופא אישור מחלה למה החסרתי בפעם העשירית מלקרא ק"ש בזמנה... אני הסבל של הספה של הרבש"ע... אם יהיה בה חריצים... אני בסה"כ אצטרך להוכיח שהחריצים האלו לא באשמתי וזהו... שלום עליך נפשי...

אז זהו שלא!!! זה לא הספה של הרבש"ע!!! זו הספה שלך!!!

אתה מתעסק נטו עם העולם הנצחי שלך!!! אתה הבעלים הבלעדי על ההטבה שלך!!! ובשביל זה אנחנו פה!!!

וזו גם התשובה על הטענה הקבועה שיש כאלו שלא מבינים מה החרדים עושים עסק מכשרויות... מה פשר החשדנות והחרחנות הזו?? מה... אתה באמת חושב שהקב"ה יבא אליך בטענות למה לא היית עוד יותר חשדן... ולמה סמכת על כשרות פלונית ולא פלונית...??? נו... באמת מהי התשובה?? וכי הקב"ה באמת יבא אלי בטענות למה לא מספיק חשדתי במערכת כשרות פלונית ש... ש... שלך תדע... אולי היא לא מספיק משוכללת?? **נו... מהי התשובה??** הקב"ה לא יבא אלי בשום טענות... כי אל תשכח שלקב"ה זה ממש לא משנה... וזו גמ' מפורשת: **וכי אכפת לו לקב"ה בין שוחט מן הנוזר לשוחט מן העורף...** לקב"ה זה ממש לא משנה... אז למי זה כן משנה?? ליוני!!! **"לזרף את הכניות"** זו הספה שלי!!!!!! אם חלילה וחס אני אכשל במאכלות אסורות!!! זה יהיה החריץ שלי ורק שלי בעולם הבא!!!!!! רק אני הוא זה שאצטרך לחיות עם החריץ הזה לנצח... באמת אף אחד לא יאשים אותי בחריץ הזה... כי זו הספה שלי... וזה החריץ שאני הוא זה שעשיתי אותו במו ידי ולא אחר... אז מישהו יאשים אותי?? ממש לא!!! **אבל זה שלי!!!** והיות זה שלי... אז בספה שלי אני לא רוצה שיהיו חריצים... **גם לא!!! גם לא חריצים כאלו שאני בעצמי לא אשם בהם...** אני לא מחפש להיות לא אשם בחריצים... אני רוצה שלא יהיו חריצים ודי!!!

במקדש... נעשה גיחה לאותה שדה... נעבור שם ונעשה מה שצריך לעשות שם... והכל יהיה טוב...

ובפרט!!!! שאחד השיקולים הביורוקרטיים ביותר... שבעבודת הפשתן צריך הרבה כח אדם... וממילא צריך פועלים... דא עקא: שבימים הלחוצים של ערב פסח מאוד מאוד קשה להשיג פועלים!!! (תשאל את אבא שלך כמה קשה להשיג עוזרת בימים אלו)... בפרט שכולם עולים לירושלים... והגליל מתרוקן מאדם... אז מי שכבר כן מוכן להגיע... הוא מקפץ את המחיר פי כמה וכמה... וגם אחרי שהוא כבר מגיע... הוא מסוגל פתאום באמצע היום לעשות ווטו ולהעלות את המחיר בעוד קצת... ולך תתווכח איתו... כן... מהסיפורים האלו יצאה לנו המשנה המוכרת בהשובר את האומנים והטעו זה את זה... וחזרו בהם וכו' וכו' ואיפה כל הסיפורים האלו מצויים?? בלהעלות פשתנו מן המשרה!!! (זו גם הסיבה שאם תשים לב: כשיש בעיות עם כלאים... וצריך להזדרז כדי שלא יוסיף במאתיים... בדיוק את המשנה דנה מה קורה אם הוא לא מצליח לשכור פועלים... עד כמה הוא צריך להעלות בשכרם... מה קרה? למה יש כזו אינפלציה בפועלים? התשובה היא: שסוג הבעיות של כלאים מצויות בעיקר באזור פסח... ובדיוק אז לאף אחד אין זמן אילן) ומעתה: כל האינפלציה הזו היא בעיקר באזור הגליל שמתרוקן בימים האלו... אבל באזור ירושלים זה בדיוק הפוך... בירושלים יש כעת פיצוץ אוכלוסין... בירושלים יש עודף של אנשים... ואם יש מכסח דשא או גן שדווקא מחפש עבודה בערב פסח כדי לממן את החגיגה שלו... די קשה לו למצא... כי השוק רווי בפועלים ואומנים שכולם נמצאים לירושלים ממילא אם השדה תהיה באזור ירושלים גם הוצאות הפועלים יהיו יותר נמוכות.

--- **עכ"פ יצאנו לדרך!!! השנה באמת יצאנו מוקדם יחסית**... ובדרך ירושלים נעצרנו בכמה ערי בנימין... בגבע ובמכמש... בבארות... ואפילו בעיר הכהנים ענתות עשנו תחנה... ור' עמרם ברר אצל המתווכים על מישהו שרוצה למכור שדה אחוזה... והנה!!! באמת ב"ה מצאנו שדה שמאד קרובה לעיר הכהנים ענתות... שזה כבר שיקול לכשעצמו... לרכוש שדה שהיא קרובה לעיר הכהנים זה אומר שאפשר לקפוץ לשם קצת בין גברא לגברא להתבשר בבחירות התורה מכהני ה'...

אבא כמובן חיפש שדה שהוכיחה את עצמה שהיא מתאימה לגדל בה פשתן!! כי כידוע פשתן זה אחד הגידולים הקשים ביותר שלא כל אדמה מתאימה להם... (וזו גם הסיבה שפשתן זה הזרע היחיד שמותר לזרוע שורה אחת בלבד סמוך לתבואת תביר לא מחייה י' שמפרידה ביניהם ואין בזה חשש לשדה... כי כולם יודעים מהפשתן הזה הוא לא לקים אלא רק לבדוק האם שדהו ראוי לפשתן)... ואכן מצאנו שדה כזו שנזרעה בה שורת פשתן... שהשורה הזו אכן ציינה את כוחה של האדמה לגדל כאן יבול של פשתן... ואכן עוד באותו יום אבא קנה את השדה אחוזה לפי שנות היובל...

אגב: סתם לשבר את האוזן... קניית שדה אחוזה זה מעמד לא כ"כ שמח!!! אדרבה... זה מעמד די קשה... שנעשה בשקט וללא פרסום... ו... והוא גם עלול להיות מלווה בדמעות של צער... ס"ס שדה אחוזה זה ערך קדוש ומטען רגשי עמוק אצל כל יהודי... ור' ישבאב משבט בנימין שקנינו ממנו את השדה סיפר לנו עם דמעות בעיניים... שהשדה הזה עברה אליו דור אחרי דור מאבותיו ואבות אבותיו עד קיש אבי שאול המלך... וממילא מאוד מאוד קשה לו להיפרד מהשדה הזה!!! אבל מה אפשר לעשות... הוא סובל מעיית גדולה... ובתו יושבת בבית ורוצה להתחתן... וצריך בשביל זה כסף... ולכן מחוסר ברירה הוא מוכר... **אבל המשיך ר' ישבאב משבט בנימין ואמר:** הנחמה היחידה שלי היא... שעוד עשר שנים מגיע היובל ואז השדה שוב תחזור אלי... ואז ברגע של גילוי לב הוא פלט ואמר: ומה אתם חושבים... אם תהיה לי פתאום אפשרות לפדות את השדה לפני כן אני אעשה הכל... אבל ברגע האחרון הוא תפס את עצמו... הוא פתאום קלט ש... שזה יכול לגרום לנו לקבל רגלים קרות... למעשה... המכירה יצאה לפועל... אבא יצא מהעיסקה עם דמעות בעיניים ואמר: אני קרוע מבפנים... מצד אחד קניתי כאן שדה... כי אני רוצה שדה... ואני רוצה אותה!!! מצד שני אני מאחל לאותו יהודי מכל הלב... שכמה שיותר מהר הוא יסתדר כלכלית... ויבא אלי לפדות את השדה ולגאול אותה בחזרה... וכשהוא יבקש את זה... בשבילי זה יהיה ניגד אינטרסים... כי הוא יבשר לי את כל התכניות... אבל בכל זאת אני אשמח בשבילי... אני אשמח שהוא זכה לגאול את השדה...

אגב: מקודם אמרתי שהשדה הזה מאוד קרובה לעיר הכהנים... אבל כאן חשוב להדגיש... שהיא רק קרובה לעיר הכהנים!!! אבל היא עדיין רחוקה ממנה יותר מאלפיים אמה... כי כפי שאתה בטח יודע... עיר הכהנים לא נמכרים ולא נגלים... לא הם ולא מגרשיהם... כי שבע כל הרצון הטוב... אי אפשר לקנות שדה אחוזה בעיר הכהנים... כי הכהנים בכלל לא קבלו חלק בארץ... כך שהם בכלל לא סמכות למכור... רק מה?? השדה המדובר הזה... היא שייכת ליהודי משבט בנימין שזכה ושדה אחוזה של אבותיו צמודה והכי קרובה לקצה המגרש של אלפיים אמה של הכהנים... השדה הזה גובלת עם שדות המרעה של עיר הכהנים... וזו בהחלט פריבילגיה... כי תחשוב... כל יהודי שמפריש תרומות ומעשרות צריך להתחיל לחפש כהנים... אבל כאן יש לו בר מצאא...

השנה הזו יצאנו לירושלים מוקדם... וכבר בדרך לירושלים שמענו את אבא ממלמל בין הייתר: יהי רצון שתשלח ברכה בכרי זה... כן... עוד כמה קילומטרים אנחנו עוברים ליד שדה הפשתן החדשה שלנו... שאבא בונה עליה... יש לאבא תוכניות להלביש את כל עניי הכפר שלנו בבגדי כבוד לכבוד חג השבועות... והנה... הגענו... אבא נכנס קודם כל לביקור נימוסין אצל ר' ישבאב משבט בנימין... הוא קיבל אותנו בשמחה... והוציא אותנו מיד לשדה והראה לנו את כל השדה המוריקה... הפשתן עומד בקמותיו ומחכה לנו... אבל משום מה את אבא זה לא כ"כ עניין... אבא רצה להיפגש עם ר' ישבאב ביחידות... שניהם נכנסו לחדר והסתודדו...

וכמה ימים לפני פסח... יצאה השמועה המרנינה הגיע עד בית המקדש... כל ירושלים דיברה על שטר התנאים המרגש שבסימן טוב ובמזל טוב יעלה ויפרח כגן פשתן רטוב... מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'... לא יאומן!!!! בתו של ר' ישבאב מגבע שבבנימין... התארכה עם בנו של ר' עמרם מצור שבזבולון... כל ירושלים דיברה על זה... על הצחוק הגדול שר' ישבאב מכר את שדה אחוזה שלו בשביל לחתן את בתו!!!! והנה... לא עברה שנה... שהתברר שהשדה הזה הנפכה לנדוניה לבתו!!!

כעת יש לנו לא רק שדה פשתן בנחלת בנימין... אלא גם אחינו היקר... שב"ה נשא את בתו של ר' ישבאב... והוא אחראי על שדה הפשתן של אבינו... יש לנו ב"ה נציגות קרובה למקדש... לו ולאשתו אנחנו ניתן את כל המעשר שני שלנו והם יאכלו אותם בירושלים... הוא לומד בנחל בירושלים והיא מורה בבית יעקב הישן בירושלים... עד כאן פטפטת של תורה כוסל ערב פסח התשע"ט... לשנה הזאת בירושלים... מי יתן...

ר' עמרם הוא גביר גדול... כן... זה הגיע לו ביושר... זה התחיל מהשדה תבואה הקטנה שהייתה לו שהוא הקפיד לתת בה תרומה בעין יפה... והוא דקדק במעשרות ונתן אותם בצורה המובחרת ביותר... כמו כן הוא הקפיד מאוד בדיני ממונות לתת את שכר הפועלים בזמנם ולא להיכשל בממון שלא מגיע לו ביושר ואז נתקיימה בו הבטחת התורה "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך שגר אלפך ועשתרות צאנך... וגו'"

וכיום... לר' עמרם יש אחוזה גדולה... ויש לו בה לא רק שדה חיטה... אלא הכל הכל!!!! ר' עמרם אף פעם לא צריך לקחת שום דבר מאחרים בחליפין... (ממילא הוא גם אף לא מתחיל להיכנס לבעיות של ריבית והקדמת מעות מראש וכו'... שבישוב שלנו אין אחד שלא לומד את הסוגיה הזו טוב טוב בתקופה הזו כי הכל עובד בחליפין... לי יש לו אף שדה אחוזה... לי יש רפת ולך יש שמן והכל עובד בדרך של הקדמת מעות ואכמ"ל)... יש לו לול גדול של תנגולים בצד שמאל שמשם אבא לוקחת ביצים כל יום... וגם כמה עופות לשבת... יש לו גם פרדס גדול של זיתים וכרם של ענבים שמזה הוא עושה שמן ויין... במרחק מהישוב... בתחילת היער יש לו גם כמה רועים שמגדלים בהמה דקה באופנים המותרים... ומזה יש לו בשר וגם צמר... בצד הבית יש לו רפת בקר שמשם הוא שוחט כל שבוע עגל לכבוד שבת... וגם יש לו חלב מידי בוקר... בקיצור: למשפחתו של ר' עמרם יש הכל משלם... הם אף פעם לא ביקרו בחנות אושר עד ולא בזול בשפע... כי הכל אורגני משלם...

חוץ משיני דברים!!! ישנם שני גידולי קרקע שמשום מה אבא שלנו לא מגדל... **שעורים!!! ופשתן!!!** את שני המינים האלו אנחנו צריכים ללכת ולקנות מאחרים... את זה אין לר' עמרם בשדה!!!! ואמא כבר כמה פעמים שאלה את אבא... למה?? למה לא להקצות כמה דונמים לגידול שעורה?? ס"ס צריכים את זה בשביל הבהמות... ופשתן בכלל... יש לנו כאן כמה שפחות כנעניות שבקיאות היתב במלאכת הטוויה והניפוף של הפשתן... והם רק מחכות לחומר גלם... רק תביא להם פשתן בידיים והם סורגות ואורגות לנו פה בגדי פשתן משובחים... ואנחנו יכולים לתת לכל היתומים של העיר בגדים משובחים בקץ וחסים בחורף... למה לא...

אבל אבא מתחמק... לא... תעזבו... לא רוצה... לא צריך...

עד שבחורף האחרון אבא שוב ניסתה להפעיל טיפה לחץ על אבא... נו... כעת מתחיל החורף... למה לא להקצות שטח לזריעת פשתן... אנחנו יכולים לעזור בביגוד לכ"ה הרבה עניים?? תגלה לי למה אתה מתחמק?? **ואז לראשונה!!!! לראשונה אבא גילה את סיבת ההסתייגות שלו...**

נו... קורא יקר... נראה אותך מנחש למה ר' עמרם הצדיק מסתייג בשני הגידולי קרקע האלו? למה הוא לא רוצה לגדל לא שעורה ולא פשתן? אף אתן לך רמז קטנטן... בסוף פרשת וארא כתוב: **והפשתה והשעורה ונכתה... כי השעורה אביב והפשתה גבעול...** נו... כעת אתה מנחש?? ובכן: ערב אחד... בארעות ערב אבא פתח את סמור לבבו וסיפר לנו את חשדותיו: יש חסרון אחד גדול לפשתן ולשעורה!!! החסרון שלהם הוא שהעונה הבערת שלהם זה בדיוק בערב פסח... ואנחנו הרי גרים בנחלת זבולון... ואנחנו מתגוררים די רחוק מירושלים... המשיך אבא ואמר: **ואני!!! אני עולה לירושלים בערב פסח... ויהי מה!!!** כי אצלי העליה לרגל וקרבת פסח זה נמצא בראש סולם העדיפויות!!! ובכל מה שנוגע לנושא הזה... אין אצלי שום חשבונות... **ואז המשיך אבא ואמר:** אם אני אתחיל לזרוע בשדה שלי שעורה ופשתן... המשמעות היא: שבערב פסח הראש שלי יהיה טרוד לא רק בקרבן פסח אלא גם בשדה הפשתן שלנו!! שצריך לקצור אותה ולשרות אותה... **ואני מכניס את עצמי לניסיון!!!** שאם עד עכשיו... ברגע שהגיע ד' בניסן עמד לי בראש משימה אחת ויחידה והיא לעלות לירושלים... הרי ברגע שמחכים לי פה שדה פשתן ושעורה... כאן פתאום השיקולים ישתנו... המשיך אבא ואמר: אני מכיר כמה וכמה אנשים שבגלל השדה פשתן שלהם הם הפסידו קרבן פסח...

לא!! חלילה וחס!!! זה לא שהם לא עלו לירושלים... אבל הם דחו את העליה לירושלים לרגע האחרון... כי בתחילת חודש ניסן... כל יום של עבודה במשרה של פשתן זה קריטי... וממילא הם דחו את היציאה לירושלים ליום האחרון... ו... וברגע שדוחים לרגע האחרון אז כאן כבר נתונים לחסדי ההתפתחות שלא תלויות בנו... ותכל'ס... הם הפסידו קרבן פסח... וגם אם לא אשמים... דבר אחד ברור: שבימים אלו היה להם עוד משהו **בראש חוץ מקרבן פסח**... אחרת זה לא היה קורה... ולכן... סיים אבא ואמר: אני לא מחפש ניסיונות מהסוג הזה... אני לא מחפש לגדל סוג של יבול שיעמיד אותי מידי ערב פסח מול ניסיון יומיומי... האם לעלות לירושלים או לדחות את העליה בעוד יום אחד בלבד כדי לגמור את השורה השנייה או האחרונה ביובל...

כולנו חיינו בחלום... הוי כמה שאבא צודק... הוי כמה שזה נכון...

מי ממונו מבינים את זה... כשאנחנו עולים לירושלים עם כל המעשר בהמה... והלב שלנו כל כולו מונח בביסופים לירושלים... הרי לאורך כל השדות שמובילות לירושלים אנחנו רואים יהודים שעסוקים למעלה מראשם בעבודה בשדה... וזה נראה לנו כ"ז רחוק... מה הקשר עכשיו לעבוד בשדה... בית המקדש מחכה לך... אבא שבשמים רוצה לראות אותך... אבל מה אפשר לעשות... הם עסוקים להעלות את הפשתן מן המשרה...

חוץ מזה!!!! גם שכבר נמצאים בירושלים... גם כשכבר הגיע חג הפסח וכולנו נמצאים עמוק בתוך החג... הרי יש תמיד את האלו שמדי בחוה"מ הראשון כבר עוזבים... כבר יוצאים מירושלים... מה קרה?? לאיפה אתם ממחרים??? בטח... יש לי שדה שעורה ופשתן שכבר התקשו והתיישו ועוד שניהם הם כבר עלולים להיות מוכשרים לקבל טומאה מהמקשה שיפול עליהם... ואנחנו חושבים לעצמנו... רבש"נ... איהם מסכן... שהאז נאלץ לעזוב את בית חיינו בשביל גידולי קרקע שמחכים לבית... חייך אבא ואמר: הנה... אתם רוצים אותי כזה? אתם רוצים שגם אני אקום בבוקר של חוה"מ ואתפוס את הרגלים ואחזור הבייתה? כולנו הבנו את העניין... ומיד ירדנו מזה... אבל דווקא אבא... שכ"כ יפה הסביר את עצמו... דווקא אבא פתאום התחיל לחשוב על זה כן ברצינות... ס"ס אבא שלנו חושב על העניין של הכפר... ושדה פשתן לא תזיק לנו... **ויים אחד אבא הנה רעיון מדהים:** בא נעשה משהו כזה... כשנעלה לירושלים בפסח הקרוב... אני אברר אם יש מישהו משבט בנימין שמתגורר קרוב לירושלים שנהיה עני ומך ונאלץ למכור שדה אחוזה... ואני אקנה ממנו את השדה לפי השנים של היובל... ובשדה הזו אני אזרע פשתן ושעורים... ואז!!! זה יהיה הכי מוצלח!! כי לא רק שלא יהיה לי ניסיון להשאר בבית בשביל השדה... אלא אדרבה... יהיה לנו דחף להקדים עוד יותר לנסוע לירושלים... כי מחכה לנו שם שדה פשתן שצריך לטפל בה... ובמקום להגיע לירושלים ביום ח' או ט' בניסן... נגיע כבר ביום ד' או ה'... (לומר: שזה אומר שאנחנו יוצאים מיד ב"ט אדר... לאחר המעשר בהמה)... ואז נגיע לירושלים ברוגע ונתמקם שם... ונוכל אפילו להתחיל לספור את שבעת ימי הטהרה בירושלים עצמה... ואז כל בוקר לאחר תפילת שחרית